

Kidričeve nagrade učencem

Počastili Kidričev dan — IMV plaketa šole

NOVO MESTO — Srednja šola tehniških in zdravstvenih usmeritev Boris Kidrič je v ponedeljek, že peto leto zapored praznovala Kidričev dan. Letos so za ta dan pripravili različna delovna in teoretična tekmovanja.

Osnovno prireditev v športni dvorani je pričel ravnatelj šole Peter Šterk, ki je v svojem govoru pokazal na velik pomen spodbujanja znanstvenoraziskovalnega dela mladih, predvsem nadpovprečno nadarjenih. Zaradi dobrega sodelovanja z delovnimi organizacijami so na tej šoli bili še posebej zadovoljni z IMV. Predsednik poslovnega odbora te delovne organizacije Marjan Anžur je v imenu te delovne organizacije sprejel najvišje priznanje šole — plaketo SSTZU.

Komisija je letos ocenila 21 nalog, ki so se potegovala za male Kidričeve nagrade. Prvo nagrado so prejeli učenci Marjana Blažič in Beti Tratar iz 4. letnika za nalogo Sinteza kobaltovega hidrazidokarbonata (mentor Miran Grom); Malan Strbenc, Petra Likar in Marija Simonič iz 1. letnika zdravstvene usmeritve za nalogo Koliko srednješolci v Novem mestu vedo o aidsu (mentor Ljubica Glucks); Bogdan Horvat in Ludvik Ilvar iz 4. b elektro usmeritve za nalogo Eprom programator (mentor Bojan Jakše); Marko Pavlin, Ludvik Ilvar in Bogdan Horvat iz 4. b elektro usmeritve so prvo nagrado prejeli za programsko opremo specialne učilnice (mentor Ivan Metelko); Slavko Blatnik iz 2. a kovinarske usmeritve si je prvo nagrado prislužil z izdelavo osnutka dizajna novega dostavnega avtomobila (mentor Drago Simončič); Marko Pavlin iz 4. b elektro usmeritve je prejel še prvo nagrado za elektronsko opremo specialne učilnice in drugo nagrado za nalogo Programski paket obračuna osebnih dohodkov za manjše delovne organizacije. Drugo nagrado sta prejela še Aleš in Iztok Gramc iz srednje kmetijske šole Grm za nalogo o pomenu terenskega testiranja motornih olj pri traktorjih (mentor Jože Simončič). Tretjo nagrado je prejel Aleš Krajnc iz 2. a elektro usmeritve in Rok Jerman iz istega razreda, Andrej Heffer-

le iz 4. a elektro usmeritve, Božidar Korenič iz 3. b elektro usmeritve, Simon Makuc in Tomaž Kandorfer iz 1. a letnika kemijske usmeritve. Prav tako so si tretjo nagrado prislužili Zoran Pavošič, Andrej Kulovec in Andrej Hefferle iz 4. a elektro usmeritve.

J. PAVLIN

RAČANI GLASOVALI ZA SAMOPRISPEVEK

RAKA — Krajanje krajevne skupnosti Raka so se na referendumu, ki je bil minulo nedeljo, odločili za uvedbo samoprispevka. Zanj je glasovalo 55,37 udeležencev referenduma. Samoprispevek bodo zbirali pet let po stopnji 1,5 odstotka od osebnih dohodkov, pokojnin in katastrskih dohodkov. Denar bodo porabili za urejanje komunalnih objektov.

MALE NAGRADE VELIKIM UPOM — Male Kidričeve nagrade iz elektronike, računalništva, fizike, kemije, zdravstva in strojništva kažejo na to, da prihaja generacija, polna neizkoriščenih možnosti in zanosa. Na sliki: Peter Šterk, ravnatelj srednje šole tehniških in zdravstvenih usmeritev izročila priznanje najuspešnejšemu nagrajencu Marku Pavlinu, učencu 4. letnika elektro usmeritve. (Foto: J. Pavlin)

Bijemo bitko za prihodnost

Marko Bulc s sodelavci v IMV — Ugodna ocena prizadevanj IMV in Pionirja za izboljšanje proizvodnje — Dosežki naj postanejo dostopni vsem kolektivom

NOVO MESTO — »Razumeli ste, da je to bitka za prihodnost in razvoj,« je pohvalil vodstvene delavce in strokovnjake IMV predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Marko Bulc potem, ko je 6. aprila nekaj ur poslušal podrobne razlage o njihovih prizadevanjih za racionalizacijo proizvodnje in dvig kvalitete.

Že prej se je nekaj časa mudil v Pionirju, kjer so mu razložili bistvo svojega programa Pionirke. Rekel je, da je kot Dolenjec še posebej vesel, da se je IMV, ta nekdanji tako bolehljni industrijski gigant, zopet postavil na noge.

V IMV je Božo Kočevar predstavil nove izobraževalne programe, magister Bojan Tomšič, direktor sektorja kontro-

145 točk. Tudi v prikoliski dejavnosti, ki dela 96 odstotkov za izvoz, se približujejo 120 točkam kvalitete, z novo

RAZSTAVA SPOMINKOV SE SELI V KRŠKO

BREŽICE — Razstavo spominkov, ki so jo v galeriji Posavskega muzeja včeraj zaprli in o kateri pišemo v današnji Prilogi, selijo v Delavski dom Edvarda Kardašja v Krškem. Otvoritev bo 15. aprila ob 18. uri. S spominki sodelujejo posavske kmetijske organizacije (Slovin, Agrokombinat, Agraria), gostinstvo, trgovina, izdelovalci spominkov in domači obrtniki iz regije, aktivna kmečkih žena iz Krškega in Brežic ter Posavski muzej s predmeti iz svojih zbirk. V Brežicah je prišlo največ obiskovalcev na otvoritev, kjer so z velikim zadovoljstvom prisluhnili citrašu Mihi Dovžanu in nekdanjemu nepozabnemu članu Slovenskega okteta Tonetu Kozlevčarju. V Krškem bo razstava spominkov odprta od 9. do 12. ure, v nedeljo od 17. do 19. ure in v ponedeljek od 8. do 10. ure.

le kakovosti, pa prizadevanja za boljšo organizacijo proizvodnje in dvig kakovosti. Kako v neposredni proizvodnji deluje krožek za izboljšanje kakovosti, je razložil Franc Ogrinc, vodja enega od takih krožkov.

V primerjavi z letom 1986 je v letu 1987 uspelo IMV občutno zmanjšati reklamacije pri vhodnih materialih, zmanjšati izmet, popravila, zavrnitev in povečati izhodno kakovost. Izhodna kakovost, ki se točkjuje s točkami po sistemu AQR je v letu 1987 tako prvič preseгла magično mejo 120 točk. Kaj kolektiv še čaka, pove že podatek, da je za novo tehnologijo, po kateri bodo že prihodnje leto pričeli z novimi proizvodnimi programi, zahtevanih najmanj

BERITE DANES!

- na 2. strani:
  - Dva belokranjska šampiona
- na 4. strani:
  - Lani največ zaslužili zdravniki
- na 5. strani:
  - Prenova naj seže do vodstva
- na 7. strani:
  - Kulturni večer s Cirilom Zlobcem
- na 11. strani:
  - Zakaj je Novo mesto tako nepomembno
- na 12. strani:
  - Bo Krka ozdravila vse čebele sveta?
- na 18. strani:
  - R — 21 tudi za tožilca
- na 24. strani:
  - Bo fotorobot razjasnil umor?

KAKOVOST NA POHODU — Predsednik GZS Marko Bulc si je med obiskom v IMV z zanimanjem ogledal tudi panoje, na katerih v proizvodnji avtomobilov sproti beležijo učinkovitost kontrole kakovosti. (Foto: T. Jakše)

Brezosebna ZK odbija mlade

V razpravah komunistov v posavski regiji sodelujejo tudi delegati — Zahtevajo demokratizacijo ZK, vrnitev samoupravljanja delavcem

KRŠKO — Poglobljena gospodarska kriza, zmanjševanje ugleda Jugoslavije v svetu ter zaostrena medrepubliška nasprotja z ustvarjanjem protislovenskega razpoloženja, to so razlogi, zaradi katerih so posavski komunisti bolj kot kdaj prej kritični do gradiva za konferenco ZKJ in do teza za republiško partijsko konferenco.

Seja medobčinskega sveta ZK v minulem tednu je pokazala, kaj komunisti pričakujejo od obeh konferenc, predvsem pa od zvezne. O gradivu zanjo menijo, da ne odraža težej po demokratizaciji in da so problemi strokovno slabo obdelani. Zvezo komunistov, kot je dejal sekretar Pipan, najbolj obremenjuje to, da so se razmere poslabšale, da se inflacija še kar povečuje. Prehod na realno ekonomijo zavirajo ideološke blokade in nasprotja med republikami. Slovenska razmišljanja so nasploh drugačna, žal pa jih večinoma pojmujejo kot izkrivljenost. Sistemske spremembe so nujne, brez njih komunisti niso pripravljani iti vnovič na led.

Delavci pričakujejo, da jim bodo komunisti vrnilo samoupravljanje in jim zagotovili položaj, ki jim ga določa ustava. Od vodstva zahtevajo, da vodi politiko naroda, da opusti preglasovanje, kot to predvidevajo ustavne spremembe. Hočejo tako federacijo, v kateri ne bo izkoriščanja naroda po narodu. Tudi v meznem odnosu do države nečjejo biti, ne tisti v tovarnah in ne tisti v družbenih dejavnostih. Odnos do svobodne menjave dela in tudi vprašanja o različnih oblikah lastnine niso razčiščena, pa tudi ne tista o tržišču, o planu, inflaciji in deviznem trgu.

V slovenskih tezah pogrešajo načine, s katerimi bi mlade zares privabljali. Sedanja organizacija je preveč brez-

- Delegati se bodo po vsej verjetnosti dotaknili regionalnega posavskega razvoja, saj se zdaj kaže, da ni pričakovanih rezultatov. Zavzeli se bodo tudi za nacionalni program financiranja družbenih dejavnosti in sprožili probleme varstva okolja v povezavi z gradnjo savskih elektrarn. Posledice bodo ostale sto let, v občinih pa so do zdaj premalo naredili za okolje. Odnos do okolja tudi v zveznem gradivu ni opredeljen. Določiti bi kazalo pravila igre pri vlaganju kapitala in jasneje opredeliti odnos do JLA, člane pa potem seznaniti, katere pobude so bile sprejete in katere ne.

sebna in tudi zato so njeni sestanki nezanimivi. Po mnenju posavskih komu-

ZA KABELSKO TV ALI NE?

RIBNICA — Iniciativni odbor, v katerem so Prvin Lavrič, Matjaž Nosan in Stane Hafnar, pripravljata uvedbo kabelske televizije (CATV). Podrobna pojasnila o dobrih in slabih straneh CATV so opisana tudi v zadnjem Rešetu, kjer je natiskan vprašalnik. Na osnovi izpolnjenih vprašalnikov bo iniciativni odbor ocenil, če je v občini interes za to novost ali ga ni.

IMV največji izvoznik in uvoznik

LJUBLJANA — Po podatkih Gospodarskega vestnika se je IMV Novo mesto lani uvrstila na prvo mesto med slovenskimi izvozniki na konvertibilne trge. Tudi v jugoslovanskem merilu je po deležu v celotnem izvozu dosegla odlično 5. mesto.

V letu 1987 je IMV izvozila za nad 260 milijard dinarjev (obračunano po vrednosti ameriškega dolarja 1.262 din), kar je 8,51 odst. celotnega jugoslovanskega izvoza na konvertibilne trge. Res pa je, da je tudi po uvozu na prvem mestu (8,84 odst. uvoza) in da je pozitivna razlika med izvozom in uvozom sorazmerno majhna. Glede tega prekaša IMV celo Tovarna zdravlil Krka, ki je kot drugi daleč največji dolenjski izvoznik na 11. mestu na lestvici slovenskih konvertibilnih izvoznikov.

In še uvrstitev drugih dolenjskih delovnih organizacij na spisku 200

RENAULT NAD RDEČO ČRTO

Lani je francoska družba Renault dosegla 3,7 milijarde frankov dobička, kar je največ v zgodovini družbe po letu 1945. Doslej je veljal za rekordni dosežek dobiček iz leta 1979, ko je znašal milijardo frankov. Vse to pomeni, da se je Renault uspešno prestrukturiral, saj je imel v nekaterih prejšnjih letih milijardne izgube. Lanski uspeh potrjuje pravilnost strategije Beorgesa Bessea, ki jo je še izostril njegov naslednik Raymond Levy. Eden najpomembnejših ukrepov je bilo zmanjšanje števila zaposlenih delavcev.

največjih slovenskih konvertibilnih izvoznikov. Na 57. mestu je sevniška Lisca, na 106. Novoteks, na 124. Belt, na 132. Beti, na 136. Trimo, na 146. GG Novo mesto, na 150. Tovarna obutve Novo mesto, na 159. Oprema Kočevje, na 160. Itas, na 170. GG Brežice, na 187. Kremen Novo mesto in na 188. Jutrjanjka Sevnica (izvoz Novolesa je upoštevan v sozdu). V klirinškem izvozu pa je med 50 največjimi slovenskimi izvozniki dosegla Krka 5. mesto, Belt 6., Oprema Kočevje 26., Tesnila Trebnje 44. in Tovarna obutve Novo mesto 48. mesto.

M. L.

SREČANJE TABORIŠČNIKOV V BREŽICAH

BREŽICE — Nekdanji taboriščniki iz Buchenvalda iz Slovenije, Hrvaške in Beograda so si za sobotno srečanje izbrali Brežice. Sprejeli so jih predstavniki občinske Zveze borcev NOV. Pred spomenikom kmečkim uporom in revoluciji so se poklonili spominu padlih borcev. Ob tej priložnosti je zapel njihovo pevski zbor, sodelovala pa sta tudi dva recitatorja iz osnovne šole. Gostje so si nato ogledali Posavski muzej, nakar so imeli letno skupščino v Domu JLA. Z njimi je bil tudi zastopnik glavnega odbora njihovega združenja iz Pariza. Polpoldne so si gostje v Domu JLA ogledali kratek film o osvoboditvi.

RAZSTAVA SLIK IN TAPISERIJ

BREŽICE — Danes ob 18. uri bodo v galeriji Posavskega muzeja v Brežicah odprli razstavo slik in tapiserij avtorjev Mladena Veže, Cvetke Miloš in Tuga Lebiča. Ob otvoritvi bo glasbeni program, ki ga bodo izvedli flavtistka Blanka Vanjček, klarinetist Luka Vlahovič in kitaristka Staša Skenzič. Razstava bo odprta do 8. maja.

NOCOJ KONCERT V ŽUPELEVCU

ŽUPELEVEC — Glasbena šola Brežice prireja nocoj ob 19. uri celovečerni koncert v gasilskem domu. Nastopajo učenci vseh oddelkov, za občinstvo iz Župelevca in bližnjih vasi pa je koncert pomemben kulturni dogodek tudi zaradi tega, ker bodo nastopili mladi domačini bodoči godbeniki, ki so zdaj še učenci oddelka za pihala in trobila. Na prireditvi bo sodelovala še kapelska godba. Nekaterim častnim in podpornim članom godbe bodo podelili priznanja.

Dom JLA za vas

Predavanje, razstave

RIBNICA — Tudi ta mesec je in tudi še bo v domu JLA v Ribnici zelo živahno. Omenimo naj le nekatere prireditve, ki še bodo.

Predavanje o vojaško-političnem položaju na Balkanu in varnosti Jugoslavije je bilo sicer včeraj, razprava o tem pa bo 20. aprila. 10. aprila so odprli razstavo del ribniškega slikarja Milana Ciroviča. Pred prvomajskimi prazniki, 30. aprila, bosta popoldne dva koncerta vojaškega orkestra, zvečer pa ples ob glasbi ansambla SMB. Proslavili bodo tudi dan KPJ in dan OF. Razen proslav bo še razstava knjige o zgodovinski poti KPJ in kviz tekmovalne »Tito-partija-revolucija«.

Razen tega je bilo ali še bo v domu več športnih tekmovanj, možna je rekreacija, tu so tečajji (soferski in za prvo pomoč), filmske in druge predstave, delujejo pa tudi razne sekcije (likovna, fotografska, pevka, folklorna, dramska) itd.

Pri upravi doma JLA še vedno zbirajo prijave za izlet v Bihač, Bosanski Petrovac in Titov Drvar.

J. TEPPEY

Zli duh radiacije

V zadnjem času so pri nas razprave o jedrski energiji sicer utihnile, toda pod pepelom še vedno tli vprašanje, kam z jedrskimi odpadki. In če doma ne bomo našli prostora zanje, drugje pa jih ne bodo sprejeli, potem bomo morali zapreti JE Krško, je bilo slišati v zadnjih dneh. Kaj bi to pomenilo za Slovenijo in za njeno energetsko bilanco, čeprav bi, recimo, hkrati zaprli tudi najbolj požrešne industrijske obrate, si seveda ni mogoče predstavljati. In če se bomo odločili za Slovenijo, potem bi se morali tudi določenim civilizacijskim pridobitvam, če ne celo vsakdanjemu udobju. Ali bi bili za kaj takega tudi slovenski »zeleni«? Kako gledajo na te zadeve v Zvezi republik Nemčiji, smo se novinarji iz Posavja in Dolenjske prepričali v preteklih dneh, ko smo si tam ogledali nekaj jedrskih energetskih objektov. Nemci že tretjino električne energije pridobijo s cepitjem atomskih jeder. Pri njih ni čisto nič nenavadnega, če je tovarna za predelavo jedrskih odpadkov tako rekoč sredi mesta. Iščejo pa tudi rešitve za odlaganje nizko, srednje in celo visoko radioaktivnih odpadkov. Pri tem jim pomaga Evropska gospodarska skupnost. V kratkem bodo za odlaganje teh odpadkov usposobili dva opuščena rudnika. In ko gledaš na te objekte gigantskih dimenzij, se ti nehote vzbudi misel, kaj bi bilo, če bi se izza debelih zidov in izpod zemlje začel valiti zli duh jedrske radiacije. Toda strokovnjaki menijo, da ta nevarnost ni nič večja kot pri kakšnem drugem načinu pridobivanja energije. In zdi se, da se bomo morali tudi mi s tem kar lepo sprijazniti.

J. SIMČIČ

S 4. seje skupščine in časopisnega sveta Dolenjskega lista — Z racionalizacijo in investicijami k boljšemu gospodarjenju — Nove cene

NOVO MESTO — Prejšnji četrtek sta se na 4. seji sestala skupščina in časopisni svet Dolenjskega lista ter obravnavala lanski zaključni račun tozda Dolenjski list, določila zdajšnji kolportažno ceno izvoda Dolenjskega lista in višino naročnine za drugo polletje, potrdila sta predloge za nekatere kadrovske spremembe v uredništvu in investicije ter se seznanila z uresničevanjem programske zasnove in uredniške politike s posebnim ozirom na poročanje o SLO in DS.

Zaključni račun za lansko leto je brez rdečih števil, pa tudi ostanka dohodka je bilo bore malo. Glede na težavno gospodarjenje je bilo poročilo sprejeto brez večjih pripomb, zaradi stalnih težav pri sofinanciranju pa je bil podan predlog, naj bi sčasoma poiskali nov in pravičnejši ključ za prispevke posameznih občin. Levji delež pri financiranju Dolenjskega lista, sedaj, ko je družbena pomoč padla že pod 5 odst., nosijo naročniki in propagandna dejavnost. Naročniki, tisti, ki niso poravnali naročnine za celo leto, bodo za drugo polletje prispevali 15 tisočakov, v kolportaži pa bo treba za izvod že sedaj odšteti 600 dinarjev. Po obsegu naj bi

• Pisanje o SLO in DS je bilo v Dolenjskem listu tako količinko kot vsebinsko zadostno in korektno in tako skupščina kot časopisni svet nanj nimata pripomb.

propaganda ne zavzemala več prostora v časopisu kot doslej (25 odst.), ta prostor pa je zato treba bolje prodati.

Delo pri časopisu, tako glede kadrov

ZBIRAJO PAPIR

LJUBLJANA — Od 11. do 23. aprila po vsej Sloveniji poteka akcija zbiranja odpadnega papirja po t. im. B programu. Zajela bo organizacije združenega dela in ustanove, z njo pa želijo zbrati odpadni papir, ki ga se niso pobrali v drugih zbiralnih akcijah med letom. V akcijo vključeni darovalci papirja oddajo surovino odkupnim postajam, s tem da izkupiček odstopijo Rdečemu križu Slovenije. Zbrana sredstva RKS namenja za humanitarne namene, med drugim za socialno pomoč občanom in delovanju mladinskega zdravilišča in okrevališča Debeli ritč. Sicer zbira Rdeči križ sredstva na žiro račun št. 50101-678-51579, kamor lahko nakažejo denar vsi, ki želijo pomagati tej humanitarni akciji tudi poleg sodelovanja v akcijah zbiranja papirja. Rdeči križ bo v počastitev svoje 125-letnice letos namenil pozornost predvsem delovanju odborov po krajevnih skupnostih, pomoči občanom na domu in razvoju krvodajalstva.

Ljubljansko pismo

Maksimum 30 ha?

Na rob javni razpravi o zemljiškem maksimumu v Sloveniji

LJUBLJANA — Eno izmed najbolj vročih vprašanj v sedanjih javni razpravi o ustavnih amandmajih je, kolikšen zemljiški maksimum vpisati v spremenjeno ustavo oziroma ali ga sploh vpisati.

Kot vemo, znaša sedanji zemljiški maksimum po ustavi 10 oziroma 15 ali 25 hektarov, kar je odvisno od tega, kakšne kakovosti je zemlja, kje leži in ali jo obdelujejo v okviru družinske zadrage. V skladu s prizadevanji, da bi pridelali kar največ hrane, zakon omogoča tudi zakup zemlje v hribovsko-planinskih območjih. Edini pogoj je, da zemljo obdeluje zakupnik sam.

Predpisano največje možno lastništvo zemlje pa ni spodbudilo k večji in cenejši pridelavi hrane; premalo izkoriščeni so bili kmetijski tropski, brez katerih ni sodobnega kmetovanja, niti na malih kmetijah; ni spodbujalo mladih, da bi ostali na kmetijah, in to tudi tam ne, kjer so lastniki imeli možnost, da so za nekaj let najeli v zakup določene dodatne obdelovalne površine. Dejstvo je tudi, da je gospodarjenje na svojem zemljišču in vlaganje vanj nekaj povsem drugega kot na zakupljenem.

Maksimum o kmetijskih zemljiščih je za Slovenijo nedvomno prevelik, zato bi ga bilo potrebno odpraviti. Nismo se sicer predprijavili in omejevali lastništvo zemlje tistemu, ki živi izključno od kmetovanja. Zagovorniki zemljiškega maksimuma so še pred nekaj leti tudi v Sloveniji zatrjevali, da omejeno lastništvo zemlje sploh ni pomembno za tistega, ki zna, hoče in je pripravljen dobro delati tudi na manjših površinah. To so dokazovali s podatki o pridelavi zelenjave, povsem določenih vrst vrtnin, zdravilnih zelišč in podobnem. Toda sčasoma je tudi tem vztrajnim zagovornikom zemljiškega maksimuma

V. BLATNIK

in nalagata vodstvu tozda, da do prihodnje seje pripravi poročilo o učinkih racionalizacij.

Naj na koncu omenimo še nekaj pripomb in mnenj delegatov glede Dolenjskega lista: priloga naj bi kdaj kdaj izšla bolj tematsko urejena, z več in boljše pisanja je treba pridobiti več naročnikov tudi v obrobni krajih, uvedli naj bi manjše osmrtnice, sodelovali več z drugimi časopisnimi in radijskimi hišami, razširili naj bi mrežo dopisnikov.

T. J.

DELEGACIJA REPUBLIŠKE SKUPŠČINE V METLIKI — Prejšnji četrtek je bila na obisku v Metliki delegacija skupščine SR Slovenije. Podpredsednik skupščine Jože Knez, predsednik zbora občin Vlado Beznik in dr. Sinkovec so se najprej seznanili s splošnim stanjem v tej belokranjski občini, nato pa obiskali Komet, Novolesov tozda Tovarno kopalniške opreme, Beti in tozda Kmetijske zadruge Vinsko klet. Povsod so goste opozarjali na težave, v katerih se je znašlo metliško gospodarstvo, zlasti tekstilna industrija in kmetijstvo, na prevelike obremenitve, ki jih gospodarstvo ne more več prenesti, na nespodbuden izvoz in ogromne težave pri uvozu, na birokratske ovire in nesprejemljive obremenitve za pomoč nerazvitim. »Te težave morajo bolj priti na dan preko skupščine,« je med drugim dejal Knez, »zdrženo delo mora bolj odločno zahtevati, da se to rešuje preko njihovega zbora. Sedaj pa prava na tem pomembnem področju večkrat zbora združenega dela ni čutili in potem včasih izgleda tako, kot da si vse to izmisli slovensko politično vodstvo. Največji problem Slovenije je v tem, da ima sicer dovolj za sprotno življenje, premalo pa za bodočnost.« (Foto: A. Bartelj)

Romi »osvojili« Dom kulture

Romi so praznovali — 60 gostov iz Murske Sobotne

NOVO MESTO — Za nad 500 Romov, kolikor jih živi v novomeški občini, je bila sobota, 9. aprila, največji dan v letu. Proslavili so namreč svetovni dan Romov, ki so ga slovenski Romi prav v Novem mestu pred šestimi leti prvič praznovali. Najbrž bo že tako, kot je na proslavi povedal Bojan Tudijs, da Romi v vsej svoji 1600-letni zgodovini niso naredili takšnega koraka kot zadnja leta. Pet let so romski praznik slavili v Domu JLA, letos pa so jim že dovolili,

da so v soboto popoldne »osvojili« novomeški Dom kulture.

V imenu OK SZDL je Rome iz novomeške in črnomajške občine pozdravil predsednik Boris Dular. Posebne pozornosti je bilo deležnih 60 Romov, članov kulturnega društva Pušča, ki so se na praznovanje pripeljali iz Murske Sobotne. Prav ta skupina je dajala ton kulturnemu programu. Prikazali so romske plesne, plesali na disko glasbo, prepevali in še marsikaj je bilo videti to popoldne. Tudi dolenjski Romi so se kar dobro odrezali. Pozdravili so recitatorje, romski ansambel Vendi iz Črnomlja, prestavili pa so se tudi člani romske etnične skupine, ki so na odsluženju vojaškega roka v vojašnici Milana Majcna. Prireditve je povezoval Topi Gašperič.

Že v soboto popoldne so se na Loki v malem nogometu pomerile nogometne ekipe Romov iz Murske Sobotne, Črnomlja in Novega mesta. Zmagala je ekipa gostov iz Murske Sobotne pred Romi iz novomeške in črnomajške občine.

J. P.

EN DAN ZA ROME — V vsem programu, ki se je v soboto popoldan odvijal na odru Doma kulture, so s svojim nastopom še največ povedali in pokazali mladi romski šolarji iz bršljinjske šole, ki jih je vodila Majda Jazbec. (Foto: J. Pavlin)

NOVI DEVIZNI TEČAJI

Tečajna lista št. 71
z dne 11. aprila 1988

država	valuta	tečaj	za devize, efektivno, čeke, kreditna pisma		
			in nakupni	srednji	prodajni
Australija	a. dolar	1	1087,95	1089,58	1091,21
Avstrija	šiling	100	12415,31	12433,96	12452,61
Kanada	dolar	1	1174,51	1176,27	1178,03
Danska	krona	100	22765,75	22799,95	22834,15
Finska	marka	100	36411,03	36465,73	36520,43
Francija	frank	100	25726,39	25765,04	25803,69
ZR Nemčija	marka	100	87256,95	87388,03	87519,11
Grčija	drahma	100	1091,78	1093,42	1095,06
Irska	funt	1	2332,47	2335,97	2339,47
Italija	lira	100	117,58	117,76	117,94
Japonska	jen	100	1162,54	1164,29	1166,04
Kuvajt	kv. dinar	1	5336,38	5344,40	5352,42
Nizozemska	gulden	100	77731,86	77848,63	77965,40
Norveška	krona	100	23360,55	23395,64	23430,73
Portugalska	escudo	100	1074,14	1075,75	1077,36
Švedska	krona	100	24731,90	24769,05	24806,20
Švica	frank	100	105476,41	105634,86	105793,31
V. Britanija	funt	1	2739,89	2744,01	2748,13
ZDA	dolar	1	1461,92	1464,12	1466,32

Tekmovali so mladi tehniki

Kar 237 šolarjev na regijskem srečanju

DOLENJSKE TOPLICE — V osnovni šoli Baza 20 je bilo minuli petek 11. občinsko in 6. regijsko srečanje mladih tehnikov, istočasno je organizatorica, Zveza organizacij za tehnično kulturo Novo mesto, pripravila tudi 3. občinsko in regijsko srečanje računalničarjev osnovnih šol. Tradicionalnega srečanja se je letos udeležilo kar 237 tekmovalcev iz občin Trebnje, Krško, Metlika, Črnomelj, Kočevje, Grosuplje, Novo mesto in Brežice, kot opazovalci pa so bili na tekmovalju letos prvič tudi Ribničani.

V imenu pokrovitelja, novomeškega izvršnega sveta, je mlade tehnike in mentorje pozdravil predsednik Ivo Longar. V skupini računalničarjev se je pomerilo 19 tekmovalcev. Uspeh: Logo (1.—4. razred): 1. Klemen Dvornik, 2. Blaž Maleček, 3. Uroš Jazbec (vsi OŠ XV. divizije Grm). Basic (5. in 6. razred) — občinsko tekmovalje: 1. David Bratož (o.š. Grm), 2. Marjan Sterk in Matjaž Kurinčič (oba OŠ Smihel); regijski prvaki: 1. Dejan Tomašević (Semič), 2. David Bratož (Grm), 3. Simon Vidmar (Sentrupert). Skupina računalničarjev 7. in 8. razreda (občinski in regijski prvaki): 1. Janez Zaletež, 2. Alojz Novak, 3. Roland Ulčnik (vsi iz o.š. Grm). Republiško tekmovalje bo 24. aprila na šoli za računalništvo v Ljubljani.

Mladi tehniki so se pomerili za naslove 11. občinskega in 6. regijskega prvaka. V skupini raziskovalnih nalog so šolarji iz Škocjana edini pripravili nalogo Sistem pridobivanja in izkoriščanja bioplinov. V skupini elektronske naprave je Aleš Bibič napravil funkcijski generator. Računalniške naloge B2 so najbolje opravili: Gregor Nanger (Katja Rupena) z nalogo električni upori, Matej Šporar in Gregor Nanger sta skupaj napravila program za evidenco šolske knjižnice. V skupini B3 — učila je Tine Gričar iz o.š. Črnomelj predstavil didaktične pripomočke. Tekmovalci v skupini C1 so spoznavali proizvodni proces zdravilišča Dolenjske Toplice. Občinski in regijski prvaki so: 1. Janez Lavrič (Kočevje), 2. Tone Miketič (Črnomelj), Gregor Pavlin (Dol. Toplice) in Boštjan Lavrič (Kočevje). V skupini Klip-klap (delo z ročnimi orodji) so občinski ekipni prvaki: o.š. Milka Šobar-Nataša, 2. o.š. Gubčeve brigade Otočec, 3. o.š. Baza 20 Dolenjske Toplice. Zmagovalci regije so: 1. o.š. Zbora odposlancev iz Kočevja, 2. o.š. Milka Šobar-Nataša, 3. o.š. XV. SNOUB Belokranjske iz Metlike. V skupini avtomodeli so občinski prvaki postali: Boštjan Kravcar iz Otočca ter Marko Zavodnik in Roman Dulc iz Škocjana, regijski prvaki pa Igor Mrhar (Grosuplje), Boštjan Kravcar (Otočec) in Sašo Kos (Trebnje). Raketne modele so spuščali na letališču v Prečni. Največ uspeha so poželi: 1. Rok Zunič (Grm), 2. Dean Mihalčič, 3. Gregor Gutman (oba Katja Rupena). V skupini ladijskih modelov so svoje barčice v zaprtem bazenu v Dolenjskih Toplicah najbolje vodili Bojan Hočevar iz Žužemberka, Joško Gornik iz Škocjana in Franci Vidmar iz Žužemberka. Zmajariji in jadrnalni modelarji zaradi slabega vremena niso nastopili in bodo svoje modele spuščali 23. aprila v Prečni.

Šolarji so tekmovali tudi v skupini Dobro jutro, elektronika. Občinski in regijski prvaki so postali: Aleš Makovec (Vavta vas), Janez Abram in Andrej Simčič (oba iz Kostanjevice) ter Andrej Bračun (Brestanica). V Lovu na lisico — ARG so bili najuspešnejši Toni Jagrič (Brežice) ter Tomaž Krhin in Jernej Šušteršič (oba Šentjernej).

Naša anketa

Kaj vznemirja javnost?

Kdaj so ljudje zares zrel, da znajo prenesti resnico in sami presoditi, kako bodo nanjo reagirali? Ob tem vprašanju so mnenja zelo deljena, ločnica med mnenji pa je potegnjena precej visoko, saj je med ljudmi, če tudi mi enkrat lahko spregovorimo v njihovem imenu, zlasti v Sloveniji že zakoreninjeno prepričanje, da je boljše povedati vse in po resnici, kot pa stvari zamolčati, medtem ko bi nekateri na višjih položajih še vedno radi ščitili ljudi pred »vznemirjenjem«. Tudi mnenja o tem, kaj ljudi vznemirja, so deljena. Iz odgovorov v naši anketi je razvidno, da ljudi bolj vznemirja njihov globalni položaj, ne pa posamezni »ekscesi«, ki bi jim jih oblasti rade prihranile. Skratka, dovolj se počutimo močne za resnico, saj jo bomo prej ko slej morali prenesti na svojih plečih.

RAJKO ŠTEFANIČ, gostilničar iz Dragatua: »Ljudi in mene osebno res vznemirja tisto, o čemer pišejo časopisi. Vendar je prav, da o tem pišejo, sicer bi marsikatero barabije ostale še naprej prikrite. Vznemirjajo me ogromni dolгови, ki so jih v glavnem nekoristno potratili, vznemirjajo me velikanske zgrešene investicije, vznemirjajo me Agrokomerci in ne nazadnje me vznemirja naš skrajno malomaren in neodgovoren odnos do narave, kjer gre samo za govorčenje, ne spremeni pa se nič.«

FRANC BRANCELJ, upokojeni prostvetni delavec iz Metlike: »Kaj vznemirja ljudi, ne vem, vem pa, kaj vznemirja mene: veliko bolj kot pisanje v Mladini in drugih časopisih naša vsakdanja družbena praksa, predvsem gospodarska, politična in družbena kriza. Vznemirja me korupcija, kriminal, zapravljane družbenega denarja. Jaz sem kmečki sin in vem, da je včasih kmetova beseda veljala, danes pa ne veljajo niti napisani dogovori, sporazumi in pogodbe. Dogovorijo se eno, delajo drugo.«

IVO BODOR, kmetijski inženir pri Agrokombinatu v Krškem: »Vedno sem menil, da je treba javnost obveščati po resnici. Ljudi namreč najbolj vznemirja, če jo zamolčimo, kot na primer dolgoletna neobveščanost o naših dolgovih v svetu in pogajanje z mednarodnim monetarnim skladom. Kar srh me spreleti, če pomislim, da se je Jugoslavija zadolžila že za tiste, ki se še rodili niso. Danes zvemo več, zato so tudi časopisi zanimivejši, včasih niso povedali nič novega.«

FRANC SOTOŠEK, dipl. inž., vodja komerciale v Jugotanimu, Sevnica: »Nas, ki delamo v gospodarstvu, vznemirja nestanovitna ekonomska politika, ki temelji predvsem na administriranju, prevelikem vmešavanju države. Ta z raznimi, milo rečeno, nesmiselnimi ukrepi tako rekoč čez noč dobrega gospodarja »potopi« in prav nič ne pomagajo še taka prizadevanja najboljših strokovnjakov v podjetjih, ki dostikrat zaman iščejo rešitve, da bi omilili boleče posledice pretiranega administriranja.«

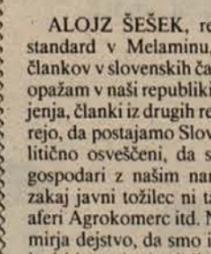

LOJZE METELKO, dipl. inž., vodja pospeševalne službe M-Kmetijske zadruge Trebnje: »Zelo me vznemirjajo napadi na slovenski tisk in na politike, ki se v zadnjem času stopnjujejo. To ne daje vtisa, da so povsod za kulturni dialog. Zdi se, da hočejo v drugih republikah s tem doseči, da bi se Slovenija umaknila z jasno opredeljenih stališč, zlasti glede ustavnih sprememb, in bi pristala na take rešitve, ki bi še zmanjšale pristojnost in odgovornost republik za lasten razvoj.«

JURICA GRAKALIČ, profesor na srednji šoli v Brežicah: »Menim, da je vznemirjanje javnosti vsaka administrativna prepoved objavljanja v tisku ali na radiu. Če na primer Mladina ali katerokoli drugo sredstvo javnega obveščanja širi neresnico, potem naj prizadeja javno in z dokazi demantira svojo krivdo, da se stvari na ta način razčistijo. Potem ne bo med ljudmi nobenega ugibanja.«

ANTON BERKOPEC, soboslikar iz Dolenje vasi pri Ribnici: »Ne vznemirjajo me kritični članki, teh je celo premalo, ampak žalostno dejstvo, da je vsak dan vse slabše. Žalostno pa je tudi, da iz vsega tega ne vidimo prave rešitve. Po mojem pa je rešitev, in to le v delu in ne v administriranju. V pisarnah bi moralo biti tudi veliko manj ljudi. Vse pa je vedno odvisno od odgovornih: kakor bom jaz pobelil stanovanje, tako bo pobeljeno; kakor bodo odgovorni vodili občino, republiko, državo, tako bomo živeli.«

ALOJZ ŠEŠEK, referent za družbeni standard v Melaminu, Kočevje: »Zaradi člankov v slovenskih časopisih in revijah ne opažam v naši republici nobenega vznemirjenja, članki iz drugih republik pa pripomorejo, da postajamo Slovenci vedno bolj politično osveščeni, da se vprašujemo, kdo gospodari z našim narodnim dohodkom, zakaj javni tožilec ni tako hitro ukrepal v aferi Agrokomerc itd. Najbolj pa nas vznemirja dejstvo, da smo imeli leta 1965 življenjski standard približno na ravni Avstrije in Italije, danes pa je 5 do 6-krat nižji.«

SLAVKO PRAH, učitelj na OŠ Martina Kotarja v Senjercju: »Kot šolnika me že dalj časa razburja mačehovski odnos do šolstva in izobraževanja. Govorimo, kakšen velik pomen ima znanje, denarja pa je dostikrat komaj za plač. Da bi lahko kupovali sodobna učila, ni niti pomisliti. V šolstvu smo v enakem položaju, kot je bilo pred kratkim zdravstvo. Voz zdravstva so nekako že potegnili iz blata, sedaj smo na vrsti še mi v šolstvu.«

kmetijstvo

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

V ponedeljek je stal kilogram krompirja 600 din, krompirja-kifelijčka 1.000, fižola 2.000 in česna 6.000 din. Enaka mera radiča je veljala 3.000 in solate 2.000 din. Znova so imeli med, katerega kg je bilo moč dobiti za 3.500 din. Skuta je stala 3.000, kajmak 12.000, in sir v hlebčkih 5.000 din. »Firkel« celih orehov je bil 2.000 din, medtem ko so stala jedra 10.000 din po kg. Redkev je stala 600 in korenje 800 din. Prodajali so tudi semena; merica fižola npr. je veljala 500 din. Kilogram čebulčka je bil še po 5.000 din. Jajce je bilo moč dobiti za 130 do 150 din. Imeli so precej sadik rož, in to mačeh po 500, bršlinke po 1.500 in petunije po 700 din. 10 sadik zelja ali 25 sadik solate je stalo 500 din. Na tržnici so imeli naprodaj med drugim precej tekstila in veliko okraskov.

Sejmišča

BREŽICE — V soboto so imeli naprodaj 240 do 3 mesece starih prašičev in 28 starejših. Prvih so prodali 119, in sicer po 2.300 do 2.400 din kilogram žive teže, drugih 15, in to po 1.700 do 1.800 din kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Strune vse bolj nevarne

Kdor se ukvarja z zemljo, se prej ali slej sreča s to nadlogo. Strune ali žičniki, značilne valjaste rumeno rjave ali slamnato rumene ličinke, brošča pokalice so bile svoj čas kaj malo nevarni talni škodljivci, z intenziviranjem pridelovanja poljščin in vrtnin pa postajajo pravi strah in trepet pridelovalcev. Zgodijo se, da uničijo ves njegov trud, ne da bi mogel kaj ukreniti, če je zamudil pravi čas.

Strune so predvsem škodljivci žit in trav, najbolj pa lahko prizadenejo okopavine, ki tem žitom ali travam sledijo v kolobarju. Značilno je: navrtajo plodove in naredijo, denimo, industrijski krompir, ki daje kruh marsikateremu dolenskem kmetu, povsem neuporaben za industrijsko predelavo. Lotijo pa se vseh kmetijskih rastlin, in to dobesedno podtalno, lahko bi rekli celo zahrbtno. V sušnem obdobju so nevarnejše kot v mokrem, saj v mladih sočnih tkivih podzemnih delov rastlin iščejo vodo bolj kot hrano.

Biti kos strunam pomeni pravočasno ukrepati. Vendar kako, če so skrivne v zemlji in ne vemo, na kakšno invazijo lahko računamo? Še pred setvijo ali saditvijo je zato treba ugotoviti, ali je v zemlji že nevarno število strun (pri žitih 3 do 6 na kvadratni meter, pri okopavinah do 3 itd.). Kritično število se da ugotoviti s kopanjem vzorčnih jam na parceli ali s sejanjem vab (koščkov krompirja ali sadik solate), ki pritegnejo škodljivce; na podlagi tega je moč približno ugotoviti, koliko jih je v zemlji.

Šele če je kritično število preseženo, se izplača uporabiti talne insekticide. Ker gre za razkuževanje vse zemlje, jih je treba uporabiti v velikih količinah, tudi ob običajno najgospodarnejšem načinu uporabe (trosenje v brazde), in bi bilo škoda po nepotrebnem zastrupljati okolje. Kot primer naj navedemo, da je hektarski odmerek talnega insekticida volatona, uporabljen v vrstah, 10 do 20 kg, če je uporabljen počez po parceli, pa kar 40 do 50 kg. Podobno je tudi z drugimi insekticidi v obliki granulata (mocup, dyfonate, dursban itd.)

Seveda ni nujno klicati na pomoč samo kemijo. Stari kmetijski priročniki govorijo o biološkem zatiranju, o preoravanju parcel v sončnem vremenu, ki uniči marsikatero struno, nadalje o dobrem kolobarjenju in ne pretiranem gnojenju. Tudi to lahko spravi količino strun v zemlji na znosno število.

Inž. M. LEGAN

Dva belokranjska šampiona

Ocenjevanje vzorcev za razstavo belokranjskih vin na Vinski vigredi — Viden napredek, a še vedno precej napak — Dva šampiona, 5 velikih zlatih

METLIKA — Belokranjski vinogradniki so na ocenjevanje vin za letošnje razstavo belokranjskih vin v okviru Vinske vigredi poslali skupaj 293 vzorcev vin, od tega 205 belih in 88 rdečih. Prva komisija, sestavljena iz belokranjskih vinogradnikov, je izločila 56 belih in 8 rdečih vin. Spet se je pokazalo, da so Belokranjci zelo dobri kletarji za rdeča vina, manj srečno roko pa imajo pri belih, kar pa ne velja za sortna vina, saj so bila tako rekoč vsa, ki so jih poslali v ocenjevanje, zelo dobro kletarjena in jih je druga, strokovna komisija visoko ocenila. Najpogostejša napaka, zaradi katere je prva komisija izločila belokranjska bela vina, je mlečni cik.

Druga komisija je tako ocenjevala 229 vin: 149 belih in 80 rdečih. Ta komisija je izločila še 74 vin, tako da je bilo skupaj ocenjenih 155 vin. Ker je strokovna komisija ocenjevala več kot teden dni po prvi in so bila vina več kot 10 dni v steklenicah, kar gotovo škodilo njihovi kakovosti, strokovnjaki predlagajo, da bi za naprej belokranjska vina

za razstavo ocenjevali dve strokovni komisiji hkrati.

Od skupaj 155 belokranjskih vin sta dve dobili naziv šampion (18 točk in več od 20 možnih), in sicer: laški rizling pozna trgatve metliške Vinske kleti — 18,6 točke, kar je sploh najvišja ocena, in rumeni muškati Zvonka Prusa iz Krmačine — 18 točk. Veliko zlato me-

daljo je dobilo 5 vin: za laški rizling Janez Humljan z Boldraža in Martin Plut iz Drašičev, za beli pinot Anton Kostelec iz Drašičev in Anica Kopinič iz Metlike ter za rumeni muškati Jože Prus iz Krmačine. Zlate medalje je dobilo 40 vin, od tega 14 belokranjsko belo in 10 metliška črna, srebrno medaljo 72 vin, bronasto 29, 7 vin pa je dobilo priznanje.

Po končanem ocenjevanju belih vin je predsednica strokovne komisije prof. dr. Slavica Šikovec takole ocenila belokranjska vina lanskega letnika: »To so v glavnem solidna, prijetna, lepa in pitna vina, ki se lepo podajo k raznim jedem. Ker pa po ekstraktu in alkoholu niso bogata vina ter nevtralna po cvetici, se vsaka najmanjša napaka takoj pozna, lahko bi rekli, da so odkrita vina. Vsekakor pa so to vina, ki jih potrošniki želijo. Presenetilo me je, da je precej vin izloženih. Gre za napake pri kletarjenju, za odpravo tega pa bi morala več narediti pospeševalna služba, saj se s tem dela gospodarska škoda. Pridelava vina je težko in odgovorno delo, proces je dolg in poln pasti. Vsekakor pa je ena največjih in najpogostejših napak slabo vzdrževana posoda. To ne velja samo za Belo krajino in ostalo Slovenijo, ampak za cel svet. Dejstvo je, da je največja zasluga za dvig kakovosti nemških vin prehod od lesenih sodov na jeklene posode.

Kar se tiče sortnih belih vin, so me prijetno presenetili beli pinoti z izredno sorčno značilnostjo, prav tako je bilo nekaj krasnih rumenih muškatov, kar kaže, da je Bela krajina primerno območje za doseganje vrhunske kakovosti teh vin. Isto velja tudi za laški rizling. Če pa, da so bila vina predolgo v steklenicah in je pri nekaterih že prišlo do oksidacije. Povedati je še treba, da je danes žveplo v vinarstvu nujno zlo in da je zaradi raznih škropliv spontana fermentacija preveč tvegana.

Napredek je pri belokranjskih vinih vsekakor opazen, zlasti pri uvajanju novih sort in pri dobrih vinih nasploh. Napak pa je še vedno precej, tu gre zlasti za oksidacijo, slabo posodo, žveplec in cik.«

A. B.

• Prednost samote je v tem, da človek vsaj ve, v kakšni družbi je.

PETAN

• Civilizacija je neskončno množenje nepotrebnih potreb.

TWAIN

Priložnost za prašičerejce

Ugodnejši pogoji za vlaganja — Nepovratna pomoč za gradnjo novih in preureditev starih hlevov

Neorganizirana široka reja prašičev ima v Mercator—Kmetijski zdruzi Krka Novo mesto dolgoletno tradicijo. Če je prvi hlev za 45 plemenskih svinj v zadruzi enoti Straža leta 1980 mejniki, potem lahko obdobje do tega leta označimo kot čas ekstenzivne prašičereje. Do konca leta 1983 je bilo zgrajenih in vseljenih še šest hlevov za skupno 230 plemenskih svinj in pet hlevov za skupno 1800 prašičev pitancev.

Po letu 1983 smo planirali razširitev reje plemenskih svinj in pitalnja prašičev za manjšo zmogljivostjo hlevov (10 — 15 plemenskih svinj ali 50 — 150 pitancev v turnusu), vendar program povečevanja zmogljivosti ni bil uresničen.

V letu 1987 je bilo v kooperacijski reji 250 stojišč za plemenske svinje in 1900 stojišč za prašiče pitancev. V letu 1988 je združba planirala odkupiti iz kooperacijske reje 2380 puskov in 2700 prašičev pitancev, vendar so potrebe Mercator—Kmetijske zadruge Krka Novo mesto v istem letu 10.000 prašičev pitancev, kar pomeni, da bo potrebno nabaviti zunaj naše zadruge še 7300 prašičev pitancev. Potrebe občine Novo mesto pa so za leto 1988 ocenjene na 600 ton prašičjega mesa, kar pomeni 15.000 prašičev pitancev. Če hočemo zadostiti potrebam po prašičjem mesu, moramo kooperacijsko rejo prašičev v zdruzi še razširiti in jo postaviti na trdne strokovno-organizacijske in ekonomske temelje.

Slaba ekonomičnost kooperacijske proizvodnje prašičev je v veliki meri odvisna od drage prehrane, zato je potrebno v prašičerejo usmeriti predvsem tiste kmetije, ki pokrivajo z razpoložljivimi obdelovalnimi površinami vsaj 75 odst. potreb z doma pridelano osnovno krmo. Osnovno vprašanje je optimalna velikost kmetije, ki se usmerja v to proizvodnjo. Če upoštevamo prej omenjeno merilo, je potrebno za 10 plemenskih svinj 2 ha obdelovalne zemlje, za 50 pitancev v turnusu pa 3,6 ha obdelovalne zemlje s poudarkom na njivskih površinah. Ekonomiko prašičerejske proizvodnje pa moramo gledati dolgoročno. Če pogledamo ekonomičnost kmetijske proizvodnje na kmetijah v obdobju od leta 1976 do leta 1986, ugotovimo, da je bila prašičereja renta-

bilnejša od pridelave mleka in pitalnja goveda, vendar je bilo v govedoreji v tem času narejenega mnogo več. Letos so tudi pogoji investiranja nekoliko ugodnejši, če računamo na nepovratna sredstva za gradnjo novih in rekonstrukcijo starih hlevov iz republiške Samoupravne interesne skupnosti za preskrbo in pospeševanje proizvodnje hrane. Za novo zgrajene hleve znašajo omenjena sredstva 242.000 din od stojišča za plemenske svinje in 49.000 din na stojišča za prašiče pitancev; za rekonstrukcijo hlevov pa znašajo ta sredstva 121.000 din na stojišče za plemenske svinje in 240.000 din na stojišče za prašiče pitancev.

Tako imajo naši kmetovalci možnost, da se dogovorijo s pospeševalci v zdruzi glede investiranja v to proizvodnjo.

Inž. KATARINA VOVK

Fiesta je jabolko prihodnosti

Angleška novost

Sadjarji iz raznih krajev sveta se zelo zanimajo za novo variacijo jabolka, ki so jo vzgojili strokovnjaki angleškega inštituta za hortikulturo in znanstvene raziskave East Malling blizu Londona. Gre za sorto fiesta, ki je križanec tradicionalne priljubljene angleške sorte Cox orange pipin in sorte idared in ki jo že označujejo kot »jabolko bodočnosti«.

Fiesta ima namreč nekaj izrednih lastnosti. Videz, struktura in aroma so izvrstni. Od nje pričakujejo, da bo v maju in juniju lahko uspešno tekmovala z uvoženim sadjem z južne poloble. Jabolko je privlačno živo rdeče barve in ima proge na rumeno zelene podlagi. Plodovi so okrogli, nekoliko sploščeni, s tanko užitno lupino, so tudi zelo hrustljavi in sočni, izredno prijetnega okusa. Vse te, za tržišče tako pomembne odlike ohranijo do junija, če so skladiščeni v nadzorovani atmosferi. Fiesta je odporna proti večini neprijetnostim med skladiščenjem in je zato za trg primerna dva meseca dlje kot druge sorte jabolko.

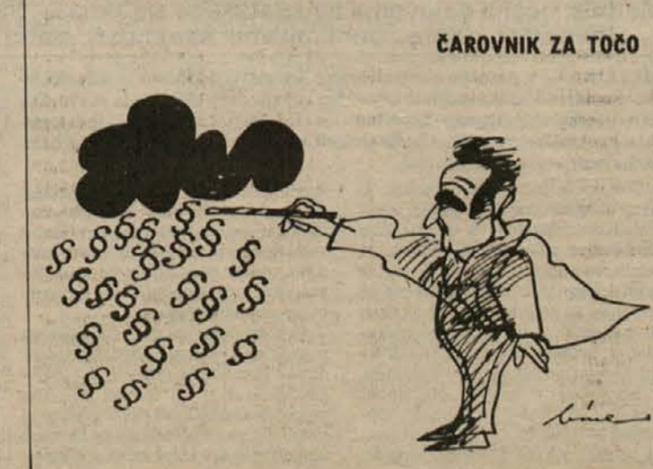
Zaradi svojih izjemnih lastnosti se fiesta naglo širi. Lanj je Narodna organizacija za razvoj semen na Angleškem razdelila že 21.000 sadik, vendar ni zadostila povpraševanju, ki še nadalje narašča. (Iz Sodobnega kmetijstva)

• Ideja postane moč, kadar zavлада množici.

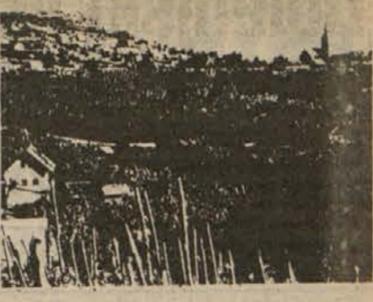
LENIN

• Napredka ne moremo ustvariti, lahko pa ga našenemo, da gre mimo nas.

DOVNIKOVIC

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Priporočena vinska sorta Chardonnay

Opis dr. Hrčka

Nadaljujemo z opisom navedene vinske sorte po dr. Hrčku iz prejšnje št. Dolenjskega lista.

Leseni deli (mišljen je enoletni les) sorte chardonnay so srednje debeli, robustni, statični, malo razvejeni. Skorja (lub) je gladka in ne odstopa od lesa. Nodiji so v preseku okrogli, internodiji dolgi, les svetlorjav (lešnikove) barve. Brsti so konicasti.

Brsti v prvi dekadi aprila, cveti v prvi dekadi junija, grozdje dozori v prvi polovici septembra. Jeseni se listje rumeno obarva, odpadla pa konec novembra oziroma v začetku decembra.

Trta je precej bujne rasti. Rodnost trte je redna in srednje bogata. Prvi grozd je na drugem do tretjem nodiju, na mladiki pa so dva do trije grozdi.

Odpornost do oidija in botritisa (gnilobe) je slaba. Sorodnost (kompatibilnost) s podlago je dobra. Na obravnavanih (preizkušeni) parcelah je bila podlaga v 80% Kober 5 BB, 20% pa na podlagi Rupestris du Lot. Nadmorska višina preizkušeni parcel se je gibala od 120 do 300 m. Lege teh parcel so bile različne, od južnih, zahodnih do severnih. Starost trsov na opazovanih parcelah je bila na podlagi Kober 5 BB v povprečju 8 let (4 vinogradi), na podlagi Rupestris du Lot pa 20 let (en vinograd). Vzgojne oblike so bile različne: guyot, dvojni guyot, duplex, prosta kordonska vzgoja.

Vino uporabljajo kot sortno suho vino pa tudi za peneca vina.

Razlike med sortama chardonnay in pinot blanc

Mladike v velikosti 10 do 20 cm.

Največje razlike so v barvi vršička in obliki lističev ter v barvi samega poganjka. Pri belem pinuju je vršiček obrasel, z nekoliko rdečkastimi robovi. Apikalni lističi so razprostrti, dlakavi, peclji so zeleni. Pri chardonnayu je vršiček občutno manj obrasel, robovi pa so rdeči. Apikalni lističi so v obliki žleba, rahlo dlakavi, peclji so bakrene barve.

Mladika v času cvetenja.

Razlike so izrazite v barvi poganjka. Pri belem pinuju je poganjek zelen, pri chardonnayu pa bronaste barve.

List. Chardonnay ima peceljni sinus bolj odprt (U) in so žile izražene (gole). Pri belem pinuju pa je sinus bolj zaprt (V) in so žile obrasle z listno površino. Razlike so še v barvi lista in tudi v obliki, vendar sta si pri tem sorti precej podobni.

Grozdi. Grozdi se sicer v podrobnostih razlikujejo, na prvi pogled pa so si precej podobni. To je mogoče vzrok, da sta bili ti dve sorti smatrani za isto. Grozdi chardonnaya so nekoliko konicni (trikotni), beli pinu pa ima popolnoma cilindrični grozdi. Pri chardonnayu včasih nastopata dve zakrlici. Do tega pri belem pinuju ne pride nikdar, kvečjemu do enega zakrlica, ki je lahko močno poudarjeno.

Na splošno velja, da je chardonnay zgodnejši (prej zori), je pa manj odporen do bolezni kot beli pinu. Vino chardonnaya je vidno boljše kot pri belem pinuju, ima več sladkorja v moštu, več je kisline in mnogo bolj je izražen buke, kar je zelo upoštevano pri predelavi te sorte v peneca vina.

DR. ALOJZ HRČEK

Literatura: Scienza, A., Fregoni, M., Zamboni, M. e R. Miravalle (1979): Il vitigno Chardonnay: scheda ampelografica e rilievi comparativi con il Pinot bianco, Vignevini, Vol. VI — N. 7/8, 9—15.

Prehod na poletno krmljenje

Nujna je postopnost in upoštevanje energetskih potreb goveda

Za govedo vemo, da ni ljubitelj spreminjajoče se hrane, saj pri njem opazimo prebava s pomočjo mikroorganizmov, ki razgrajujejo hrano v vampu.

Ti mikroorganizmi so zelo specializirani na določeno vrsto krme in ko te krme ni več, mikroorganizmi odmrejo. Razmnožujejo pa se tisti mikroorganizmi, ki razgrajujejo novo vrsto krme. Tak proces traja precej časa, zato mora biti prehod z ene krme na drugo čim bolj postopen, sicer pride pri živalih do prebavnih motenj in manjše prireje.

Mlada trava vsebuje veliko beljakovin, ki jih govedo pogosto ne more izkoristiti zaradi pomanjkanja energije.

Zato moramo ob sveži zeleni krmi vedno dodajati tako krmo, ki vsebuje veliko energije: koruzni zdrob, pesne rezance ali koruzno silažo. Na to pogosto pozabimo in koruzo ali koruzno silažo pokrmimo čez zimo. Skozi vse obdobje poletnega krmnega obroka naj bi imeli za vsako govedo 2 kg koruze ali 8 — 10 kg koruzne silaže na dan. Le tako bomo izkoristili poceni beljakovine iz zelene krme.

V mladi travi je premalo vlaknine, ki je živalim potrebna za pravilen potek prebave, zato prihaja do drisk. V poletnem obdobju naj bi bilo vsaj 2 kg sena, ki je lahko tudi slabše kvalitete. Pri poletnem krmljenju govedi tudi ne smemo pozabiti na dodajanje mineralov. Mladi

travi primanjkuje kalcija, fosforja, zlasti natrija in včasih magnezija kot tudi mikroelementov, zato je potrebno živalim dati mineralno-vitaminsko mešanico.

Če živino čez poletje pasemo, moramo začeti dovolj zgodaj. Spustimo jo na pašnik takrat, ko trava dobro ozele. Če imamo urejen pašnoskosni sistem, začnemo z uvajanjem v pašnjo. Prvi dan spustimo živino v eno od čredink in jo pustimo v njej eno uro. Drugi dan pasemo v drugi čredinki dve uri. To ponavljamo do sedmega dne, ko je živina v sedmi čredinki že sedem ur. Nato se vrnemo spet v prvo čredinko in začnemo z normalnim pašnim obhodom. S tem dosežemo stopničasto rušo, ki nam omogoča, da pasemo živino vedno na travi, ki je najprimernejša za pašo, visoka pa je od 12 do 20 cm.

Krave naj dobivajo prvih štirinajst dni, ko so na paši, še celoten zimski obrok, naslednjih štirinajst dni naj bi dobivale še polovico.

Pašnja je odlična način izkoriščanja travne ruše. Pri pašno-kosnem načinu rabe travinja se menjavata na pašniku pašnja in košnja, da si zagotovimo tudi krmo za zimo. Na vsakem pašniku je potrebno določiti potek vseh ukrepov in narediti načrt čredjenja ter ga dosledno upoštevati.

Glede pravilne sestave krmnega obroka se posvetujte z zadružnim pospeševalcem in upoštevajte njegova navodila. Pri krmljenju delamo veliko napak in prav tu imamo velike rezerve za cenejšo in večjo proizvodnjo.

Inž. STANE BEVC
Kmetijski zavod Ljubljana

Predkupna pravica do zemlje

Postopek je natančno predpisan v zakonu

Zaradi kršitve predkupne pravice imajo predkupni ozi. prednostni upravičenci pravico zahtevati razveljavitev pogodbe o prodaji kmetijskih zemljišč.

26. člen Zakona o kmetijskih zemljiščih (Ur. list SRS 17/86) določa, da imajo pri prodaji kmetijskih zemljišč prednostno pravico do nakupa teh zemljišč naslednji upravičenci: kmetijska organizacija združenega dela, kmetijska zadruga in druge oblike združevanja kmetov, ki so družbenopravne osebe, ter kmet, katerega zemljišče meji na kmetijsko zemljišče, ki se prodaja. Čeprav je postopek prodaje v zakonu natančno predpisan, v praksi zelo po-

o prodaji kmetijskih zemljišč oz. vpisa v zemljiško knjigo. Če podpisni na pogodbi niso bili overjeni, pa znaša ta rok 3 leta od dneva sklenitve pogodbe.

Lahko pa se zgodi, da prodajalec, kljub temu da je upravičenec pravočasno uveljavil svojo pravico do nakupa, neče skleniti z njim pogodbe o prodaji mejnega kmetijskega zemljišča. V tem primeru obstaja še ena pravna možnost varstva upravičenčevih pravic, in sicer, da v 30-ih dneh po izteku zgoraj predpisanih rokov vloži tožbo za sklenitev pogodbe pred pristojnim temeljnim sodiščem.

V nobenem primeru pa omejene pogodbe o prodaji kmetijskih zemljišč ne more izpodbijati sama pogodbená stran-ka.

Treba je omeniti še zelo pomembno pravno posledico, ki nastane po preteku navedenih rokov, v katerih imajo prednostni upravičenci zakonito možnost izpodbijati pogodbo. Dejstvo je namreč, da po preteku teh rokov pravica do izpodbijane pogodbe zapade in ni več razloga za oviro glede izvedbe prenosov teh zemljišč v zemljiško knjigo. Čeprav niso bila upoštevana določila glede prednostnih upravičencev. Če torej prednostni upravičenci v navedenih rokih ne izpodbijajo sklenjenih pogodb, tega kasneje ne morejo več storiti.

MARTA JELAČIN, dipl. iur.

PRAVNI NASVETI

gosto prihaja do kršitve zakonskih določil, bodisi da prodaja kmetijskih zemljišč ni poprej ponujena predkupnim upravičencem, bodisi da gre za kršitve predpisanega postopka prodaje.

Treba je poudariti, da kljub kršitvi omenjenega zakona taka pogodba ni nična, temveč se lahko le izpodbija. Prednostni upravičenci namreč lahko izpodbijajo pogodbo s tožbo na sodišču. Zakon točno predpisuje roke, v katerih mora biti tožba vložena, in sicer: v roku 30-ih dni od dneva, ko se zve za prodajo ali vpis, najpozneje pa v enem letu od dneva overitve podpisov na pogodbi

Nov most ne bo skazil mesta

V letu 1990 prek Krke po novem mestnem mostu — Dokumentacijo dopolnjujejo s kolesarskimi stezami in dodatnimi soglasji — Gradnja v dveh fazah

NOVO MESTO — Letošnji jesen naj bi začeli graditi novomeški most, ki naj bi ga dokončali do leta 1990. Zdal dopolnjujejo projektno dokumentacijo, in sicer morajo dodati dokumentacijo o kolesarskih stezah in pridobiti soglasje ŽG Ljubljana in novomeškega Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine.

Zaradi kolesarskih stez se bo povečala širina mostu od 15,20 m na 17,10 m, celotna sprememba pa bo zahtevala dodatna sredstva. Za kolesarske steze so se odločili na podlagi gostote prometa,

medtem ko bodo morali soglasje železnice pridobiti zaradi rekonstrukcije ceste nad železniškim predorom, ki naj bi

• V načrtovanju obeh gradbenih faz posvečajo skrb med drugim tudi hortikulturni ureditvi okolice mostu in protihrupni zaščiti ter zahtevam, da most ne sme skaziti mesta. Dela pri gradnji mostu bo v vseh fazah tudi poslej spremljala posebna delovna skupina novomeškega občinskega izvršnega sveta.

ga po dolgoročnih načrtih obnovili zaradi predvidene elektrifikacije železnice. Soglasja Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine potrebujejo zaradi gradnje dostopov k občinski stavbi, s čimer posegajo na območje z arheološkimi znamenitostmi. Manjkajočo projektno dokumentacijo bodo dopol-

nili do konca aprila, vendar le pod pogojem, da bo projektant prejel lokacijsko dovoljenje do 15. aprila.

Most bodo gradili v dveh fazah, in sicer bodo najprej gotovi cestni priključki in most, zatem pa bodo gradili dostop in parkirišče za gradbo skupščine občine ter rekonstruirali Ljubljansko cesto. Kot načrtujejo, bodo na desni strani Krke uredili sestop z mostu na obstoječo Partizansko cesto, medtem ko bodo na Krkinem levem bregu spremenili križišče na Ljubljanski cesti, in sicer del Ceste herojev do osnovne šole, odsek Ceste komandanta Staneta do vhoda v bodočo podzemne garaže v Novem trgu in Ljubljansko cesto v smeri Bršljina v dolžini okrog 200 m. Tudi dostopne poti do občinske stavbe, vrtca in drugih bližnjih objektov bodo zaradi rekonstrukcije speljali nanovo. Obe fazi sta po predračunu s konca lanskega decembra bosta veljali skupaj nekaj prek 5 milijard dinarjev, s tem da prek tri četrtine stroškov odpade na prvo fazo. 40 odst. potrebnih sredstev bo prispevala republiška cestna skupnost in 60 novomeška občina

M. LUZAR

Praznična pošta

Priprave na obletnico

NOVO MESTO — Novomeški osnovnošolci bodo jutri pozdravili s proslavo na Marofu letošnji kurentovski pošto. S prenašanjem kurentovke torbe se pionirji vključujejo v praznovanje 45-letnice ustanovitve XV. udarne divizije NOVJ. Poleg tega so v okviru prireditve, ki bo 18. junija v Novem mestu, že prenesli borcem iz sestava enot divizije prvo številko informativnega biltena, sodelovali pa bodo še na več drugih priložnostnih akcijah. Med drugim naj bi se na šolah vključevali v obrambne dneve, spominske pohode, orientacijske teke, akcijo »ilegalec«, kvize o XV. diviziji in likovne krožke. Verjet-

• Za 29. maja načrtujejo kolesarski maraton na progi Dolenjske Toplice—Novo mesto—Sentrjerne—Otočec—Bršljin Straža—Baza 20 v dolžini okrog 80 km. Maja se bodo v počastitev praznovanja obletnice XV. divizije srečali v Novem mestu tudi športni strelci.

no bodo učenci pripravljali tudi posebne številke svojih glasil. Sicer bodo v občinah Ribnica, Kočevje, Črnomelj, Metlika, Novo mesto, Trebnje in Grosuplje razstave, nekaj jih je že bilo, tekmovalnja radiotelegrafistov in športne prireditve.

Problem so nikogaršnji odpadki

Čistilna akcija

NOVO MESTO — Letošnja spomladanska čistilna akcija bo po obsegu manjša od lanske, drugačna pa bo tudi po tem, ker jo bodo vodili skozi ves april, kakor pač ustreza organizacijam in skupnostim. Verjetno bodo imeli v teh urejalnih akcijah precej skrbi za drobnimi mestnimi komunalnimi zanikrostmi, kot so neurejeni cvetlični lončki, nepokošene zelenice, stoječa mestna ura ipd. Medtem ko je to, a ne le to, »nikogaršnji problem«, se pri večini drugih zadev ve, kdo jih rešuje.

Komunalna skupnost bo med drugim sofinancirala odstranjevanje arhitektonskih ovir za invalide, Komunalna naj bi čistila okolico vodnih zajetij, oprala mestne ulice in odvažala zbrane odpadke. Zaradi le-

• Primestne KS bodo čistile po svojih programih, s tem da jim bo odpadke odvažal Dinos. Zato jim priporočajo, naj se za odvoze dogovorijo pravočasno. Po odstranitvi črnih odlagališč po naseljih, naj bi tam GG s tablam prepovedal odlaganje smeti.

tošnje proslave XV. divizije bo posebne pozornosti deležen Ragov log, ki ga bo, tako kot Portoval, očistilo in uredilo Gozdno gospodarstvo. V Ragovem logu, ki naj bi ga organizirano čistili tudi mladinci, naj bi uredili tudi klopcje in poti. Za mestne zelenice bo večina poskrbel tozđ Hortikultura, tiste zelene površine, ki se jih vsak otepa, npr. pred bloki, pa bodo razdelili med hišne svete. Letos naj bi prenovili tudi dotrajane drevorede in jezove.

V knjige, ne v marmor

Skupščina OO ZZZB NOV Novo mesto

NOVO MESTO — Borci iščemo stik s človekom, ki drugače misli, a si prizadeva za korist naroda. V tem je naša tradicija in to mora biti izhodišče, ko se povezujemo z mladimi. Tako je med drugim menil predsednik RO ZZZB NOV Slovenije Bogo Gorjan na letni programski skupščini novomeške občinske borčevske organizacije.

Na skupščini, ki so se je udeležili še Bogdan Osolnik, Dragica Rome, številni borci ter predstavniki občinskega vodstva, JLA in pionirjev OŠ XV. divizije NOV, razpravljali niso obšli današnje nezmanjšane ustvarjalne vloge borcev v družbi. Toda ali je sedajni so-

cializem tisti, za katerega so se bojevali? Ni, zato so borci razočarani nad družbenimi razmerami. Motijo jih nenačrtovani pojavi, ki so bila lanska gradbena afera, in dvomljive poteze, kot je prenos obravnave te afe na republiško javno tožilstvo. Pozorni pa so tudi na širše družbene spremembe. Ocenjujejo jih stvarno, zato po eni strani podpirajo politični pluralizem kot skupno iskanje poti iz krize in po drugi plati vračajo dialog z zagovorniki or-

• Na skupščini so pohvalili priprave na praznik XV. divizije ter se med drugim seznanili s pobudo za poimevanje novomeškega Ragovega loga po XV. diviziji.

ganiziranega protikomunizma, strank in slehernega nacionalizma. Slednje je poudarjal zlasti Bogo Gorjan, ki je bil zaskrbljen ob svoji ugotovitvi, da celo borci rušijo avnojska načela, ko podpirajo škodljive vladne ukrepe.

Živimo pa v času, ko naj napredno ostane in zgodovinsko preživelo odpade in ko represija ne pelje naprej. Nad vsem tem pa visi težko breme nizkoakumulativnega gospodarstva skoraj brez razvojnih možnosti. Kriza je za borce zelo velik udarec, a hkrati tudi vir uporne in ustvarjalne moči članov ZZZB NOV, so ugotavljali. Razen tega so soglašali, naj ne bi več množično postavljali spomenikov in da morajo zlasti mladi redno vzdrževati že postavljene. Sicer so trajnejši pomnik knjige, ki jih v posebni zbirki izdaja npr. Dolenjski muzej, kar je posebej pohvalil Bogdan Osolnik.

L. M.

Soglasno obrnili razmerje

METLIKA — Na zadnjem občnem zboru sindikata v metliškem Kometu so se zaposleni — od 450 so vsi člani sindikata — soglasno odločili, da bodo poslej 60 odst. sindikalne članarine obdržali za dejavnost svoje osnovne organizacije sindikata, 40 odst. pa namenili za občinski oziroma republiški sindikat. To razmerje je sicer obrnjen. »To je predlagal naš izvršni odbor, ker smo prepričani, da ta denar mi bolj potrebujemo in da ga bomo tudi bolj koristno in smotno porabili,« pravi predsednica sindikata v

Kometu, Nada Lisak. »Hkrati smo od občinskega sindikalnega sveta zahtevali, da nam povedo, za kaj gre denar od sindikalne članarine in kmalu dobili zadovoljiv odgovor.«

Denarja za delo sindikata v Kometu stalno primanjkuje. »Pri nas sindikata nimamo samo za nabavo ozimnice. Kolikor se le da, pomagamo bolnim delavcem, našim delavkam materam bolnih otrok, iz sindikalne blagajne posojamo zaposlenim denar za večje nujne nakupe, na primer za nakup drv ali premoga. Tudi v blagajno vzajemne pomoči dajemo nepovratna sredstva, da čimveč zaposlenih lahko dobi brezobrestno posojilo.«

Na občinskem sindikalnem svetu so odločitev Kometovih zaposlenih o novi razdelitvi članarine sprejeli in so to sporočili na republiški sindikat. »Sicer pa smo to odločitev sprejeli soglasno, sindikat pa je tako in tako prostovoljna organizacija,« pravijo v Kometu. Iz sindikalnega denarja plačajo tudi tretjino stroškov za vsakoleten obisk zaposlenih sorodne delovne organizacije. A. B.

PODPRLI MLADINO

NOVO MESTO — Predsedstvo OK ZSMS Novo mesto je obravnavalo na nedavni redni seji pisanje slovenskega mladinskega tiska in pri tem podprlo uredniško politiko Mladine. Člani predsedstva so menili, da je prav, če sredstva javnega obveščanja načenjajo aktualna družbena vprašanja in tako kritično pišejo o JLA. Novinarji naj bi sicer s kritičnim peresom segali v vse pore družbenega življenja.

Občutek nemoči hromi delegate

Metlika: ocena delovanja delegatskega sistema — Najbolje dela družbenopolitični zbor, dobro zbor krajevnih skupnosti, slabo zbor združenega dela

METLIKA — V poročilu o uresničevanju delegatskih odnosov in delu občinske skupščine Metlika in njenih organov v zadnjih dveh letih — obravnavali so ga na prejšnji seji občinske skupščine — je med drugim zapisano, da je delegatski sistem zaživel in da so ga ljudje sprejeli, kljub temu pa je pri njegovem delovanju še precej pomanjkljivosti.

Med te gotovo sodijo kakovosti in obseg delegatskih gradiv, pa tudi usposobljenost delegatov in ne nazadnje učinkovitost odločanja in občutek, da so odločitve dejansko sprejete že prej in da jih delegati le še formalno potrjujejo. V Metliki so prepričani, da se da proti temu ukrepati tudi s krepitvijo samostojnosti skupščinskih zborov, ki se jih ne sme obremenjevati s takimi zadevami, ki ne sodijo v njihovo pristojnost. Vsekakor pa je treba vsestransko usposabljanje delegatov in jim nuditi strokovno, organizacijsko in drugo pomoč,

Straža bi rada vsaj še eno trgovino

V KS Straža nezadovoljni s trgovci in PTT

STRAŽA — »Referendumski program, za katerega plačujejo naši krajanji 1 odstotek od svojega osebnega dohodka, v krajevni skupnosti zadovoljivo uresničujemo,« pravi predsednik sveta KS Straža Jože Bartolj. »V načrtu smo imeli komunalno ureditev in posodobitev ter razširitev telefonskega omrežja. Lahko rečemo, da smo asfaltili že skoraj vse poti v vsa naselja v krajevni skupnosti, s posebnim samo-

Jože Bartolj

prispevkom krajanov Dolenje Straže pa tudi ulice v tem naselju. Tudi telefonijski nam je šla še kar dobro od rok, zlasti zaradi velike zagnanosti in prostovoljnega dela krajanov. Z novimi 450 priključki v prvi fazi izgradnje in 200 priključki v drugi fazi smo postali eno najbolj telefonsko razvitih območij v novomeški občini. Sami smo kupili tudi dve telefonski centrali, vendar pa na priključitve druge čakamo že od decembra lanskega leta, čeprav so nam pri PTT obljubili, da jo bodo priključili v roku treh tednov po nabavi. Preglavitve nam dela tudi medkrajevna povezava, saj je zlasti v dopoldanskem času težko dobiti zvezo s kraji izven našega območja.«

Kanalizacije, ki je tudi v referendumskem programu, se v Straži, razen nekaj odsekov, niso mogli lotiti, saj čakajo na čistilno napravo, ki naj bi jo letos pričela graditi novomeška Komunala. Veliko olajšanje pomeni za krajevno skupnost nova osnovna šola, na katero so čakali celih dvanajst let, še vedno pa jim greni življenje nerazvita preskrba, saj so izračunali, da imajo glede na število prebivalcev daleč najmanjše trgovske površine.

T. JAKŠE

PLANINCI ZA TRDINOV POKAL

NOVO MESTO — Planinsko društvo Novo mesto bo v soboto, 16. aprila, organiziralo orientacijsko tekmovanje za Trdinov pokal. Ekipe bodo tekmovale v pionirski, mladinski in članski konkurenci. Start in cilj bosta pred osnovno šolo v Smarjeti. Začetek tekmovanja bo ob 9. uri. Planinci vabijo k udeležbi.

ZAHTEVAJO KAZEN ZA POSEG NA OTOK

NOVO MESTO — Proti tistim, ki so samovoljno posegali na območje zaščitenega Otoka pri Dobravi (o čemer smo na tej strani obširneje poročali), morajo pristojni organi ukrepati v najkrajšem času. Ždi se, da zadeve, povezane z regulacijo potoka Curka, tečejo prepočasi, menijo v novomeškem občinskem izvršnem svetu, kjer se zavzemajo za ublažitev škode na Otoku ne glede na posledice za storilce.

Lani največ zaslužili zdravniki

21 občanov bo v Novem mestu plačalo davek

NOVO MESTO — Številni napovedi za odmero davka, ki so jih izpolnili občani z lani najvišimi osebnimi dohodki v novomeški občini in ki so ta čas v obdelavi na upravi za družbene prihodke, kaže, da bo letos v Novem mestu samo 21 takih, ki bodo morali za lanskoletne zaslužke oddati nekaj davka od osebnega dohodka. Inflacija je očitno pustila sledove tudi na tem področju, čeprav je po drugi strani res tudi to, da ta številka ni najbolj stvaren odraz tistega, kar posamezniki med letom pospravijo v svoj žep. Vedeti je namreč treba, da je v Novem mestu na precej visokih in dobro plačanih položajih — omenimo le kolektivni poslovodni organ IMV — nekaj ljudi s stalnim prebivališčem v Ljubljani in so pač prijave za odmero davka dolžni vlagati tam.

Največkrat so na omenjenem seznamu enaindvajsetih lani najbolj plačanih občanov zdravniki. Po svoje je to dovolj zgovoren dokaz kadrovske zasedbe novomeškega zdravstva, kajti številna dejstva in nadomeščanja so očitno opravila svoje. Na vrhu seznama sta dva specialista otorinolaringologa s 13.994,316 oziroma 13.209,299 din. Specialist za pljučne bolezni je lani v Novem mestu zaslužil 12.006,747 din, internist 11.874,040 din, na petem mestu je nevrolog z 11.421.500 din celotnega zaslužka pa ponovno pljučni specialist z 11.361.709 din, na sedmem mestu je najbolj plačani ginekolog z 11.266,291 din, specialist medicine dela in športa pa je lani zaslužil 10.969,270 din. Na devetem mestu je internist, specialist za pljučne bolezni z 10.568,373 din, strokovnjak na zavodu za socialno medicino in higieno je na desetem mestu z 9.515,654 din lanskega zaslužka in povsem na koncu sta še internist z 8.513,764 din in pediater z 8.428,853 din. Mirno lahko zapišemo, da številke niso prav nič pretirane in so daleč od tistih, ki jih je ne tako malokrat slišati o bajnih zdravniških zaslužkih.

Med ostalimi poklici je na vrhu elektroinženir, strokovnjak za računalništvo v Iskri, ki je po podatkih novomeške uprave za družbene prihodke lani zaslužil 13.904,118 din in je potemtakem drugi najbolj plačani občan Novoga mesta za lansko leto. Diplomirani pravnik, zaposlen na republiškem sekretariatu za notranje zadeve, s stalnim prebivališčem pa v Novem mestu, je lani zaslužil 12.891.551 din, doktor kemije v Krki je imel minulo leto 10.294,710 din plače, dohodki upokojenega farmacevta so znašali 10.154,036 din, medtem ko si je diplomirani pravnik, zaposlen v republiških sish, z lanskimi dvanajstimi plačami prislužil 9.905,061 din. Ob koncu lestvice najdemo še pravnik, zaposlenega na Višjem tožilstvu v Ljubljani, ki pa stalno živi v Novem mestu, z 8.928.889 din lanske plače, bančnika z 8.675.988 din in inženirja gozdarstva iz Novolesa z lani prisluženi 8.345.982 din.

B. BUDJA

PREGOVORI

NOVO MESTO — Marko Bulc, predsednik GZS, je strokovnjakom IMV prejšnji teden s pogovorom »Pomagaj si sam in bog ti bo pomagal« dal jasno vedeti, da so naredili prav, ko so napeli vse sile za dvig kvalitete in produktivnosti in ne čakajo na boljše ukrepe vezne administracije. Glede na to, da je v Beogradu padla v vodo večina dobrih predlogov, ki jih je tja nastovila Gospodarska zbornica Slovenije, in je zato kriza še večja, bi bilo prav, če bi tudi v Beograd tovariš Bulc nastovil kak dober pogovor, recimo: »Kdor ne uboga, ga tepe nadloga!«

KLOBASE — Kmetijska zadruga Krka ima v prodaji izvrstne suhe klobase, ki pa so nekoliko skregane s slovensčino. Na deklaraciji, ki jo mora obvezno imeti vsaka taka dobrota, med drugim piše, da vsebuje tudi biber in češnjak. Včasih smo pri nas rekli poper in česen, zdaj, ko s strumnimi koraki povsod nastopa jugoslovanščina, pa bomo nekako prežvečili tudi tuje začimbe. KZ Krka pa predlagamo, naj suho kranjsko klobaso prekrsti v »suvu jugoslovensku kobasicu.«

OBRTNIKI — Na Adamičevi ulici obrtniki popravljajo poslopje, ki se je lani tako strokovno področje pionirjev. Dela potekajo tako bliskovito, da so delavci med rušenjem pozabili pomesti sicer povsem javno cesto. Na njej so ostali žeblji, ki so predrli gume nekaj avtomobilov. Posebno nesrečen je bil lastnik petice, ki se mu je to zgodilo kar trikrat v dveh dneh. Ko je eden od prebivalcev Adamičeve skušal enega od nadzornikov del opozoriti, da žeblji vendar niso za na cesto, se je kot iz topa oglasil eden od tistih delavcev, ki imajo opravka z malto in rekli: »Pa kaj, naj gledajo, kje vozijo!« Pravijo, da bodo našo državo iz krize izvlekli zasebniki. Morda, vendar ne z žeblji in nesramnimi mortarji.

STUDIO D — Ker novomeški radio tako pazljivo bere naš teden, smo jim tudi mi nekoliko bolj prislunili. Pred dnevi so v oddaji čestitk nekemu dedku za rojstni dan zavrteli Pankrte ali nekaj podobnega. Naročniki so bili seveda užaljeni, zahtevali so ponovitev in pravo podgorsko pesem. Dedek stanuje v Bršljini 61. To se je zdelo radijskemu škratu tako nenavadno, da je hišno številko spremenil v dedkova leta. Še sreča, da možakar ne stanuje na številki 1 ali 2. Si lahko mislite, kako bi bilo slišati voščilo: »našemu dragemu možu, očetu, dedku, bratu, stricu in prastricu voščimo vse najboljše za prvi rojstni dan.«

Ena gospa je slišala, da v večji novomeški tovarni vratarji ob koncu dela občasno pregledujejo torbice. Najpogostejša najdba je toaletni papir, kar pomeni, da ima to ljudstvo tu in tam še kaj za pod zob.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 31. marca do 6. aprila so v novomeški porodnišnici rodile: Anica Makše z Velike Loke — Jureta, Ivanka Mandič iz Smalje vasi — Moniko, Slavica Priselac iz Kamenja — Sanjo, Danijela Primc iz Sadinje vasi — Emo, Majda Lučkš iz Jurne vasi — Andreja, Mira Špoljar iz Otočca — Sabino, Marjetka Bukovec iz Loške vasi — Tino, Cvetka Hočevar iz Zapuž — Katjo, Kristina Prijatelj iz Tržišča — Kristijana, Olga Erman iz Sentjanža — Vanjo, Anđelka Dragman iz Trebnjega — Mitja, Blažina Biserka z Durlincev — Blaženko, Rosana Štefanič iz Črnomlja — Silvestra, Dragica Hočevar iz Brezove rebi — Davida, Marija Novinec iz Drganjih sel — Gregorja, Ana Tomažin iz Straže pri Raki — Katarino, Olga Bajt z Lokev pri Črnomlju — dečka, Jožica Kočevar iz Črnomlja — Blaža, Barica Štajdohar iz Velikega Nerajca — Denisa, Jožica Venetič z Jelševca — Dejana, Mateja Vidmar iz Žužemberka — Špelo, Olga Colarič iz Orghovca — Primoža, Danica Kolenc iz Sentjanža — Aljaža, Danka Djukič iz Rožnega dola — Duška, Bojana Levstik iz Ardra — deklco, Višnja Hrestak iz Vrškovec — dečka, Olga Kovačič iz Zabajka — dečka, Danica Luzar iz Hrastrja — dečka.

IZ NOVEGA MESTA: Štefka Dežmar s Ceste herojev 64 — dečka, Marija Kocjan, K Roku 72 — Igorja, Vlasta Oman Slavka Gruma 21 — Ano in Smilja Teinovič s Partizanske 14 — Gorana. Čestitamo!

Sprehod po Metliki

KULTURNO-UMETNIŠKO DRUŠTVO RADOVICA pripravi vsako leto gledališko predstavo, s katero potem gostuje po bližnjih krajih. Letos so se naučili Dve nevesti, dramsko delo Cvetka Golarja. Radovci so zaigrali tudi v Metliki, da bi v centru občine živčim krajanom pokazali in dokazali, kako se da v voljo in v vztrajnim delom marsikaj narediti. Od razpada igralske skupine »Osip Sest« Metličani namreč nimajo igralske družine, to pa je že tako dolgo, da moraš imeti presneto dober spomin, če se hočeš spomniti, kdaj je bilo.

SKUPINA, KI JE PRIPRAVLJALA kulturne prireditve Noči do jutra — bile so na grajskem dvorišču Belokranjskega muzeja julija in avgusta, se je odločila, da tega ne bo več počenjala. K takšnemu sklepu jih je privedlo pomanjkanje denarja za takšne in podobne reči, najbolj pa pišmeuški odnos najbolj odgovornih. S tem pa se ni rečeno, da poletnih kulturnih prireditev ne bo, saj je znano, da je v Metliki še veliko ljudi, ki dobesedno izgovarjajo za kulturo. Vsaj na papirju in v besedah

KNJIGARNA — Pred kratkim so končno začeli prenavljati enega najstarejših črnomaljskih lokalov, knjigarno Cankarjeve založbe. Najprej bodo uredili skladišče, potem pride na vrsto še prodajalna. Čeprav gre za veliko stvar — v vrednosti bo Canjarjeve založbe vložila okoli 40 milijonov dinarjev — so zlasti prodajalke zelo vesele, da so dočakale vsaj to. V stisnjem, starem, neustreznem in neprimernem lokalu je res težko delati. Seveda pa bodo prenove veselili tudi kupci, saj bo dostop do knjig lažji in vsa zaveda bolj pregledna.

POKER — Več pa bi se v knjigarni naredilo, če bi bil denar, ki je bil prejšnji ponedeljek popolne na mizi v semiškem motelu, na voljo za ta dela. Štirje imoviti postavljajo, trije Sokci in en Črnomalčan, so ta dan v motelu igrali poker. Vloga je bila sto nemških mark ali deset starih milijonov. V eni igri je bilo na mizi čez 200 starih milijonov (večinoma deviznega porokla). Napeta igra, v kateri so Sokci obrali dolinskega prišleka, je potekala v prisotnosti množice gledalcev. Hazarderji so bili na varnem, saj je postaja milice celih 200 metrov stran.

RAZPRODAJE — Bogve, če je obratno pokerašča še ostalo toliko denarja, da si je na razprodaji v Črnomlju lahko kupil čevlje in kakšen kos oblačila lanskega modela ali pa nag in bos čemi doma in prisega, da ne bo nikoli več pogledal hudičevih podob. Kakšna star se dobi tudi na obroke, brezobrestno. Res pa je, da prodajajo samo za dinarje. V bližnji knjigarni pa mu lahko njegovi pokeraški prijatelji kupijo kakšno knjigo, da se bo zamotil v samotnih večerih.

Drobne iz Kočevja

O KABELSKI TELEVIZIJI — V Kočevju je vedno večje zanimanje za uvedbo kabelske televizije. Kočevska sekcija Elektrotehniškega društva Dolenjske je te dni organizirala predavanje o kabelski televiziji, predavatelj pa je bil iz Elrada Gornja Radgona.

SAMI PISATELJI — Stavba bazena in telovadnice je bolj (telovadnica) ali manj (bazen) koristno porabljena. Stene pridejo prav celo za pismene izdelke. Tako stene hodnika do telovadnice izkoristijo šolarji za pisanje svojih čustvenih izlivov o tem, kdo koga ljubi; zunanje stene bazena pa ljubitelji raznih ansamblov in miličnikov, saj je na steni tudi napis: »Nema je bolje od naše milicije«.

ALTALEKSA PA NI — Na televiziji vsak dan gledamo reklamo za Krkin altaleks, v lekarni pa zamaš sprašujejo po njem. Pravijo, da ga takoj razprodajo.

AFERA V KOČEVJU — Pred kratkim je bila v Kočevju predstava Kozakove Afere, 15. aprila pa bo še recital Svetlane Makarovič Mali kakađu.

NAJBOLJŠI MATEMATIKI — 39 učencev od 5. do 8. razreda osnovne šole Kočevje je na tekmovanju matematikov osvojilo bronasto Vegovo priznanje. Tekmovali so 104 učenci, 28 dobitnikov priznanj iz 6., 7. in 8. razreda kočevske šole se je uvrstilo na občinsko tekmovanje, ki bo 16. aprila.

Ribniški zobotrebci

PES BREZ NOGE — Poročali smo že, da je pred kakima dvema letoma pridobila Ribnica še novo umetnino, »Psa«, ki ga je na ribniškem likovnem srečanju ustvarila akademska kiparka Dragica Čadež. Kaže pa, da se še vse do danes ni uspešno končalo družbeno dogovarjanje, kje naj bi tega »Psa« postavili, da bi olepševal okolje. Zavržen ali morda celo pozabljen leži ob ribniškem gradu, neznan storilci pa so mu že odšli in odnesli desno prednjo nogo, da je zdaj invalid.

IGRIŠČE SMETIŠČE — V Ribnici je pogled na otroška igrišča prav žalosten. Tisto za gozdarskim domom je polomljeno, ono na Prijateljevem trgu pa polno papirjev in drugih odpadkov.

PREKINJEN PLOČNIK — Od Inlesa do gasilskega doma sta za pešce urejena pločnika. Pločnik na levi strani pa je prekinjen in namesto njega so skale. Očitno je to posledica neuspešnega družbenega dogovarjanja med zasebnikom ali zasebniki in predstavniki družbe.

Trebanjske iveri

RAZŠIRITEV? — Ko so lepo obnovili notranjost »zelene hiše«, kakor tudi pravijo stavbi, v kateri domujejo trebanjske občinske družbenopolitične organizacije, bo prej ko slej na vrsti še zunanji poseg. Obveščeni pravijo, da bi kazalo »zeleno hišo« kar malo razširiti, če bo imela toliko dvojnih sekretarjev. Se pravi tistih, ki se poslavljajo od poklicne funkcije in tistih, ki šele prihajajo. Zlobni jeziki kar nočejo vedeti, kaj je to kontinuiteta v političnem delu.

VELIKONOČNA ŠUNKA — Iz zelo zanesljivih virov smo zvedeli, da visokih slovenskih politikov, ki jih je upokojeni general povabil na (po)velikonočno šunko na svoj dom, ni bilo na obisku. Razlog za odsotnost je vsaj za enega visokega funkcionarja povsem opravičljiv: zgodilo mu je zobovoj in je namesto slastne šunke okusil zobozdravnikovo svedočje.

RAZVOJ — V Tesnlju, kjer je šestarica vodilnih pred kratkim ponudila svoj odstop, ko je ocenila, da po neuspešnem referendumu njena zaupanja in podpore za nadaljnje učinkovito vodenje delovne organizacije, se zaveza še ni razpletla. Ko družbenopolitične organizacije niso sprejele kolektivnega odstopa, ampak le posamezno odpoved na delovno mesto (gre pravzaprav za tri vodilne), naj bi delavski svet v ponedeljek dokončno odločil o usodi ponujenih odstopov. Sejo so preložili na četrtek, torej na dan, ko boste že prebirali te vrstice. Več prihodnjic!

Skrbi »zelenega« Dragatuša

Z občnega zbora društva za varstvo okolja

DRAGATUŠ — Edino društvo za varstvo okolja v Beli krajini, dragatuško, šteje 265 članov, kar zgovorno pravi o tem, kakšno je zanimanje ljudi v tej krajevni skupnosti za delo in naloge tega društva. Vendar se v društvu zavedajo, da so nekateri še vedno proti organiziranemu delu tega društva in proti vse glasnejšemu gibanju »zelenih« nasploh. Na občnem zboru prejšnji teden so pregledali in ocenili delo društva v lanskem letu in si zadali nove naloge. Občnega zbora se je udeležila tudi predstavnica slovenske Zveze društev za varstvo okolja inž. Neža Exsel, ki je pripravila zanimivo predavanje o proizvodnji, odpadkih in sekundarnih surovinah. Sklepna misel njenega predavanja je, da potrošniška družba razvija tudi potrošniško moralo, zato je nadvse pomembna osveščenoost vsakega posameznika.

Seveda je bilo tudi tokrat največ govora o lokaciji za novo občinsko deponijo komunalnih odpadkov. To je bilo pred leti tudi glavna pobuda za ustanovitev društva. Po znanih zapletih ostali te deponije lokacija še vedno ni znana, ena od možnosti pa še naprej ostaja širše območje rudniške kadunje pri Kanizarici. Po mnenju dragatuškega društva bi morali z dokončno odločitvijo počakati, dokler ne bodo znani podatki iz študije o vodnih virih, ki jo dela Zavod za raziskavo krasa in kraškega podzemlja. »Ker gre pri taki deponiji za zelo pomemben poseg v naravo, je naše društvo dolžno aktivno sodelovati in pomagati iskati tako lokacijo, ki bo v prvi vrsti varna, zlasti kar se tiče onesnaževanja vodnih virov,« je bilo rečeno. Pritožili so se, da OK SZDL društvo premalo vključuje v prizadevanja za rešitev tega občutljivega vprašanja in da jih ne vabi na pomembne razgovore. Prav tako so opozorili, da je bila v preteklosti vrsta nepravičnosti pri vodenju postopkov in da je tudi zasluga društva, da pred dobrim letom delegati na seji občinske skupščine niso sprejeli odloka o razlastitvi parcel za takratno lokacijo deponije. Društvo očita občinskimi strokovnim službam, da v zadnjem letu in pol niso opravile svoje naloge pri reševanju vprašanja deponije in opozarja, da niso uresničeni sklepi občinske komisije, ki so jih sprejeli septembra 1986.

Društvo zahteva na vpogled vso dosedanja dokumentacija glede možnih lokacij za deponijo, poziva, naj pripravijo občinski odlok o zaščiti vodnih virov in določitvi varstvenih pasov. Predlagajo tudi, naj opravi recenzijo študije o novi lokaciji strokovna institucija iz Zagreba, ki je za to že dala pismeno ponudbo. Sklicujoč se na izjavo Mire Ivanovič iz novomeškega zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine, ki je na javni tribuni v Črnomlju izjavila, da je rudniška kadunja s svojo sestavo in biotopom edinstvena v Jugoslaviji, društvo za varstvo okolja iz Dragatuša predlaga, da tako kadunjo ohranijo in jo priključijo krajinskemu parku Lahinja.

A. B.

GROŽNJA S TOŽBO

KOČEVJE — Krajevna skupnost Kočevje-mesto je obvestila krajanje, ki še niso plačali najemnine za grobove za lani in predlani, naj to store najpозnejše do 1. maja, ker jih bodo sicer tožili. Do nekaterih zapletov pri plačevanju najemnin je prišlo, ko so prešli iz desetletnega na letno plačevanje in sicer zaradi visoke inflacije.

J. P.

Ribnica zgljedno sodeluje z JLA

Še ta mesec taktično-tehnični zbor v Loškem potoku

RIBNICA — »Sodelovanje rezervnih vojaških starih in Ribnica z JLA je zelo uspešno, in to na mnogih področjih,« je za uvod v razgovor povedal predsednik občinske organizacije ZRVS Andrej Klemenc.

Še posebno tesno je sodelovanje pri izvajanju vaj in tekmovanj v streljanju, vojaških vajah, proslavah, praznovanju dneva JLA in vzgoji rezervnih vojaških starih. Predavatelji v okviru rednega izobraževanja rezervnih starih so v glavnem aktivni oficirji. Tudi zadnje večje skupno vajo »Obramba naseljenega kraja in napad nanj« so izvedli skupno: vodom so poveljavali rezervni oficirji, ostali poveljniški kader je bil iz JLA, poklicni oficirji pa so potek vaje tudi pomagali rezervnim starešinam, ki so vajo opazovali.

Zaradi pomanjkanja denarja je lani odpadel taktično-tehnični zbor

Andrej Klemenc, predsednik OK ZRVS Ribnica

s streljanjem in tovariškim srečanjem rezervnih starih. To nameravajo izvesti letos v Loškem potoku, in sicer v sodelovanju s pokrajinskim štabom teritorialne obrambe.

Letos je ekipa ZRVS že sodelovala na tekmovanju »Po poteh heroja Petra Kebeta« v Dražgošah in zasedla 10. mesto. Za jeseni načrtujejo tekmovanje v streljanju. Za popestritev pa bodo skušali spet organizirati obisk vojaških enot po Sloveniji in Hrvaški.

Izvedbo nekaterih načrtov ribniške organizacije ZRVS pa onemogočata tudi pomanjkanje denarja. Predsednik Andrej Klemenc pravi, da sta mnoge akcije ZRVS denarno ali kako drugače podprli ribniški delovni organizaciji Inles in Riko. Vendar si občinsko vodstvo ZRVS želi, da bi bilo končno le rešeno nepristanega prosjačenja za denar.

Ko je ocenjeval delo krajevnih organizacij ZRVS, pa je dejal, da so pri delu uspešnejše večje organizacije. Organizacije, ki štejejo 20 ali celo manj članov, ne morejo biti posebno uspešne, saj je to komaj dovolj za zasedbo vseh funkcij in so večne težave ob novih volitvah.

J. P.

Prenova naj seže do vodstva

S seje OK ZKS Črnomelj — O dejanskem stanju naj se predstavniki CK ZKJ prepričajo v črnomaljski občini — Teze za kongres prihajajo zadnji čas

ČRNOMELJ — Čeprav na dnevnem redu za zadnje sejo občinskega komiteja ZKS Črnomelj te točke sploh ni bilo, pa so največ pozornosti posvetili nadaljnji prenovi in krepitvi Zveze komunistov v tej belokranjski občini posebej ter v širši družbi nasploh. Ta tema je bila vseskozi »v zraku«, o teh vprašanih govori gradivo in tega se je tako ali drugače dotaknil vsak razpravljalec, pa naj je tekla beseda o usmeritvah za delo komunistov v tej belokranjski občini do leta 1990 ali so razpravljali o tezah za bližnji konferenci ZK ali ocenjevali gibanje članstva ZK v občini v zadnjem času.

Prenova Zveze komunistov je v zadnjem času dobila »domovinsko pravico« v osnovnih organizacijah ZK v občini in postala sestavni del delovanja komunistov. »Minil je čas globokodne in samo pogumne (samo)kritike, čas negotovanj, smo v času dejanj vseh zares naprednih, demokratičnih in dobronamernih ljudi. To mora postati kriterij za članstvo v ZK,« je med drugim rečeno v usmeritvah za delo črnomaljskih komunistov. Komunisti v tej belokranjski občini se seveda zavedajo, da je čas, v katerem in za katerega so sprejeli usmeritve za svoje nadaljnje delo ter v katerem se pripravljajo na republiško in zvezno konferenco Zveze komunistov, težak. O tem so pred tem tekle razprave v osnovnih organizacijah, kjer se s predlaganimi usmeritvami za delo občinske organizacije kot s tezami za konferenco ZKS strinjajo in jih podpirajo. Komunisti poudarjajo in opozarjajo, da je v ZK in v družbi kot celoti nujno spremeniti metode dela, kar so v občinski organizaciji že v dobri meri storili, zlasti jih moti pomanjkljivo in neustrezno sodelovanje republiških in zveznih vodstev z bazo. Prav iz tega neustreznega in pomanjkljivega odnosa, so prepričani, v veliki meri izvira nepopravljiva in škodljiva zaostajanja odnosov. Da bi se v bazi, med ljudmi na kraju samem prepričali, da stanje v Sloveniji ni tako, kot ga nekateri prikazujejo in kakršne so v nekaterih delih tudi ocene zveznih organov, vabijo predstavnike CK ZKJ, naj se o tem

prepričajo v črnomaljski občini.

»Zaostrovanje odnosov med Slovenijo in ostalimi deli Jugoslavije gotovo ni pot, ki nas vodi iz krize, ampak ravno

ŽIVAHEN KOČEVSKI TEDEN

KOČEVJE — Zadnji teden, od četrta, 7. aprila, do včeraj, je bilo v Kočevju in občini zelo živahno, da o vsem niti ne bomo mogli poročati podrobneje. 7. aprila je bila v Kočevju javna razprava o ustavnih spremembah. 8. aprila dopoldne je bilo predavanje o vključevanju Slovenije v evropske razvojne in informacijske tokove, popoldne pa tiskovna konferenca pred mednarodnim tekmovanjem, dvanajstim po vrsti, v kajaku in kanuju na divjih vodah — »Kolpa 88«. 9. aprila je bila skupščina KS Osilnica. 12. aprila je bilo predavanje o kabelski televiziji in literarni večer pesnika Ervina Fritza. Včeraj je bila seja OK SZDL, na kateri so se med drugim volili novega predsednika, sklepali o podelitvi letošnjih srebrnih priznanj, na dnevnem redu pa je bila še razprava o ustavnih dopolnitvah. Seveda so ta dan na sejah zborov občinske skupščine opravili tudi volitve. Bilo pa je še več drugih sestankov.

Združitve ne bo

Turistično društvo ne da svoje prodajalne

RIBNICA — Govorice pa tudi uradni predlogi so bili taki, naj bi se prodajalna spominkov pri Turističnem društvu Ribnica združila s Kmetijsko združno, podjetjem Dom ali celo Mercatorjem, saj se vsi ukvarjajo tudi z odkupom in prodajo spominkov.

Odgovor ribniških turističnih delavcev pa je tak, da trgovine s spominki ne dajo. Spominkarsko dejavnost je TD uvedlo pred 30 leti. Do danes so dosegli izredno kakovost, o čemer najbolj zgovorno pričajo mnoga priznanja. Ribniške spominke je začel gojiti in spodbujati njih izdelavo zdaj že pokojni znani turistični, prosvetni in kulturni delavec Janko Trost. Zdjaj pa skušajo dostojno raven spominkov tudi ohraniti, zaradi česar so zaposlili slikarja Milana Čirovica, ki bo skrbel, da bodo odkupljeni res le kakovostni spominki. Promet v sami prodajalni spominkov ni velik in tudi ne donosen, je pa za več dohodka s prodajo na debelo, ki jo tudi opravlja ta trgovina. Ribniško TD noče biti odvisno le od milostnih dotacij, ampak se hoče vzdrževati čimbolj z lastno dejavnostjo, zato noče predati svoje prodajalne nikomur.

J. P.

ZA BOLJŠI NADZOR

RIBNICA — Na seji sveta naselja Veljka Vlahoviča v Ribnici, ki so mu prisostvovali tudi predstavniki Komunale, so ugotovili, da stanovalci nimajo prave kontrole nad komunalnimi uslugami. Tudi zato je prišlo do nezaupanja, katerega posledica je bila prekinitev ogrevanja, o čemer smo poročali. Na seji so izvolili izvršni in nadzorni odbor naselja, ki bosta zastopala interese stanovalcev. Za predsednika izvršnega odbora je bil izvoljen Janez Nosan, za predsednika nadzornega odbora pa Evgen Jakšič.

ZAMIDA SEKRETAR

KOČEVJE — Na konferenci osnovne organizacije ZK Šeškovega terena v Kočevju so izvolili za novega sekretarja Dušana Zamido. Sklenili so, naj sekretariat pripravi program dela, ki ga bodo obravnavali in sprejeli na naslednjem sestanku.

NOVI PREDSEDNIK

OSILNICA — Na redni letni skupščini krajevnih skupnosti Osilnica, ki je bila v nedeljo, 10. aprila, so izvolili za novega predsednika sveta KS Veljka Rašperca (Osilnica), za njegovega namestnika pa Jožeta Žurgo st. (Strojčji). Sprejeli so tudi obširen program dela za letos.

Uspešna stanovanjska zadruga

Stanovanjska zadruga Riko se širi tudi na območje sosednjih občin

RIBNICA, KOČEVJE — Stanovanjska zadruga Riko Ribnica je ob ustanovitvi leta 1985 včlanjevala le zaposlene v Riku, nato za območje občine Ribnica, zdaj pa širi svojo dejavnost še na območje sosednjih občin (Kočevje in drugam). Na nedavnem zboru združnikov je bilo sklenjeno med drugim tudi, da se v zadrugo lahko včlanijo graditelji z območja ne le občine Ribnica, ampak tudi Kočevje in dodatno še graditelji z območja poštnih števil Velike Lašče, Turjak in Nova vas. Pri tem pa ni pomenjalo skupno 458 stanovanjskih enot, od tega je bilo 310 novogradenj. Zdjaj pa šteje zadruga že 610 članov, računajo pa, da bo njihovo število še občutno porastlo.

obnavljali skupno 458 stanovanjskih enot, od tega je bilo 310 novogradenj. Zdjaj pa šteje zadruga že 610 članov, računajo pa, da bo njihovo število še občutno porastlo.

Zvedeli smo tudi, da so letos na razpolago zemljišča za zadrugo gradnjo na območju občine Ribnica v Gorenjih Lepovčah in Loškem potoku, poizkušajo pa pridobiti tudi kakšno zemljišče na območju Dolenja vas—Humec. Na drugih območjih v občini trenutno ni zemljišč za zasebno gradnjo. Za ostale občine (Kočevje, Ljubljana-Vič-Rudnik, Cerknica) pa podatki o zazidalnih zemljiščih vodstvu zadruga še niso znani.

J. P.

Za nove trgovine ni denarja

Mercator-tozd Gradišče bo šele prihodnje leto preuredil blagovnico

TREBNJE — Ker blagovnica Trebnje ni v letošnjem planu sozda Mercator predvidena za naložbo, bodo v gradnjo oziroma preureditvijo blagovnice lahko pričeli šele prihodnje leto. V preurejeni blagovnici bodo prodajali tehnično blago, ki ga zdaj največkrat kupujejo v Ljubljani in dolenski metropoli.

M-tozd Gradišče načrtuje tudi povečanje zmogljivosti samopostrežne prodajalne št. 2 v Trebnjem za okrog 60 kvadratnih metrov, da bi se vsaj nekoliko ognil gneči ob konicah. Kot je povedal direktor tozda Gradišče Franc Jevnikar, se zavedajo, da je prodajalna v Slovenski vasi zelo problematična, a je ne bodo prenovili, marveč bodo zagotavljali le nujna vzdrževalna dela, da bo trgovina v stari stavbi zadoščala osnovnim sanitarnim zahtevam.

V prodajalni št. 17, ki je bila ob pregledu inšpekcijskih služb kritična, so

pomanjkljivosti odpravili, zoper odgovorno osebo pa uvedli disciplinski postopek. Trgovina v Mokronogu posluje normalno, in ker se promet povečuje, vse kaže, da so kupci še kar zadovoljni z zadoščeno trgovino. V Selih—Šumberku, kjer imajo prodajalno v najetem prostoru, se za trgovino na drobno zaima zasebnik. Pri Mercatorjevem tozdu Gradišče in občinskem komiteju za družbeno planiranje in gospodarstvo načelno nimajo nič proti zasebni pobudi, v vsakem primeru pa bodo skušali ali s »privatnikom« ali brez zagotoviti

tudi dolgoročno boljše oskrbljenost Suhokrajincev.

• Na delegatsko vprašanje Mirenčanov, ki so opozorili, da sedanja samopostrežnica ne zadošča več potrebam krajanov, v Mercatorju odgovarjajo, da razmišljajo o dveh inačicah. Prva možnost je, da obstoječo samopostrežbo razširijo na račun skladišča ali pa da v celoti preselijo prodajalno v objekt železine. Druga varianta je dolgoročna, imajo pa pomisleke zaradi oddaljenosti od centra. Naredili bodo analizo glede preselitve, opravili pa naj bi anketo med kupci na Mirni in pogovor s potrošniškim svetom, in sicer najpозnejše do srede maja.

KONČNO LE PRISPELA ŽAGA

TREBNJE — Trimo je končno po vseh zapletih z uvoznimi dovoljenji le dobil žago, ki jo nujno potrebuje za razrez novoterna pri proizvodnji sendvič plošč, polnjenih s stekleno volno. Dosele je bilo delo za delavce sila neprijetno in tudi nezdružljivo, saj so ob ročnem rezanju novoterna uhajali oblaki prašnih delcev. Vrednost žage, ki jo bodo montirali italijanski strokovnjaki, je približno 110 milijonov dinarjev (60 milijonov lir in ostale dajatve!).

obratno,« je v razpravi opozoril predstavnik borcev. »Ne moremo in ne smemo pristajati na razne napade, ampak se moramo s krizo spopasti na ključnem področju, se pravi na družbeno ekonomskem, kajti le tu je izhod iz nje.« Za republiško in zvezno konferenco ZK so v Črnomlju prepričani, da je to ena zadnjih priložnosti, da se stvari bistveno spremenijo. Rečeno je bilo tudi, da je škoda, ker prihajajo teze za konferenco Zveze komunistov Slovenije z zamudo, saj bi te teze že pred leti gotovo strnile vse dobre in poštene komuniste in nečlane ZK. Vsekakor drži, da so tudi sedaj te teze v črnomaljski občini dobro sprejeti tudi nečlani ZK.

Razprava je izvenlela v prepričanju, da so teze za republiški kongres ZK dobre in pravilne, zato nikakor ne smejo ostati samo »papirnate«. V občini, obli-

• Na seji so sprejeli tudi sklep o ustanovitvi aktivna mladih komunistov v občini, izvolili so tri nove člane komiteja ter dva nova člana predsedstva OK, za novega predsednika OK ZKS Črnomelj pa so izvolili Bojana Koršija.

jublajo, jih bodo gotovo uresničevali in tako dosegli nove premike, tako kot so jih po 13. seji, kongres in v procesu prenove nasploh. To pa zahtevajo tudi od višjih organov.

A. B.

Nerazviti vse bolj zaostajajo

Trebelno: premalo denarja za obnovo cest

TREBELNO — V trebanjski občini po površini največja krajevna skupnost Trebelno nikakor ne more dohietati razvitejših območij niti znotraj občinskih meja.

»Na območju naše krajevne skupnosti imamo 74 km cest, od tega je prevzetih oziroma lokalnih 25 km, nerazvrščenih cest 35 km, 14 km pa je gozdnih cest. Ker je večina cest makadamskih, nam vzdrževanje in obnova pobereta ogromno denarja. Vsako drugo leto skušamo posodobiti v makadamski izvedbi po en odsek pomembnejše ceste, da bi čimveč cest lahko prekategorizirali v lokalne. Žal je navkljub posodobitvi zadnji hip izpadla iz prekategorizacije cesta Radna vas — Bitnja vas — lisice v dolžini okrog 3 km. Precej delavcev in učencev se vazi na delo in v šolo tudi po okrog 4,5 km Raduljske ceste od Španovega mosta do Sv. Petra, zato bi tudi to cesto radi spravili med lokalke. Dejstvo pa je, da bomo s sedanjim tempom modernizacije cest vsako leto še bolj zaostajali za drugimi krajevnimi skupnostmi v občini.

Kot rečeno, imamo precej gozdnih cest, ki jih uporabljajo tudi naši

Anton Judež

krajanje. Gozdarji jih popravljajo po svojih največjih potrebah, vsako leto manj, mi jim pa s svojim denarjem dejansko ne moremo pomagati. Ob tem ne smemo pozabiti, da plačujemo v KS Trebelno že kar 4,5 odstotka krajevnega samoprispjevka, a si kljub temu ne moremo zagotoviti hitrejšega razvoja. Ker je naša krajevna skupnost pretežno kmečka, brez industrije, v odročnih hribovitih predelih pa živi vse manj ljudi, si želimo, da bi Iskra na Jelevcu v bivši šoli čimprej odprla objubljeni obrat. Radi bi privabili tudi kakšnega obrtnika. Zdjaj zberejo v sosednji KS Mokronog v devetih mesecih s samoprispjevkom toliko denarja kot mi v petih letih in jasno je, da mi sami ne moremo posodobiti nobenega cestnega odseka brez pomoči občinske cestno-komunalne skupnosti,« je povedal predsednik krajevnega konferenci SZDL Trebelno Anton Judež.

P. P.

Zdaj se začenja vse pri glavi

Takšno pot ubirajo v Brežicah za sanacijo občinskega gospodarstva

BREŽICE — Razmere v občinskem gospodarstvu so tako klavrne, da je izvršni svet prevzel pobudo za sanacijo in program ukrepov zanjo predložil skupščini. Ta ga je potrdila in dopolnila.

Za kmetijstvo so cilji povzeti že v analizi trenutnega stanja, ki jo je pripravil komite za družbenoekonomski razvoj in je bila tudi v razpravi. Proizvodne in druge ukrepe bodo izvršni svet, Agraria, Slovin, zemljiška skupnost, kmetijska inspekcija in še nekatere službe uresničevali z medsebojnim usklajevanjem. Večje hektarske donose bo spodbujala davčna politika. Kmetijska inspekcija in zemljiška skupnost bosta do junija pripravili program za boljše izkoriščanje neobdelanih in slabo obdelanih zemljišč, kmetijske organizacije pa so do izteka polletja dolžne narediti program za ohranjanje in ponovno oživitve kmetijstva v manj razvitih hribovitih predelih.

Kovinskopredelovalna industrija ima nalogo, da oceni zmogljivosti in

kadre za skupne razvojne programe z izvozno usmerjenostjo, za kooperacijo z obrtjo in organizacijsko povezavo v občini, regiji, ali celo na širšem območju.

• **Razmah drobnega gospodarstva naj bi po programu izvršnega sveta spodbudili z doslednimi davčnimi olajšavami za obrtnike začetnike in za naložbe obrtnikov v širjenje obratov, s krepitvijo sklada za razvoj drobnega gospodarstva, z vključevanjem v poslovni informacijski sistem, z urejanjem obrtnih con in razvojnim kooperacijskih programov v industriji. Nosilci razvoja drobnega gospodarstva vključno z obrtjo so delovne organizacije, samostojni obrtniki in uprava za družbene prihodke. Naloga je trajna.**

ju. Tovarna pohišta bo prav tako že v prvem polletju proučila, kakšno so možnostjo za razvoj lesnopredelovalne industrije v povezavi z reprodukcijsko

verigo. V Jutrarnkem tozdu Orlica v Brežicah in v tozdu Beti v Dobovi naj bi skupaj razmišljali o dolgoročnem razvoju z večjim učinkom pri izvozu izdelkov. V trgovini in preskrbi prevzemata Emona Posavje in Agraria trajno dolžnost za povezovanje s proizvodnimi delovnimi organizacijami ter za razvoj trgovske mreže v tistih krajevnih središčih, kjer je ta pomankljiva.

O zanimivejši turistični ponudbi, o določitvi območij za kmečki turizem bodo že do glavne sezone pripravile načrt turistične in gostinske delovne organizacije v sodelovanju z občinsko turistično zvezo, zasnovane dolgoročnega turističnega razvoja na območju reke Krke pa bodo v študiji predstavile Terme Čatež in komite za družbenoekonomski razvoj še letos. Delovni organizaciji Prevoz in Brebus se bosta do izteka leta z zasebnimi avtoprevozniki posvetili razvoju cestnega potniškega in tovornega prometa ter nakazali možnosti za boljše organiziranje in specializacijo. Medtem bo dokončana tudi študija o blagovnih tokovih v cestnem in železniškem prometu v Posavju.

J. T.

PREDSTAVITEV RAČUNALNIŠKIH PROGRAMOV — Posnetek je s 3. redne skupščine Obrtnega združenja Brežice, na kateri so udeležencem prikazali računalniško vodenje knjigovodstva za obrtnike. Ob tej priložnosti so po predhodni informaciji predsednika OK SZDL Rudija Volčanska razpravljali tudi o ustavnih amandmajih in menili, da v njih pogrešajo spremembe, ki naj bi odstranile sedanje ovire za razmah drobnega gospodarstva. Delegati so se izrekli tudi proti vsakršni centralizaciji odločanja v zvezi. (Foto: J. Teppey)

Le za sproti, iz rok v usta

V naložbah krškega gospodarstva je precej več krpanja kot novosti

KRŠKO — Investicije veliko povedo o žilavosti in razvojni sposobnosti gospodarstva tudi takrat, ko zaradi pogoste menjave predpisov odpovedujejo druga merila. Številke so čedalje manj zanesljivo pomagale, ker neprestane sistemske spremembe in intervencijski ukrepi zamegljujejo realno prikazovanje gospodarske uspešnosti tudi zaradi cenovnih nesorazmerij.

V krški občini izvajajo večino lani zastavljenih naložb, ne gradijo pa še avto-busne postaje ne proizvodnih objektov v Metalni na Senovem in tudi sanacija industrijskega objekta v brestaniškem Sigmatu ni stekla. Bežen pregled investicijskega načrta, da gospodarstvo komaj zmora obnavljanje tega, kar že ima, za širjenje proizvodnih zmogljivosti mu pa skoraj nič ne ostane.

Tako je Žitov toz Imperial usmeril svojo naložbo v prilagoditev obstoječih prostorov za proizvodnjo dražiranih bonbonov, SOP toz Klepar si je postavil proizvodno halo, toz Kmetijstvo — trgovina — storitve je zgradil skladišče za odkup kmetijskih pridelkov in oskrbo kmetijstva z reprodukcijskim materialom, SOP-toz Storitve pa je začel investicijo za preselitev v nove

prostore. Občinski sklad stavbnih zemljišč se je lotil komunalnih naložb v industrijski coni Žadovinec in posegov v staro mestno jedro, občinski štab za teritorialno obrambo in upravo za notranje zadeve pa sta začela graditi novo poslopje za svoje potrebe.

Razveseljivo je kvečjemu to, da se pri naložbah povečuje delež lastnih sredstev. Ta se je od leta 1986 zvišal od 69,9 na 76,5 odst. Krediti so ostali v enakem razmerju kot prej, zmanjšal pa se je delež združenih sredstev. Organizacije združenega dela so namenile za investicije skoraj 85 odst. več denarja kot prejšnje leto, toda to povečanje ni realno, če upoštevamo, da so se cene v gradbeništvu povečale za več kot 65 odst.

J. T.

Turizem mora imeti tudi dušo

Sevnica in okoliški kraji se zbuja iz turističnega mrtvila — Prizadevni turistični delavci imajo vse več posnemovalcev — Okrog 360 članov

SEVNICA — Novoletni sejem, Vrtljak, Jesensko srečanje v Tržišču, Triačlon Lisca so bile prireditve, ki so lani po zaslugi marljivih sevnjskih turističnih delavcev precej razgibale sicer dokaj zaspano družabno, kulturno in zabavno življenje v občinskem središču in delu Mirenske doline.

Turistično društvo v Sevnici ni zaman dobilo občinskega priznanja, saj je znala pešiča dobrih organizatorjev privabiti v svoje vrste veliko sodelavcev. Med uspehe sevnjskega turističnega društva, ki šteje 90 članov (od letošnjega občnega zbora pa je okrepjeno še za 270 članov hortikulturne sekcije, doslej povezane s trboveljskim društvom), vsekakor spada tudi novi turistični prospekt občine Sevnica. Upajo,

CENTRALNO OGREVANJE IZ KRULEJEVINE

SEVNICA — Okrog 20 interesentov je v starem mestnem jedru, di bi radi ogrevali svoje domove iz skupne kotlovnice v Krulejevini. Na zadnji sestanki, kjer naj bi dobili več informacij o tej ekološko in ekonomsko pomembni naložbi, žal ni bilo predstavnikov SGD Betona; predsednik občinskega komiteja za družbeni razvoj in gospodarsko upravne zadeve, Kamil Krošelj, pa je krajanom pojasnil načrte občine za revitalizacijo stare Sevnice.

Franc Župevc, predsednik sveta KS Zdole

Zaman čakajo

KS Zdole lani obljubili pomoč, a je še ni

ZDOLE — Krajevna skupnost Zdole šteje med najmanj razvite v krški občini in morda je prav zato med njenimi krajanom največ volje do sprememb na boljše. Vsaj tako bi bilo mogoče soditi glede na to, da so se lani edini med vsemi krajevnimi skupnostmi v občini odločili za krajevni samoprispevek.

Seveda so si krajanje Zdol od tega samoprispevka marsikaj obetali, vendar se jim želje očitno ne izpolnjujejo, kakor so pričakovali. Predsednik sveta krajevnih skupnosti Zdole Franc Župevc je povedal, da v občini za razvoj krajevnih skupnosti ni veliko posluha, prav tako pa ni tiste denarne pomoči, ki je bila dogovorjena. »Pomoč nujno potrebujemo. Vodovod, ki smo ga leta 1972 zgradili z lastnimi močmi, je sedaj že premajhen. Tudi ceste in krajevne poti so slabe, morali pa jih bomo izboljšati, saj se velika večina naših krajanov vozi na delo v Krško in drugam. O vseh teh problemih pa v mestnih krajevnih skupnostih ne vedo tako rekoč nič,« meni zagrenjeno Franc Župevc.

»Samo nekaj deset takih krajanov je še, ki so ob takem odnosu še pripravljani delati, slediti zastavljenim ciljem. Ti pa so za letošnje leto znani: zgraditi moramo mrliško vežico, ureddi bomo tu in tam kakšno pot, za kaj več bo tako zmanjkalo denarja. Trideset milijonov dinarjev, kolikor bo letos zbranih iz samoprispevka, pri današnjih cenah ne pomeni dosti,« meni Župevc. Na srečo so se napeljali telefonskega omrežja lotili že nekoliko prej in so v krajevni skupnosti z dnevnega reda spravili vsaj to vprašanje.

J. S.

Sramota za vse

Dom propada — Oder življenjsko nevaren, zato ni prireditev

BREŽICE — Če bi podeljevali bo-dečo nežo za zapuščenost kulturnih hramov, potem bi bile Brežice zagotovo med prvimi dobitniki v Sloveniji. Njihov Prosvetni dom nezadržno propada, le da na zunaj tega ne kaže, odkar so prenovili fasado. Uporaba odra je že leta prepovedana, ker je zadrževanje na njem življenjsko nevarno. Konstrukcija nad njim se namreč lahko vsak hip sesuje. Tudi podoba dvorane je skrajno zanemarljiva in se popolnoma ujema s škripajočimi polomljenimi stoli. Razen tega inspektorji ugotavljajo, da dvorana ni dovolj varna pred ognjem, ker so stene obložene z lahko vnetljivim materialom.

Kljub temu se nihče ne zgame, da bi kaj ukrenili. Če bi dom stal kje na vasi, bi se ljudje že zdavnaj prebudili in sami kaj ukrenili, v mestu se pa raje potikajo po drugih prostorih, nekatere prireditve pa že leta opuščajo. To so gledališka gostovanja, ki jih občinstvo zelo pogreša. Morda bo vzniknila kaka ideja za sanacijo v sindikatih. V ponedeljek si je namreč ogledalo dom predsedstva občinskega sveta Zveze sindikatov. Kulturna skupnost nima denarja, zato upa, da bodo zaposleni pripravili na drug način prispevati za edino kulturno institucijo, v kateri so možni tudi gledališki nastopi poklicnih ansamblov, pevske revije in druge prireditve.

J. TEPPEY

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 2. do 8. aprila so v brežiški porodnišnici rodile: Katja Ganc iz Krškega — Anjo, Liljana Krajnik iz Zagreba — Ivana, Fanika Ilpej z Malega vrha — Moniko, Anica Slak iz Piršebrega — Tomaža, Brigita Kebe iz Brežic — Jernejo, Dragica Gorišek iz Arnovih sel — Mateja, Višnja Čičko iz Laduča — Željko, Zdenka Simončič iz Župevčev vasi — Ervina, Danka Sember iz Krškega — Vedrano, Marjana Kantužer iz Sevnice — Denisa in Zdenka Kasteljan iz Radakova — Draga. Čestitamo!

TEKMOVANJE POSAVSKIH KOVINARJEV

BREŽICE — Občinski svet Zveze sindikatov priredi 23. aprila deveto delovno tekmovanje kovinarjev, avtomehaničnikov in obratnih električarjev iz Posavja. Kovinostругarji in kovinorezalki bodo pokazali obvladovanje poklicnih veščin v Kovinoplastu Jesenice na Dolenjskem, orodjarji in konstrukcijski ključavničarji v Tozdu za vzdrževanje voz v Dobovi, plamenični varilci, varilci REO, varilci TIG varilci MAG in obratni električarji v Trimu Dobova, avtomehanike diesel in avtomehanike otto pa v brežiškem Agroservis. Prijave sprejema občinski svet ZS v Brežicah samo še jutri. Tekmujejo lahko vsi delavci, ki opravljajo dela razpisanih poklicev v družbenem ali zasebnem sektorju.

KAŽE, DA SE ŠE UČILO — Na letošnjih občnih zborih so le v polovici delovnih kolektivov izvolili predsednika osnovne sindikalne organizacije, čeprav jih je občinski svet spodbujal k neposrednim volitvam. Izvolitev so prepusili izvršnim odborom. Potem je dobro, da tudi volitve župana in republiških funkcionarjev še niso direktne, saj bi se mnogi težko znašli.

VEČ KORISTI OD DOBRIH OBRA-TOV KOT OD SLABIH TOZDOV — Brežice so občina tozdov, saj jih je kar dve tretjini, zato jim ni vseeno, če še tozdi izgubljajo svoj položaj in se spreminjajo v obrate. Sicer pa občani ne bi imeli nič proti temu, če bi bilo financiranje sisov drugače zastavljeno. Dobro plačani delavci v obratu so bolj zadovoljni od delavcev v iz-gubarskih tozdi, pa še občini ne delajo nobenih skrbi.

PREDOLGI UVODI — Odkar imamo delegatski sistem, naj bi imeli glavno besedo delegati. Pa ni tako in veliko jih je, ki se počutijo zastopavljene, saj pogosto ne pridejo do besede. Gradiva zdaj doma sploh ne berejo več, ker ga poklicni uvodničarji vedno na začetku seje znova pre-meljejo in z dolgimi uvodi delegatom jemljejo voljo do razpravljanja. Po dveh ali treh uvodnih razpravah plačanih funkcionarjev delegati samo še čakajo, da se bodo lahko razšli, ne da bi jih kdo poslušal.

SPET MOSTNINA? — Ko so avto-busni potniki te dni začudeno spraševali, zakaj neki stoji pred mostom čez Krko strazarska hišica, je voznik brž napovedal, da bodo poslej tam pobirali od vsakega pešca po 500 din mostnine, od avtomobilov pa nič, ker je voznja čez most prepovedana. Most je namreč potreben temeljitega popravila, občina pa ne ve, kje bi zbrala denar zanj. Strazarščino so postavili filmarji, okoli nje pa se vsak dan gnete precej radovednežev.

NI VSE ZLATO, KAR KUPIMO NA TUJEM — Kmetijska inspekcija po najbolj ve, ko pregleduje cepjenke. Pri tem ne izloča le slabih sadik od zasebnih prekupčevalcev, ampak tudi cepjenke kakovostnih sort, kakršne vinogradniki naročajo iz Nemčije, če te ne ustrezajo sadilnim normam naše zakonodaje.

Krške novice

BREZ POSLUHA ZA KULTURO — Krška občina se lahko pohvali z vrsto superlativov, nekoč je šela celo med kulturno razvite, žal pa ta slednja razvitost kopni v siromaščino sramotnih razsežnosti. Pa kaj, kulturniki niti ne tarnajo preveč zaradi denarja, saj razumejo objektivne težave. Zato bi bili veseli že, če bi se kdo udeležil sej kulturnih organizacij. A se neposluh za kulturo kaže tudi na ta način. Ko je bila v Krškem seja predsedstva ZKO, se je zdela samo predsedniku OK SZDL primerno, da se seje udeleži. Še malo slabše je bilo na letni konferenci ZKO, kjer je manjkalo še on. Kulturniki zamero občinskim velmožem, ki zaradi telefonije ali kabelske televizije lahko priredijo cele politične predstave, za kulturo pa se ne zmenijo niti enkrat na leto.

POMIJA PA RES NE JEDO — V Kostanjevici in okolici so se v zadnjem času razširile zgodbe, da so se v kostanjevski osnovni šoli učitelji uprli in za malico niso hoteli jesti mlečnega zdroba. No, ker učiteljem ni bilo do te hrane, naj bi jo vrgli v pomije. Tu pa kostanjevska zgodba doseže vrhunec. Nekdo v Kostanjevici je namreč raznesel, da so s tem mlečnim zdrobom kasneje postregli otrokom. Učitelji ter še marsikdo trezne glave in pameti pa vedo povedati, da je v prosveti v resnici hudo in učiteljem tu in tam v resnici že zmanjka volje za opravljanje tega slabo plačanega posla, a še vedno ni tako hudo, da bi otroke siliti jesti pomije. In če že ne treba jesti pomije, bodo z njimi tako in tako najprej »nafotrali« učitelje.

POSAVJE UŽIVALO V SPOKOJ-NEM MIRU — Vsem, ki so pretekli teden nadvse spokojno uživali v miru, ki se je ulegel na Posavje, in niso vedeli pravega vzroka za to, naj povemo: Novinarji, ki so zadolženi za poročanje iz Posavja, so bili na enotedenskem potovanju po ZR Nemčiji. Domov so se vrnili živi, zdravi, z lahкими poškodbami vonjalnega aparata. Reveži so moralli ves čas vohati gnili kapitalizem.

Sevnjski paberki

STOPNICE — Ploščad pred Železno M-KK, Merxom in Elektrotehno spreminja podoba. Spomladanski utrjenosti navkljub in ne ravno polnim blagajnam so se trgovci le odločili, da temeljito popravijo že močno zdelane stopnice na teraso pred prodajalnami, ki je pri številnih prireditvah nekakšen improviziran vrt. Vsem, ki so imeli prste vmes pri odločitvi za to »kozmetično« operacijo, gotovo za to ne bi pripeli turističnega naglja, če bi še kakšno leto odlašali, pa bi že bil povod za boedečo nežo. Stopnice so zlasti pozimi pretlele s poškodbami.

OBZIDJE — Ko bo letos pozidana Krulejevina v starem mestnem jedru, bo parkiranih prostorov za jeklene konjičke za vse stanovalce in tiste, ki imajo opravke na občini, sodišču ali kje drugje na Glavnem trgu, še občutneje manj. Že nekaj časa je slišati, naj bi v parkirne prostore preuredili tudi dvorišče sodišča. Poprej pa bo treba porušiti visoko obzidje, ki obdaja sodniško dvorišče še iz časov, ko Nemci ki nam niso prišli le kot turisti in so v stavbi sodišča uredili zapore za tiste Slovence, ki so bili priprani, da nepovabljeni gostje ne zadržajo nitu pogumnega komandirja Brežiške čete Dušana Kvedra-Tomaža, ki je z zvijačo rešil skupino sevnjskih političnih jetnikov iz sodnijskih zaporov. Na to drzno dejanje spominja spominska plošča, nikakor pa ni razpadajoče obzidje primerno obeležje dogodka iz NOB!

ZA LEPŠO SEVNICO

SEVNICA — Na pobudo sevnjskega turističnega društva bo sevnjska Komunala v sodelovanju z Dinosom Trbovlje letošnjo spomlad spet skušala prispevati, da bi vsaj nekoliko ozaljšali mesto, krajanje pa olajšali za odvečno kramo, ki bi se sicer morda znašla na kakšnem divjem odlagališču. V soboto, 16. aprila, najpogejše do 7. ure (lahko pa že dan poprej), naj bi ljudje odložili na z oranžnimi količki označena zbirna odjemna mesta kosovni material, ki ga bodo vozila z ekipami pobrala in odpeljala. Posebej opozarjajo, da se ekipe ne bodo vračale na odjemna mesta, zato bi bilo prav, da stanovalci pravočasno odložijo odvečno kramo.

P. PERC

lež za operativno zmanjšuje, povečuje je pa za birokracijo, niti ni prav, da gasilci niso oproščeni raznih pristojbin. Kakor so na nedavni letni konferenci OGZ Sevnica opozorili gostje iz Krškega in Hrastnika, se zdi gasilcem nesprejemljivo, da morajo plačevati celo vodo, ki jo vozijo v sušnih obdobjih prazidatim prebivalcem, nadalje drago električno, skratka, da so društva tako obremenjena z različnimi dajatvami, kot da ne rešujejo družbenega in zasebnega premoženja. Ob tem je treba poudariti, da je vse teže obnavljati marsikje že dotrajalo, povsod pa bolj kot ne zastarelo opremo. Le veliki požrtvovalnosti gasilcev gre zasluga, da je požarna varnost vsaj ne sedanji ravni.

Požarno varstvo pokriva večino vasi in zaselkov v sevnjski občini, toda, kot je dejal poveljnič OGZ Sevnica Tone Šeško, požarno varstvo ni muha enodnevnica. Potrebno je znanje in nenehna aktivnost. K sreči so bolj redka tista društva, ki mislijo, da pridejo uspehi sami po sebi, brez tečajev, šol, skratka raznovrstnega izobraževanja.

P. P.

Zgodovinska knjiga o Kozjanskem odredu

Pripravili jo bodo za natis spomladi l. 1991

BREŽICE — Mnoge partizanske enote v Sloveniji že imajo svoje monografije. V naslednjih letih jo bo dobil tudi Kozjanski odred. Pobudo za izdajo takega dela je dala skupnost borcev tega odreda, ki ima sedež v Brežicah. Priprave so se začele že pred časom. Med drugim so imenovali uredniški odbor, ki bo zbral in uredil pisno in slikovno gradivo. Končno vsebinsko podobo bo monografiji dal zgodovinar Tomaž Teropščič, kustos v Posavskem muzeju. Delo bo predvidoma zaključil leta 1991.

Monografija Kozjanski odred bo v poljudnoznanstveni obliki predstavila vojaško zgodovino Kozjanskega, to je območja, ki zajema sedanje občine Brežice, Krško, Laško, Sevnica, Sentjur pri Celju in Šmarje pri Jelšah. Zgodovina bo predstavljena v več poglavjih, ki bodo obdelala: nastanek in delovanje prvih partizanskih enot v letu 1941 (krška bojna skupina, Celjska četa, Brežiška četa, pohod Štajerskega bataljona); nastanek in delovanje Kozjanskega bataljona; obdobje XIV. divizije na Kozjanskem; ustanovitev in delovanje Kozjanskega odreda ter boje za dokončno osvoboditev.

Kozjanski odred je bil torej obojena sila osvobodilnega gibanja. Z njegovo dejavnostjo so se poleg vojaških uresničevali tudi politični cilji, zato bo v knjigi opisan tudi vojaško-politični položaj Kozjanskega v času NOB. Poleg bojne dejavnosti odreda in sovražnikov bo v monografiji veliko prostora namenjena tudi za prikaz dela in razvoja KPS in SKOJ pa obveščevalne službe, sanitete, intendature in

propagande. Enote Kozjanskega odreda so tesno sodelovale z organizacijami in ustanovami narodnoosvobodilnega gibanja ter seveda s prebivalstvom, zato bo v okviru tega projekta posvečena posebna pozornost orisu lika borca in starševine kot del prikaza človeških naporov za lepši in boljši jutrišnji dan.

Projekt Kozjanski odred je vključen v program republiške raziskovalne skupnosti, sama tema pa je objavljena na filozofski fakulteti ljubljanske univerze kot magistrska naloga. Mentor je dr. Tone Ferenc, redni profesor na filozofski fakulteti in znanstveni svetnik Inštituta za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani.

Znanstvena obdelava vojaške zgodovine Kozjanskega je še v začetni fazi. Na voljo je precej arhivskega gradiva, ki pa ga bo potrebno dopolnjevati s kritično preverjenimi pričevanji oziroma s spomini. Zato se tako Skupnost borcev Kozjanskega odreda kot uredniški odbor za monografijo obračata na borce in aktiviste s Kozjanskega s prošnjo, da odstopijo svoje napisane spomine, najrazličnejše dokumente, predmete in fotografije iz časa NOB. Vse to naj naprošeni pošljejo na naslov: Skupnost borcev Kozjanskega odreda — za uredniški odbor, 68250 Brežice. Vse to gradivo bo koristno uporabljeno pri pisanju knjige. Če pa bi se lastniki čemu težko odrekli, ker predstavljajo dragocen osebni spomin ali nepogrešljiv eksponat v osebni zbirk, naj naprošeno vsaj posodijo. Najrazličnejše dokumente je uredniški odbor pripravljen tudi fotokopirati.

Kulturni večer s Cirilom Zlobcem

Znani slovenski pesnik sodeloval v Delavskem kulturnem domu Edvarda Kardelja v Krškem — Na predstavitvi Literarnih listov nastop članov Literarnega kluba Beno Zupančič — Stanka Macur uglasbila in zapela tudi eno Zlobčevih pesmi

KRŠKO — Tukajšnji literarni klub, ki si je že kmalu po ustanovitvi nadel ime znanega slovenskega pisatelja in politika Bena Zupančiča, preminulega pred leti, je prav gotovo ena najbolj delavnih pa tudi uspešnih kulturnih organizacij ne le v krški občini, temveč v celotnem Posavju. Kot zatrjujejo sami člani, je klub uspešen predvsem zato, ker je njegova dejavnost zelo heterogena, kar pomeni, da ne združuje samo ljudi, ki se ukvarjajo z literaturo, ampak so v njem tudi recitatorji, glasbeniki, pevci, likovniki, fotoamatjeri in celo pesalci. Zato niso nikoli v zadregi, kadar je treba pripraviti kulturni večer,

pa naj gre za predstavitev katerikoli ustvarjalne ali poustvarjalne zvrsti, naj bo poudarek večera na tem ali onem. In ker je tako, so vse prireditve vsebinsko zaokrožene, ubrane, ne pa dolgozvezne in dolgotrajne. Tak je bil tudi večer, ki ga je literarni klub skupaj z občinsko kulturno skupnostjo pripravil v sredo, 4. aprila, v mali dvorani Delavskega kulturnega doma Edvarda Kardelja in na katerega so povabili tudi pesnika Cirila Zlobca.

Čeprav ni bilo posebej najavljeno, je bila prireditev, vsaj njen osrednji del, posvečena vnovičnemu izidu Literarnih listov, ki jih izdaja literarni klub. Letos je izšla kar dvojna številka, 6. in 7., s čimer so poravnali dolg do lanskega leta, ko literarni listov niso izdali. Objavljeni so prispevki petnajstih avtorjev, prevladujejo pa pesniki. Avtorji te dvojne številke so: Slavica Jarkovič, Bojana M. Kopina, Domenika Korosec, Janez Majnič, Matjaž Mirt, Ana Rostohar, Tamara Vonta in Marica Založnik — iz Krškega, Asta in Maja Malavašič s Senovega, Marija K. Mirtič iz Velikega Podloga, Drago Pirman iz Arčič, Ivan Škofljanec iz Breg (oz. Ljubljane) in Jožica Vogrinc iz Dolenje vasi, kot gostja pa sodeluje tudi pesnica Marjana C. Kočvar iz Novega mesta. Literarni listi so popestrjeni z vinjetami

slikarke Lučke Rojec iz Brestanice, ki je tudi članica kluba. Številko je uredil Silvo Mavsar, natisnili so jo v 300 izvodih, prodajajo pa jo po 2000 dinarjev. Večer je potekel kot izrazito pesniški recital. Recitatorji so predstavili pesmi v Literarnih listih sodelujočih in drugih članov literarnega kluba. Posebno odobravanje poslušalcev je požela pevka, tudi članica literarnega kluba, Stanka Macur, ki je ob klavirski spremljavi Janke Avsenaka zapela nekaj svojih skladb, napisanih na lastne verze pa tudi verze ostalih članov kluba, naposled

Ciril Zlobec v Krškem: »Vsi soavtorji Pesmi štirih smo literarno uspešna in ves čas dejavna pesniška četverica.«

pa še eno Zlobčevih iz njegovih mladih let. Recital je z branjem svojih pesmi popestril Ciril Zlobec.

Priznanca slovenskega pesnika in politika so poslušalci zatem vprašali to in ono iz njegove pesniške izkušnje, o njegovem nastopu v skupni knjigi Pesmi štirih (s Kovičem, Menartom in Pavčkom) — letos, ob 35-letnici te knjige, je izšla faksimilirana izdaja — pa o njegovem mnenju o slogih pisanja, še posebej o literaturi mladih itd., medtem ko je bilo nanj kot na politika naslovljenih manj vprašanj. Pozne ure gostu sicer niso dovoljevale, da bi podrobneje razgrnil lastne poglede na to in ono, vendar je tudi skoz marginalije natrosil toliko barvitih in obrušeni misli, da bi bilo moč sestaviti zanimiv mozaik njegovega razmišljanja. Ves čas družbenja z obiskovalci prireditve in besedovanja z njimi pa je dal odločno vedeti, da velja njegova prva zaveza umetnosti — literaturi.

I. Z.

Literati spet na Vinici

23. aprila srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov

VINICA — V soboto, 23. aprila, bo ob 19. uri v tukajšnjem kulturnem domu literarni večer, s katerim se bo zaključilo območno srečanje literatov začetnikov, se pravi ustvarjalcev, ki si šele utirajo pot v svet literarnega ustvarjanja in še nimajo svojih del izdanih v knjigi, naj bodo mlajši ali že starejših let. Predstavili se bodo pesniki in pisatelji iz dolenjske in posavske regije, katerih dela je komisija izbrala iz širšega izbora prispevkov, poslanih na natečaj, ki so ga razpisale ZKO vseh štirih dolenjskih občin, sodelujejo pa tudi ustvarjalci iz posavske regije.

Gost srečanja bo belokranjski pesnik in pisatelj Jože Dular, ki se bo predstavil s svojimi najnovejšimi pesmimi iz zbirke, ki je lani izšla v založništvu Dolenjskega muzeja, pesmi izbranih literatov začetnikov pa bodo brali recitatorji Kluba belokranjskih študentov. Večer bodo popestrili tudi z glasbenimi točkami.

I. Z.

Dolenjska domoznanska bibliografija

NOVO MESTO — V študijski knjižnici Mirana Jarca že več let nastaja dolenjska domoznanska bibliografija. Lani je bilo ekscerpiranih 5662 enot periodičnega tiska in iz njih selekcioniranih 2578 decimalnih listkov. S tem se je število decimalnih listkov v kartoteki tekoče dolenjske domoznanske bibliografije povečalo na prek 52.000 listkov, ki zajemajo najrazličnejše podatke o Dolenjcih in Dolenjcih v njenih nekdanjih kulturnozgodovinskih mejah.

Za register javnih delavcev Dolenjske lani niso izdelali nobenega novega lista, tako da so imeli v začetku letošnjega leta v kartoteki 2487 listkov s podatki o osebah. Nespremenjeno je ostalo tudi stanje v imeniku dolenjskih krajev. Za bibliografijo aktualnih člankov, ki nastaja od leta 1978, pa je bilo izdelanih 364 novih decimalnih listkov. Ob koncu minulega leta je bilo v tej kartoteki že 2396 decimalnih listkov.

»Dan oddiha« srednješolcev

BREŽICE — Brežiški srednješolci, člani dramske skupine kulturno-umetniškega društva Franjo Stupovšek, so pod vodstvom dolgoletne mentorice prof. Marije Lelič tudi letos pridno vadili. Naštudirali so delo ruskega avtorja Katajeva Dan oddiha, komedijo v treh dejanjih. Premiera bo v sredo, 20. aprila; dopolne bodo nastopili za svoje sošolce, zvečer ob 20. uri pa bo predstava za javnost v domu JLA v Brežicah. Zagnani mladi amaterski igralci si želijo, da bi občani Brežic prišli na predstavo v čim večjem številu. V Posavju bo to letos edino dramsko delo amaterskega odra, zato je pričakovati množičen obisk ljubiteljev gledališča in drugih oblik kulture v brežiški občini.

JUTRI V KRŠKEM: »VERONIKA DESENIŠKA«

KRŠKO — Jutri, v petek, 15. aprila, bo v Krškem gostovalo Mesto gledališče ljubljansko. Ob 19. uri bo v Delavskem kulturnem domu Edvarda Kardelja nastopilo z Otona Zupančiča tragedijo Veronika Deseniška. Del dogajanja te zgodovinske igre o celjskih grofih se odvija v Krškem (na gradu), za obiskovalce pa bo tudi zanimivo, da bo v eni glavnih vlog nastopil igralec Slavko Cerjak, krški rojak.

OB »DOLENJKI« KAR SEDEM

LJUBLJANA — Na območju ŽG Ljubljana poteka akcija spomladanskega čiščenja, v katero so železničarji Slovenije in Istre vključili vse železniške objekte in vlake. Železničarji ugotavljajo, da je ob tihih precej divjih odlagalščih smeti, kakršnih so npr. ob novomeški progi odkrili sedem. Železnica bo očistila tudi površine ob progi, ki jih ni sama onesnažila. Glede vzdrževanja vlakov ugotavljajo pomanjkanje tehnične postaje za kemično in siceršnje temeljitejšo čiščenje vozil.

prijava zborov za nastop na reviji otroških in mladinskih pevskih zborov novomeške občine, ki bo v ponedeljek, 9. maja, tudi v Novem mestu. Organizatorica občinska ZKO pričakuje, da bodo prijave prispele z vseh tistih šol, katerih zbori so nastopili na občinski reviji že lani. Prvič naj bi se na reviji predstavili mladinski zbor, ki so ga v tem šolskem letu ustanovili na srednji šoli pedagoške in tehniško-naravoslovne usmeritve v Novem mestu.

Dan kasneje, v torek, 10. maja, bo v Domu kulture medobčinska revija otroških in mladinskih pevskih zborov. Na njej se bodo predstavili zbori, izbrani na občinskih revijah v Beli krajini, Trebnjem in Novem mestu.

I. Z.

RAZSTAVA GRAFIK BRŠLJANSKIH UČENCEV

NOVO MESTO — V Domu starejših občanov v Šmihelu je že drugi teden na ogled razstava grafik, ki so jih izdelali učenci bršljske osnovne šole. V izboru, ki ga je opravil likovni pedagog Ljubo Žagar, so otroški grafični listi, nastali v zadnjih petih letih, med njimi tudi več takih, za katere so bili učenci na najrazličnejših natečajih nagradjeni. Razstava bo odprta še ta in prihodnji teden, nakar jo bodo postavili še v Tovarni obutve v Bršljinu.

Sloveča dediščina je le spodbuda

Ribniška kultura se ni ustavila pri čaščenju znamenitih umetniških spomenikov — Likovna kolonija je le del prizadevanj za obogatitev življenja

RIBNICA — Mnogi kraji na Slovenskem se upravičeno ponašajo z umetniškim bogastvom, nastalim v najrazličnejših zgodovinskih obdobjih. Tudi Ribnica z okolico šteje za enega od njih. Umetniških spomenikov, o katerih je šel sloves po svetu, tod ni malo. Omenimo nekatere! To so freske slikarjev hrvaške skupine na Maršičih pa pri sv. Tomažu na Velikih Poljanah, je čudovita arhitektura Nove Stifte in Plečnikova župna cerkev sredi Ribnice. Vieti pa je moč še kaj drugega: otipljive rezultate zdajšnjih prizadevanj na kulturnem področju.

Nekateri požrtvovalni posamezniki so se, ob vedno večji pomoči še drugih razumevaločih, zavedali, da za kulturno podobo in dogajanje nekega kraja ni dovolj le sklicevanje na dediščino, temveč je nujno podpirati tudi ustvarjalnost današnjih dni. Izbrali so prikupno obliko likovne kolonije, katere namen pa ni samo v tem, da pride Ribnica do določenega lastnega

fonda umetniških del, da se s slikami in kipi okrasijo delovni in drugi prostori v mestu in okolici ter okolijske delovnih organizacij. Nič manj pomembno ni namreč dejstvo, da je v vseh teh delih likovno obravnavana današnja ribniška krajina z življenjem ljudi na pragu 21. stoletja, da je marsikaj pristnega in značilnega za ta del slovenske zemlje že zamrlo, da so tisto, kar je bilo prvinsko in avtohtono, začeli izpodrivati surogati — ponaredek, da so namreč v takšnih razmerah ustvarjene likovne stvaritve udeležencev kolonij v določnem smislu tudi tihi protesti zoper silo nad naravo in opozorilo, naj človek ohrani okolje, dokler ga še ima kolikor toliko neoskrunjenega. Seveda namen ribniških likovnih kolonij in razstav del, ki na kolonijah nastanejo, s tem še niti malo ni izrpan.

Povedati pa je treba, da je obenem z iskanjem novih oblik za družjenje likovnikov v teh kolonijah rasla tudi

skrb za kar najustreznejše razstavišče, kjer bi v kolonijah nastala dela, ko bi jih razstavili, res prišla do izraza. Nekaj let je temu služila avla ribniškega Doma JLA, naposled pa se je posrečilo obnoviti del Miklove hiše in jo preurediti v galerijske prostore, tako da je bila bera lanske kolonije lahko prvič predstavljena že na novi lokaciji. Otvoritev razstave je bila nedavno in smo o tem že pisali. Ponovno pa naj poudarimo, da si je veliko osebnih zaslug pri obnovi Miklove hiše, ki naj bi se, ko bo posvem prenovljena, spremenila v kulturno središče Ribnice, kakor sploh za razrast kulturnega življenja v tem mestu pridobil Stane Kljun, nepogrešljivi kulturni animator in neomaljoviti entuziast. A tudi tega bi ne bilo moč uresničiti brez razumevanja in pomoči delovnih organizacij ter posameznikov, ki so se izkazali in se še vedno izkazujejo kot nadvse dobrodošli mecen.

I. Z.

kultura in izobraževanje

Obujene vezi

V soboto v Novem mestu spet nastopi KUD Maksim Gorki iz Novega Sada

NOVO MESTO — To pomlad spet oživljajo vezi, ki jih je Novo mesto pred leti spleto z rusinsko narodnostno manjšino v Vojvodini in so se potem utrjevale s tako imenovano kulturno izmenjavo: v Novo mesto so vsako drugo leto prišle gostovale skupine številčno močnega in po dejavnosti dokaj pestrega Kulturno-umetniškega društva Maksim Gorki iz Novega Sada, v Novi Sad in druge vojvodinske kraje pa so v zameno odhajale na nekajdnevna gostovanja skupine, ki so predstavljale novomeško ljubiteljsko kulturno dejavnost: pevci, folkloristi in drugi. Prva leta je ta izmenjava, ki je bila sicer že od vsega začetka zamišljena kot del šir-

• Kulturno-umetniško društvo Maksim Gorki iz Novega Sada bo v Novem mestu gostovalo ta teden. Njegova folklorna in pevška skupina bo v soboto, 16. aprila, nastopila v Domu kulture. Na celovečerni prireditvi bodo folkloristi in pevci predstavili rusinske plesne in pesmi ter plesne in pesmi jugoslovanskih narodov in narodnosti. Nastop se bo začel ob 19.30.

šega medrepubliškega sodelovanja, tekla neovirano, ko pa so nastopile težave s plačevanjem stroškov, to pa tako v Novem mestu kot tudi v Novem Sadu, se je medsebojno obiskovanje najprej hudo zredčilo, nato pa je bilo za nekaj let celo prekinjeno in so stike vzdrževali le še pisno. Tako se je društvo »Maksim Gorki« zadržalo predstavitvijo v Novem mestu pred tremi leti. Resda so se trudili, da bi bili premori krajši, a so se finančne težave na obeh straneh tako zaostriale, da niti Novomeščani niti Novosadčani preprosto niso več zmogli stroškov z svoje goste. Vsaj Novomeščani lahko dokažejo, da je postavka za to kulturno izmenjavo ostala v letnih denarnih načrtih njihove kulturne skupnosti brez pokritja. Čeprav tudi letos v novomeški kulturni skupnosti ni denarnega izobilja, saj je splošno znano, da je stanje vse prej kot rožnato, so vseeno zmogli moči in se pripravili, da sprejmejo v goste skupine omenjenega novosadskega društva in s tem dokažejo, da je navsezadnje le ni sile, ki bi zavrla ali sploh onemogočila nadaljnje kulturno sodelovanje. I. Z.

Za Cankarjeva priznanja

Območno tekmovalje učencev

NOVO MESTO — V soboto, 9. aprila, je Slavistično društvo Dolenjske na OŠ GRM izvedlo območno tekmovalje za Cankarjevo priznanje. Pod vodstvom prizadevnih mentorjev je tekmovalo 45 učencev iz 15 OŠ in 11 iz srednjih šol ter se pomerilo v poznavanju pesniških besedil in maternega jezika (I. stopnja — Niko Grafenauer, Skrivnosti, II. stopnja — Kajetan Kovič, Pesmi, III. stopnja — Gregor Strniša, Severnica). Dobri rezultati dokazujejo, da je skrb za slovenski jezik nujna, potrebna in željena vsebina ne samo učiteljev, profesorjev in kulturno-izobraževalnih ustanov, ampak vseh Slovencev.

Na 1. stopnji je dosegla prvo mesto IRENA HOČEVAR, OŠ Mokronog, 2. mesto MATEJ GRABNAR, OŠ Katja Rupena, 3. mesto DEJAN BILČIČ, OŠ Brežice, 4. mesto MAŠA KARPLJUK, OŠ Grm, 5. mesto pa MATEJA BREGAR, OŠ Veliki Gaber. Na 2. stopnji je bila najboljša ALENKA MAVSAR, CSSEK Črnomelj, 2. MONIKA JALOVEC, DEŠŠ Novo mesto, 3. mesto pa je dosegla TATJANA MEDIC, SSPTNU Novo mesto. Na 3. stopnji sta bila najboljša ANDREJ ŠURLA in SILVA DEŽELAN s SSPTNU Novo mesto, tretja pa je bila IRENA BAJUK, CSSEK Črnomelj. Prvi trije z vsake stopnje se bodo udeležili republiškega tekmovalja, ki bo 21. maja na Srednji tehniški šoli v Celju.

Začenja se novomeška pevška pomlad

Od prihodnjega tedna do junija v Novem mestu štiri revije pevskih zborov: dve občinski in dve medobčinski — Zborom bo strokovno prisluhnil Mirko Slosar

NOVO MESTO — Ta pomlad bo v dolenjski metropoli potekala v znamenju slovenske pesmi, zborovskega petja in pevskih revij. Začelo se bo prihodnji teden, ko se bo v sredo, 20. aprila, ob 19.30 v Domu kulture začela revija odraslih pevskih zborov iz novomeške občine.

Na občinski reviji, s katero se začenja novomeška pevška pomlad, bo nastopilo enajst zborov iz sedmih krajev. To so: mešani zbori IMV, Krka, Pionir, Sentjerneji, Orehovica in Mali Slatnik, moški zbori Ruperč vrh, »Dušan Jerab« in Šmihel, ženski zbor iz Dolenjskih Toplic in Dolenjski oktet.

Novomeško občinsko pevsko revijo bo spremljal Dolenjecen že znani strokovnjak za zborovsko petje Mirko Slosar. Po končanem večeru bo opravil pogovor z zborovodji in pomagal izbrati

zboje, ki bodo predstavljali novomeško občino na medobčinski pevski reviji. Ta bo pod naslovom Naša zemlja v petek, 17. junija, zvečer, prav tako v novomeškem Domu kulture, posvečena pa bo Marjanu Kozini. Prireditelji so se z Mirkom Slosarjem že dogovorili, da bo strokovno spremljal tudi to revijo.

V soboto, 16. aprila, pa poteče rok za

AMATERSKI IGRALCI V GOSTEH

OTOČEC — V tukajšnjem kulturnem domu bo 16. aprila ob 19.30 nastopila amaterska igralska skupina, ki jo sestavljajo krajsani Trške gore in Sevnega. Na otočskem odru bodo predstavili komedijo Marjana Marinca »Poročil se bom s svojo ženo.« Omenjeni ljubiteljski gledališčniki nameravajo nastopiti še v drugih krajih, potem ko jih je na premierni uprizoritvi ob dnevu žena navdušeno pozdravilo domače občinstvo.

»Potujoča« vedno pride

Delo krajevnih knjižnic v novomeški občini bo boljše

NOVO MESTO — Zdajšnja splošnoizobraževalno knjižnično mrežo novomeške občine sestavljajo vse javne podeželske knjižnice. Delujejo v okviru kulturnih društev in krajevnih skupnosti, izposoja in vse drugo pa opravljajo volonterji. Takšne knjižnice imajo v Sentjerneju, Žužemberku, Straži, Dolenjskih Toplicah, Mirni peči, Stopičah, Brusnicah in na Otočcu. Ponovno oživljajo krajevno knjižnico na Dvoru, medtem ko jo v Škocjanu šele organizirajo. Tem knjižnicam strokovno pomagata delavec matične službe v okviru študijske knjižnice Mirana Jarca. Kaže pa se potreba, da bi dejavnost na izposojevališčih vodili izsolani in strokovno usposobljeni ljudje.

Pomembno poslanstvo splošnoizobraževalne knjižnice opravlja potujoča knjižnica. Odkar je zanjo nabavljen bibliobus, je njeno delo uspešnejše. Oskrbuje kar 44 izposojevališč, od tega jih je nekaj v delovnih organizacijah (tudi v Novem mestu), zvečne pa so v oddaljenih krajih in še posebej tam, kjer ni družtenih, pa tudi ne šolskih knjižnic. Kako potrebna je knjižnica na kolesih, pove podatek, da je potujoča knjižnica lani izposodila prek 33.000 knjig ali kakih 5.200 več kot leto poprej. Najpomembnejše pa je to, da vedno pride naokrog.

Cerkljanci peli Italijanom v Pulju

Zbor »Lino Mariani« bo obisk vrnil spomladi leta 1989

CERKLJE OB KRKI — Tukajšnji moški pevski zbor Planina se je ob koncu minulega tedna, 9. in 10. aprila, mudil v Pulju, kjer je bil gost moškega pevskega zbora KUD Lino Mariani, ki deluje v okviru italijanske skupnosti »Antonio Gramsci«. Na koncertu so najprej nastopili gostitelji s tremi skladbami Nela Milottija. Predsednik društva »Lino Mariani« je zatem predstavil občinstvu v polni dvorani zbor Planina, ki mu je dobrodošlo izrekel še predsednik italijanske skupnosti v Pulju. Velja poudariti, da so bili Cerkljanci sploh prvi pevski zbor iz Slovenije, ki je pel poslušalcem italijanske narodnosti v tem istrskem mestu. Moški zbor Planina se je potrudil in se na koncertu predstavil s kar najlepši luči. Pod vodstvom dirigenta Jurice Grakaliča je izvedel program, ki je obsegal slovenske ljudske in umetne pesmi ter skladbe avtorjev drugih jugoslovanskih narodov. Občinstvo je z dolgim aplavzom nagradilo nastop in z navdušenjem sprejelo petje cerkljanskih pevcev, s tem pa dokazalo, da pesem, četudi zapeta v drugem jeziku, resnično ne pozna meja. Dodamo naj še, da so s tem koncertom počastili tudi 40-letnico delovanja italijanske skupnosti v Pulju. Cerkljanski zbor želi, da bi to srečanje postalo tradicionalno, in je že dogovorjeno, da bo moški zbor KUD Lino Mariani vrnil obisk cerkljanskemu zboru maja prihodnje leto.

J. G.

Še: Preurne podražitve

K očitku, da v Kočevju ne spoštujejo zakonitosti

V Dolenjskem listu z dne 24. marca ne podpisani avtor pod zgornjim naslovom poroča s seje programsko-volilne konference ZK Kočevje, kjer je bilo opozorjeno, da so bile oskrbnine v vrtilih letos podražene in so starši dobili položnice z višjimi zneski, »še preden so o tem odločili pristojni organi in bili sprejeti ustrezni predpisi.« Starši so sredi marca 1988 dejansko prejeli položnice za plačilo oskrbnine z zneski, ki so bili za 16 odst. višji od februarskih. In na osnovi česa?

V Uradnem listu SRS št. 46/87 z dne 12. decembra 1987 je izvršni svet SO Kočevje objavil odredbo o določitvi najvišjih cen, kjer v 4. točki izrecno navaja, da se smejo takratne oskrbnine v vrtilih povečati za 18 odst., in sicer z dnem objave v uradnem listu SRS, to je z 12. 12. 1987.

17. 2. 1988 je Skupnost otroškega varstva Slovenije vsem občinskim skupnostim otroškega varstva poslala »priporočilo o valorizaciji družbenih pomoči otrokom in prispevkov k cenam storitev v vzgojnovarstvenih organizacijah«, kjer se na osnovi informacij republiškega komiteja za tržišče in splošne gospodarske zadeve predlaga ponovno povečanje prispevkov staršev od 1. 3. 1988 za 16%.

Na osnovi odredbe in priporočila je bil na skupni seji samoupravnih organov Občinske skupnosti otroškega varstva Kočevje dne 7. 3. 1988 (predsedstvo skupnosti, odbor za svobodno menjava dela in komisija za denarne pomoči otrokom) sprejet sklep, da se s 1. marcem za 16 odst. valorizirajo denarne pomoči otrokom in prispevki staršev k stroškom v vrtilih. O ukrepu so bili starši pravočasno obveščeni.

Naj pojasnimo še naslednje: Zadnje povečanje prispevkov staršev je bilo v občini Kočevje izvedeno s 1. novembrom 1987. Na osnovi decembrske odredbe nismo prispevkov staršev povečali v decembru, ampak dva meseca in pol pozneje, to je s 1. marcem in v nižjem odstotku.

Mnenja smo, da se temu ne more reči »preurna podražitev.«

Predvidevamo, da je razprava na konferenci povzročila neinformiranost, zaradi tega tudi očitek, da se zakonitost ne spoštuje.

DANICA KAPLAN
za strokovno službo OSOV
Kočevje

Grozljiva kulturna politika

Kaj ima krška kultura od razvitosti? — Razmišljanje, ki ni le moje

Bilo je proti koncu pomladi leta 1984. Kot delegat sem obsedela na skupščini Kulturne skupnosti Krško. Presenečena in začudena, a kljub temu z nekimi zadovoljnim občutkom — imela sem vtis, da se bo ljubiteljski kulturi posvetilo več pozornosti. Predlagan in izglasovan je bil tudi dodatni odstotek na vsako leto za ljubiteljsko kulturo iz BOD Kulturne skupnosti Krško.

Naključje pa je hotelo, da sem ta trenutek, ko to pišem, do podrobnosti seznanjena s kulturno politiko v občini Krško, vendar je tako grozljiva, da je ne morem primerjati z nobenim trenutno obstoječim absurdom niti v ožji niti v širši skupnosti.

Letna konferenca ZKO je za nami. Kup problemov, ki se iz leta v leto stopnjujejo, in nikogar, ki bi jim pris-

luhnil. Govorili smo sami sebi. Res je, pogovor je bil dolg, oster. Toda za koga? Ne morem mimo dejstva, da smo ena najbolj razvitih občin v Sloveniji, toda kje se to kaže? V kulturi prav gotovo ne. Na konferenci ni bilo predstavnikov političnih organizacij. Konferenca se je udeležila le predsednica mladine občine Krško, ki je poudarila, da, kar zadeva razumevanje političnih organizacij, nimajo niti najmanjšega posluha za probleme, saj so že dvakrat izpostavili zahtevo po problemski konferenci, očitno stvari obležijo v predalu.

Občani pa imamo predsednika občinske skupščine, sekretarja ZK, predsednika SZDL, predsednika Občinskega sindikalnega sveta, predsednika Komiteja za družbene dejavnosti, predsednika Kulturne skupnosti in še kup drugih predsednikov, podpredsednikov itd., ki so redno in profesionalno zaposleni, prejemajo OD in mirno čakajo — na kaj? Na prihod Forme vive ali na to, da bo Štoviček prepustil svoja dela kulturni ali ne vem kateri skupnosti, ali na to, da bomo po normativih zaposlili še dva, tri nove profesionalce v adaptiranem krškem samostanu, ki ga bo dobila v upravljanje že čez slaba dva meseca knjižnica, in bomo s tem dobili že tridesetega profesionalnega delavca v občini na področju kulture, za ljubiteljsko kulturo pa ne moremo niti čiste polovice tajnika, pač pa zgnemo v to polovico še administrativno, finančno, računovodsko opravilo, ki naj bi po mnenju

nekaterih tako in tako za ZKO Krško strokovna služba delovala zastoj, saj domuje pod streho Delavskega kulturnega doma, kateremu se pa res vse najlepše piše in živi na veliki nogi.

Hahaha in jok obenem, dragi občinski in ne vem kateri forumi. Sprašujem se le, kako je to mogoče, in lahko bi se spraševala še in še, pisala dejstvo za dejstvom, ime za imenom, pa bom končala z danes.

Vsem tistim, ki bodo reagirali na članek s svojega političnega položaja le to: kulturni ljudje se med sabo kulturno pogovorijo, očitki, zamere, maščevanje — je stvar nekulturnikov.

Čakam, toda ne sama, več sto ljubiteljev kulturne dejavnosti občine Krško čaka na vas, da se pojavite med nami. Pridite, ali pa je Forma viva za vas res najvišja in najpomembnejša oblika občinske kulture?

MARIJA KALČIČ-MIRTIČ

PRISPEVKI ZA DRAGE INSTRUMENTE

V sklad za drage medicinske instrumente pri OO RK so prispevali: RRC Novo mesto 20.000 din namesto praznovanja 8. marca; OO sindikata Uprave inšpekcijskih služb Novo mesto 22.000 din namesto venca na grob očeta Dizdareviča; OO sindikata Splošne bolnice Novo mesto 50.000 din namesto venca na grob mame Ane Tramte; OO sindikata OŠ Jurij Dalmatin Krško 154.380 din; sindikalna konferenca IMV-tozd PA Novo mesto 500.000 din; OO sindikata IMV-obrat Suhor 150.000 din namesto obdaritve za 8. marec; OŠ Dragotin Kette, Novo mesto, 60.000 din namesto cvetja na grob mame Vide Medic; sekcija upokojencev Novoteks 10.000 din namesto cvetja na grob pokojnega Viktorja Teropiča; OO sindikata Splošne bolnice Novo mesto 50.000 din namesto venca na grob očeta Nermine Pikanjač-Pavlovce; Anka Avguštin iz Novega mesta, Nad mlini 43, namesto cvetja na grob bratranca Cenetu Kresutu in njegovi ženi Rezki iz Gornjih Sušic ter bratrančevi ženi Mariji Potisk iz Kočevja 30.000 din. Doslej so občani prispevali za vakuumsko blazino 2.736.432 din. Vsem darovalcem se občinski odbor RK Novo iskreno zahvaljuje.

VSI ZA BRATSTVO

OSILNICA, ČABAR, DELNICE, KOČEVJE — Krajevna skupnost Osilnica je poslala občinam Čabar, Delnice in Kočevje predlog, naj bi do leta 1990 posodobili vso magistralno cesto od Broda na Kolpi preko Osilnice do Čabra, nato pa naj bi jo poimenovali Cesto bratstva in enotnosti. Iz Čabra in Delnic je hitro prišel odgovor, da se s poimenovanjem ceste strinjajo. Nič pa niso napisali o posodobitvi ceste, ki je prav na območju teh dveh občin ponekod popolnoma uničena, komaj prevozna, pa tudi nevarna za vozila, vozniške in potnike.

P-c

Ne gre za nevoščljivost

Pripombe na odgovor »bogatega zdomca«

Dejstva, ki sem jih omenjal 17. marca pod naslovom »Sme bogati zdomci početi vse?«, so resnična. Dokazal jih bom na sodišču. Razen tistega, da ima obrtniško delavnico v najemu Bojan Strmole, ker mi je Strmoletova žena, predsednica komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo občine Trebnje, pojasnila, da gre le za skupno obratovanje Strmoleta in Anderliča.

Sedaj pa še k trditvam bogatega zdomca. Ni res, da si je Anderlič sezidal stavbo na mestu dveh podedovalnih hiš. Njegova mati je zaradi pomanjkanja prostora prodala živino, da je lahko gradil. Ob novo zgrajeni stavbi še stoji hiša in drvarnica s kletjo, zgrajena brez gradbenega dovoljenja.

Da je sporna pot služnostna peš pot, si je Anderlič izmislil. Gre za vaško cesto, za katero je bila marca 1987 izdana odločba za začasno zaporo prometa med gradnjo, in to le od 1. novembra 1987. Anderlič se spotika ob moje gradnje, s katerimi pa nisem nikogar ovrnil ali ogrožal. Poti nisem prestavljajal, soglasja KS za moje stavbe pa si lahko pride ogledat vsakdo. Anderlič hvali svojo načrt za stavbo, a pri tem pozablja, da z motenjem posesti ogroža sosedo. Naj dodam nekaj o prilaščanju tuje zemlje: sosed je pred leti sodno pre-

ganjal Anderliča, ker si je le-ta lastil pot pod njegovim kozolcem.

Očitani mi asfalt pred pragom sem plačal sam. Za asfalt na vaški cesti smo razen s samoprispevkom zbirali sredstva še posebej, pri čemer samo imeli težave smo z Anderličem, ki ni hotel poravnati pogodbenih obveznosti. Glede nespornazumov s sosedji je prav nasprotno, kot trdi. Z vsemi se dobro razumem, kar se je pokazalo ob požaru, ko so mi vsi materialno in finančno pomagali.

Anderličeva zasluga je, da morajo blato v globeli mešati tudi zdravniki in obiskovalci njegovih starih staršev, katere je vnuč v celoti odrezal od glavne vaške poti. Grd jezik in zloba, ki ju očita meni, pa bi moral Anderlič tudi pripisati kar sebi. Jaz nisem sosedu objubljal dvakrat večjega dohodka in ga nisem hujskal proti nikomur, niti se nisem vmešaval v družinske zadeve.

Za gornjim naslovom ne stojim sam, kar dokazujejo podpisi sosedov ob prvem koraku proti bogatemu zdomcu. Vendar mu ni nevoščljiv nihče, še najmanj jaz, saj sem mu pomagal pri gradnji, dokler ni pokazal pravega obraza.

P. ZGONC

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 15. IV.

9.45 — 12.00 in 16.00 — 23.50
TELETEKST
MOZAIK
10.00 TEDNIK
11.00 IZPOVEDI PUSTOLOVCA FELIKSA KRULLA, ponovitev 2. dela nadaljevanke
16.15 VIDEO STRANI
16.30 MOZAIK, ponovitev TEDNIKA
17.30 V ZNAMENJU DVOJČKOV
17.50 GRIZLI ADAMS, 11. del nanižanke
18.15 VEZENJE IN OBDELAVA USNJA, izobraževalna oddaja
18.45 RISANKA
19.00 VREME

19.01 OBZORNIK
19.18 ZRNO
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
19.59 ZRCALO TEDNA
20.22 KIR ROYAL, 5. del nadaljevanke
21.15 ZMAGOSLAVJE ZAHODNE CIVILIZACIJE: PROPAD ZAHODA, 12. oddaja

22.05 DNEVNIK
22.20 TARČE, ameriški film
V svojem prvencu se je režiser Peter Bogdanovich lotil grozljivke. Na eni strani je starejši zvezdnik filmske grozljivke, ki se umika, ker je prepričan, da je njegov čas minil, na dru-

gi pa mlad, na pogled povsem normalen Američan, ki se navdušuje nad orožjem. Medtem ko filmskega zvezdnika prepričujejo, naj se udeleži svečane predstave svojega zadnjega filma v kinu na prostem, začne mladi Američan krvavo pot množičnega morila...
23.40 VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

17.15 Košarka (2) Paloma Branik: Radnički — 18.30 Risanka — 18.40 Številke in črke — 19.00 Domači ansambli: Fantje treh dolin — 19.30 Dnevnik — 20.00 Spartak (balet) — 21.45 Shoah (ciklus dokumentarnih filmov)

SOBOTA, 16. IV.

7.35 — 14.10 in 15.40 — 00.55
TELETEKST
7.50 VIDEO STRANI
8.00 RADOVEDNI TAČEK
8.15 PAMET JE BOLJŠA KOT ŽAMET
8.20 V ZNAMENJU DVOJČKOV
8.40 ZBIS — MOJ DEŽNIK JE LAHKO BALON
8.55 PETELIN SE SESTAVI
9.35 TEDENSKI ZABAVNIK
10.55 MAKEDONSKE NARODNE PRIPOVEDKE
11.20 REPUBLIŠKA REVILJA MPZ ZAGORJE
11.50 DINAR, ponovitev
12.30 JUBILEJNA TEVETKA, ponovitev 11. oddaja
14.00 VIDEO STRANI

14.55 VIDEO STRANI
15.10 OGNJENE KOČIJE, angleški film
17.00 DP V KOŠARKI, KONČNICA
18.25 DA NE BI BOLELO: PARADONTOZA
18.45 RISANKA
18.55 VIDEO STRANI
19.00 VREME
19.01 KNJIGA
19.18 ZRNO
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
19.59 NAŠ UTRIP
20.22 ŽREBANJE 3x3
20.30 VRNITEV V PARADIŽ, 25. del nadaljevanke
21.25 KRIZ KRAŽ
22.50 DNEVNIK

23.05 NEOPAZEN DRUŽABNIK, ameriški film

Gre za napeto grozljivko. Dobrodušen dedek Mrav v banki je v resnici oborožen ropar, ki pobere kup denarja, vendar je bančni uslužbenec večino zadržal zase. Ropar mu kasneje grozi in od njega zahteva ostanek denarja. Denar hrani v bančnem sefu, do ključa bi lahko prišla le šarmantna dama, ki naj bi uslužbenca ujela v svoje mreže toda dogodki se zasukajo drugače...
00.50 VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

14.15 Kako biti skupaj — 14.45 Neumež Ivan (sovjetski mladinski film) — 16.50 Življenje A. Šenoe (2. del dramske serije) — 17.50 Junaki velemešta — 18.40 Dallas — 19.30 Dnevnik — 20.15 Glasbeni večer — 21.45 Poročila — 21.50 Portreti — 22.20 Športna sobota —

NEDELJA, 17. IV.

8.50 — 22.45 TELETEKST
9.05 VIDEO STRANI
9.15 ŽIV ŽAV
10.15 GRIZLI ADAMS, ponovitev 11. dela
10.40 RNITEV V PARADIŽ, ponovitev 25. dela nadaljevanke
11.30 ANSAMBEL IVANA RUPARJA
12.00 LJUDJE IN ZEMLJA
12.30 SREČANJE KOROSKIHI VIŽARJEV
13.00 ZNANJE-IMANJE, oddaja TV Novi Sad
14.00 SINOVI IN HČERE STEKLARJA JAKOBA, 3. del nadaljevanke

15.00 DP V ODOBJKI (Ž), reportaža
15.20 ČAS ODDIHA OD SOBOTE DO PONEDELJKA, sovjetski film
16.45 SLOVENC V ZAMEJSTVU

17.15 PREDSTAVITEV POPEVK ZA PESEM EVROVIZIJE 88, 1. del
17.45 NAŠA PESEM — MARIBOR 88
18.45 RISANKA
18.55 VIDEO STRANI
19.00 VREME
19.01 TV MERNIK
19.18 ZRNO
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.07 TRST VIA SKOPJE, 5. del nadaljevanke

21.00 ZDRAVO
22.30 VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

8.55 Poročila — 9.00 Danes za jutri in igrani film — 12.00 Anglunipe (oddaja v romščini) — 14.00 Športno-zabavno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.00 Čas negotovosti — 20.45 Včeraj, danes, jutri — 21.00 Mali koncert — 21.20 Športni pregled — 22.00 Reportaža z nogometne tekme Sutjeska:Dinamo
Opomba: Rokomet Hipobanka: Radnički Maraton v Londonu

PONEDELJEK, 18. IV.

9.45 — 12.20 in 16.30 — 23.25
TELETEKST
MOZAIK
10.00 NAŠ UTRIP
10.15 ZRCALO TEDNA
10.30 ČAS BREZ ZLOČINA, ameriški film

16.45 VIDEO STRANI
17.00 MOZAIK, ponovitev
17.30 RADOVEDNI TAČEK
17.45 MAKEDONSKE NARODNE
18.15 ČAS, KI ŽIVI
18.45 RISANKA
18.55 VIDEO STRANI
19.00 VREME

19.01 OBZORNIK
19.18 ZRNO
19.30 DNEVNIK

20.07 AKTUALNO: GORENJE V JU-GOSLAVIJI
22.10 DNEVNIK
22.25 GLASBENI VEČER
31.15 VIDEO STRANI

TOREK, 19. IV.

9.45 — 11.25 in 16.00 — 23.30
TELETEKST
TV MOZAIK — ŠOLSKA TV
10.00 KEMUJA
FIZIKA
11.00 TUJI JEZIKI
ANGLEŠČINA, 38. lekcija

16.15 VIDEO STRANI
16.30 MOZAIK — ŠOLSKA TV, ponovitev
17.40 PAMET JE BOLJŠA KOT ŽAMET
17.45 PERISKOP
18.45 RISANKA
18.55 VIDEO STRANI

19.00 VREME
19.01 OBZORNIK
19.18 ZRNO
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.07 RIGOLETTO, opera
22.25 OSMI DAN, oddaja o kulturi
23.05 DNEVNIK
23.20 VIDEO STRANI

SREDA, 20. IV.

9.45 — 12.55 in 15.00 — 23.25
TELETEKST
MOZAIK
10.00 RIGOLETTO, opera
12.15 OSMI DAN, oddaja o kulturi
16.05 VIDEO STRANI
19.01 OBZORNIK
19.18 ZRNO
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.07 FILM TEDNA: ISKANJE GOS-PODA GOODBARA, ameriški film

17.40 SINJEMODRI PETER, lutkovna igrlica
18.15 SOCIALNA VLOGA SPOLOV
18.45 RISANKA
18.55 VIDEO STRANI
19.00 VREME
19.01 OBZORNIK
19.18 ZRNO
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.07 FILM TEDNA: ISKANJE GOS-PODA GOODBARA, ameriški film

22.10 GOVORICA TELESA
22.20 DNEVNIK
22.35 MEDNARODNA OBZORJA
23.15 VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

17.10 Dnevnik — 17.30 Indijanske legende — 18.00 Izobraževalna oddaja — 18.30 Velesejmski TV biro — 18.40 Video godba — 19.30 Dnevnik — 20.00 Športna sredi — 22.30 Dnevnik

ČETRTEK, 21. IV.

9.45 — 12.30 in 16.05 — 23.55
TELETEKST
MOZAIK — ŠOLSKA TV
10.00 GLASBENA VZGOJA
10.30 KULTURNA DEDIŠČINA
11.15 VODOVAR, ponovitev avstralskega filma
16.20 VIDEO STRANI
16.35 MOZAIK — ŠOLSKA TV, ponovitev
17.50 INDIJANSKE LEGENDE

18.15 SLOVENSKI LJUDSKI PLESI: GORENJSKA
18.45 RISANKA
18.55 VIDEO STRANI
19.00 VREME
19.01 OBZORNIK
19.18 ZRNO
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.07 TEDNIK
21.10 IZPOVEDI PUSTOLOVCA FELIKSA KRULLA, 3. del nadaljevanke
22.10 DNEVNIK

22.25 JUBILEJNA TEVETKA
23.45 VIDEO STRANI

DRUGA TV MREŽA

17.10 Dnevnik — 17.30 Hajduški časi — 18.00 Družinski magazin — 18.30 Velesejmski TV biro — 18.40 Številke in črke — 19.00 TV koledar — 19.30 Dnevnik — 20.00 Glasbeni ropot — 20.45 Dokumentarne iveri — 21.05 Po sledih napredka — 21.45 Jazz na ekranu — 22.15 Operacija oči

Spored Studio D

PONEDELJEK
12.00 začetek programa — pesem tedna, 12.30 novice, nekoč je bilo tako... 13.00 modra kronika — ponovitev oddaje, 13.30 pogovarjamo se z vami, 14.30 šport, 15.30 dogodki in odmevi, 16.00 lestvica narodno zabavne glasbe, 17.00 aktualna

tema, 18.00 kronika, pesem tedna, biba leze-biba gre, studio D — jutri

TOREK
12.00 začetek programa, pesem tedna, 12.30 novice, nekoč je bilo tako... iz organizacij združenega dela — mozaična oddaja, 15.30 dogodki in odmevi, 16.00 pomagamo vam, 16.30 minute za narodno glasbo, 17.00 odgovarjamo na vaša vprašanja, 18.00 kronika, pesem tedna, biba leze-biba gre, studio D — jutri

SREDA
12.00 začetek programa, pesem tedna, 12.30 novice, nekoč je bilo tako... 13.00 vaš in naš studio — D, 13.30 glasbena oddaja, 15.30 dogodki in odmevi, 16.00 želje in čestitke naših poslušalcev, 17.00 aktualna tema, 18.00 kronika, pesem tedna, biba leze-biba gre, studio — D jutri

ČETRTEK,
12.00 začetek programa, pozdrav, napoved, pesem tedna, 12.30 novice, nekoč je bilo tako... 13.00 strokovnjak, 15.30 dogodki in odmevi, 17.00 turistična oddaja, 18.00 kronika, pesem tedna, biba leze-biba gre, studio — D jutri

PETEK
12.00 začetek programa, napoved, pozdrav, pesem tedna, 12.30 novice, nekoč je bilo tako... skriti mikrofoni, 14.30 šport, 15.30 dogodki in odmevi, 16.00 lestvica zabavne glasbe, 17.00 mladinska oddaja, 18.00 kronika, pesem tedna, biba leze-biba gre, studio — D jutri

SOBOTA
12.00 začetek programa, napoved, pozdrav izbor pesmi tedna, 12.30 novice, nekoč je bilo tako... 13.00 čestitke in pozdravi naših poslušalcev, 14.00 nagradni kviz, 15.30 dogodki in odmevi, 15.00 zanimivosti, predstavitev znanih in manj znanih oseb, prireditve, 16.30 modra kronika, 18.00 kronika, biba leze-biba gre, studio — D jutri

NEDELJA
8.00 začetek programa, pozdrav, napoved, pesem tedna, 8.30 kmetijska oddaja, 9.30 kronika, nekoč je bilo tako... repičeva draga, 10.00 vse manj je dobrih gostin, 11.00 mali oglasi, 12.30 čestitke in pozdravi naših poslušalcev, 18.00 konec programa

Enajst ljudi manj kot dva psa?

Ljudje smo taki in drugačni. V omejenih stanovanjskih možnostih, kot so na primer v vrstnih, solidarnostnih ali sicer na tesno skupaj postavljenih manjših družinskih hišah, se naša srčna (in stanovanjska!) kultura hitro pokaže v pravi luči.

Primer: vrstne hišice imajo navadno le nekaj kvadratnih metrov prostora za najskromnejši vrtilček. Tu se igrajo otroci, zraste nekaj glav solate, česen in čebula. Tu posodimo v sončnih dneh in smo veseli lepega vremena, ne pa nezaželenih in nepotrebnih obiskov. Sem štejemo predvsem pse, ki jih imajo nekateri sosedje v že tako majhnih stanovanjih. Skušamo sicer razumeti njihovo ljubezen do živali, oni pa ne spoštujejo sosedov, kaj šele, da bi nas »ljubili! Pa se ti zakadi takale najhina kosmata mrcina iz stanovanja, ko ji ga odpre srečni lastnik živali, naravnost na tvojo gredico ali skromno tratico, se tam sproščeno polula in pokaka, razkoplje zemljo in skozi grmičke, ki ločujejo vrtilčke, obišče mimogrede še sosedovo parcelo...

V naši okolici imamo v razdalji nekaj deset metrov kar dva taka psa; samo na enem kvadratnem metru našega vrta smo našli pred dnevi 7 pasjih kupčkov! Lastnika vsak dan spuščata svoja psa brez vrvice iz hiške se kosmatincu mudi, se očedi najprej na najbližnjem vrtilčku. Nihče izmed teh dveh občanov ne posnema starejšega sosedo v naši ulici, ki že leta vsak dan vsaj dvakrat pelje svojega lepo negovanega psa na vrvice in travnike proti Mrzli dolini ali kam drugam, kjer se žival zleita in opravi svoje potrebe.

Pa se sprašujemo: sta dva psa več vredna kot 11 ljudi v treh družinah, ki smo zaradi takih neprizadetih »pasjih obiskov« najbolj prizadeti? Še vedno velja (tudi) 23. člen odloka o hišnem redu, ki ga je 23. 6. 1983 sprejela novoomeška občinska skupščina. Tam med drugim piše, da »smejo stanovalci imeti psa ali mačko le v soglasju s skupnostjo stanovalcev«. Tega v naši ulici nihče ne upošteva! Skupni hišni svet kot da zadeve ne pozna. Bo treba res javno in z imeni pozvati »srečne lastnike psov«, da bodo gojili drugačne, bolj človeške odnose do svojih sosedov?

(Vsaka primerjava s stanjem v Še-govi ulici seveda ni slučajna. Velja tudi za marsikak podoben primer v našem mestu)

Ž. Ž.
Novo mesto

Se bodo po novi cesti odpeljali dolenjski možgani?

Sedanja »avtomobilska cesta« Ljubljana—Zagreb je v obe smeri na gosto posejana z opozorilnimi tablami, omejitvami hitrosti pa tudi s številnimi lesenimi križi, venci in svečami. Eno z drugim sestavlja podoba mozaika, ki naj bi vendarle nekoliko zbledela ob novi avtomobilski cesti bratstva in enotnosti. Napovedujejo, da bo nova prometnica gotova do 1991. leta, vendar so taka predvidevanja zaradi nič kaj rožnatih časov kljub vsemu zavita v tančico dvomov. To velja tako za vozišče kot za vse, kar je zraven.

Najbrž ni pomislekov o tem, da bo avtomobilska cesta (AC) sončni žarek v temo, kakor je napovedano pridobitev krstilo pred dobrim letom novinarsko pero. Zdaj je sicer razen na nekaterih odsekih še ne gradljo, vendar jo bodo zaradi povezav s karavanškim predorom in Evropo prej ko slej vendarle morali začeti. Tedaj bo Dolenjska »eno samo veliko cestno gradbišče«, ki bo dodatno zaposlilo 2.000 ljudi, kar je v današnjih gradbenem nenaklonjenih časih kar nekaj. Ob tej možnosti bo imela Dolenjska ob gradnji še druge, npr. za razvoj turizma in gostinstva. Tej dejavnosti prerokujejo v zvezi z gradnjo nekateri prvi korak že pri postavljanju naselij gradbenih delavcev. Po teza bi bila v tem, da graditelje ne bi gnetli v barakarska naselja, pač pa nastanili v hotele, ki bi po odhodu teh sprejemali druge prehodne goste — turiste. Ker pa je to, grdo rečeno, le nujna posledica nekega dogodka, je boljše načrtovanje turizma s tistim, kar bo, ali bi lahko prinašala Dolenjski že zgrajena avtomobilska cesta. Vendar vse kaže, da še ni na tiri tiste lokomotive, ki bi premaknila regijski gostinsko-turistični vlak. Tak vtis ustvarjajo namreč uradne ugotovitve, da regija ni sprejela razvojnega načrta turizma in gostinstva že kar 30 let. Zanesljivo je v tem kanček resnice o usodi sončnega žarka v (dolenjski) temi.

Ampak tu je še napoved, da bi utegnili postati bodoča avtomobilska cesta pravcati odtočni kanal. Nekdo je na seji medobčinske gospodarske zbornice za Dolenjsko razmišljal tako: »Ko bo gotova avto cesta, bo postalo Novo mesto predmestje Ljubljane in Zagreba. Ali se zavedamo, da tiči v tem celo nevarnost, da oslabimo? Iz Novega mesta bodo ljudje hodili delat drugam, kajti dobrim kadrom bodo še zmeraj ponujali službe.« Skozi taka na stečaj odprta vrata bi potemtakem utegnili bežati novomeški in dolenjski možgani tja, kjer prisegajo nanje. Dolenjska iz tega, če se še za hipec pomudimo na omenjeni seji, ne dela kaj prida. Čeprav je gospodarsko razmeroma dobra, zaradi raznih prispevkov izgublja denar, namesto da bi ga zadržala doma z razvojnimi programi, ki bi pritegnili celo sredstva od drugod. Če gre v tem primeru za mošnjičke, ki se praznijo, so na drugi strani tisti, v katere naj bi se kotrljalo iz turistične procesije. Če se bo res, zanima mnoge, odgovor pa vedo le poznavalci načrtov o bodočem položaju Otočca, Šmarjeških Toplic, Starega gradu ipd. S takimi načrti so bili še pred časom mnogi nič kaj zadovoljni. Razloge bi se med drugim dalo najti celo v nekem strokovnem razgovoru lanskega 5. maja.

Datum je pomemben le toliko, ker so tega dne na omenjenem razgovoru postregli z informacijami, da pripravljajo študijo o spremljalnih objektih ob avto cesti zagrebški Projektni biro. Dolenjski strokovnjaki za študijo niso vedeli in so, odrinjeni, delili občutja z dolenjskimi gradbinci. V zvezi z delom strokovnjakov iz sosednje republike sicer obstaja vrsta podatkov o njihovem spoštovanju mednarodnih predpisov glede gostote in vrste spremljalnih objektov ob cestah takega ranga. Toda vsem, ne le strokovnih krogom, je

verjetno poznan ljudski rek o mlinarju in vodi. Nekaj podobnega omenjajo tudi izhodišča za strokovno raziskavo o vključevanju Dolenjske v avto cesto, saj govorijo o »neskladju med študijo Projektnega biroja Zagreb in interesi OZD iz dolenjske regije«. Omenjeno uradno gradivo datira v marcu 1988.

Vendar je tako določanje usode čisto po predpisih. Po sprejetih predpisih in programih so pripravljala strokovna dela in upravni postopek za AC v pristojnosti republiških organov, in sicer republiškega komiteja za varstvo okolja in urejanje prostora, republiškega komiteja za promet in zveze in skupnosti za ceste SRS. Seveda sodelujejo v pripravah tudi dolenjske strokovne ustanove.

So pa še reči, zaradi katerih se ne ve, kako bo s cesto. Februarja so npr. predstavniki Hrvaške v zveznem družbenem svetu za gospodarski razvoj in ekonomsko politiko zastavili vprašanje, kako da je gradnja jadranske magistrale uvrščena šele na 3. mesto, t. j. za avto cesto bratstva in enotnosti in osimskimi cestami. Delegate je utrudilo usklajevanje stališč in niso šli naprej. Toda ve se, da so tujci pripravljeni posoditi naši državi denar za gradnjo jadranske magistrale. Denarje odštevajo sicer tudi za AC bratstva in enotnosti, vendar opazovalcem ni ušlo, da so Hrvati nekaj pletli z Nemci prav glede jadranske magistrale.

Tako daleč verjetno vendarle nismo, da bi z AC ostali na pol poti. Zaradi potrebnosti ceste in zato, ker so strokovnjaki postorili že precej. Kot rečeno, ponuja cesta precej možnosti tudi dolenjskemu gospodarstvu. GIP Pionir naj bi se odrezal z gradnjo viaduktov in podvozov in za to izkoristil svojo betonarno. Cestno podjetje Novo mesto naj bi dobavljalo asfalt, za kar že pripravljajo asfaltno bazo v Drnovem,

gostinci naj bi prevzeli oskrbo delavcev. Skratka, Dolenjska naj bi nastopila čimbolj enotno in skušala čimveč vnovčiti. Tudi po izgradnji ceste, ko bo morebiti na Otočcu in še kje trgovina, ki naj bi jo krepko držali pokonci zlasti tujci s svojimi nakupovalnimi navadami in potrebami. Kot kaže anketa, je od 35 izbranih organizacij združenega dela in ustanov 11 vprašanih »izrazilo vsaj neki interes za investiranje, sovlaganje oziroma nakup poslovnih prostorov vzdolž avto ceste«, medtem ko so drugi modro molčali ali rekli ne. Tako očitno kaže, da še velja ugotovitev, da je gradnja avto ceste skozi Dolenjsko in Posavje preizkusni kamen, ki naj pokaže, koliko je občinam do sodelovanja.

M. LUZAR

ŠTIRIDESETLETNICA SPECIALNE VOJNE

Na nedavni skupni seji odbora za narodno obrambo in notranjo politiko ter komisije za kontrolo službe državne varnosti, sestala sta se v skupščini Jugoslavije, je bilo rečeno, da je tako imenovana specialna vojna proti Jugoslaviji v poslednji fazi in da bo, »če ne bomo aktivirali vseh razpoložljivih sredstev«, v najkrajšem času prišlo do neprikrutih sabotaž in gverilskih napadov, nato pa tudi do prevrata.

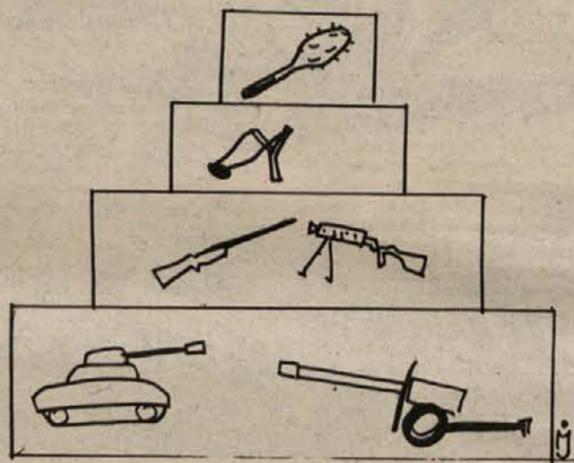
Rečeno je bilo tudi, da napadi antisamoupravnih in antisocialističnih sil, ki so vse bolj brezobzirne in agresivne, že dobivajo obeležje kontrarevolucionarne dejavnosti, ki želi razbiti Jugoslavijo z metodami specialne vojne, pri čemer usklajeno sodelujejo sovražniki države s te in one strani meje.

Slišati je bilo celo oceno, da so prispevki v nekaterih javnih glasilih na liniji fašističnih in terorističnih organizacij z Zahoda ter ekstremne ustaške, četniške in albanske emigracije. Tako ocena je bila narejena na temelju analize, ki je do obisti pretresla 200 bolj ali manj kritičnih zapisov, ki so bili lani objavljeni o JLA in deloma tudi službi državne varnosti. Nekateri od teh člankov so res daleč prekoračili mejo dobrega okusa in časnikarske etike, vendar je naravnost smešno trditi, da so kakorkoli omajali mogočno JLA ali službo DV. Po drugi strani pa je bilo lani o isti JLA objavljenih tudi več kot 40.000 večinoma tako zelo pozitivnih zapisov, da so bili še komaj verjetni, saj so mejili na pravilčnost.

Seveda pa moči javne besede ne smemo podcenjevati, prav tako ne nedvomno nevarno negativnega naboja nekaterih tekstov. Brez dvoma je nesmiselno in smešno trditi, da to državo, kakršnakoli je že, lahko spravi na kolena nekaj novinarjev ali publicistov. Če pa jo lahko, je na bolj majavih nogah, kot bi si dokrloki upal pomisliti.

Specialna vojna je ne glede na gornje vrstice, ki menijo, da v naši Jugi vendarle ne vrvi državnih sovražnikov številka 1, popolnoma resna in upoštevanja vredna zadeva; s katero se resno ukvarjajo v vsaki resni državi. Toda kaj je specialna vojna? Zdi se mi, da bi bilo treba seznam omenjenih bolj ali manj problematičnih tekstov še nekoliko, če ne kar bistveno razširiti.

V Jugoslaviji se namreč dejansko že več kot 40 let odvija posebna vojna. Morda se je začela z vestjo, da po vojni za kmete ne bo davkov, kar se je kasneje izkazalo za neresnično, nekdo je dajal tovarne delavcem, vendar ti še danes ne vedo, da so njihove, v šoli smo se učili, da ima Jugoslavija skoraj največ zlata in drugih dragocenih rudnin na svetu, potem pa je zmanjkalo nikla in boksita za en sam Feni in Obrovac, postavili smo se na čelo neuvrščene, misleč, da je med slepci eno-okec kralj, potem pa so drugi spregledali, mi pa ne samo oslepeli, ampak tudi oglušeli.

Ali ni več kot samo specialna vojna, če se nekdo mimo nevednega ljudstva zadoži za 20 milijard dolarjev, kar so (ko smo že pri JLA) štiri kompletne atomske letalonosilke, da o stanovanjih, vrtcih in šolah niti ne govorimo, ali ni kar zločin, da bomo leta 1990 samo za obresti letno dajali 17 odstotkov družbenega proizvoda, glavnic pa bo ostala nespremenjena — kamen okoli vratu države in njenih ljudstev?

Specialna vojna se pri nas vodi na vsakem koraku, ko ni kave, pralnega praška, ko ti carinik na meji razdira pogrošno igračo, ki si jo kupil za otroka, specialna vojna je, ko se ta ali oni izdelek čez noč podraži za 100 odstotkov, pa se temu nihče več ne čudi, specialna vojna je, da smo skupaj z Romuni naredili reaktivno letalo, ki komaj nosi kamero za izvidovanje, ne vojna, katastrofa je, da so se izgube v gospodarstvu v zadnjih treh mesecih povečale za tisoč milijard dolarjev.

Kje je kakšna analiza, ki bi ugotovila, kakšne posledice imajo med jugoslovanskimi narodi in narodnostmi omenjene in neomenjene specialne oblike specialne vojne, je kdo na oblasti, ki bi hotel slišati za njene rezultate, ki sejejo med ljudi resnično vznemirjenost, obup in paniko? Na oblasti jih je kar precej, celo preveč, vendar večine očitno ne zanima, kateri so resnični razlogi, ki lahko že jutri postavijo v senco vprašaja to državo, ta sicer neresnični vendar načeloma privlačni socializem, te uboge ljudi, ki se že danes bore za golo življenje. Veliko laže je s prstom pokazati na nekega Andreja Novaka, nekega Francija Zavrla in (zna se) Slovence.

MARJAN BAUER

mala enciklopedija neverjetnosti

Med izumi, ki krasi vitrine ameriškega Urada za patente, je tudi iznajdba nekega Richarda Jefferiesa iz leta 1920. Zadevi pravijo Tongue Shield (ščitnik za jezik); gre za ne ravno preprosto konstrukcijo opne, ki jo je treba montirati na jezik, da ne bi čutili grenkega okusa zdravih tablet.

Leta 1977 je rojstvo mestece Chesterja Greenwooda kar se da svečano proslavilo obletnico rojstva svojega najbolj slavnega sina. Chester si je pridobil vesoljno slavo z izumom ščitnika za ušesa, ki je ta občutljivi del telesa varoval pred mrazom. Gre za vsakomur znane ščitnike, ki so podobni slušalkam radioamaterjev. V sklopu svečanosti so bile razne prireditve, med njimi tudi tekmovanje za Mistr Dologouha. Svoja ušesa je dalo pod meter več kot 500 res uhatih Američanov. Priredili so tudi štafetni tek od izumiteljeve rojstne hiše do tovarne ščitnikov za ušesa, ki je Greenwoodu prinesla debele denarje.

Po francoskih uradnih statistikah je spalnica najbolj nevaren prostor v povprečnem francoskem stanovanju, v njej se

pripeti največ nesreč in poškodb. Na žalost ni podatkov, za kakšne poškodbe in nesreče gre.

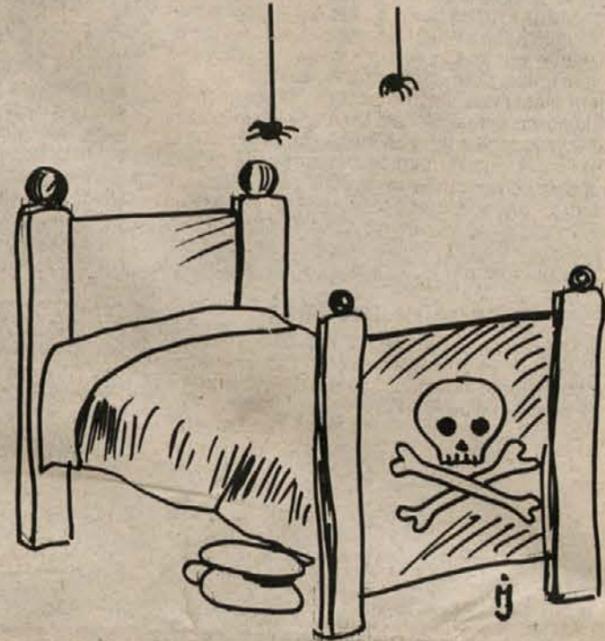
Eden od večjih problemov, ki so mučili francoskega kralja Ludvika XV, je bila trdoživa frigidnost njegove ljubice Madame de Pompadour. Zadevo je skušalo rešiti nekaj najboljših evropskih zdravnikov, ki so po nešteti konzilijih (važno je biti pomemben) izrazili mnenje, da bo pacientka bolj živahna z zadnjico le v primeru, ko ji bodo za večerjo servirali bikovo jajce.

Meščani Los Angelesa, ki žele prenehati kaditi, lahko v trenutkih skušnjave pokličejo posebno telefonsko številko. Na drugi strani žice magnetofon nenehoma vrtil posnetek človeka, ki se od kašlja kar duši. Pravzaprav gre za kašeljni mrtveca, snemali so človeka, ki je kasneje umrl od pljučnega raka.

Lyndon Johnson, nekdanji in ne posebno bistri ameriški predsednik (ta napaka je pogosta tudi v drugih državah), je kazal naklonjenost na precej nenavaden način. Svojim ljubljencem je podarjal zobne ščetke z vgraviranim predsedniškim pečatom. Običaj je komentiral takole: »Tako sem vsaj prepričan, da se me bo večina spomnila vsako jutro, kakšen pa tudi zvečer.«

V času kitajske kulturne revolucije je državno podjetje za proizvodnjo gramofonskih plošč v Pekingu izdalo ploščo v 50 milijonih primerkov. Gotovo ste že uganili, da so bile v polivinil vgravirane misli predsednika Maoja, celo več, recitiral jih je kar sam.

Skupina psihologov z univerze Brigham Younga je po nekajletnih raziskovanjih ugotovila, da 27 odstotkov Američanov redno grize nohte, 15 odstotkov pa vrta po nosu. Obe zadevi naj bi bili posledica stresa, ki jih povzročajo današnji časi.

Za srečo sta potrebna dva

STISKE PO ETRU

Več bralcev in seveda poslušalcev Studia-D nam je pisalo, da so bili izredno zadovoljni z oddajo na novomeškem radiu, ko smo marca spregovorili o možnih načinih iskanja partnerja in o delu takšne svetovalnice, kot je ŽIVA, ki zdaj že nekaj mesecev deluje tudi na Dolenjskem, v Novem mestu. Posebno jih zanima, kdaj bomo podrobneje spregovorili o psiholoških vidikih partnerstva.

Odgovor: Upamo, da bodo tole prebrali tudi v Studiu-D in morda v maju vključili tudi takšno temo. Verjetno je res, kar pišejo bralci oziroma poslušalci, da bi bilo takih oddaj več.

Dejstvo pa je, da na takih in podobnih oddajah na radijskih postajah ni nikoli takojšnjega neposrednega odziva po telefonu. Poslušalci se boje karkoli vprašati in o čemerkoli spregovoriti. Zakaj je tako? Take teme so zelo občutljive, zelo osebne. Ljudje se boje, da bi jih kdo prepoznal po glasu in se jim posmihal. Teme s področja medpartnerskih odnosov, ljubezni, spolnosti, vzgoje itd. naj bi bile bolj ali manj prepovedane. Vsak naj bi se sam znašel, vsakomur naj bi bilo »dano«, da te stvari ve, pozna in sam najbolje rešuje svoje težave. Vendar ni tako. Namesto da bi se ljudje pravočasno obrnili na strokovnjaka, leta in leta trpijo in tavajo v temi. Če koga boli zob, glava ali pa če ima želodčne težave, se brez pomislekov posvetuje z zdravnikom. Če pa karkoli škriplje na prej omenjenih področjih, se boji povedati in iskati pomoč. Na delu so pač predsodki, z ničimer utemeljene sodbe in stališča. Razvoj tehnike ni k razbijanju predsodkov v ničemer pripomogel.

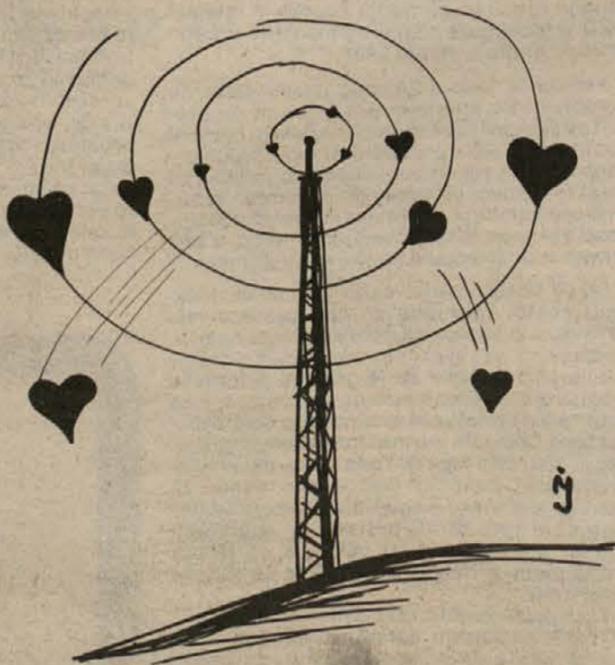
Namesto manj jih je čedalje več. Predsodki pa delujejo tudi takrat, ko bi sicer človek kot poslušalec najraje kaj vprašal, mu nekaj v notranosti to prepoveduje, češ rajši molči, da si ne nakopiči težav. Nihče pa seveda ne analizira naprej: od kdaj že ima te težave in česa se pravzaprav boji?

Smo narod, ki prednjači po številu samomorov, poskusov samomora in seveda po številu alkoholikov. To kaže, da s temi načini rešujemo notranje konflikte. Ker ne znamo in predv-

sem nočemo zase nič storiti, je pač tako, kot je. Toda kljub temu imajo takšne malce bolj strokovne radijske oddaje in razmišljanja veliko pozitivnega, saj ne glede na odziv poslušalstva le podajo splošno informacijo o takih in podobnih problemih. Seveda mora biti tega več.

V zadnjem času se slovenske lokalne radijske postaje, predvsem pa ljubljanski Val 202, letovajo tudi takšnih stvari. Kot se zdi po raznih pismih — ne zaman.

BORUT POGAČNIK

Glasba

DWIGHT YOAKAM

V ZDA je temelj glasbe belcev tako imenovani country & western. Velikani na tem področju so Waylon Jennings, Willie Nelson, Tompalla Glaser, zdaj pa se jim je pridružil še Dwight Yoakam. Odrasel je v Kentuckyju, country je poslušal od zibelke naprej. Njegov oče je bil fanatičen pristaša Elvisa Presleya, mladi Dwight pa je v glasbi prvič poskusil v Nashvillu. Bil mu je 20 let, bil je predzren, kar glasbenim veljakom ni bilo všeč, napodili so ga. Leta 1985 je nanj postala pozorna hiša Reprise. Nastal je album Guitars, Cadillacs, Etc., Etc., ki je bil prodan v 600.000 izvodih in se je znašel v samem vrhu country top lestvice. Glede na to, koga vse med veljaki glasbene scene je Dwight med svojim vzponom poslal nekam, je vsekakor mogoče trditi, da je največje presenečenje countryja zadnjih let.

Če zadevo premislimo, je tak potek logičen. Mladi ljubitelji countryja so se pač naveličali starčkov, zaželeli so si idola svojih let in to je bil Dwight Yoakam, ki je večne teme ljubezni, potepanja in samotarstva prenesel na njihovo generacijsko raven. Dwight je bil pravi fant v pravem času, nihče pa mu ne odreka tudi sposobnosti, volje in trme.

Ne glede na velik uspeh pa Dwight še ni gost na vseh radijskih programih, uredniki se menda boje, da bo njegova glasba užalila tega ali onega ljubitelja starega dobrega countryja. Vendar namerava mladi pevec še dolgo ostati v orbiti. To potrjuje tudi njegov drugi album Hillbilly De Luxe, ki se je pod okriljem Jugotona pojavil tudi

na našem trgu. Verzije pesmi slavnih pevcev countryja (tudi Elvisa) so primer pevčevega spoštljivega in briljantnega odnosa do lastnih vzorov, avtorski del plošče pa ima diskreten pridih vplivov Owensa in Haggarda. Prvemu se Dwight tudi posebej zahvaljuje na notranji strani albuma.

Dwight Yoakam je dobro naštudiral svoj image. Na eni strani

je brezkompromisen samotarpesameznik, ki se je besedno spopadel z največjimi bosi country glasbe, na drugi pa poudarja, da je skromen vegetarijanec, ki ne kadil in ne pije ter se ne zanima za prav noben drug stimulans. To pa ga vendarle ni oviralo, da ne bi svoje zadnjega albuma Hillbilly De Luxe končal z duhovito popevko »Pitje me bo ubilo«.

ZAKAJ JE NOVO MESTO TAKO NEPOMEMBNO

V Dolenjskem listu sem pred kratkim objavil člančič z naslovom Pripis k Pomladi in v njem med drugim povabil Novomeščane, da si lahko ponovno ogledajo dokumentarni film Novomeška pomlad 1920 na videokaseti v Domu kulture in s svojim polemničnim odnosom prispevajo k ukinjanju novomeškega molka. Film sem 4. marca popoldne nekajkrat predvajal, bil sem ves čas prisoten in na razpolago za pogovor. Prišlo je 13 odraslih Novomeščanov in 1 otrok, razpravljali so 4, najbolj opazna pa je bila odsotnost tako imenovane stroke, novomeških zgodovinarjev in umetnostnih zgodovinarjev, slavistov in sploh pedagogov, novinarjev in študentov prav tako pa ni bilo razen župana Salija nikogar, ki ga družba plačuje za to, da je odgovoren med drugim tudi za kulturni razvoj mesta. Katastrofično stanje kulturne zavesti in civilnega poguma je v Novem mestu premo sorazmerno s katastrofičnim stanjem mesta nasploh, še posebej pa njegove izvirne kulturne ustvarjalnosti. Dejanski in simbolični označevalci tega katastrofičnega stanja je molk. O razsežnostih tega ne samo novomeškega pojavnega molka sem se namenil spregovoriti v tem Pripisu k Pomladi in nemara sprožiti še kakšen polemičen odziv ali celo javno razpravo o nekaterih vidikih življenja v našem mestu. K vsebini popoldneva 4. marca se še povrnem.

BESEDA IN JAVNOST

René Dubos, ameriški biolog in pionir mikrobiološke vede, ki je za razliko od mnogih znanstvenikov doma tudi v filozofiji in književnosti, pravi, da je človek prav toliko produkt svojega celotnega okolja kot genetske danosti. Okolje lahko pospešuje razvoj človeškega potenciala ali pa ga zavira. Kljub temu da to vemo, se ljudje vedemo na obžalovanja vreden način in zaradi nepoznavanja učinkov okolja na človeško življenje skrajno nerazumno ustvarjamo pogoje, ki lahko privedejo tudi do iztirjenja človeške narave. Dubos trdi, da je paradoksalno, obenem pa zastrašujoče prav dejstvo, da se je človek zmogel prilagoditi tako rekoč vsemu, celo pogojem, ki lahko uničijo prav tiste vrednote, ki so človeštvu tako povzdignile. Dialektični um trdi, da sta v vsakem procesu, tudi v procesu odtujevanja, kar je bistvo takšnega samouničujočega prilagajevanja, udeleženi vsaj dve sili. Če preprosto parafraziram Dubosovo misel, se človek odtuja okolju, okolje pa človeku.

Včasih kdo od prosvetljenih politikov — pred kratkim je o tem govoril Franc Setinc, če se ne motim — ugotovi, da se pri nas šele učimo demokratičnega obnašanja in političnega dialoga. Besed drugega in drugače mislečega še ne znamo poslušati in upoštevati. To dokazuje me drugim tudi zgrešen protinapad CK ZKJ in vrhov obrambe na poskuse Slovenske problematizacije JLA in SLO. Francoski zgodovinar Vernant (Začetki grške misli) razpravlja o duhovnem univerzumu grške polis in pravi, da sistem polis v prvi vrsti implicira izredno vzvišenost besede nad vsemi drugimi instrumenti oblasti. Druga značilnost polis pa je, kot ugotavlja Vernant, da so najpomembnejše manifestacije družbenega življenja dobile značaj popolne javnosti. To dvoje, beseda in javnost, brez ozira na dvatisočletni razmik, se mi zdi ključno pri obravnavanju današnjega življenja Novega mesta, čeprav ima le-to bolj malo skupnega z grško demokratično polis. Beseda razvama in javnost demokratičnega dialoga, zlasti pa odsotnost obojega, je namreč ena izmed značilnosti prej ugotovljenega katastrofičnega stanja mesta in tudi zavesti.

NEZNOSNO RAZMERJE MED ČLOVEKOM IN OKOLJEM

Novo mesto je podobno kot druga mesta sveta zidala človeška pamet in iznajdljivost, ki je bila za razliko od grške polis bolj podrejena monarhovi absolutni oblasti. Pri tem so tej človeški pameti pomagali nujnost, naključje, stopnja omike, obramba in trgovina. Prav tako pomembna je bila za razvoj mesta njegova odprtost v svet, odprtost za pretakanje in izmenjavo idej, njihovo povezovanje in aplikacija, ki je bila v tesni zvezi z mestnimi gospodarskimi, socialnimi in urbanističnimi posebnostmi. Tako so skozi stoletja nastajali bolj ali manj posrečeni, zaokroženi in funkcionalni, s temeljno mestno zasnovo ubrani mestni deli, trgi, ulice, uličice, ki so ustrezali življenju in delu ljudi, trgovini in prometu, učenju in zabavi. Celoten pretek življenjske mase, če se lahko tako izrazim, tudi ob največjih obremenitvah (katastrofe, vojske) ni nikdar resno ogrozil življenja mesta. Mesto je bilo nekajkrat v zgodovini skoraj povsem uničeno zaradi človeške nemarnosti, neumnosti ali nezmožnosti vprico ognjene stihije na primer. Celota mestnava je, danes, konec dvajsetega stoletja, resno ogrožena, znosno razmerje med človekom in okoljem je postalo neznosno, celo travmatično, in upam si trditi, da je mesto nekajkrat v tednu na robu kolapsa.

Oglejmo si posamezne segmente tega hudo ranjenega telesa in še bolj duha. Začnimo pri prometu skozi mesto in v mestu, kajti ta je vselej na poseben način pogojeval njegovo kakovost življenja, danes pa, trdim, je hkrati vzrok in posledica dramatičnega padca ravnih vseh bistvenih sestavin tistega, čemur pravimo kakovost življenja. Avtomobil, ki je hkrati tudi eden od znakov novomeškega gospodarstva, je v mnogih družbenih okoljih, zlasti v duhovno manj razvitih, poleg tega, da je osnovno transportno

sredstvo, tudi še pglavilni statusni simbol. Pustimo ob strani razpravljanje o tem, kaj bi bilo, če bi političnim in gospodarskim veljakom in poltronom iz sivih petdesetih let bolj kot avtomontazna dejavnost imponirala na primer jeklarska, aluminijiska ali pa cinkarska industrija. Avtomobilsko stihijo se bomo morali pač naučiti krotiti, vsaj njen akcidentalni, nenujni del. Sodim, da je v Novem mestu polovica vsega prometa nenujnega, prehodnega, tavajočega in odtujenega, takšnega, ki ga pogojujeta inertnost, postavaštvo in nekulturnost prebivalstva. Ta prometni pretok se je v četrto stoletja povečal vsaj desetkratno.

USTVARJALNOST ODREZANA OD MESTA

Za mestni organizem je še posebej boleča že nekaj časa trajajoča razcepitev prometnega toka, ki dvakrat v živo zarezuje v mestno jedro. Avtomobilom so na voljo tudi vse druge mestne ulice in uličice, še tako ozke in zavite. Avtomobili po mestu rijejo kot črvi v mrhovini. Na misel mi prihaja film avstralskega ustvarjalca Petra Weira (ciklus njegovih filmov že mesec dni vrti slovenska televizija), Avtomobili, ki so požrli Pariz. Prometni režim, ki je sprva pomenil razbremenitev Glavnega trga, danes predvsem otežkoča in včasih povsem onemogoča normalno cirkulacijo pešcev okoli živilskega trga in dostop do skoraj vseh glavnih kulturnih objektov in institucij Novega mesta. V času republiškega glasbenega tekmovanja sem videl naravnost srhljive prizore, ko so otroci poskušali prti čez cesto do Doma kulture, kjer za pešce ni niti enega označenega prehoda. Novomeški cestni avtomobilski bojevnik absolutno in zaradi zelo nizke splošne in prometne kulture tudi z vidno arogantnostjo obvladujejo novomeško prometno prizorišče. Kulturna in umetniška produkcija in reprodukcija — v Novem mestu pač skoraj izključno slednja, kar je tudi žalostna posledica anemičnega družbenega odnosa do ustvarjalnosti nasploh v polpreteklem in tudi še v današnjem času — je tako dejansko in simbolično nekje na drugi strani dobesedno odrezana od življenja mesta.

Veliko kubikov vse bolj onesnažene Krke bo še steklo pod sedanjimi mostovi, preden bo stal novi. Bogvedi koliko kubikov pločevine bo še v tem času sekalo mestno jedro na dvoje. Vrag vedi, kaj vse v Novem mestu ovira zakone in razumne odločitve in sklepe, odloke in zakone, predpise in pravila in zakaj imam nenehno občutek, da je stopnja pokvarljivosti in podkupljivosti občinske oligarhije z vsemi njenimi službami in komisijami — spet zaradi manjka splošne kulturne razgledanosti in globlje dejavne zavesti — večja kot drugje v Sloveniji. Zadnjih nekaj let se Novo mesto na javnem republiškem prizorišču kaže predvsem kot mesto lokalnih političnih in gospodarskih škandalov, splošne upravne in sodobne nerazsodnosti in duhovne ter ustvarjalne praznine. Skoraj neverjetno je, da se po sto letih skoraj v celoti ponavljajo ugotovitve iz Trdinovih Podob prednikov. Zakaj takšen molk in neodzivnost, zakaj takšno pomanjkanje javnega dialoga, polemične in dobronamerne kritične misli, zakaj samo tista prepirljiva varianta govornih in pisemskih komunikacij, ki je v tesni zvezi s cvilečo mačko? Zakaj na primer pred meseci nihče od vprašanih javno ni odgovoril, arhitektu Borutu Simiču na njegovo protestno pisanje v Dolenjskem listu? Že vrsto let se na noben moj zapis o splošni kulturni in ekološki problematiki Novega mesta tako rekoč nihče od indirektno pozvanih ne oglasi. Na bistrine in zajedljive komentarje Marjana Bauerja in drugih novinarjev Dol. lista nihče ne reagira. Ali lahko sklepamo, da v Novem mestu javnosti kot demokratične prvine par excellence enostavno nimamo?

O PROMETU IN PLOČNIKU SMRTI

Nazaj k prometu. Kampanjsko geslo sodobnih domačih politikov, tisto o besedah in dejanjih, bi, malo spremenjeno — predlog, beseda ali pobuda

kot izziv — rad postavil na preskušnjo. Zavedam se, da nisem prometni strokovnjak, temveč le prizadet meščan tega mesta, ki želi iskreno prispevati k izboljšanju življenja mesta. Predvsem ne verjamem, da ni mogoče do takrat, ko bo stal novi most — za katerega mislim, da bo spet le kratkoročna rešitev problema novomeškega obvoznega prometa, zlasti če v isti sapi načrtujemo velik blagovni center tako rekoč na vratih mesta — prometa skozi mesto drugače izpeljati. Ne trdim, da je rešitev novomeške prometne zadrege enostavna, tudi ne, da je zanjo odgovorna samo občinska komisija. Kot že omenjeno, je gospodarstvo preko politike in obratno, politika preko gospodarstva, napravilo vrsto nesmotrnih, anarhičnih lokacijskih in infrastrukturnih potez. Zavedajoč se tega, da bo mesto še dolgo časa žrtev danes že zastarelih parametrov industrijske dobe, hkrati pa tudi tega, da mora živeti naprej in se po svojih najboljših močeh razvijati v sodobno postindustrijsko in informacijsko usmerjeno mesto, in dokler ne bo novega mostu, predlagam glede osnovnega prometnega režima skozi mesto naslednje:

- Prvi jutranji in zgodnji popoldanski val prometa naj potekata kot doslej po enosmernih vzporednicah.
- Med 8. in 14. uro in od 16. ure naprej, prav tako pa ob koncu tedna in ob praznikih naj se uvede poseben prometni režim, dvosmerni promet po cesti Komandanta Staneta in po Glavnem trgu, z dobro označenimi ali celo semaforiziranimi prehodi za pešce, drago parkirno in drastično omejitvijo hitrosti.
- Takšen fleksibilen, pomičen prometni režim mora biti seveda kar se da jasno in gibko označen. Zagotoviti je treba tudi več varovanih in plačljivih parkirnišč. Parkirno je treba zaračunavati tudi na Novem trgu.
- Po manjših ulicah in uličicah naj vozijo samo službena, lahka dostavna vozila in pa vozila stanovalcev. Postrožiti je treba nadzor in kaznovanje.
- Med drugimi prometnimi pastmi in kiksi naj omenim samo še dvoje. Potencialni pločnik smrti na mostu v Kandijo, zlasti kadar sovpadata prometna konica z množico razigranih šolarjev, ki se pehajo (problem bi rešila že varovalna veriga, kakršno poznajo nekatera druga prometno živahna mesta). Druga črna točka je po mojem dostop v grmsko šolo s tiste strani, ki meji na »IMV-jevo posest«. Film, ki bi ga posnel s fiksne točke nad križiščem pri dveh slikah na sekundo, bi pokazal malodane apokaliptično grozljivost situacije od 13.45 — 14. ure, ko grede otroci iz šole in se prerivajo IMV-jeva in druga vozila med njimi. Že enosmernica bi problem vsaj za pol olajšala.

BO NOVI MOST TUDI MOST DO CIVILIZACIJE?

Ko bomo imeli nov most, bo seveda vse drugače. Upajmo, da bomo z njim premostili tudi druge civilizacijske probleme mesta. To, kar predlagam kot začasno rešitev, je povezano z razmeroma majhnimi stroški, odpre pa lahko vrsto novih možnosti za družabno, kulturno in bolj neposredno politično življenje (druženje) v mestu. Jedro vprašanja je v tem, ali naj bo mesto podvrženo avtomobilu ali pa avtomobil mestu. Morda gledam preveč poenostavljeno in prečrno. Veselilo me bo, če mi bo kdo javno ugovarjal, polemiziral, simbolično morda prispeval k rasti iz pomladi v poletje našega mestnega in kulturnega utripa. Že to bi bilo dejanje proti ravnodušnosti in molku, ki sta za to mesto tako značilna kot zahrbtno obrekovanje in objedljivost. Molku, zaradi katerega po mojem trpijo zlasti mlajše generacije, ki ne morejo razumeti, zakaj je prav naše mesto, njihovo mesto, v slovenskem kulturnem in tudi političnem prostoru tako malo pomembno. Na raznih javnih razpravah, od ustavnih vprašanj, gospodarskih in političnih premen ter kulturnih in ustvarjalnih pobud, je novomeški obraz v slovenskem in jugoslovanskem medijskem prostoru resnično redek pojav. Kaj je morda izobraževalni sistem toliko slabši,

da Novomeščani preprosto nimajo dovolj izobraženih ljudi, da bi se lahko enakovredno pomerili z drugimi na omenjenih področjih? Tudi novomeška mladina je tako rekoč neopazna; mladinske kulture ni. Tako imenovane idejne sile v družbi (borci, komunisti, SZDL-jevci, mi vsi) večji del ponavljajo tisto, kar se izcimi in prežveči v republiki. Lastnih idej je bore malo ali pa so celo kontraproduktivne — takšne so gotovo bile skozi desetletja — kajti sicer bi mesto po štiridesetih letih svobodne izgradnje ne ostalo skorajda brez lastne in izvirne sodobne kulturno ustvarjalne srenje. Takšne, ki bi vendarle kaj pomenila vsaj v slovenskih razmerjih. V razmerjih današnje slovenske pomladi. Ali pa tole: zakaj novomeški borci pri priči in kampanjsko obsodijo ekscese slovenske mladine in Mladine ali Nove revije, ne znajo, nočejo ali pa si ne upajo zastaviti svojih moči in ugleda, da bi na primer dom JLA v Novem mestu novomeško javnost, ki je zaenkrat še slovenska, obveščal o svojih programih, filmskih in drugih, v slovenščini? In pa, kako naj bi preprost človek vendarle razlaga dejstvo, da po 10, 20 in več letih bivanja v Sloveniji oficir JLA ne govori jezika domačinov. Zakaj takšna drža?

O VSEM JAVNO, KULTURNO IN STRPNO

O slehernem vidiku novomeškega javnega, političnega, upravnega in kulturnega življenja bi bilo potrebno spregovoriti javno, kulturno in strpno. Spregovoriti in brez dlake na jeziku odkrivati vse tisto, kar dejansko stoji na poti nadaljnje družbene prenove. Že večkrat sem pisal o tem, da brez dejavne in prodorne lastne kulturne in umetniške ustvarjalnosti ne more biti razvite družbe. Nerazvitost pa ve bolj postaja sinonim za družbeno in gospodarsko patologijo. Ker je propadel poskus, da bi javno razpravljali o različnih vidikih, ki jih je razprl dokumentarni film Novomeška pomlad 1920 (in, kajpada, tudi danes!) — pri tem moram ponovno poudariti popolno odsotnost zgodovinske, umetnostnozgodovinske in slavistične stroke v razpravi in odločno obsoditi skrajno indiferentnost slovenskega kulturnega tiska tako do filma meseca kot do skoraj vsega, kar se vendarle kulturnega dogaja v Novem mestu, nazadnje na primer arogantno držo slovenskih filmskih dejavnikov in kulturokratov o priliki tedna domačega filma, ko se razen naju s Pelkotom ni nihče odzval na vabilo (!) — zaključujem ta del svojega pisanja s ponovnim pozivom, naj se vsa sposobna novomeška javnost vendarle vključi v razpravljanje in delovanje v takšni smeri, ki bi nas od davne, davne Pomladi 1920 vendarle vrnilo na naravno in normalno orbito potovanja k razcvetanju in poletju. Pa ne šele leta 2000!

Spet sem na točki, ko me dejansko dregne veliko vprašanje o biti: kako je sploh mogoče, da smo se ljudje — tudi Novomeščani v veliki večini, to trdno verjamem, lahko preidemo v drugačno in plemenitejšo duhovno stanje — kot čuteča in razmišljajoča bitja, sposobna opazovati ta zapleteni univerzum, znašli sredi tega univerzuma? Oba velikem razvoju na področju znanstvene teorije je treba vsekakor omeniti še trditev, da ima »duša« vloga v fiziki in da je več kot le okno v svet. Točko, kjer se duša neposredno dotika jedra fizike, odkriva znanost pri merjenju v kvantni fiziki. Moj klic k prenovi, kar je pravzaprav namen tega članka in pripisa k Pomladi, je klic svobodnemu in suverenemu meščanu (citoyennu), prebivalcu polis, in subjektu socialističnega revolucioniranja, nosilcu ustavnega, pravnega, kulturnega in civilnega življenja te države in družbe, ki naj jo omogoča vse večja demokratičnost ustanov in neodvisnost sodstva, da pristopimo po svojih danostih in močeh k duhovni prenovi našega mesta. Kot samostojni ustvarjalec in svobodni umetnik imam to dolžnost in to odgovornost do sebe, svojih najbližjih, do svoje generacije in do mladine tega mesta. S kančkom samozveličavnosti pa tudi do zgodovine.

FILIP ROBAR DORIN

BO KRKA OZDRAVILA VSE ČEBELE SVETA?

Je tovarna zdravil Krka iz Novega mesta, ki ima tudi svoj oddelek veterine, na najboljši poti, da postane svetovno znana in priznana proizvajalka zdravil za bolezni čebel? Kaže, da bo tako, Krka je namreč skupaj z znano belgijsko farmacevtsko firmo Janssen razvila zdravilo ascomizol, ki se je zelo izkazalo pri zdravljenju in preprečevanju poapnele čebelje zalege, ki jo povzroča plesen *Ascosphaera apis*. Preprečuje tudi delovanje drugih čebelam nevarnih plesni, na primer tistih iz rodu *Aspergillus*, ki povzročajo bolezni okamenele zalege, nekoliko slabše pa učinkuje tudi na *Bacillus larvae*, povzročitelja hude gnilobe čebelje zalege ali kot pravijo čebelarji — čebelje kuge.

Zakaj nenadoma tak preplah in zanimanje za zdravje marljivih žuželk, s katerimi se človek v obojestransko korist družbi že tisočletja? Bolezni čebel so zadnjih nekaj let v silovitem razmahu, kar je precej prizadelo narodna gospodarstva držav, ki so velike proizvajalke in izvoznice medu. Sovjetski izvoz medu (100.000 ton!) je bil zaradi bolezni čebel lani za pol manjši, navček pa zvoni tudi v drugih čebelarstvih veselih: na Kitajskem, v ZDA, Mehiki, Kanadi, Braziliji, Argentini, Avstraliji, na Japonskem in tudi v Evropi, kjer so največje proizvajalke medu ZR Nemčija, Poljska, Češkoslovaška in tudi Jugoslavija. Seveda pa čebele niso samo med, njihovo najpomembnejše opravilo je opravevanje rastlin. Slednje po vrednosti večdesetkrat preseže izkupiček za med in druge čebelje proizvode.

NESREČA JE PRIŠLA Z VAROO

Strokovnjaki po vsem svetu so enotni v oceni, da je k razmahu bolezni čebel največ pripomogel parazit *Varroa jacobsoni*, klop, ki se je že razširil po vsem planetu. Oplojene samice zajedalca žive na čebelah in se hranijo z njihovimi krvjo (hemolimfo), jajčeca pa polagajo v celice, kjer odrasča čebelja zalega. Tako varoa škoduje odraslim čebelam in njihovim zlegi; če pravočasno ne ukrepamo, bo čebelja družina v dveh, treh letih izumrla. Kot je povedal dipl. vet. Čedo Bogdanič, vodja oddelka za razvoj veterine pri tovarni zdravil Krka, pa varoa ne manjša le učinkovitosti čebel na vseh starostnih stopnjah njihovih zadolžitvev. Parazit je nevaren tudi posredno, oslabele čebelje družine so bolj dovzetne za razne bolezni, poleg tega pa lahko varoa tudi direktno prenaša bolezenske glivice, bakterije in viruse. Tako z dotikom kot s pikom, ko sesa hemolimfo. Tako imamo zdaj v svetu in pri nas situacijo, da se z varoo vse bolj pogosto pojavljajo najrazličnejše (prej sorazmerno redke) čebelje bolezni, med katerimi je tudi najhujša — čebelja kuga, prav pogosti pa sta še poapnela zalega in paraliza čebel. Na druge bolezni čebelarji niso tako pozorni, ker nimajo vznemirljivih pojavnih znakov.

ČEBELE ZDOMKE

»Varoa je že sama po sebi dovolj velika nadloga,« pravi Bogdanič, »vendar nesreča nikoli ne hodi sama. Več neodvisnih skupin znanstvenikov je ugotovilo, da čebele vendarle niso tako zelo navezane na domači panj. Gre za problem tako imenovanega zaletanja čebel. Med poskusi so označili čebele enega panja v čebelnjaku. Čez tri do štiri dni je bilo mogoče najti enak odstotek označenih čebel v vseh panjih čebelnjaka! To čebelje 'zdomarstvo' ima usoden vpliv, če je v enem od panjev ta ali ona bolezen. Velika verjetnost je, da se bo prenesla v vse panje. To spoznanje, ki je novo, je pomembno zaradi terapije, zdravljenja čebel. Pomeni namreč, da moramo zdraviti vse družine v panju, obolele in zdrave. Celo več, zdraviti je treba tudi čebelnjake in panje v polmeru enega kilometra. Ugotovili so namreč, da je označene čebele mogoče že čez nekaj

dni srečati tudi v sosednjih čebelnjakih. To praktično pomeni, da moramo hudo gnilobo, nosestavost in razne glivične čebelje bolezni odslej sistematično zdraviti ne samo v okuženem čebelnjaku, ampak mnogo širše.

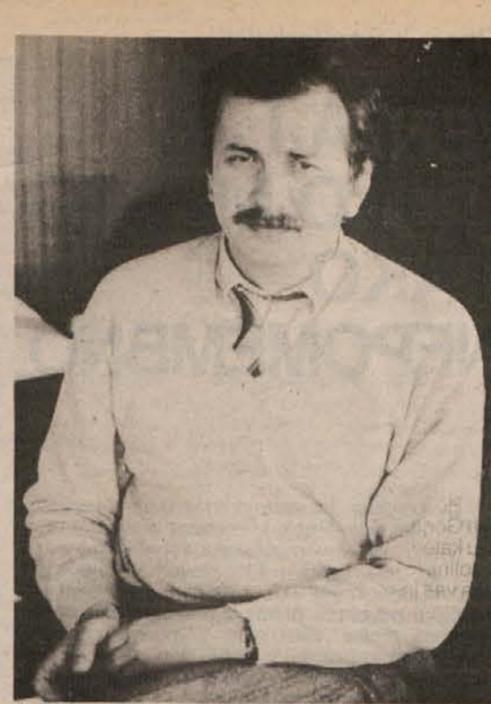
Krka iz Novega mesta se je začela zanimati za čebelje bolezni pred nekako osmimi leti, ko se je pri nas pojavila *Varroa jacobsoni*. Prvi v Jugoslaviji so izdelali preparat (varitan), ki je uničeval tega parazita. Proizvodnjo so kasneje opustili, kar pa ne pomeni, da so varoo in njeno pogubno širjenje nehali spremljati. Lani se je Krka ambiciozno lotila kompleksnih raziskav na področju glivičnih bolezni čebel. Predvsem zato, ker je bil njihov izbruh tako nepričakovano silovit in obsežen. Glivične bolezni so zdesetkale čebele v Dalmaciji, Slavoniji in deloma tudi v Sloveniji. V Krki so, kot pravi dipl. vet. Čedo Bogdanič, začeli na ničli. Krenili so (kot je navada in pravilo pri uvajanju vsakega novega farmacevtskega proizvoda), od predkliničnih raziskav, toksikologije, farmakodinamike, farmakokinetike itd. do registriranega zdravila. Poskuse in raziskave so delali v čebelarstvenem inštitutu v Dolu pri Pragi, ustanovi svetovnega ugleda. Pri nas namreč še nimamo inštituta, ki bi omogočal vse vidike tako zahtevnega projekta.

ČEBELE V STEKLU

Med drugim je mogoče v Dolu poljubno uravnati vlago, temperaturo, dan, noč, čebele žive v steklenih panjih, tako da jih je moč nenehoma opazovati, pašo jim pripravijo v zaprti dvorani itd. Kot že rečeno, je Krka v Dolu preskušala zdravilo zoper bolezni poapnele zalege oziroma glivične bolezni. »Rezultati so bili nadvse spodbudni, navdušujoči,« se spominja Bogdanič. »Seveda se je hitro

zvedelo, da smo na pragu nečesa velikega. Iz Sovjetske zveze je jadrno prišel na prijateljski obisk nek profesor iz njihovega odličnega, vendar za svet zaprtega čebelarstvenega inštituta. Seveda smo se tudi mi zaprli, zvedel je le, da delamo z nekim belim praškom. Med raziskavami smo odkrili marsikaj novega o askoferozii, kot rečemo poapneli zalegi. Med drugim smo ugotovili, da staro dognanje, češ da je poapnelost samo bolezen zalege, ne drži. To je tudi bolezen odraslih čebel. Če pride do okužbe v pozni fazi razvoja ličinke, žuželka preživi, vendar so čebele, ki se izležejo, brez kril. Doslej so bili znanstveniki in čebelarji prepričani, da je za čebele brez kril kriva varoa, ki naj bi s pikom uničila center za razvoj kril.

Odkrili smo torej nekaj novega! Po določenem času in predpisanih postopkih smo naše zdravilo ascomizol tudi klinično testirali. Paralelno smo tri mesece delali na dveh klimatsko zelo različnih območjih: v Dalmaciji in Slavoniji. Rezultati na 1200 panjih so bili odlični. Krka je prva v svetu razvila zares učinkovito zdravilo proti glivičnim boleznim čebel. Seveda pa je treba povedati vso resnico. S to molekulo (enilikonazolom) je že pred petimi leti delal tudi belgijski Janssen. Snov je delovala na glivice, vendar je bila strupena za čebele. Belgijci so pri razvoju sodelovali s Francozi, vendar tudi s skupnimi močmi ni šlo. Kasneje smo vskočili mi, našli smo tako imenovanega nosilca molekule, ki ni bil strupen za čebele. Tudi v koncentracijah, ki so 2000-krat večje od te, ki je v uporabi! Janssen je torej našel molekulo, mi pa nosilca. Oboje je enako pomembno. Zdaj, ko je zdravilo registrirano, smo si z Janssenom razdelili svet, vsi namreč od tega proizvoda zelo veliko pričakujejo. Velikostna stopnja posla se že na začetku proizvodnje meri v novih milijardah dinarjev. Zdi se, da smo prehiteli vse tek-

Čedo Bogdanič

mece, celo Japonce, ki že dve leti delajo na tem. Kot smo obveščeni — vedno se po ovinkih kaj zve — ubirajo drugačne poti.

TUDI ČEBELARSKI INŠTITUT

Ascomizol je zdravilo, ki ne kontaminira čebeljih proizvodov, kar je glede na vse bolj stroge predpise o čistoči medu nadvse pomembno. Na voljo je v dveh osnovnih oblikah. Kot ascomizol set in kot generator dima. Set uporabljajo čebelarji preventivno in za zdravljenje poapnele zalege. Pri preventivi čebele in panj z zdravilom dimimo, pri terapiji pa čebele in sate poškopimo z zdravilno raztopino. Generatorji dima pa se uporabljajo za razkuževanje čebelnjaka, čebelarstvena orodja, satja itd. Postopek je zelo preprost.

Krka ima glede zdravil zoper bolezni čebel še velike načrte. Med drugim se bo povezala z zagrebškimi veterinarskim inštitutom, kjer bodo formirali oddelek za čebelarstvo. Tisti stekleni panji in dvorane za kontrolirano čebeljo pašo bodo torej poslej v Zagrebu, in ne v Dolu na Češkoslovaškem. Seveda se sodelovanju s Čehi ne mislijo odreči. Več glav več ve, poleg znanstvenih so se stikale tudi prijateljske vezi.

Trenutno je v Krki v fazi kliničnih poskusov zdravilo proti nosestavosti čebel in hudi gnilobi. Preparat že ima ime, pravijo mu apinozem, gre za kemoterapevtik z zelo širokim antimikrobnim spektrom. Deluje na gram pozitivne in negativne bakterije ter protozoje. Čebele lahko zdravimo jeseni in spomladi, če je potrebno, celo pozimi ko so čebele v gruči. Zdravilo v sladkornem sirupu preprostimo in v nekaj sekundah vbrizgamo v zimsko gručo. Tako dosežemo, da pride čebelja družina zdrava v spomladansko obdobje.

BITI PRVI JE KAPITAL

Čedo Bogdanič je posebej poudaril, da bo potrebno, če želimo čebele res pozdraviti in ne samo zdraviti, zelo tesno sodelovanje med veterinarskimi oblastmi, proizvajalci in seveda čebelarji. Zdravljenje ali ene čebelje bolezni se je treba lotiti sistematično. Enotno je treba tretirati celotna območja, bolezen lahko obnovi en sam nezdravljen čebelnjak. Zanimivo je tudi spoznanje, da so bili na primer rejci matic v precejšnji meri odgovorni za širjenje nosestavosti. Poslej bo morala biti pregledana vsaka matica, za njo bosta poleg rejca jamčila veterinarjev žig in kartonček. Tako se ne bo več zgodilo, da bi del drago prodanih matic živel le mesec ali dva.

Krka je torej odločno stopila na področje čebelarstva. Njihov program se ni končal z apinozomom in ascomizolom, načrtujejo kompleten čebelarstveni program. Z ničle bodo startali z novim zdravilom zoper varoo, izdelovali bodo hrano za čebele, spodbujevalce rasti, zdravila za ostale aktualne bolezni čebel. Škoda bi bilo namreč zavreči kapital, ki ga je prineslo dejstvo, da si v nečem prvi na svetu.

M. BAUER

Pobuda iz Brežic

SPOMINKI SO ŠE V PLENICAH

Slovinci se radi ponašamo s tem, da smo turistična dežela, v miselnosti pa na tem področju zaostajamo. To velja tudi za spominkarstvo, za kar nas med drugim opozarja razstava Posavskega muzeja in Občinske turistične zveze v Brežicah. Med občinstvom je zanjo veliko zanimanja, manj pa med gostinskimi, trgovskimi in turističnimi delavci, za katere je muzej napovedal dvojno predavanje in razgovorov s prof. dr. Janezom Bogatajem, etnološkim strokovnjakom, ki odpira nove poglede na razumevanje in načrtovanje spominkov ter na način njihove ponudbe turistom.

V galeriji Posavskega muzeja so prikazani spominki pretežno iz brežiške in krške občine. To je tipična razstava za razmišljanje, za osveščanje, saj obiskovalce lahko predmete sproti primerja. V vitrinah so zbrani spominki iz trgovin, iz čateških Term, iz Petrolovskega motela. Ponudbo dopolnjujejo izdelki domače obrti, predvsem lončarski in pletarski izdelki, pa tudi izdelki umetne obrti iz Posavja. Agraria Brežice se je odzvala s cvetličnimi aranžmaji, Slovin Bizeljsko — Brežice je predstavil svoja vina, prav tako Agrokombinat Krško, aktivna kmečkih žensk iz Krškega in Brežic pa sodelujeta z nekaj kulinaricnimi zanimivostmi iz pokrajine. Najkakovostnejši delež na razstavi ima muzej s predmeti iz

kulturne dediščine Posavja, to pa je spodbuda izdelovalcem in naročnikom spominkov, da bi črpali ideje iz preteklosti in oživljali izvorne oblike in predmete, ki so izginili ali še izginjajo iz vsakdanjega življenja v tem delu Slovenije.

Sedanja ponudba predmetov, ki naj bi jih turist odnesel s seboj za spomin s počitnic ali izleta po naših krajih, je zelo stereotipna in se v Brežicah ne loči od tiste v Kranju, v Mariboru, v Novem mestu ali v Celju. To so večinoma pomanjšane lutke v narodnih nošah, miniaturni kozolci, vinske stiskalnice, kolovrati, vrči in drugi lončarski izdelki, opletene stekleničke, šatulje, razni suhi šopki in še druge pomanjšave, ki jih lahko stlačiš v torbico ali v žep,

doma na polici se pa potem na njih nabira prah, saj so popolnoma neuporabni. Spominek je seveda tudi razglednica, vendar Brežičani prav z razglednicami nimajo sreče, če izzvzamemo Posavski muzej. Posnetki mesta so večinoma slabi, tudi izbor je majhen, čeprav je veliko privlačnih motivov.

Pri spominkih redkokdaj upošteva specifičnost okolja, pokrajine in njenih ljudi. Posavje se gotovo razlikuje od drugih delov Slovenije po izdelkih domače obrti, po kulturni dediščini ter po industrijski in drugi ponudbi, ki jo lahko vključi med spominke. V tem delu Slovenije so spominki lahko kvalitetna vina, vendar zahtevajo še bolj raznoliko, domiselno in kakovostno embalažo. Prof. Bogataj na primer me-

ni, da bi nekatere sorte pozne trgatve turistom lahko ponudili v opletenih steklenicah, v stilu domačih pleterjev. Možnosti je ničkoliko.

Vsekakor ni vseeno, kako spominke ponujamo. V kiosku si lahko privoščijo slabši izbor kot v hotelu najvišje kategorije. Pri nas pa, žal, delajo povsod po enem kopitu in s slabimi spominki razvrednotijo celo ugleden gostinski objekt. Tako bi se na primer morali glede spominkov veliko bolj potruditi v čateških Termah, kjer je zdaj naprodaj veliko preveč kiča, predmetov brez vrednosti. Prodajajo to, kar jim pošljejo dobavitelji spominkov, ti pa niso prav nič inovativni, dokler gre do njihovih izdelki dobro v denar.

Vse to je posledica nerazvitega turističnega mišljenja, saj večina meni, da mora biti za spominke vse pomanjšano. Toda to je lahko tudi izdelek v naravni velikosti, lahko je proizvod industrije ali domače obrti, lahko je likovno delo, dobrota s kmečke mize, steklenica vina, žganja ali izdelek za vsakdanjo rabo, vendar mora biti po mnenju prof. Bogataja opremljen z ustreznimi sporočili, da ne utone v anonimnosti.

Dr. Bogataj je obiskovalcem razstave pojasnil, kaj vse bi lahko izkoristili kot spominke in tako obogatili skromno in neprimerno ponudbo današnjih dni. Taka dejavnost pa se ne bo razvila sama, ampak jo je treba načrtovati, saj danes že močno pretega ljubiteljske okvire. Tako kot za vsa druga področja velja tudi za spominkarstvo, da se lahko otrese napak in spodsrljavov samo ob strokovnem pristopu. Ponekod že objavljajo razpise za turistične spominke in tako privabljajo ustvarjalce, hkrati pa se posvetujejo z ekonomisti, s trgovskimi delavci in turističnimi strokovnjaki, da bi bila pot od ideje do končnega izdelka najustreznejša. Dandanes spominka ne napravi vedno tisti, ki se mu porodi zamisel zanj, tisti, ki pozna žlahtnost kulturne dediščine nekega okolja, ali tisti, ki sam snuje nove, sodobne oblike. Dandanes je izvajalec lahko nekdo tretji, ki dobro obvlada tehnične postopke, ki ima za to primerno delavnico in ljudi.

J. TEPPEY

ENA SAMA POT NAVZDOL

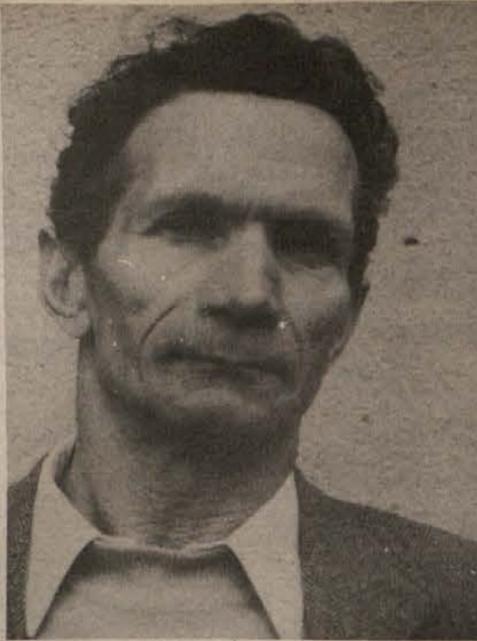
Rožni dol leži na stičišču med Kočevskim Rogom in Gorjanci, v dolini med dvema hriboma, po pobočju katerih je razstreseno še šest vasic in zaselkov. V dolini, ki se tu malo razširi, je ravno dovolj prostora za vas in kar še nujnega spada zraven, železnica in cesta pa sta že speljani po pobočju obeh hribov. Pogled na te kraje, kjer se končuje Dolenjska in začenja Bela krajina, je lep in prijeten, pogled skozi okno vlaka kaže idilično podobo, nato pa vlak čez minuto ali dve zapelje v predor. Ali skozi tistega dolgega, ki se konča nad Semičem, ali pa skozi kratkega, če vlak pelje proti Novemu mestu. Na postajališču, ki je bilo včasih prava postaja, kjer se vlak ustavi le za hip, izstopijo samo domačini. Ti pa teh krajev ne gledajo v idilični luči. Imajo jih radi, tukaj so se rodili, zrasli, si ustvarili družine in domove, zato so še toliko bolj žalostni in prizadeti, ko desetletje, dve in več na svoji koži doživljajo, kako so vedno bolj zapostavljeni in odrinjeni na rob.

V gasilskem domu v Rožnem dolu so Franc Zorn, Miro Smrekar, Alojz Jakša, Anton Marjanovič, Marjan Murn in še kdo v mrzlem petkovem popoldnevu pred veliko nočjo govorili o stiskah, razočaranjih, upih, željah in pričakovanjih tega lepega, a odmaknjenega in pozabljenega kotička. »Pred 34 leti, leta 1954, smo dobili elektriko, to je po osvoboditvi edino, kar smo dobili, potem je šlo samo navzdol. Ukini-li so šolo, trgovino, pošto, železniško postajo, nimamo vodovoda, ne telefona...« Kamorkoli pa se pogovor obrne, vedno se začne ali konča s cesto. Gre za okoli 6 kilometrov ceste od Gabra ob par-

Miro Smrekar

tizanski magistrali nad Semičem preko Rožnega dola do meje med črnomaljsko in novomeško občino na Peskih, na vrhu vzpetine, kjer se cesta prevesi proti Lazam in naprej proti Uršnim selom. Kdor se je v zadnjih letih peljal po tej občinski cesti, ki je imela pred leti še višji rang, se bo gotovo strinjal, da si ta ozka in razdrapana pot težko še zasluži ime ceste. In vendar je poleg železnice to edina povezava teh krajev z belokranjsko in dolensko stranjo. Rožni dol in okoliške vasi spadajo pod krajevno skupnost Semič. Od krajevnega središča so najbolj oddaljeni in imajo do tja največ makadama, in to slabega makadama. »Za nas je ta cesta življenjskega pomena. Odkar so ukini-li šolo v Rožnem dolu, se vsi otroci, od male šole naprej vozijo v Semič z vlakom, ker pač po taki cesti šolski kombi ne vozi, pozimi je v teh krajih veliko snega in so stalne težave s pluzenjem. Če ponoči zapade sneg, si moramo preden gremo zjutraj v službo, cesto in vaške poti sami splužiti. Otroci morajo priti peš po tri, štiri kilometre do postaje, kjer morajo na prostem čakati na vlak,

Franc Zorn

ker je postaja zabita, odkar so jo ukini-li in je samo še postajališče. Zaradi voznega reda vsi šolarji iz višjih razredov vsak dan zamudijo prvo šolsko uro. Zgodilo se je, da so se manjši šolarji, ker niso mogli odpreti vrat vlaka, odpeljali do Uršnih sel. «Pred leti so v Rožnem dolu imeli štiritirazredno šolo. Ljudje so jo sami zgradili, a je bil v njej pouk komaj kakih pet let, potem so jo zaradi premajhnega števila učencev ukini-li. «Od takrat je šola prazna in propada, staro šolo v vasi pa so prodali in še danes ne vemo, kam je šel tisti denar. V kraj ni prišel. Namesto naprej gremo nazaj. Nič nam ni ostalo, ne šola, ne trgovina, ne pošta. Nič!«

A z vsem tem bi se sprizajzili, če bi le imeli spodobno cesto. Pred leti naj bi črnomaljska in novomeška občina skupaj asfaltirali vsaka svoj del te ceste, ki pelje od Novega mesta preko Birčne vasi in Uršnih sel do Rožnega dola in se pri Gabru priključila na partizansko magistralo. A iz tega ni bilo nič. Novomeščani so položili asfalt do Uršnih sel in skozi

Laze, z belokranjske strani pa so začeli delati lani. »Razumemo, da ni denarja, a zakaj ga vedno zmanjka prav za nas?« se sprašujejo v Rožnem dolu. Dan pred zadnjim referendumom za samoprispevek v črnomaljski občini je nekdo skozi Rožni dol zakoličil traso za posodobljeno cesto. Še dolgo po tistem se ni nič delalo, lani jeseni, ko so začeli delati, so se dela začela z druge strani, od Gabra, in še danes ne vejo, kdo je postavil tiste količke in po čigavem naročilu. Ljudje tudi sedaj s potekom del pri posodobitvi ceste niso zadovoljni, pravijo, da je šlo lani vse skupaj preveč počasi, nekaterim tudi ni prav, da so začeli delati od Gabra, ne pa od Rožnega dola, kjer ob cesti stoji nekaj hiš. Vodovoda nimajo, prah z makadamske ceste se useda na strehe, od kjer ga dež spere v vodnjake. Vendar je to že druga zgodba, ki govori tudi o neenotnosti in nezaupanju, kar gotovo tudi ovira, da bi tudi ti kraji dobili stvari, brez katerih si drugje življenja ne morejo niti zamišljati. Podobno se je zgodilo s telefonom. Bila je možnost, da bi pred leti dobili javno telefonsko govornico, a so se začele spletati govorice, da si dva, ki sta se za to najbolj prizadevala, hočeta napeljati telefon zase in je vsa zadeva propadla. Pred tremi leti so se družno vključili v akcijo za napeljavo telefona. Plačali so svoj delež, poravnali svoje obveznosti z delom, prispevali drogeve. »V enem letu smo vse naredili, sedaj pa že dve leti čakamo, ker se ne moremo priključiti, ker je semiška centrala premajhna. «Kaže, da bo to kmalu urejeno, saj akcija za napeljavo telefona teče v celi krajevni skupnosti in letos naj bi Semič dobil novo telefonsko centralo.

In spet cesta. Letos so že začeli delati. A ljudje se bojijo, da se delo ne bo spet zavleklo. »Po planu mora biti cesta letos končana in mi zahtevamo, da tako tudi bo!« Ko bo cesta, upajo, da bodo tudi njihove otroke vozili v šolo v Semiču s kombijem, večja možnost bi bila, da bi spet dobili trgovino, da ne bi morali po vsako malenkost v 10 km oddaljeni Semič. »Po sodobni cesti bi se ljudje odločili za izlet na Gornje Laze in za ogled velikega spomenika Prvi belokranjski četi, za katerega so pred leti šli težki denarji, a kdo se bo sedaj tja odpravil po taki cesti?!« In ko bodo ti kraji dobili prepotrebno sodobno cesto, se bodo ljudje gotovo tudi znebili globoko vkoreninjenega občutka, da so zapostavljeni tako od občine kot od krajevnega skupnosti. »Eni in drugi navzven kažejo na nas, češ poglejte, kako smo nerazviti. A mi doslej od tega nismo imeli nič, manj kot nič, zmeraj manj.«

A. BARTELO

Savske elektrarne

DOMA BOMO ODLOČALI DOMAČINI!

O usodi boštanjkega polja ne more odločati republika. Ker se odloča o našem prostoru, ker mi živimo tu, moramo tudi odločati samil Tako bi lahko povzeli najbolj vroče, čeprav tudi čustveno močno obarvane pripombe in zahteve z zadnje javne razprave o osnutku lokacijskega načrta Hidroelektrarne Boštanj v boštanjski krajevni skupnosti. In kot smo že poročali, so si Boštanjčani in sevniška občina skušali, glede na številne pripombe in nejasnosti, na katere v javnih razpravah ni bilo pravih odgovorov, pridržati pravico, da o predvidenih rešitvah ponovno razpravljajo, in to kljub temu, da je republiški izvršni svet določil enome-sečni rok za javno razpravo, ki se je iztekel 4. aprila.

Čeprav so Boštanjčani večino razprave posvetili dokazovanju, zakaj se jim ne zdi sprejemljiva nobena od treh ponujenih in načrtovanih nove ceste M-10, četudi je bila cesta vnesena in sprejeta v družbeni plan občine po veljavni postopki, ampak so zahtevali traso ob nasipu elektrarne, kjer poteka zdajšnja magistrala, ne niso pozabili, da je elektrarna tista, zaradi katere se morajo boriti za najboljše polje in za količjak spokočno prihodnost svojih domačij. To so dokazali tudi z zahtevo, naj investitor savskih elektrarn prouči tudi možnost gradnje jezovne zgradbe približno kilometer navzgor od sedanje predvidene lokacije, nad Betonom. Seveda krajani Kompolja in Šmarčne ob tem niso mogli molčati, kajti ni jasno, kaj bi to pomenilo za še večje (od boštanjkega) kompoljsko polje in naselje ob desnem bregu Save. Kot je povedal Dušan Kresal, ki s kolegi z ljubljanske Biotehnične fakultete izdeluje analizo ekonomskih vplivov HE Vrhovo, Boštanj in Blanca na kmetovanje na tem območju, je nemogoče določiti raven dviga podtalnice, ki kmete zelo skrbi, zato predlagajo nadaljnje spremljanje gibanja podtalnice, tudi po gradnji elektrarne.

V celoti gledano je kompoljsko polje najboljše od vseh kmetijskih površin in kanjonu Save od Vrhovega do Blance, zato je razumljivo, da krajani zahtevajo povsem konkretne odgovore, kam, kdaj in kje z odškodninskimi zahtevki, koliko časa je garancijski rok za prijavo odškodnin.

Naposled se ljudje zaradi slabših izkušenj pri gradnji HE Vrhovo zanimajo za transportne poti v času gradnje. Čudijo se investitorju, ali ne bi mogel nekdo narediti vsaj mini maketo ene hidroelektrarne, če podobne reči premoremo že za sleherni malo večji objekt, na Savi od Zidanega mosta do meje s Hrvaško pa naj bi bilo kar sedem podobnih elektrarn. Ljudje bi si bolj nazorno predstavljali, kakšen objekt hočejo energetiki postaviti v njihov prostor, in verjetno bi ob silnih denarjih za razne študije (tudi tiste, ki jih še ni) lahko odrinili še nekaj drobiža za makete, po katerih so spraševali že na javni razpravi v Sevnicah.

Sodu pa je izbilo dno dejstvo, da so govorice, ki so se pojavile že sredi javne razprave o lokacijskem načrtu HE Boštanj, te dni »meso postale«, namreč govorice o tem, da obstaja nova študija mikrolokacije HE Boštanj, ki se je v strnjeni obliki, v izvlečku skrivnostno pojavila tudi na krajevni skupnosti Boštanj. Gre za »Poročilo o umestnosti lokacije HE Boštanj«, o katerem niso ničesar vedeli ne na občini ne ustrezne institucije, ljudje pa so le zaslužili, da se nekaj kuha za njihovim hrbtom. Poročilo sta podpisala Stane Lampe in Peter Oman. Prvi je zaposlen na Smeltu, prej pa je bil pri SCT, v tem podjetju pa še dela Oman, ki je kot projektant delal že pri dravskih elektrarnah. Po Lampe-tovih besedah gre v bistvu za lokacijski zamik. Način gradnje v eni jami z obtočnim kanalom je hitrejši, čeprav nekoliko dražji. Upoštevanje skrajšan čas gradnje pa so v teh časih neobzdrane inflacije prihranki spet tolikšni, da opravičujejo tako gradnjo tudi po ekonomski strani. Možna je tudi gradnja v deljeni gradbeni jami, se pravi, da v eni polovici struge gradijo jezovno zgradbo, v drugi pa teče Sava.

Z jezovno zgradbo na novi lokaciji bi na levem bregu Save prihranili preostanek ceste na Orehovem, rušitev 10 hiš, na desnem bregu Save pa bi se izognili rušitvi boštanjke graščine, rešili bi problem Betona in sploh bi bilo manj posegov v kmetijske površine. Po Lampetovem mnenju ne bi smeli videti rešitve le v plačevanju odškodnin, temveč bi morali zmanjšati vplive HE Boštanj na okolje na najmanjšo možno mero. »Čisto ekonomski račun nas sili, da na okolje bolj pazimo kot doslej,« je poudaril Stane Lampe.

Janez Nučič, ki je pri Smeltu zadolžen za svetovanje (consulting) pri gradnji HE Vrhovo in ga podobno dela čaka pri gradnji celotne spodnesavske verige, če jo bo dobil Smelt (o tem pa skoraj nihče ne dvomi), pojasnjuje skrivnostnost omenjenega »Poročila«. Postopek za pri-

pravo tehnične dokumentacije nalaga, da elaborat, ki ga naredi projektant, pregleda strokovna komisija. Ta zunanja skupina strokovnjakov oceni, ali je projektant dobro opravil nalogo in lahko elaborat tudi dopolni. Predsednik komisije za revidiranje je bil Peter Skok iz slovenskega elektrogospodarstva. To poročilo je ena takih revizij, ki v bistvu ni za javnost, ker jo vzemirja. To ni revizija HE Boštanj, ampak naslednje HE Blanca. Revident je ugotavljal mikrolokacijo za HE Blanca in s svojimi strokovnjaki prišel do predloga tudi za HE Boštanj. Njeno lokacijo bi bilo možno prestaviti. Nova lokacija pa še ni preverjena, saj niso naredili geoloških in hidroloških raziskav.

Po Nučičevih besedah bo nuino posle pri projektiranju bolj upoštevali lokalne dejavnike, prostor, kjer ljudje živijo. Nepritrjana gradnja elektrarn je cenejša. Čez 20 mesecev naj bi končali dela na Vrhovem, in da ne bi prišlo do zastoja pri gradnji HE Boštanj, ki naj bi jo začeli graditi konec letošnjega leta, v najslabšem primeru pa spomladi 1989, so bili strokovnjaki prisiljeni, da preučijo drugačen način gradnje.

Predsednica sevniškega občinskega izvršnega sveta Marija Jazbec meni, da se ne bi smelo zgoditi, kar se je v tem primeru. Zdi se ji skrajno neprimerno, da je prišlo do tega trenutka, da se je stroka pravzaprav konfrontirala na zboru kranjov, da je lokacijski načrt sploh prišel v javno razpravo, ne da bi se stroka poprej uskladila in znala ljudem postreči z ustreznimi odgovori. Zdjaj bo treba počakati, saj so na potezi strokovnjaki. Vsekakor pa morajo računati s tem, da bodo v resnici ponudili ljudem drugačno, ki najmanj prizadene okolje, interese večine ljudi. Na dani je, da je pravi šok za družine, ki bi se morali posloviti po, denimo, 20 letih od svojih domačij in zemlje ter začeti z vsem nanovo v drugem okolju. V Jugoslaviji imamo že dovolj šok terapij, zato je prav, da bi odgovorni pri gradnji savskih elektrarn v Posavju obnašali bolj odgovorno.

PAVEL PERC

Olimpizem

BITI ŽENSKA NI VEČ USODA

Lord Killanin je v svoji avtobiografiji dejal, da je bil eden od njegovih največjih upov v času, ko je bil na čelu Mednarodnega olimpijskega komiteja, da bodo končno vanj imenovali tudi žensko. Danes se v komiteju, ki bi ga mnogi ljudje opisali kot enega najbolj ekskluzivnih moških klubov na svetu, štiri ženske.

Zgodovina modernih olimpijskih iger je ena sama vrsta poskusov, da bi si ženske izbojevale vstop nanje, dosegle enako število in položaj športnih disciplin kot moški in si pridobile nekaj moči v nacionalnih in mednarodnih telesih, ki tvorijo olimpijsko gibanje. V gibanju, katerega ideologija je posvečena boljšemu razumevanju med mladimi ljudmi različnih narodov in kultur in ki to poskuša doseči z zbiranjem športnikov z vsega sveta, je ironično, da so strukture moči in trdno prisvojenih interesov na nacionalni in mednarodni ravni poskušale izključiti iz enakovrednega sodelovanja kar polovico človeštva — ženske.

Ustanovitelj modernih olimpijskih iger je imel popolnoma nedvoumno mnenje o mestu žensk na olimpijskih igrah; baron Pierre de Coubertin je dejal, da je njihova vloga polaganje vencev na glave (moških) zmagovalcev.

V zgodnjih začetkih modernih olimpijskih iger pripisujejo njihov izrazito »moški« ton poskusom, da bi začrtali vzporednice z antičnimi igrami, kjer je bila kazen za ženske, ki so jih zasačili, da sodelujejo ali gledajo igre, smrt. Seveda pa ustanovitelji modernih olimpijskih iger tudi niso upoštevali dejstva, da ženske njihove dobe vendarle gojijo šport. Letom med 1896 in 1928 so zato raziskovalci pritisnili nalepko »tradicija in odpor«. Coubertin je bil pri tem eden največjih skrajnežev in zagovornikov moškega špor-

ta. Zapletene poti, po katerih so razna športna telesa, ki so jim seveda vladali moški, zastopala žensko stran pri zahtevkih za vključitev novih športnih disciplin, tudi kažejo na središčni pomen moči in procesa odločanja.

Leta med 1928 in 1952 so leta »urejanja razmer in bojevanja«, v tem času so izjemni dosežki, kakršni je bila recimo kopica olimpijskih medalj Nizozemke Fanny Blankers-Koen, pokazali žensko športno moč, vendar je bilo število tekmovalk še vedno zelo majhno in javno mnenje še vedno na strani tistih, ki so trdili, da vrhunski šport za ženske ni niti varen niti zaželen, še posebno ne v disciplinah, kakršne so teki na dolge proge ali eksplozivni napor pri metanju ali suvanju atletskih orodij. Tedaj je bilo podobno kot tudi še danes lažje dobiti priznanje za ženske športe estetske in manj tekmovalne narave. Prepri o ženskih atletskih metih so divjali v letih po drugi svetovni vojni in predsednik MOK Avery Brundage je predlagal, naj iz ženskega atletskega sporeda mete enostavno črtajo. Ko so ga leta 1952 izbrali za predsednika Mednarodnega olimpijskega komiteja, ženske niso dobile pomočnika, ki bi si prizadeval za pomnožitev ženskih olimpijskih športov. Na helsinkiških igrah leta 1952 je bilo tekmovalk še vedno le 10 odstotkov.

V letih 1952—1984, ki jim pravijo leta politike in ekspanzije, so športnice iz vzhodnoevropskih socialističnih dežel pokazale, kaj lahko dosežejo ženske, če jim omogočijo, da se popolnoma posvetijo športu. V teh letih so športnice iz raznih dežel demonstrirale, da fiziologija ni usoda in da vrhunski športni dosežki ženske ne ogrožajo, še več, premagovale so razdalje in dosegle rezultate, ki so se moškim na prvih olimpijskih igrah leta 1896 zdeli nedosegljivi.

Vendar je vredno omeniti, da je bil celo na moskovskih olimpijskih igrah, v deželah, kjer je spolna enakost eden od temeljev državne ideologije, ritual podeljevanja medalj enako spolno stereotipen kot vselej; medalje so nosila lepa dekleta v narodnih nošah in tako izpolnjevala vlogo, ki jim jo predpisal že Pierre de Coubertin. Štiri leta pozneje so podelili položaj olimpijskih športov dvema novima športoma. Oba sta bila in ostajata izključno ženska — sinhrono plavanje in moderna ritmična gimnastika — poosebljata vrednote, kot so telesna privlačnost, natančnost in slog ter

predstavljata ozek, stereotipen pogled na žensko telo. Vendar take discipline vsaj pomenijo alternative izrazito »moškim« zahtevam »cilius, altius, fortius« olimpijskih spopadov. Toda omeniti moramo, da ta dva športa bolj kot katerikoli drug izpolnjujeta ideologijo ženskosti, ki podpira trditve tistih, ki se bojijo, da tekmovalni šport za ženske ni primeren. Igre v Los Angelesu so v resnici pokazale, da imajo ženske še vedno kopico težav pri doseganju enakosti z moškimi udeleženci. Noben dokaz ni prepričal organizatorjev, da bi moški in ženski maraton lahko potekala hkrati kot dve ločeni disciplini; dosežek prve olim-

pijske maratonske zmagovalke Joan Benoit nekaj tednov po operaciji noge so kmalu zatemnili pogovori o pogledu na izčrpano in dehidrirano švicarsko tekmovalko, očitno »neestetsko« podobo ženskega vrhunskega športa. Na istih igrah pa so prvokrat razcepili tekmovalje v streljanju: pištolo na moško in žensko disciplino. Čuden napredek kajti to je bila prejšnja skupna disciplina, v kateri so moški in ženske tekmovali v isti disciplini in enakih okoliščinah, kje ni bilo nobene očitne prednosti za katerikoli spol.

Vprašanja, ki so povezana z ustvarjanjem enakih pravi za obe polovici olimpijcev, ni le preprosta posledica pokroviteljstva in neenakosti spolov, je tudi posledica porazdelitve moči v modernem športu in športnih organizacijah. Naraščajoča tržna vrednost olimpijskih iger bo najbrž sporna vprašanja še bolj zapletla, kajti treba je zadovoljčevati pokrovitelje, ki jih je veliko težje pritegniti k ženskim športom kot k moškim, zaradi pričakovanih stereotipnih podob ženskosti, ki niso vedno v skladu z življenjem vrhunske športnice — in tudi ne z življenjem običajne delovne ženske, če smo že pri tem!

Olimpijske igre so še vedno prvi športni dogodek na svetu, tisti, kjer si vsi želijo zmagati bolj kot kjerkoli drugje. Zato gotovo največjeje vplivajo na razvoj ženskega športa po vsem svetu. Ker se zdi uspeh na OI tako pomemben, so mnoge dežele namenile ogromno denarja in pameti razvoju ženskega športa. Pri tem so najuspešnejše vzhodnoevropske socialistične dežele. Vendar v večini dežel in v mednarodnem merilu šport še vedno v glavnem vodijo moški — za moške. Nacionalnim športnim telesom — tudi olimpijskim zvezam — vladajo moški. Način, s katerim Mednarodni olimpijski komite izbira svoje nove člane, ki ne predstavljajo nobene države, teži k ohranjanju statusa quo. Zelo težko si je predstavljati, da bi se to lahko spremenilo, če same članice ne bodo spremenile svojih struktur in postopkov. Športnice dandanes veliko prispevajo k uspešnosti olimpijskih iger in pozornosti, ki jim jo posvečajo gledalci. Gotovo je že čas, da začnejo njihovi dosežki odsevali tudi v sistemih moči nacionalnega, mednarodnega in olimpijskega športa.

J. PENCA

Ne le okras na stadionu: Florence Griffith-Joyner, srebrna medalja v teku na 200 m na OI v Los Angelesu in SP v Rimu in zlata v štafeti 4x100 m na SP v Rimu.

ZADNJE DEJANJE

Na poti skozi prazno vas je stari Pokorn nenadoma obstal pri majhni kapeli sv. Matere božje in se obupano zazarl v belo, z rožnato svetlobo oljne svetilke ožarjeno vdolbino v zidu, kot da bi tam našel razumevanje in pomoč. Bilo mu je, kot da bi mu nekdo z mrzlo roko trgal srce.

Med pisanimi papirnatimi in povoščenimi rožami je pod zvezdno krono s sklenjenimi rokami stala večno mlada mati ubogih in ponižanih. Komaj pa je pogledal beli, brezbržni obraz, se je obrnil stran, povsili glavo in se napotil dalje proti domači hiši. Zdelo se mu je, da je tudi božja mati postala mrzla, mrtva in nemočna. Ne da bi kaj mislil, mu je prišlo na pamet, da jo je on sam izrezljal in v dolgih letih vedno znova našel pri njej tolažbo in upanje, se ji zauljal in po njej veroval v pravičnost Očeta.

V hiši so ga srečale vprašujoče, mirne oči. Bilo je že poldan, toda nihče si ni upal niti na cesto niti na delo. Pri mizi je sedel starejši sin France s hčerkico na kolenih. Pri peči je stala snaba Katra. Od okna do okna je hodil mlajši sin Štefan. Vsi so molčali.

»Vse hiše so prazne. Vso vas so odpeljali,« je začel Pokorn. Katra se je zrušila na klop in začela jokati: »Bog se nas usmilil!«

Pokorn jo je pogledal, obraz mu je otrdel: »Pusti Boga, Katra, Bog ne odloča več. Človek je stopil na njegovo mesto, človek.«

»Torej samo nas niso izselili. Že vem, zakaj!« je rekel Franc. »Toda jaz za te svinje že ne bom delal!« Prestrašeno ga je pogledala Katra: »Kaj govoriš, Franc? Kaj moremo? Delal boš, kar ti bodo rekli!«

Štefan je obstal sredi sobe: »Bomo že videli, kaj potrebujejo in kako. Toda jaz ne bom tukaj čakal na njihove ukazel!«

»Storite, kar hočete, jaz vas ne morem siliti ne za eno ne za drugo. Eno pa vem — na Boga se ne moremo več zanesti. Človek mora sam spoznati svojo usodo in sam odločati. Storite, kar hočete, otroci!... Tako je dejal stari Pokorn. Sedel je k peči in tudi sam ni vedel, kaj naj stori. Skoz okno je sijalo toplo sonce. V delavnici je čakalo delo. A zdelo se je, da je vse brez smisla.

Čez nekaj dni je šel Štefan na občinski urad in se odjavil za Graz. Zvečer si je zložil v nahrbtnik toplo perilo, dva para nogavic, brisačo, odejo in nekaj hrane. Ko je legla na vas temna noč, je stal pri vratih, pripravljen na odhod. V roki je stiskal lovsko puško. Franc je bil zunaj, prisluskoval je korakom orožnikov, ki so stražili okrog šole in na vaški cesti.

»Štefan«, je rekel Pokorn, sedé pri peči star in zlomljen, njegov glas se je tresel, »dobro moraš premisliti, kam greš in zakaj; dobro moraš premisliti, Štefan.«

»Vem, oče, vem, kaj jemljem nase. In ne grem sam.«

Tiho se odpro vrata. Franc se splazi v sobo: »V redu, pridi!« Rahlo se vrata zopet zapro. Pokorn obsedi nepremično, gleda vrata, in kot bi tam še vedno videl Štefana, govori tiho dalje: »Potem je dobro, sin, pojdi! Če se človek svojih dolžnosti zaveda, se ničesar ne boji. Pojdi, sin, in ne boj se!«

Bilo je že pozno ponoči, ko se je Franc vrnil. Katra in mala sta že spali. V temni sobi je Pokorn še vedno sedel pri peči.

»Kako daleč si šel z njim?« je tiho vprašal.
»Do kovačeve zidanice, tam so ga čakali.«
»Koliko jih je bilo?«
»Devet; s petimi puškami.«
»Dobro, da ni sam. Kam bodo šli?«
»Čez mejo.«

Franc se je slekkel v temi in odšel spat. Stari pa je obsedel pri peči in gledal v noč, kot bi videl sklonjene postave, ki se hitro in tiho premikajo prek mehkih polj. Šele ko je v okna posijal modrosivi jutranji svit, se je zleknil po široki klopi in zaspal.

Ko se je prebudil, je bila soba polna sonca. Na sredi sobe je na tleh sedela mala Justa pri svojih igračah. V kuhinji se je Katra z nekom pogovarjala. Iz delavnice spodaj so se slišali udarci lesenega kladiva. Pokorn je vstal, okorel, s težko glavo je šel v kuhinjo. Pri mizi je sedela Katrina mati Terezija. Pogledala je starega in si z robcem obrisala objokane oči.

»Včeraj sem slišala, da so od tod vse izselili, prišla sem pogledat. Hvala Bogu, da ste vsaj vi ostali.«
»Bogu se ni treba za nič zahvaljevati,« je ostro odvrnil Pokorn. »Bog nam ne more več pomagati.«

Prestrašeno je pogledala Tereza starega moža, ki je bil po prečuti noči videti bled in bolan.

»Kaj praviš, Jožef? Komu naj se človek zaupa v takih časih? Kdo nam more pomagati?«

»Nihče!« odvrne jezno Pokorn, sede za mizo in molče pije svojo skodelico mleka. »Nihče nam ne more pomagati!«

»Hočeš še, oče?« vpraša Katra, ko stari odrine prazno skodelico na stran.

Pokorn ne odgovori. Zvije si cigareto in odide v delavnico. Tereza gleda za njim skoz okno, kako zunaj pljune na tla in nekaj mrmra.

»Zdi se, kot bi bil zmešan; paziti moraš nanj, Katra, bolan je.«

Proti poldnevu sta prihrumela dva tovornjaka. Star belolas mož, dva orožnika in nekaj žensk so hodili od hleva do hleva. Vso preostalo živino so zgnali skupaj v največje hleve.

»Kočevarji so prišli,« je povedala Katra pri kosilu.

»Zdaj se mi dozdeva, kot da nismo več tu doma.«
Komaj je to izrekla, so se odprla vrata, dva orožnika in belolasec so vstopili. Ne da bi kaj rekli ali vprašali, so pregledali vso hišo.

»To bi bila edina ustrežna hiša v vasi,« je začel belolasi, »dve sobi zgoraj, dve sobi spodaj in kuhinja, to bi bilo v redu.«

»Kaj pravite?« je vprašal Franc.
Belolasec ga ni niti pogledal. »Je to Slovenec?« je vprašal orožnika.

»Da, Slovenec.«
»Potem je v redu, jutri mora biti hiša izpraznjena,« je še dejal in odšel.

»Kaj naj to pomeni?« je vprašal zopet Franc. Eden izmed orožnikov je vzel iz žepa notes in svinčnik.

»Si ti mizar Pokorn?«
»Da.«
»Kakšno družino imaš?«
»Očeta, ženo in hčerko.«
»Kje je brat?«
»V Grazu.«

»Dobro. Sedaj pospravi svoje stvari in se preseli v hišo številka 18. Delavnico in hleve lahko obdržiš jasno?«

Franc je obstal kot vkopan. Z roko se je opiral na stol. »Bij! Bij svinje, ubij jih!« mu je gorelo v možganih. Pred njim pa je na tleh sedela hčerkica, z velikimi očmi je nerazumevajoče gledala tujce.

»Vam je jasno?« je zopet zakričal orožnik. »Jutri mora biti hiša prazna!« Vrata so se zaloputnila. Po dvoriščnem kamenju so se oddaljevali težki koraki.

»Franc,« je začela Katra. Ni več jokala kot prej za vsako malenkost; spoznala je, da potrpljenje in zdržljivost lahko več pomagata kot solze. Od jeze pobledeli možev obraz jo je delal nekako močno, odločno. »Franc, ne razburjaj se, šli bomo...«

»Številka 18, to je stara Vincenčeva hiša, kaj ne?« je čisto mirno vprašal stari Pokorn. Nato je dodal: »Že nekaj let je bila prazna; kdo ve, če je še kakšna peč v njej.«

Njegov glas je nenadoma postal višji, ostrejši. »Šli bomo, Franc, tako mora biti... toda svoje hiše ne bom kar tako prepustil!« Kaj je s tem mislil, ni niti sam jasno vedel.

Popoldne je začela Katra pospravljati perilo in posodo. Nenadoma ji je padlo na um: »Kako bi bilo, če bi šli v Brege k materi?« Takoj je to povedala Francu in očetu. Francu je bilo vseeno. Na tihem je imel že vsak zase neko odločitev, le govorili še niso o tem.

Vas Brege je ležala precej daleč. Stari Pokorn je napregel konja. Franc je šel na orožniško postajo. »Hiša št. 18 je skoraj nevseljiva,« je razložil stotniku. »Ali bi se smeli morda preseliti v Brege k tašči?«

»Kaj boš delal tam, mi potrebujemo mizarja tukaj,« mu je odgovoril stotnik.

»Samo za očeta in ženo prosim,« je rekel Franc, »jaz se bom odpeljal k bratu v Graz.«

»Ali bi mogli najti kakega mizarja med Kočevarji?« je zaklical stotnik skoz odprta vrata v sosednjo sobo. Vstopil je orožnik.

»Da, gotovo.«
»Dobro, napiši mu dovoljenje za Brege, toliko in toliko oseb, toliko in toliko predmetov.«

Drugi dan proti večeru je peljal stari Pokorn zadnji voz. Za vasjo se je dvigala pot med vinogradi proti sivi steni gozda. Tam pod prvimi hrasti je obstal. Sedel je na voz, si zvil cigareto in opazoval vas pod seboj. Na robu ravnine so stale hiše med praznimi vrtovi. Za hišami se je dvigal beli stolp vaške cerkve. Poleg nje šola s streho iz rdeče opeke. Za črnimi okni so sedaj razgrajali orožniki. Nekoliko odmaknjena iz loka vrtov je ponosno stala njegova nova hiša. Dve nizki, široki okni podstrešnih sob sta se lesketali kot temna globina proti gozdu, kot bi nekoga iskali v daljavi. Spodaj je nekdo odprl rumeno po-barvana vrata delavnice.

»Ne boste se dolgo tam sprehajali, roparji!« je menil Pokorn pri sebi. »Ne, ne...«

In nenadoma se je spomnil, kako sta s Francem, kajti Štefan je bil takrat pri vojaki, vso zimo dan za dnem vozila debela jelova debela na žago in nato dan za dnem deblo za debelom oblala in tesala in vrtila in postavljala v steno. V svojih rokah je potekal vsak kamen, vsako opeko, vsako desko, vsako šipo, vsak žebelj in vsak vijak od temelja do dimnika. In sedaj? Pojdi! Zate tu ni prostora! Sedaj pripada hiša Nemcem, Kočevarjem.

S težko roko je potegnil Pokorn preko oči. Bilo je proti božiču, ko je bila hiša dograjena. Neke nedelje se je vračal z Breg. Ko je stopil iz gozda, je ležala ravnina v večernem soncu. Tu, pod tem hrastom je tedaj obstal s klobukom v roki. Skozi modro večerno svetlobo je zagledal bele stene, svetla okna svoje hiše in zdelo se mu je, kot da vidi pred seboj cvetočo pomlad, polno mladosti in varnosti, kot da se šele sedaj pričinja življenje.

»Ne, ne!« je vzkliznil na glas, se obrnil in zgrabil vajeti.

Minilo je že nekaj tednov, odkar je Franc odšel. Noči so se daljšale. Začelo je zmrzovati. Suh veter je vel od vzhoda. Vse večere je sedel Pokorn v kotu pri peči, z nikomer ni govoril; pogreznjen v misli je strmel v temna okna.

»V vsaki hiši sedijo sedaj Kočevarji,« je pripovedovala Tereza. Dopoldne je bila na občinskem uradu. »Pri vas stanuje upravnik ali komisar ali bogve kdo; spodaj pa je pisarna.«

Pokorn je strmel skoz okno, kot bi ničesar ne slišal, le pri sebi si je mislil: »Naj le mirno spijo, svinje...«

Proti polnoči se je oblekel, vrgel preko ramen vrečo, ugasnil luč in se tiho splazil iz hiše. Stopil je skozi sadovnjak, na odprta polja, veter mu je udaril v obraz. Krog in krog je kot neskončno morje ležala noč, na nevidnem nebu so se bleščale le posamezne drobne zvezde kot trepetajoče iskre. Hitro se je bližal gozdni poti in z vsakim korakom postajal bolj trden, bolj odločen. Ko je stopil iz gozda skozi vinograd proti svojemu vrtu, mu je bilo, kot bi bilo vse njegovo življenje določeno samo za to dejanje. Pri skednju je obstal in prisluskoval. Vse tiho, kot v grobu. Poleg je stal hlev. Tišina. Med hlevom in hišo je bilo skladišče, polno desk in debel. Tiho in temno. Samo srce bije. Lahno je odprl vrata, se hitro splazil skozi visoko naložene skladovnice desk, odprl majhna vrata in že je bil v prostorni delavnici. Obdal ga je topel, domač vonj lesa in smole. Za trenutek je obstal, se zdrznil, kot bi stopil čez prag bivanja v neznane globine svetišča. Nato je prižgal svečo, jo postavil na tla v kot, hitro znosil na kup oblanje, ostanke lesa, vrgel preko deske late, manjše kose pohišta in prižgal. S svečo v roki je obstal pri vratih, dokler niso dolgi zlati plameni dosegli lesenega stropa pod kuhinjo. Nato je zaprl vrata, se splazil v skladišče, potegnil iz vreče pločevinasto ročko, jo izpraznil na deske, vrgel svečo na tla in skočil skozi vrata na prosto.

Pa! Pa! Pa! je začelo pokati z njim, toda še preden je postalo na dvorišču svetlo, se je že vzpenjal skozi vinograd proti gozdu. Tam je padel na tla na debelo plast suhega leskovega listja. Roke so mu trepetale, po čelu mu je tekel mrzel pot. Ležal je, komaj se zavedajoč, kaj se dogaja, in tiho šepetal: »Zdaj je vseeno, zdaj je vseeno, vseeno...«

Nenadoma so se skozi šumenje gozda komaj slišno razlegli strelci. Pokorn je skočil pokonci, zgrabil z rokami za veje leskovega grma in nemo strmel preko vinogradov v razsvetljeno vas. Od tam, kjer so stali njegova hiša, hlev in skedenj, so se dvigali proti nebu plameni kot grozeč vulkan, veter jih je trgal in pehal tako visoko in divje, da so že zagorele strehe sosednjih hiš, da so visoke lipe izginjale v naročju ognja, da se je v višinah neba skrila črna jesenska noč. Pokorn se je z razširjenimi rokami držal za veje leskovega grma. Njegov obraz se je razjasnil, kot bi bil nenadoma iztrgan iz globin zemlje, kot bi zagledal svetost večnega sonca. Stopil je iz grma, dvignil pesti in z napol blaznim glasom zakričal: »Ne boste nas! Ne boste nas uničili! Ne Štefana, ne Franca, ne Pokorna!«

Nato se je obrnil in odšel skozi šumeči gozd, preko katerega je veter trgal rdeče oblake kot plapolajoče zastave boja.

ANTON DAUGUL

INDUSTRIJA GRADBENEGA MATERIALA P.O. DOBRUŠKA VAS 68275 ŠKOCJAN, telefon (068) 76-230

Graditelji, člani stanovanjske zadruga Šentrupert

enkratna priložnost

devet mesečno obročno odplačevanje

BETONSKI ZIDAKI 25/20/40

BETONSKI ZIDAKI 20/20/40

- betonske garaže
- betonski bloki
- dimniške tuljave
- dimniške kape

Iz »ROBA«

Po izidu Pesniškega almanaha mladih (1983), kar je skupni naslov za zbirko pesniških zbir predstavnikov takrat najmlajšega pesniškega rodu na Slovenskem, se je v zalozbah sicer marsikaj premaknilo v prid mladim, uveljavljajočim se avtorjem. Nič več niso bila samo Pota mladih pri Mladinski knjigi tista, ki so bila temu ali onemu obetajočemu pesniku ali pisatelju pripravljena izdati knjižni prvenec, saj so se zlagoma pojavile še tri možnosti za to. Najprej je svojo knjižno zbirko Alpeh ustanovila Književna mladina Slovenije, tej je takoj sledila koprška Lipa z osnovanjem zbirke Rob, nato pa so več posluha za objavljane del začetnikov pokazala mariborska Obzorja, ki pa v ta namen niso ustanovila nove oziroma posebne zbirke. In ni bilo treba dolgo čakati na izid prvih knjig iz novih zbir, predvsem Alepha in Roba. Tako Aleph kot tudi Rob imata za seboj že lepo bero, po več letnikov. Posamezne letnike sestavljajo resda pretežno prvenci, pesniške in prozne knjige, vendar je treba takoj dodati, da so te knjižne zbirke dovolj odprte in da pomagajo do drugih ali tretjih knjig piscem, ki po izidu prvencev v osrednjih zalozbah niso našli pretilirano prijazne obraze. Med avtorji dozdajšnjih knjig so kajpak tudi almanahovci, poleg njih pa najdevamo imena pesnikov in pisateljev, ki bolj poredko spravijo skupaj kakšno novo delo, a tudi take, ki svojih tekstov drugje bržkone ne bi mogli tiskati, nemalokrat zato, ker se ti teksti nekako ne ujemajo z založniškimi koncepti.

Danes imamo pred sabo tretji letnik koprške zbirke Rob. Enako kot v prejšnjih so tudi v tem predstavljeni štiri avtorji: Vojin Kovač-Chubby s posthumno pesniško zbirko »Chubby was here« (Peter Božič pa je pri Alephu izdal roman o tem avtorju in celo pod enakim naslovom), Jure Detala s proznim delom »Pod strašnimi očmi pontonskih mostov«, Damjan Jensterle s pesniško zbirko »Tepežni dan« in Primož Piskernik tudi s pesniško zbirko »Srž krutosti«.

Zbirka »Chubby was here« predstavlja skromen izbor iz zapuščine leta 1985 preminulega pesnika Vojina Kovača-Chubbyja, vendar je to, kar je izšlo, obenem s celostno pesnikovo osebnostjo, nepogrešljiva sestavina slovenskega avantgardizma s konca šestdesetih let, dejali bi, da celo njen najbolj radikalni del. Pesmi so torej po nastanku stare, in če so se takrat komu zdale napisane mimo ustaljenih obrazcev in estetike, se njihova prava vrednost kaže šele v tej objavi. Skoz povrhnjico njihove posmehljive in včasih grobe dikcije se bralcu razkriva ranljivo in skrajno občutljivo človeško bitje, ki se je v svojem času zgolj z golo, ne-močno besedo postavljalo po robu zlaganosti in svetohlinstvu zatohlega slovenstva. Kajpak takšnega, kakršno se mu je kazalo v letih, ko je te pesmi pisal, in je najbrž takšno tudi bilo. Zdaj, ko pesnika ni več, moramo le še obzalo-vati, da ni dočkal tistega, za kar se je bojeval: zdaj je namreč bitka zoper postane in skrepenele vrednote sentimentalnega humanizma in brezkonfliktne idilike, v katero je bil vprežen kot človek in pesnik, dobljena.

Na neki hudi čas, poln konfliktov in nenavadnih zapletov, se navezuje tudi Detelova proza Pod strašnimi očmi pontonskih mostov. Zgodba, ki jo popisuje in filigransko analizira vzroke in posledice konfliktnih situacij v njej, ima trdno dokumentarno osnovo, saj je avtor vse, kar bralec lahko prebere, resnično doživel. Gre za nekakšno »biografijo« obdobja, ko je prišel avtor zaradi svoje posebne drže v staljših do družbe in pojavov v njej v spor z organi pregona, sodiščem. To je iskren in s sugestivno močjo napisan zapis o stanju, v kakršnem se je znašel in ki mu je nekako spodneslo poprejšno pokončno, samosvojno moralno držo.

Jensterletov Tepežni dan je prva poalmanahovska samostojna pesniška zbirka tega avtorja, ki preseneča s svojo liriko. Res so njegove pesmi nekaj posebnega, saj je v njih marsikaj naslonil na ljudsko pesem kakor pred njim že Gregor Strniša in še bolj Svetlana Makarovič, a je od ljudske pesmi prevzel le jasnost, ritmiko in spevnost, vse drugo pa je nastalo iz njegove izkušnje. Pesnik je v tej zbirki izčistil svoj bi-vanjski in pesniški pogled na svet. Izpoveduje oziroma ubeseduje grozo nad večnimi, neusmiljenimi zakonitostmi sveta in ta svet je usodno brezizhoden. V njem je vse zbrano, minljivost in negotovost, varljivost in farizejskost, popolna deziluzija nad stariimi, preizkušeniimi obrabici, da bi vse to razbrali.

Srž krutosti pa je naslov pesniške zbirke in knjižnega prvenca Primoža Piskernika, najmlajšega od avtorjev v lanskem letniku Roba, ki pa se od drugih razlikuje tudi po pisanju in sploh umevanju poezije. Na daleč dajo njegove pesmi slutiti, da se je avtor vsaj nekaj časa učil pri Tomažu Šalamunu, a je že tu treba med njima potegniti ločnico. Piskernik gre namreč, sledeč svojem pojmovanju poezije in sveta, pesniški svobodi, tako daleč, da mu pride prav čisto vse — vsaka stvar in odnos do nje sta lahko predmet poezije, poetičnosti. Najprepričljivejši je tam, kjer na ta način prepleta zahodnjaški in vzhodnjaški način dojemanja sveta. Vendar pa moramo takoj povedati, da ta poezija ni nekontrolirano viharšiška, da ne kipi čez robove občutkov za mero in zlahklost pa čistost pesniških podob. Ne, nič takega ni v njej, prej eno samo strastno iskanje lepote.

Knjižna zbirka Rob koprške Lipe torej nikakor ne ponuja nekaj, kar bi bilo na obrobju bračevega zanimanja, drugo-ali celo tretjerazredno literaturo. Tudi omenjene štiri knjige iz njenega lanskega letnika so dokaz za to. Skoda je le, da je vsak letnik po obsegu tako skromen, saj nam imajo mladi gotovo še marsikaj zanimivega povedati in izpovedati.

I. ZORAN

se svet razvija prav na osnovi naravoslovnih in tehnoloških spoznanj. In ker je avtorica hkrati prepričana, da poznavanje naravoslovlja bistveno pripomore k oblikovanju celovite, ustvarjalne in kritične osebnosti ter da je treba razviti sposobnosti za načrtno opazovanje, zbiranje in urejanje podatkov, sklepanje in preverjanje sklepov že pri otroku, je prav najmlajšim namenila poučne in zanimive pripovedi, zdaj zbrane v šestih knjižicah.

Knjižice je ilustriral Božo Kos v svojem značilnem slogu, ki ga imajo otroci radi in jih njegove duhovite in hkrati nazorne risbe pritegnejo. Vsebinska pa je lepo razvidna že iz samih naslovov posameznih knjižic: Odprti oči in napni možgane, Voda — čudežna tekočina, Pisani svet, Ogledni samo za čevapčiče, Umivanje za zabavo in bistro glavo, Pametna kuharica.

MIM

mo, manjka nam naravoslovcev in tehnologov. Tak zaostanek pa se nam lahko hudo maščuje, saj

PETERICA IZ HRAMA

Zanimivo je, da je obe deli, ki predstavljata sam vrh Tavčarjevega ustvarjanja, pisatelj ustvaril v poznem življenjskem in ustvarjalnem obdobju, kronika Visokega je sploh njegovo poslednje delo. Vse od leta 1919, ko je roman izšel v ljubljanskem zvonu, je delo spremljala nedeljna pozornost bralcev in poznavalcev slovenske proze. Ob izidu je roman veljal za vrhunec dotodanjega slovenskega romanopisja, v vrhu pa ostaja še naprej. Visočka kronika se »še danes bere kot vznemirljivo čtivo, ki bralca pritegne tudi zunaj zgodovinsko-literarnega konteksta, v katerem je nastal.« je zapisala v spremni besedi Marija Mitrovič.

Pregljev Plebanus Joannes je zagledal beli dan le leto dni kasneje kot Visočka kronika; a je glasnik povsem drugačnih pisateljskih obzorij in hotenj. V literarni zgodovini velja za eno najtehtnejših pripovedi slovenskega ekspresionizma, čeprav ga ni mogoče, tako kot nobene prave umetnine, stisniti v okvirje takšne ali drugačne opredelitve, saj prerašča vsako zamejeno gledanje in se vsakič kaže kot nekaj novega in svežega; tako zmaguje čas. Pripoved o stiski junaka, tolminskega vikarja, ki niha med klicem telesa in duha, med telesnostjo in zakoni cerkve, z vso močjo priteguje tudi današnjega bralca. Spremno študijo Pregljev čisti greh je napisal Matjaž Kmecl.

»Povestromani« — izraz je izumil Matjaž Kmecl v spremni besedi k Jainovemu Ovčarju Marku — kakršne je pisal priljubljene in zelo brani pisatelj Janez Jalen, ne sodijo v vrhove slovenskega literarnega ustvarjanja, bi pa manjkalo nekaj pomembnega v mozaiku slovenske proze, ki ga skupaj sestavlja Hram, če bi vanj ne vstavili kamenčka tako imenovane domačijske literature, katere odlični predstavnik je prav Janez Jalen z ro-

vedi, pisani od ure do ure in so v zapise vpleteni celi posnetki radijskih pogovorov med bazami in Skarjo kot vodje odprave, z obema planincema, ki sta se podala na osvajanje samega vrha. V te dnevniško-dokumentarne zapise pa se vrvajo pisateljeva razmišljanja in čustvovanja, ki dajejo vemu pisanju močan pečat. Tako knjiga v celoti močno učinkuje. Mirno jo lahko uvrstimo med tista dela naše planinske literature, ki so se prebila v spoštovano in cenjeno leposlovno zvrst slovenske ustvarjalnosti.

M. MARKELJ

ŠEST KNJIŽIC PAMETI

»Oblikovati je treba mlado drevce. Ko odraste, je za temeljite posege prepozno. Na fakulteto prihajajo mnogi srednješolci, ki ne obvladajo temeljev naravoslovja. Včasih odhajajo tudi diplomanti brez dovolj poglobljenih in razumljenih osnov. Oboje pa je bistven pogoj za samostojno obvladovanje novih doganjanj in tehnologij.« je dr. Aleksandra Kornhauser sodobnim razmeram primerno obudila staro resnico o dovolj zgodnjem poučevanju otrok in hkrati podčrtala velik pomen, ki ga ima dandanes v splošni izobrazbi poznavanje osnov naravoslovja, ko je govorila o zbirki šestih knjižic Pameti je boljše kot žamet, ki so pred kratkim izšle pri Državni založbi Slovenije.

Gre za komplet knjižic, pri izidu katerega sta združili moči Državna založba in Zavod za udžbenike i nastavna sredstva iz Beograda. Reči pa je treba, da se založbi nista spustili v tvegan posel. Odzivi na prvo knjižico iz zbirke, ki je izšel v nakladi 17.000 izvodov. Za tako predstavljeno naravoslovje za najmlajše so pokazali zanimanje tudi v tujini, na Danskem, v ZDA in v ZR Nemčiji, kjer že pripravljajo prilagojene prevode.

Avtorica je knjižice napisala, ker je čutila živo potrebo, da mlade pri nas usmerimo v naravoslovje in tehnologijo. Na tem področju Slovenci močno zaostaja-

Petnajstim izbranim slovenskim romanom, ki so doslej izšli v knjižni zbirki Hram, ki jo že nekaj let pošilja na police knjigarn in ljubiteljev domače nevezane besede Mladinska knjiga, se je letos pridružil nov sveženj petih knjig.

V običajni rdeče-zlati vezavi prihajajo med bralce priznana dela starejših in novejših slovenskih pisateljev, kakor so pač zastavili zasnovno zbirke njeni uredniki Matjaž Kmecl, Jože Koruza in Janez Mušič. V četrtem svežnju so izšli: zgodovinski roman Visočka kronika Ivana Tavčarja, Plebanus Joannes Ivana Preglja, Ovčar Marko Janeza Jalna, Alamut Vladimirja Bartola in Sveti Pavel Pavleta Zidarja. Kot v dosedanjih tudi v teh izdajah literarne umetnine spremljajo povsem na novo napisane spremne študije, biografski in bibliografski podatki ter ustvarjalčeva podoba.

Če bi časovni razpon, ki je zajet v teh knjigah, menili po letnicah prvih izdaj omenjenih romanov, bi videli, da je od najstarejšega dela, Tavčarjeve Visočke kronike, in do najmlajšega, Zidarjevega Svetega Pavla, minilo slabega pol stoletja, a je vendar v tem skopem času slovenska proza doživela temeljite zasuke tako v oblikovnem kot vsebinskem pogledu, o čemer zgovorno pričajo romani letošnjega Hrama.

Tako po rojstni letnici avtorja kot po letu izida je med petimi knjigami Hrama najstarejši zgodovinski roman Visočka kronika. Roman je ob Cvetju v jeseni najpomembnejše literarno delo našega klasičnega Ivana Tavčarja.

Olzozoria

JALUNG KANG

Naša himalajska odprava, ki je spomladi leta 1985 osvojila 8505 metrov visoki vrh Jalung Kang, in to prvič s severne strani, je bila v tem pogledu uspešna, vendar pa bodo vsi ljubitelji alpinizma in himalajzma, kot tudi pravijo osvajanju vrhov na strehi sveta, odpravo pomenili predvsem po tem

da je bil uspeh plačan s človeškim življenjem. Po osvojitvi vrha 22. aprila popoldne je pri sestopu zaradi izčrpanosti zdrsnil po snežni strmini član odprave Borut Bergant. Ledeno kraljestvo

osemtisočakov je postalo njegov večni grob.

Smrti davek himalajskemu gorskemu očaku, prvi, odkar naši fantje osvajajo najvišje gore sveta v daljnem himalajskem gorstvu, se je zapisal globoko v srca vseh udeležencev in marsikomu zastavil tista temeljna vprašanja življenja, ki se razmišljajočim planincem sploh rada zastavljajo, vprašanja o smislu njihovega početja in posredno o smislu življenja in smrti sploh.

V javnosti so spomini na odpravo že zbledeli, čeprav so tiskar mnogi s pozornostjo spremljali dogajanje s pomočjo vesti in doživeto poročanje samih udeležencev v dnevnem časopisju. Na novo jih oživlja in obuja naš znani pisec planinske literature Tone Skarja v knjigi Jalung Kang, ki je izšla ob koncu lanskega leta pri založbi Borec.

»Spomini iz Himalaje so kakor kamni v srcu... In nekam sem moral z njimi. Zato je ta knjiga zdaj tu.« je zapisal Skarja v svoji knjigi, ko je razmišljal o tem, kako ga odprava na Jalung Kang presunja in zahteva, da silovito doživlja znova in znova v sebi premelje in zapiše.

Knjiga je napisana v obliki dnevnika in hkrati dokumenta, saj so najbolj kritični trenutki odprave, ki predstavljajo tudi vrh pripo-

MOJ NAVDIH JE NARAVA

»Gozdarji znamo bolje opazovati naravo kot drugi ljudje. Registrirani znamo podrobno, ki drugim ostajajo skrite. Z leti se razvije čut za to, pa ne samo za naravo. Človek, ki zna videti v naravo, se nauči gledati tudi v človeško dušo. Zame je to posebno pomembno, saj sem že vrsto let vodja tuzda Gozdrastvo Podturn. Gozdarji je to to, učil tega, kar vidimo in doživimo, ne znamo izraziti v besedi, posredovati drugim.« Tako pravi Slavko Klančičar, inženir gozdarstva, poleg tega pa še pisec in kronist. Izjava, da se gozdarji težko izražajo, zanj torej le ne velja.

»Ne bi mogel reči, da sem literat. Nekaj sem objavil v Samorastniški besedi, nekajkrat sem sodeloval na srečanjih še neveljavljenih literarnih ustvarjalcev, več pa objavljam v Dolenjskem gozdarju, glasilu naše delovne organizacije. Za sodelovanje pri tem glasilu sem lani dobil tudi Voljčevo priznanje, ki ga podeljuje Delavska enotnost. Pesmi pa se je že kar nekaj nabralo, in ko jih bo še več, bom morda gradivo poskusil urediti in izdati zbirko. Na to pa sedaj še ne pomislim. Sem pač predvsem gozdar in imam s tem dovolj dela.«

Slavko Klančičar je prišel na Dolenjsko leta 1960. Tukaj se je poročil z domačinko, Stražanko, in je, kot pravi, že pravi Dolenjec. Naselil se je v Dolenjskih Toplicah, ima dva že skoraj odrasla sinova, ki študirata, eden biologijo, drugi kemijo, prosti čas pa najraje preživlja v naravi ali v svojem vinogradu. Zelo rad tudi potuje in piše potopise.

Zanimivo je, da ima Slavko dve pesmi tudi že uglasbeni. Dirigent in skladatelj Janez Kuhar, ki je večkrat prihajal ustvarjat v Dolenjske Toplice, mu je potožil, da nima pravih besedih. Slavko jih je hitro napisal in mu jih dal in ni dolgo trajalo, ko so bile že uglasbene, izdane v posebni zbirki otroških pesmic in posnete na kaseto.

»Imam nekaj vzornikov, ki so mi posebno pri srcu. To so Kajuh, Prežihov Voranc in Menart, pravi Slavko Klančičar. Z moderno poezijo se vedno ne strinjam. Ni sicer nujno, da je človek suženj rime, mislim pa, da mora sem imeti neko vsebino, mora nekaj povedati.«

T. JAKŠE

Pričujoči zapisi temeljijo na resničnih dogodkih, ki so pred tremi in več desetletji razburjali dolensko javnost, le osebe in kraji v njih so, ker so glavni junaki povečini že pošteno odslužili svojo kazen, izmišljeni.

ZARADI PONOSA IN ČASTI

»Jaz sem mož pokojne Marije, medtem ko je uboja osumljeni Janez moj stric, brat mojega očeta.« je le nekaj ur po strašnem zločinu, ki se je pripetil na kolovozni poti med vinogradom in vasjo, preiskovalcem pripovedoval mož umorjenke. »Oba z osumljenim Janezom sva bila leto poprej skupaj na delu v Nemčiji in sva se vrnila šele lansko jesen. Takrat smo tudi prišli v spor, ker je obdolženec trdil, kako moja žena okoli raznaša govorice, da je imela njegova v času najine odsotnosti druge moške. Zaradi tega je Janez vložil tožbo na sodišču, vendar poskus poravnave ni uspel, saj se na poravnalni svet ni javil.

Včeraj, bil je 2. april, sva bila v ženo v vinogradu, enako danes, le da sem ženi pred večerom rekel, naj gre domov in uredi otroke. Res je odšla okoli 17.30. Z njo je bila tudi Katra, ki ji je pomagala pri delu. Dobrih 10 minut je minilo, kar je Katra pritekla nazaj in me pričela klicati s poti. Kričala je, naj grem na pomoč, naj pokličem druge, da je žena zaklana. Bila je vsa krvava. Videl sem, da je imela na laktu desne roke zevajočo rano, kazala mi je tudi, da krvavi na desnem, prav tako na levem stegnu, vendar zaradi razburjenja rane nisem videl. Pozneje sem slišal, da je bila z nožem zadeta tudi v prsi, prav tako sem kasneje od drugih izvedel, da so jo odpeljali v zagrebško bolnišnico.

Ko mi je Katra povedala, kaj se je zgodilo, sem nemudoma stekel proti domu v smeri in po poti, koder je odšla tudi žena. Nekako po 500 metrih sem jo našel ležati na poti, obrnjena je bila na levi bok, brez znaka življenja. Nisem opazil, da bi krvavela.

Ležala je na prsni, pred njo je bila košarica in poleg nje je stala pletenka,« je s solzami v očeh pripovedoval Marijih mož. Ni bilo dvoma, da je bila posredi Janezova roka.

Janez se je poročil pred enajstimi leti, v zakonu se mu je rodilo troje otrok. Z ženo sta živela v precejšnji revščini, tudi odnosi med njima niso bili vselej najboljše, saj je ženo večkrat pretepel. Sicer pa je Janez v vasi veljal za dokaj umirjenega možakarja, vase zaprtega in na ženo izredno ljubosumnega. Če odštejemo občasne prepire, je bilo življenje v družini vendarle znosno, veliko tega pa se je postavilo na glavo, ko se je Janez za krajši čas odpravil v Nemčijo. Po vasi so se namreč tedaj raznesle govo-

rice, da se žena družila z drugimi moškimi. Janez je prejel celo anonimno pismo, kar vse je privedlo do tega, da se je že po nekaj mesecih vrnil domov. Na ženo je pričel pritiskati, naj mu vendar prizna očitano, hkrati pa je v njem tlelo močno sovraštvo do vseh tistih, ki so govorice o nezvestobi žene raznašali, predvsem do Marije in Katre. Janez je postal vse bolj prepirljiv, tudi ženo je vse pogosteje pretepal, tako da je slednja večkrat govorila sosedom, da bo moža zaradi tega pustila. Zadnji teden pred zločinom se je Janez docela zaprl vase, z nikomer ni govoril, bil je razdražljiv in očitno je bilo, da snuje načrte, kako bi končno maščeval načeti ponos in čast.

Usodnega dne je bila domala vsa vas v vinogradih, tudi Janez s tastom in taščo pa Marija, Katra in še mnogi. Pri delu so si pomagali med seboj, drug pri drugem so popili kak kozarec vina, v Janezu pa je vse bolj dozoreval sklep, da uresniči zle namere. Okoli druge ure je odšel iz vinograda domov, pri ženi pustil ključ zidanice, vaščana sta ga videla tudi, kako se poslavlja od svojega najmlajšega sina, rekoč: »Ne buš več imel svojega ateka.« Zdravo, nečemo se više videti.« Kot sta kasneje izjavila, sta bila prepričana, da Janez snuje samomor. Toda njegove misli so bile druge. Vrnil se je v vinograd.

»Ko sem tistega dne rezal trte v vinogradu, so mi vse pogosteje na misel prihajale govorice o moji ženi in dokončno je v meni dozorel sklep, da z Marijo in Katro, ki sta te vesti raznašali, obračunam. Žena mi je namreč trdila in zagotavljala, da so obrekovanja lažna, da nikoli ni bila z drugimi moškimi. Sklenil sem oprati svojo čast, vedel sem, da moram Marijo in Katro ubiti. V vinogradu sem na hitro popil še nekaj kozarcev vina, nato pa po kolovozni poti odšel do samotnega kraja in čakal. Vsega petnajst minut je minilo, ko sem zagledal obe ženski, kako se vračata proti domu.« je miličnikom ob aretaciji pripovedoval Janez.

Ko sta se mu Marija in Katra približali, je Janez skočil izza grmovja na pot z nožem v roki in se postavil pred prvo, rekoč: »Zaklat ču te.« Ta mu je odvrnila le, da lahko, če misli, da je kriva, in že ji je Janez z močnim zamahom zasadil nož v levo stran prsi, naravnost v srce. Marija se je zgrudila mrtva. Hip zatem se je Janez obrnil še k presenečeni Katri z besedami: »Nečeš mi ni uteči!« Katra je prestrašena skočila po strmem pobočju pod kolovozno stezo, vendar jo je Janez dohitel. Tudi njo je hotel zabosti v prsi, a mu je nastavila roko, tako da ji je prebodel laket, zatem pa jo z nožem sunil še v hrbet pod levo lopatico. Katra je obmirovala, dajala je vtis, kot da je mrtva, Janez jo je še sunil z nogo, da se je skotalila po pobočju, nato pa odšel proti vasi. Miličniki so ga našli šele naslednji dan v sosednjem gospodarskem poslopju. Katra je na srečo zločin preživela, rešila jo je le prisebnost.

Na sojenju, ki je bilo 23. septembra 1964. leta, je bil Janez obsojen na 11 let zapore, pri čemer je sodišče upoštevalo, da je bila njegova sposobnost dojemanja tega, kar se dogaja, bistveno zmanjšana. Tožilec se je zoper takšno kazen pritožil, smatral je, da je prenizka. Vrhovno sodišče je pritegnilo mnenju in Janezu izreklo sodbo trinajstih let zapore. Kazen je odsedel na Dobu, pri čemer je treba dodati, da mu je vrhovno sodišče po nekaj vlogah za izredno omilitev kazni naposled vendarle ugodilo in sodbo spremenilo v prvotnih enajst let zapore. 28. junija 1975 pa je Janez prejel sklep komisije za pogojne odpuste pri republiškem sekretariatu za pravo sodje in upravo, s katerim je bil pogojno izpuščen.

OBRAZI

V SLUŽBI POŽREŠNEGA HLAPONA

Sredi aprila praznujejo slovenski železničarji svoj dan. Dandanes gre to precej neopazno mimo, saj smo se že navadili, da je železničarski poklic pač poklic kot vsak drug, pa tudi železnica kot prevoznica tovora in potnikov je, — čeprav je energetska križa konec sedemdesetih let pokazala, da po krivici

— dobila močno konkurenco v avtomobilskem prometu. V letih prodora v naše kraje, se pravi ob koncu prejšnjega in v začetku tega stoletja, pa je bila železnica pravi čudež, ki je ostal vse do konca petdesetih let brez pravega tekmeča, železničarji pa so bili pravi gospodje. V svojih temnih uniformah s svetlečimi se gumbi in dokaj dobrimi plačami so bili zlasti v ranjki Avstriji in Jugoslaviji poseben in sorazmerno zelo zaveden del slovenskega proletariata. Poseben sloj delavcev je prinesla že sama gradnja železniških objektov in marsikateri Slovenec je takrat dobil svojo prvo mezdo v življenju, nemalo pa jih je ostalo v redni službi tudi potem, ko se je sopihajoče strašilo že čisto udomačilo v naših krajih. Železnica ni zarezala globoke brazde samo v dolensko pokrajino, ampak tudi v gospodarsko in socialno življenje njenih ljudi.

Med tistimi Dolenjci, ki jim je železnica še posebej krojila življenje, je tudi Jože Brunner iz Stranske vasi pri Novem mestu. Ze v mladosti, ko je kot sirota živel pri stari mami na Gornjih Lakovnicah, je radovedno gledal v dolino, kjer je bilo slišati močno sopihanje, ko so parne lokomotive vlekle težki tovor v klanec proti Rožnemu dolu. Poslušal je njihove zategle piske in revni kmečki otrok si niti predstavljati ni mogel, da bo nekoč tudi on eden tistih jeklenih, sajastih, ponosnih mož, ki so kot zrasli s tem ogromnim nestvorom drveli v daljavo. Pa vendar je bilo tako. Kar petindvajset let življenja je pustil na njih in v njihova nenasitna žareča žrela je zmetal cele gore premoga.

Po stari krajevni tradiciji pa se je Jože Brunner najprej podal v gozd, saj so bili Lakovčani od nekdanj

poznan kot dobri tesarji in krovcji. Tam je tesal železniške pragove in les za grušte, z različnimi skupinami tesarjev pa je hodil tudi naokrog in postavljaj strehe. Za stalno se je železniškemu poklicu zapisal šele po vojni, leta 1947. Kmalu je postal kurjač na lokomotivi in to je ostal vse do upokojitve.

Jože se spominja lokomotiv, ki jih je vozil v prvih povojnih letih. Bile so iz vseh vetrov, nemške, avstrijske, madžarske in vseh mogočih letnikov, bile so tovrne in potniške ter najrazličnejših serij, pa tudi bolj ali manj vzdrževane. Bile so tudi dobre in slabe in to je kurjač presneto dobro čutil v rokah. Na en normalen »ših«, ki je v tistih časih trajal po dvanajst ur, včasih pa se je zavlekel tudi do dvajset, je zmetal v peč po šest ton premoga, če je bila lokomotiva dobra. Če ni vzdrževala dovolj pritiska, ker so puščale cevi, pa je bil stroj nenasiten. Tudi po dvajset ton je požrla nenasitnica. Lahko si predstavljamo, kakšne so bile roke kurjača po takem delovnem dnevu. Delali pa so takrat po deset dni, šele nato je prišel na vrsto en prosti dan. Seveda je bila plača strojevodje kar dobra, kurjač pa je dobil le nekaj manj. Plačan je bil od časa, posebne premije pa je dobival tudi na to, če je s premogom ravnal gospodarno. »Včasih, če so bili stroji dobri, se je to dalo,« pripoveduje Jože, »drugič si moral pač metati kot za stavo, pa sta šla premog in premija.«

Žena Frančiška je dobro vedela, kdaj bo Jože prisopihal na domačo postajo v Birčni vasi, in ga je tam počakala s kosilom. To je bil edini pošten obrok, ki ga je kurjač imel med delovnikom, saj prehrana ni bila tako urejena, kot je dandanes. »No, kakšen kozarec smo že spili vmes,« pripoveduje Jože, »saj

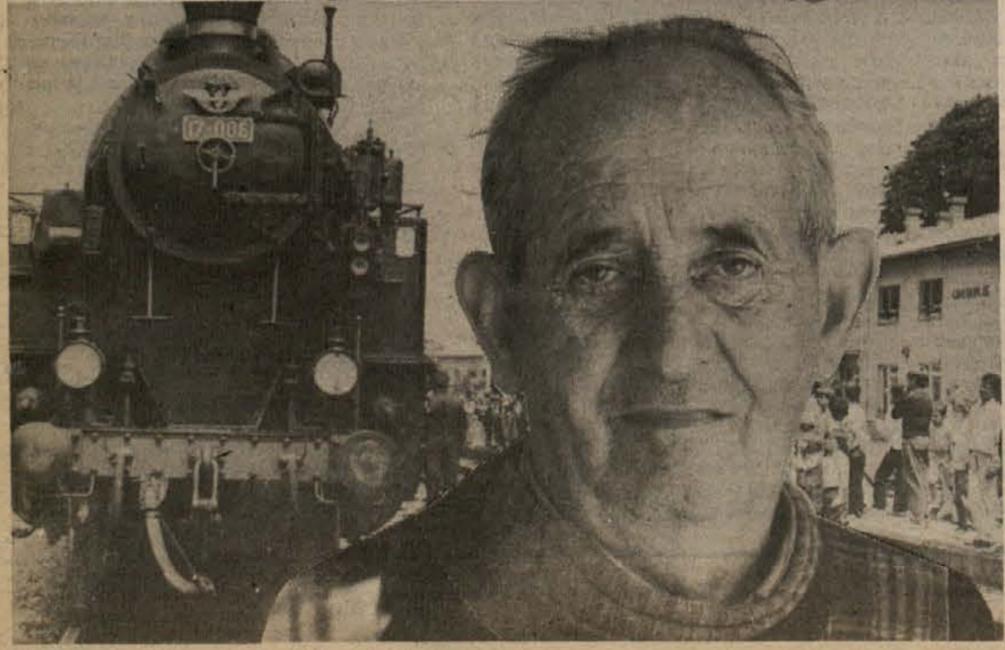
nam je bilo vedno pošteno vroče. Vsi so to vedeli in ni bilo pripomb.«

Kakšnih hujših pripetljajev Jože ni imel med svojim dolgoletnim vozarjenjem po slovenskih progah, čeprav je dostikrat pokukal tudi na večje prometnice od Ljubljane do Jesenic pa do Postojne in Zagreba. No, enkrat ga je pa le vrglo s tirov. To je bilo takat, ko so pri Gradcu v Beli krajini prevzeli fantini, ki so se okajeni odpravljali k vojakom, premaknili kretnico. Lokomotiva, ki je kar šestdeset metrov vozila po »suhem«, je ostala pokonci, prevrnila pa so se vagoni in ena oseba je bila poškodovana.

Pri železniških družinah ostane poklic ponavadi v krvi. Tudi Jožetov sin Bogdan je že nekaj let strojevodja, pa tudi njegova žena, se pravi Jožetova snaha, je v službi pri železnici. Delo strojevodij je dandanes lažje kot nekdanj, odgovornost pa je še večja. Včasih je bil napor bolj fizičen, sedaj je psihičen.

Jože živi z ženo Frančiško v Stranski vasi, kjer sta po vojni kupila starejšo hišo in jo obnovila. V zakonu so se jima rodili trije otroci, imata pa že sedem vnučkov. Jerneja in Romana se radi popestujeta pri dedku in babici in ni rečeno, da ne bosta tudi oni stopili na dedkov in očetov tir. Kaj se ve, tako kot se vse spreminja in modernizira, bomo kmalu imeli tudi ženske strojevodje. Nekaj pa je gotovo: zateglih pisikov parnih lokomotiv v dolino Stranske vasi ne bo več slišati. Razen takrat, kadar se bodo z muzejskim vlakom popeljali železničarji na svoje praznovanje. Takrat pa bo stari hlaпон zbujal prav takšno zanimanje kot pred štirinajsetdesetimi leti, ko je prvič popeljal tod mimo.

TONE JAKŠE

Žreb je izmed reševalcev naše predzadnje nagradne križanke izbral ANICO STUBIČAR iz Novega mesta in ji za nagrado dodelil knjigo našega znanega politika in publicista Franca Šetince Okoli sveta do samega sebe. V nji Šetinc popisuje doživetja s svojih številnih poti po deželah sveta in srečanja z znanimi osebnostmi našega časa.

Rešite današnjo križanko in pošljite rešitev najkasneje do 25. aprila na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Germova 3, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 15.

REŠITEV KRIŽANKE ŠT. 13

Pravilna rešitev predzadnje križanke je, brano v vodoravnih vrsticah, takšna: KAPO, KIKS, JANEZ, ATOL, TIRO, LALA, EMONA, LEK, STANOVIK, PAT, MOA, SPOR, OFENZIVA, POLIKRAT, AORN, AZIJA, KOKETA, RAJNA, ARAMIS, LEAR.

MISLI

Zgniti mora vse, kar roka ustvari umrljiva. Tudi besedam minljiv je ugled, minljiva veljava; mnoga, ta dan še cekin, znašla se bo jutri med šaro, druga že davno odmrla, predrami se v novo življenje. HORACE

Mir je modrost in znanje živeti v odnosih sodelovanja, zaupanja v namere drugega. M. DRČAR-MURKO

Jugoslovanstva ni, če ni slovenstva, hrvatstva, srbstva, makedonstva. F. KLOPČIČ

Na silo v državnih in družbenih stvareh ni mogoče narediti nič trajnega, pa tudi nič takega, kar bi imelo pravo vrednost. J. VIDMAR

Naloga duha je oprekanje oblasti. O. FLAKE

Turisti pod vodo

Razcveta se podmorniški turizem — Nove možnosti

Lepote podmorskega sveta se odpirajo turistom. To, kar so doslej lahko občudovali le raziskovalci, kot je slavni Cousteau in njemu podobni ljubiteljski potapljači, se pravi ljudje z dovolj poguma in telesne utrjenosti, si zdaj lahko privoščijo tudi navadni turisti. V razcvetu je namreč podmorniški turizem.

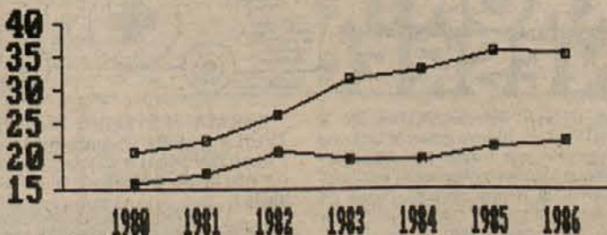
Omogočil ga je razvoj podvodnih plovil za turiste. Podmorniška tehnologija, ki je močno napredovala zaradi vse večjega pomena podmornic v svetovni vojaški strategiji, je omogočila izgradnjo turističnih podmornic, ki se zanesljivo in varno gibljejo po dnu morij, od Karibov do živopisnih lagun v pacifiškem območju.

Pred dvema letoma je zaplula v Karibsko morje prva turistična podmornica, 20-metrski Altantis III, ki lahko sprejme 46 turistov, ostane 72 ur pod vodo in se varno potopi preko 20 metrov globoko. Že v prvem letu podvodnega turizma je sicer drago plovilo prineslo lastnikom lep dobiček. Zgledu Altantis III so sledili še nekateri drugi domiselni turistični organizatorji.

Če se bo zanimanje in sedanja smer razvoja podmorskega turizma nadaljevala z enako mero naprej, bo podmorniški turizem prav kmalu postal pomemben in splošni turistični ponudbi obmorskih dežel, med katere vsekakor spadamo tudi mi.

svet v številkah

DOLGOVI DRŽAV V RAZVOJU

NARAŠČANJE ZADOLŽENOSTI — Grafikon kaže, kako je v osemdesetih letih naraščala zadolženost 90 držav v razvoju, kamor spada tudi Jugoslavija. Podatke je zbrala Svetovna banka v svojem lanskem poročilu. Dolgove so ovrednotili z razmerji do narodnega dohodka in izvoza. Zgornja linija kaže gibanje razmerja dolgov do narodnega dohodka, spodnja pa gibanje razmerja dolgov do ustvarjenega izvoza.

DL	IZ CLENOV SEST. VLEČNI ALI DOKILNI ELEMENT	STILIT	SKRIVNOST	BIKOBORSKI VZKLIK	HINAVSČINA	SESTAVIL J. UDIR	BOLG. MESTO POD BALKANOM	PRIKAZEN	PERGAMSKI KRALJ
PRIHOD V PROSTOR/LITER							BELG. TERME		
ZAVRNITEV							GREZLO/NAVEBEK		
ARAB. SIN/ TRILOGJA TONETA SVETINE				TEKMEC/BEGAJOC CLOVEK					DL
DL	KEM. SIMBOL ZA KALIJ/LITERAT. KERMAUNER	PLESEN NA VINU/OKROGEL PROSTOR		SEST. ZEMELJSKEGA PLJINA/ZNAČAJ				SLDJ	DTKA PRI PLUGU
GORSKI VZPON			BLOK ULITEGA JEKLA				AVT. OZNAKA PRISTINE/PRAVEC		
REKA V ANGLJI			OZEMLJE S KRAŠKIMI POJAVI/TERMIN				NAGON/PRTOK DONAVE V ROMUNJI		
RANOCELNIK				ROBOT/TOM LAJEVEC					
POGAN								SLJAJ	
100									SIBA, KI SE DA ZVITI

Škodljivi zdravilni čaji

Namesto zdravja si lahko človek nakoplje bolezni — Dodatni strupi iz okolja

V modi so zdravilna zelišča in čaji, naravna hrana, neškropjeno sadje, vrtnine iz bio vrta in podobne zdrave reči. Lepo in prav je, da ljudje nekoliko bolj skrbno gledajo, kaj použijejo, in da imajo nekaj več zaupanja v zdravilne moči narave, vendar je treba tudi pri tem imeti pravo mero. Preveč zdravja namreč lahko škodi. Dr. Paul Ridker z medicinske fakultete univerze Harvard je pregledal pestro množico zelišč in drugih sestavin, ki jih dandanes ljudje uživajo kot naravna zdravila v čajih, poparkih in drugih oblikah. K raziskavam ga je napotil nenavaden primer neke bolnice, ki si je malodane povsem uničila jetra z uživanjem zdravilnih čajev in poparkov.

Njegova analiza ni nič kaj prijetno branje za ljubitelje naravne lekarne. Strokovnjak je ugotovil, da kar 26 zdravilnih rastlin, ki jih uporabljajo za pripravo naravnih zdravil in čajev, vsebuje strupene sestavine. Poleg tega je ugotovil, da so tudi priznani zdravilni čaji lahko škodljivi, da lahko povzročajo bolezni prebavil, srca, živčnega sistema, kože in krvi.

Navedimo nekaj primerov. Kamilični čaj lahko povzroča alergije in dermatitis, čaj iz slezovih korenin lahko povzroči gastroenteritis in no-

tranje krvavitve, gabezov čaj lahko izzove raka na jetrih ipd.

Poleg tega, da so torej nekatere zdravilne rastline lahko že same po sebi nekoliko strupene, pa jih še dodatno delajo strupene snovi, ki jih rastline vsrkajo iz onesnaženega okolja. Dr. Ridker je v mnogih zdravilnih zeliščih odkril nevarne količine težkih kovin in nekovin, kot so svinec, kadmij, živo srebro, fluorid in arzen.

Dr. Ridker je po končanih analizah zatrdil, da bi proizvajalci čajev morali na prenekatere zdravilni čaj napisati nekaj podobnega, kot imajo napisano na cigaretnih škatlicah: Čaj je lahko nevaren vašemu zdravju!

E. KOCBEK

Prodajajoča industrijska civilizacija proizvaja zagrenjenega samotarja kot masovni fenomen. P. SLOTERDIJK

Za svobodo duha se mora vsakdo boriti sam. O. WEININGER

Z vsakim zmanjševanjem narodne suverenosti in jezikovne enakopravnosti tone tudi narod. J. AVŠIČ

Moja notranjost mi silovito govori, da moram ostati človeško neodvisen in svoboden, ne samo zgodovinsko uporaben in koristen. E. KOCBEK

TV na zidu

Prihaja nova generacija televizorjev — Spori

Po uvedbi barvne televizije se pri kvaliteti televizijske slike ni dogodilo prav nič revolucionarnega. Zdaj pa se po dolgih letih intenzivno pripravljata bistven tehnološki premik, ki bo v naše domove prinesel povsem nove televizorje.

Velikost ekrana novih televizijskih sprejemnikov bo poljubna; lahko si boste omislili televizor, velik kot stena v sobi ali kot okno, lahko pa tudi takega, ki bo kot manjša slika visel ob pisalni mizi. To je bilo sicer delno mogoče že tudi sedaj, le da bodo novi televizorji ozek in ne škatlast, kot so sedanje naprave. Bistveno se bo poboljšala slika. Nova generacija televizorjev bo proizvajala sliko, ostro in čisto, kot so sedaj fotografske povečave. In tudi zvok bo takšen, da bo iluzija, da spremljate dogodke in prenose v živo, izredno močna. Tehnični naziv za novo generacijo televizorjev je HDTV, kratica pa izhaja iz angleške oznake, ki pomeni televizorje z visoko definicijo slike.

S tehnološko televizijsko revolucijo so tih začeli Japonci v začetku osemdesetih let in razvili celo vrsto vseh spremljajočih naprav od recorderjev do kamer za televizijo z visoko definicijo slike. Toda svet njihovega standarda ni hotel kar tako sprejeti. Okoli nove tehnologije se je dvignil vihar, v katerem pihajo tri močne burje: japonska, ameriška in evropska. Tako ameriški kot evropski proizvajalci televizijske opreme se boje Japoncev in se protivijo uvedbi njihovega tehnološkega standarda. Namesto da bi se svet ob novem standardu poenotil, razpada v tri ločene sisteme.

Evropska gospodarska skupnost se je že pred dvema letoma odločila za svoj standard, ki ni združljiv z japonskim. »Sicer bi nas odpihnili,« ugotavlja Peter Groenenboom, direktor mednarodnega elektronskega giganta Philipsa. To pa pomeni, da v Evropi novih televizorjev ne bomo videli še najmanj pet let. V ZDA pa se tudi močno branijo vdora japonske tehnologije, čeprav bodo zaradi svobodnega trga Japonci delno vdrti z novo opremo in televizorji po letu 1990, ko bo začel delovati televizijski satelit za prenos ustreznih signalov za HDTV.

Na Japonskem pa bodo lahko spremljali na novih televizorjih že letošnje letne olimpijske igre v Seulu.

Pomehkužena mladina

Mlajše japonske generacije starim niso po godu

Kaj se dogaja z japonskimi moškimi, se zaskrbljeno sprašujejo starejši in v tradicijo še zaverovani Japonci. Ideal samuraja, trdega, jeklenege moža, in ideal asketskega, delovnega in vestnega delavca, ki vse svoje sile posveča svojemu podjetju, se razgubljata, zamenjuje pa ju ideal pomehkuženega zahodnjaškega whimpa oziroma cmere, kot bi lahko svobodno prevedeli ta izraz.

Mlada generacija nima več pravega značaja. Silovit razvoj, ki ga je doživela japonska družba, je prinesel poleg blagostanja tudi nove vrednote, porušil pa je stare, tradicionalne. In tako se današnji Japonci v starosti med 15. in 30. letom bolj ogreva za video igrice in za moško kozmetiko kot za aksezo in trdo življenje.

Generacija Petra Pana, kot imenuje univerzitetni profesor Keigo Okonogi mlajše japonske generacije, bo zapravila za traperije s trdim delom in odrekanjem priborjeno blagostanje, ki so ga ustvarile prejšnje generacije.

Tradicionalisti navajajo v prid svojim strahovom tudi nekaj podatkov. Mlajše generacije Japoncev so telesno višje in težje od prejšnjih, vendar pa fiziološki testi kažejo, da nimajo take fizične moči in utrjenosti. Poleg tega so mladi tudi psihološko manj stabilni kot starejši.

Ob vsem tem se lahko vprašamo samo to, ali so sploh kje na tem svetu starejši zadovoljni z mladimi.

Neodkrita napaka bo v tajnosti cvetela in se širila. R. OPPENHEIMER

Gora papirja na plošči

Izbrisljivi optični diski prihajajo na tržišče — Še večji razmah računalništva

Optični diski predstavljajo pomembno razvojno stopnico ne samo v industriji zabavne glasbe in videa, marveč tudi na ključnem področju svetovnega tehnološkega razvoja, v računalništvu. Prav tu pa se je najbolj izrazito pokazala njihova osnovna pomanjkljivost, da jih je namreč mogoče v glavnem uporabljati le za reprodukcijo. Za avdio in video sisteme je to sprejemljivo, v računalništvu pa ne. In zato se ta čas v svetu bje huda bitka, kdo bo prvi ponudil po ceni sprejemljive optične diske, s katerih se ne bo dalo le brati, marveč nanje tudi vpisovati in brisati informacije.

Prvi tak optični disk z ustreznim gonilnikom so izdelali v japonskem podjetju Matsushita že leta 1982. Žal se zadeva ni obnesla, a že sam pojav izbrisljivega optičnega diska in gonilnika zanj je bil znamenje za mnoge druge proizvajalce magnetnih medijev, da so vrgli svoje razvojne moči v to področje. Vsi, ki nekaj pomenijo na tem področju, od Verbatima do Kodaka, so zagrizli v to trdo in kislo jabolko.

Izbrisljivi optični disk je hudo obetavna stvar. V primerjavi z zdaj upo-

rabljenimi disketami, ki so krhke in občutljive, bi pomenil trajen, varen in predvsem strahovito zmogljiv medij za shranjevanje podatkov. Predstavljajte si, da bi namesto desetih knjig Enciklopedije Slovenije imeli na mizi le enega ali dva optična diska oziroma da bi vse podatke, ki jih potrebuje za svoje poslovanje večje podjetje, imeli na vsega nekaj diskov in jih seveda po potrebi spreminjali.

Kot obljubljata Kodak in Verbatim, je prav letošnje leto prelomno. Obe tvrdki sta namreč izdelali izbrisljive optične diske in gonilnike zanje, uporabne za osebne računalnike in računalniške delovne postaje. Prav tako pa Japonci napovedujejo svoj prodor za prihodnje leto. Vse to pomeni, da bo tudi cene padale in da bodo sprejemljive za običajnega uporabnika.

Začenja se torej nova pomembna sprememba v računalništvu, ki bo že sedaj trdno ukoreninjeno tehnologijo še bolj učvrstila na številnih, če ne že kar vseh področjih človekovega delovanja.

MiM

Izgubljena golobja romantika

Mestni golobje so postali nezaželjeni prenašalci bolezni — Kako jih kontrolirati?

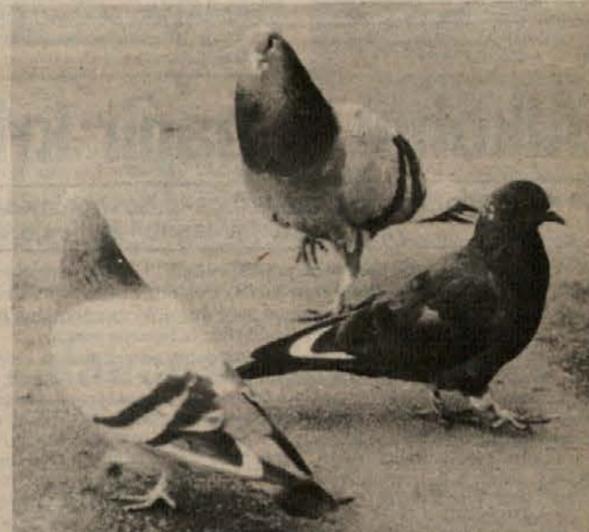
Romantični golobi, ki se sprelatavajo nad mestnimi strehami in capljajo po mestnih parkih, imajo vse manj ljubiteljev, odkar strokovnjaki odkrivajo, kakšna nadloga za mesta in njegove prebivalce so v resnici. Nekateri jim v prisposodbi pravijo leteče podgane, in to ne po krivici. Nezaustavljivo se razmnožujejo in s svojimi iztrebki uničujejo spomenike, kulturne in zgodovinske mestne znamenitosti ter procela hiša. Za nametek pa so še prenašalci nevarnih bolezni, ker so njihovi izmečki legla bolezenskih klic ali ker prenašajo nekatere zajedalce in bolezenske klice z njimi.

Nedolgo tega so strokovnjaki zavoda za higieno na dunajski univerzi odkrili, da so tudi golobi prenašalci bolezenske klice, ki povzročata Lymeovo bolezen. Iz

klopa, ki ga prenašajo golobi, jim je uspelo izolirati spiroheto, povzročiteljico te bolezni.

Bolezen se običajno pokaže z rdečico, ki se seli z enega dela telesa na drugi, lahko pa se takoj pojavi v obliki težkega meningitisa. Klica se s klopi običajno prenaša z golobov na domače živali in od njih na ljudi, lahko pa se prenese tudi neposredno od golobov na ljudi.

Zaradi vsega tega smo v mnogih velikih mestih, kjer so golobi postala prava nadloga, začeli z akcijami, da bi omejili razmnoževanje letečih podgan, vendar so bili zaenkrat vsi poskusi brez večjega uspeha, naj so se golobov lotili s strupi, puškami, kontracepcijskimi tabletkami ali še s kakšnim drugim sredstvom.

Golobi — leteče podgane.

vaša zgodba

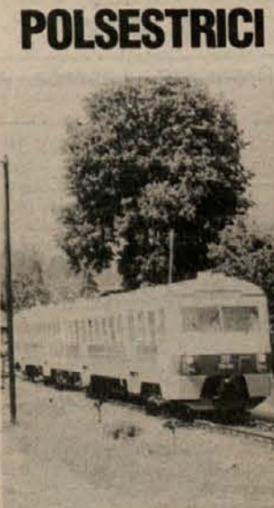
POLSESTRICI

Ko je vlak zapeljal v semiški predor, se je Danica, sedemletno dekletce, stisnilo k materi. »Se bojiš?« jo je vprašala Meta in jo stisnila k sebi. Tudi nji ni bilo prijetno, a ne zaradi teme v predoru, temveč zaradi potovanja samega. Nanj se je dolgo pripravljala, več kot pol leta. Ni bilo lahko oditi v tujino za človekom, ki se sedem let ni oglašil. Z mislimi je bila pri zadnjem slovesu, ko je Florijan odhajal v Nemčijo, ona pa je bila v visoki nosečnosti.

»Ali bo naju ata sploh spoznal?« jo je radovedno spraševal otrok in odgovarjala mu je, naj bo brez skrbi. Deklica je gledala skozi okno, Meta pa je vzela iz torbice slovensko-nemško vadbico in se učila nemščine. Nekaj najnujnejših besed in stavkov je znala, tako da se bo za silo sporazumela na tujem.

V Ljubljani sta prestopili v bolj udoben vlak. Na Jesenicah so ji cariniki pregledali prtljago, a ko jo je spremljevalec mlitnično vprašal, ali ima koga v tujini, je odvrnila, da ne. Meta se je zamaknila v svoje misli, dekletce pa je z glavo v njenem naročju zaspalo.

Na neki postaji je v kupe stopila lepa, vitka ženska s štiriletno deklico. Povprašala je, ali je še prostora zanj, in Meta ji je v svoji skromni nemščini odgovorila. Prihod je prebudil tudi Danico. Nemško sopotni-

co je pritegnilo dekletce in nekaj jo je vprašala. Danica je samo odkimala in proseče pogledala mamo, ki se je poskusila pogovoriti s sopotnico. S pomočjo slovarja, ki sta si ga podajali iz rok v roke, in z znamenji sta se nekako sporazumevali. Beseda je dala besedo. Meta je zvedela, da je sopotnica vdova po nemškem vojaku, ki je padel na ruski fronti, njena hči Monika pa da

je nezakonsko dete, da ima doma še dva starejša sinova, od katerih eden zna govoriti srbohrvaško.

Medtem sta obe presenečeni opazili, da sta si obe dekletci zelo podobni. Sopotnica je odprla torbico in izvela šop fotografij in eno pokazala Meti, češ da je to slika Monikinega očeta. Meta je kriknila: »Florijan!«. Fotografija ji je padla iz rok. Danica se je sklonila in sliko pobrala. »Mama, saj to je naš ata,« se je razveselila...

Nemkinem domu je pogovor bolj tekoče stekel, saj je Johan prevajal. Potrdilo se je, da sta si Monika in Danica zares polsestri. Pogovor se je ob belokranjski črtni in slivovki zavlekel čez polnoč.

Drugi dan sta se poslovili in sedli na vlak, a na tistega, ki je peljal proti domu. »Mami, zakaj pa ne gremo k tatu? In Monika bi tudi lahko šla z nama,« je Danica spraševala. Mamič sta se objeli in si objubili, da se kmalu ponovno snideta. Polsestrici sta posnemali svoji mami in se tudi poljubili. John pa je sloves posnel s kamero.

FRANC LUZAR

Dolenjske mesnice kazijo le cene

Inšpektorji temeljito pregledali mesnice po Dolenjski — Najdenih malo pomanjkljivosti — Zasebna mesarija v Skocjanu za vzor

ČRNOMELJ, METLIKA, NOVO MESTO, TREBNJE — Minule dni se je končala obsežna akcija novomeških sanitarnih in tržnih inšpektorjev, ki so ugotavljali, v kakšnem stanju so dolenjske prodajalne mesa. Kakšnih večjih napak in pomanjkljivosti ni bilo, tudi higiena v mesnicah je dokaj dobra, čeprav je treba v isti sapi dodati, da beležnice inšpektorjev le niso ostale nepopisane.

Na novomeškem območju je bilo pregledanih 6 mesnic, štiri so last Mercatorja, KZ Krka, dve pa sta zasebni. Za vse velja, da so zadovoljivo opremljene s predpisano opremo in priborom, le da je vzdrževanje taiste opreme in prostorov marsikje še vedno pomanjkljivo. Pa da ne bi ocenjevali kar počez, pogledimo posamezne primere podrobneje. Mesnici na novomeški tržnici je bila že leta 1985 izdana odločba, po kateri je morala urediti razsekovalnico mesa, garderobe za zaposlene, namestiti opremo in še kaj, nedavno pregled pa je pokazal, da je mesnica danes v celoti urejena. Tudi higienosko stanje je bilo brez pripomb, enako kot v mesnici na Cesti komandanta Staneta. Če v slednji ne omenjamo nekaj manjših pomanjkljivosti, kot so raztrgana PVC obloga na tleh, okrušene ploščice v razsekovalnici n še kaj. Prav tako zadovoljiva je tehnična opremljenost

mesnice v Smihelu, le da se s higieno v njej niso mogli ravno pohvaliti. Oprema je bila zamaščena, naprave in pribor nepravilno čiščeni, sterilizatorja za nože niso uporabljali, neurejena je bila tudi razsekovalnica mesa. Nekaj podobnega lahko zapišemo tudi za mesnico v Sentjerneju. Opremljenost trgovine je bila zadovoljiva, ne pa tudi higiena, zaradi česar je bil mesar kaznovan na kraju samem. In sedaj še k obema zasebnima mesnicama, ki sta si pravo nasprotje. V prodajalni Mija Carja v Bršljinu je bilo narobe veliko tega. Odpraviti mora nekaj tehničnih pomanjkljivosti, razsekovalnico mesa opremiti s predpisano opremo, poglavje zase pa so redne kršitve poslovnega časa. Inšpektorji so ugotovili, da Carja med obratovanjem časom večkrat ni v trgovini, o čemer pričajo pogoste pritožbe strank. Prav tako med vsemi pregledanimi lokali edino njegov nima izobešene sheme o razkosanju prašičjega mesa, kar odreja poseben pravilnik, in še bi kaj bi lahko našli. Prav nasprotje pa za poslovne prostore zasebne mesarije Pavleta Bobiča v Skocjanu velja, da inšpektorji pri njem niso našli niti ene pomanjkljivosti ali napake. Sanitarno in higienosko stanje lokala je vzorno, oprema primerena, vsa pregledana živila neoporečna, živilski pregledi zaposlenih opravljeni v roku, urejeni so pomožni prostori. Zadojlostvo je poročati o takšnih spoznanjih.

In kako je bilo v Trebnjem? Pregledane so bile mesnice v Starem trgu, Trebnjem in Mokronogu, last EMI iz Zaloga, in prodajalna MKK Sevnica na Mirni. Malo tega so imeli inšpektorji napisanega v beležnici, ko so končali s pregledi. Stanje je v vseh štirih mesnicah zadovoljivo, nekaj pripomb je bilo le na Mirni. Tako morajo v razsekovalnico mesa namestiti umivalnik za roke, z žično mrežo pa zaščititi odprtine, skozi katere prezračujejo prostore. Drugih pomanjkljivosti tudi tukaj ni bilo.

V Beli krajini so inšpektorji obiskali 8 prodajal, tri v Metliki (2 sta last KZ Metlika, ena pa zasebna) in 5 v Črnomlju. Kakšnih posebnih pripomb tudi tukaj inšpektorji niso imeli, oprema in higiena sta bili zadovoljivi, le v prodajalni mesa Emone Merkur v Črnomlju je bila izdana odločba zaradi slabih pogojev za razsek mesa. Prostore so namreč premajhni in potrebni ureditve.

Roko na srce, takšne podobe dolenjskih mesnic po grenkih izkušnjah s prodajalnami z živili nismo pričakovali. Ko bi se le v prid potrošniku spremenili tudi izobešeni ceniki!

B. BUDJA

PLOČEVINASTA METLIKA — Stari del Metlike je ob dopoldnevih »tarča« štetilnih osebnih in dostavnih avtomobilov, terenskih vozil, pa tudi s traktorji se pripeljejo po opravkih in nakupih. Vsa ta pločevinasta navlaka zabaše vse tri metliške trpe in sama sebe. Peči, ti izumirajoči stvori, pa se pred to smrdljivo nevarnostjo zatečejo v bližnje trgovine, gostilne in druge lokale, cerkev, na občino, v banko, zavovalnico, SDK ali na družbenopolitične organizacije. (Foto: A. Bartelj)

dežurni poročajo

IZGINILA AVTORADIO IN SUKNJIČ — Neznani storilec je v noči na 6. april vplomil v osebni avto avstrijskega državljanja Ralpa Mathiasa Philippa. Ta je imel vozilo parkirano pred Garni hotelom na Otočcu, neznanec pa je iz avtomobila zmaknil avtoradio in skajast suknjič. Mathias je s krajo ob 200 tisočakov. Preračunano v šilinge, je to zanemarljiva vsota.

OB KOLO Z MOTORJEM — 4. aprila popoldne je neznan storilec obiskal kolesarnico Novoteksa v Bršljinu. Med razstavljenimi vozili se je odločil za kolo z motorjem tomos A 3M, last 21-letnega Uroša Urbanča iz Cegelnice. Slednji je ob najmanj sto starih milijonov. Storica še iščejo.

SE EDEN BREZ KOLESA — Nekaj kasneje, med 6. in 7. aprilom, pa je bil ob kolo z motorjem znamke Tomos APN 4 59-letni Josip Cesar iz Novega mesta. Motorček je bil parkiran pred stanovanjskim blokom v Zagrebški ulici, lastnik pa je zaradi predržnosti še neznanega tatiča ob 300 tisočakov.

DRAGOCENA NAJDBA POD SEDEŽEM

BREŽICE — Veliko srečo je imel storilec, ki je v noči na 6. april vplomil v osebni avtomobil Rovinjčana Alojza Lipeja. Slednji je imel vozilo parkirano na Kidričevi ulici v Brežicah, neznanec pa se je odločil za temeljit pregled notranjosti avtomobila. Po nekajminutnem premetavanju se mu je nasmehnila sreča; pod sedežem je našel torbico, v njej pa nič več in nič manj kot kar 1.800.000 din gotovine.

TATVINA V SKLADIŠČU

KAPELE — V noči na minuli petek, 8. aprila, je nekdo obiskal priročno skladišče trgovine brežiške Agrarie v Kapelah. Podoben pregled skladišča je pokazal, da je iz njega izginilo kar pet celih rol žične mreže, tako da so brežiški trgovci oskodovali za natanko 532.000 din. Vlomilca še iščejo.

PO DOLENJSKI DEŽELI

- Kokošje prebivališče na Loki je bilo v noči na 8. april tarča predrznega napada neznanec. Lastnik kokošje jate Brane Drganc je ob jutranjem pregledu skladišča živega kokošjega mesa ugotovil, da je preko noči izginilo kar enajst stalnih prebivalcev kokošnjaka. Čas dogajanja sovpada s praznovanjem svetovnega dneva Romov. Verjetno le golo naključje.

- Anton Mihelič je v soboto zjutraj z žalostnim pogledom opazoval svoj jugo 45, ki je bil čez noč parkiran pred domačim stanovanjskim blokom. Nočne ure je nekdo izkoristil za to, da mu je z nožem prerezal tri pnevmatike; dve sta docela neuporabni, eno bo še mogoče zakrpati. Normalni ljudje ponoči počenja druge stvari.

- Nekdo je v noči na minulo sredo iz samopostrežne trgovine novomeške Emone Dolenjke v Kristanovi ulici odnesel več zavitkov kave, cigaret F-57, več kilogramov suhih raznovrstnih salam in nekaj sira. Ker blagajničarke ponoči ni bilo v službi, je odšel brez plačila. Trgovkam v Kristanovi je tako ostal dolžan najmanj 550 tisočakov.

ODNESLI BENCIN IN ORODJE

SEVNICA — V času med 2. in 4. aprilom je neznan storilec vplomil v osebni avtomobil Z-750, last sevnškega Doma počitka. Vozilo je stalo parkirano na parkirišču pred domom, neznanec pa je iz avtomobila iztočil okoli 10 litrov goriva, s seboj pa odnesel tudi orodje, tako da so lastniki oskodovali za okoli 25 tisočakov.

PREZRL KOLESARJA

DOBOVA — 2. aprila okoli 19.45 je prišlo v Dobovo do hujše prometne nezgode. 23-letni Anton Sepetav iz Dobove se je peljal z osebnim avtomobilom od železniške postaje proti gostinskemu lokalu Megavec. Vozil je prehitro, obstaja tudi sum, da pod vplivom alkohola, eno z drugim pa naj bi zakrivilo, da je prezrl 84-letnega kolesarja Franca Bogovica, ki se je peljal v isti smeri. Sepetav ga je zadel in zbil po cesti, pri čemer je bil Bogovic hudo ranjen in se zdravi v brežiški bolnišnici.

TRČIL V DROG JAVNE RAZSVETLJAVE

BREŽICE — V soboto, 9. aprila, okoli 3.40 se je 38-letni Milan Doberšek iz Brežic peljal z osebnim avtomobilom, v katerem je bil tudi sopotnik Maks Maršek, prav tako iz Brežic, po Titovi cesti proti križišču z Ulico Stanka Škalerja. Zaradi prevelike hitrosti, obstaja pa tudi sum, da je vozil pod vplivom alkohola, ga je v križišču zaneslo na »otok«, kjer je trčil v drog javne razsvetljave. Voznik se je v nesreči lažje poškodoval, hujše pa jo je skupil sopotnik, ki se zdravi v brežiški bolnišnici. Škoda na zviti pločevini je bilo za 1,8 milijona din.

Zaradi jam v motorista

Epilog prometne nesreče v Kleku — Denarna kazen

KLEK — Pred senatom novomeškega sodišča se je minule dni znašel 25-letni Franc Kmet z Ratja pri Hinjah. Mladenič je namreč 9. avgusta 1986 okoli 23.10 zakrivil prometno nesrečo, v kateri se je hujše poškodoval voznik kolesa z motorjem Leopold Vidmar.

Kmet se je tistega večera peljal z osebnim avtomobilom po regionalni cesti med Žužemberkom in Dvorom, v kraju Klek pa je v desnem in nepreglednem ovinku zapeljal na levo in trčil v kolo z motorjem, ki ga je nasproti pripeljal Leopold Vidmar. Po trčenju je ta padel po tleh in se hujše ranil. Kmet je na obravnavi odkrito priznal svojo krivdo, pri tem pa pojasnil, da je do nesreče prišlo, ker se je izogibal številnim jamam na cesti in zaradi tega tudi zapeljal na levo, pri tem pa spregledal motorista. Sodišče je zagovoru verjelo, Kmetu pa izreklo 350.000 din denarne kazni. Pri tem je upoštevalo, da se je Kmet vsekoli zanimal za zdravje poškodovanega Vidmarja, obiskal ga je v bolnišnici in na domu, vse to pa so bile ob nezakovanosti zaradi povzročene nesreče olajševalne okoliščine, mimo katerih sodišče pri izreku kazni ni moglo. Sodba še ni pravomočna.

IZGINILI SLIKI

GADOVA PEČ — Neznani storilci so med 2. in 5. aprilom vplomili v vikend v Gadovi peči, last Vinka Jalovca iz Župeče vasi pri Brežicah. Šlo je za očitno kulturno in umetniško navdahnjene storilce, ki so se med vsemi ponujenimi dobrotami odločili za dve stenski sliki, vredni okoli 600.000 din.

Zaradi prehitre vožnje z avtom v lipo

300 tisočakov kazni za 21-letno Faniko Vide

DOLENJE VRHPOLJE — Lanskega 1. junija nekaj čez polnoč je 21-letna Fanika Vide iz Tomažje vasi pri Škocjanu peljala fička po lokalni cesti iz Gorenjega Vrhopolja proti Sentjerneju. Na mokri in spolzki cesti jo je v levem in nepreglednem ovinku v Dolenjem Vrhopolju pri hiši številka 38 zaneslo s ceste.

Ni pa bila le mokra in spolza cesta kriva nesreče, pač pa predvsem prehitra vožnja Videtove, zaradi česar je morala pred dnevi na zatožno klop novomeškega sodišča. V nesreči, pri kateri je avto treščil v obcestno lipo, je bila hujše poškodovana sopotnica Brigita Jakše, laže pa še sopotnik Ivan Vide, čigar last je avto, in sopotnica Karmen Skofljanec. Vsi štirje so se tisto noč vračali iz diska v Vrhopolju, Videtova pa se same nesreče ne spominja. Sodnikom je pojasnila, da je tudi sama v nezgodi doživela pretres možganov, zaradi česar ji je dogajanje zavito v temo. Prav to, da je bila tudi sama poškodovana in da doslej še ni bila kaznovana, ji je senat sodišča štel v olajševalno okoliščino in ji tako izrekel 300.000 din denarne kazni. Sodba še ni pravomočna.

Na levo v smrt

Huda prometna nesreča v nedeljo pri Ždinji vasi

ŽDINJA VAS — Nedeljsko slabo vreme s snegom je zakrivilo nekaj hujših trčenj na dolenjskih cestah, najhujše pa je počilo okoli 16.40 ure na magistralni cesti med Ljubljano in Zagrebom pri Ždinji vasi.

32-letni Ljubljčan Marjan Stipič se je v nedeljo popoldne peljal z osebnim avtom iz Ljubljane proti Zagrebu. Iz še nepojasnjene vzroka je blizu Ždinje vasi med vožnjo po klancu navzdol skozi blagi levi ovinek nenadoma zapeljal na levo, takrat pa je nasproti s tovornjakom pripeljal 34-letni Silvester Kiš iz Sente. Vozili sta silovito trčili, pri čemer je voznik Stipič hudim poškodbam podlegel na kraju nesreče. Materialne škode je bilo za okroglih 6 milijonov dinarjev.

OB CB POSTAJO IN RADIOKASETOFON

SEVNICA — V noči na 10. april je nekdo v naselju Heroja Maroka v Sevnici vplomil v osebni avto Ivana Bretca, ki je vozilo pustil pred prebivališčem. Neznanci so mu odnesli primopredajno radijsko postajo in radiokasetofon, tako da je oskodoval za okoli 600.000 din.

Alkohol in papir kriva trčenja

Eno leto zapora za Franca Škrbca iz Novega mesta — Kriv nesreče v Smolenji vasi, v kateri je izgubil življenje Viktor Vovko

NOVO MESTO — 29. decembra predlani okoli 19.30 ure je prišlo na regionalni cesti med Sentjernejem in Novim mestom v Smolenji vasi do hude prometne nesreče, zaradi katere je pred dnevi na zatožno klop novomeškega sodišča sedel 31-letni Franc Škrbec iz Novega mesta.

Škrbec je obtožnica bremenila, da je zakrivil trčenje, v katerem je izgubil življenje Viktor Vovko. Tistega dne ob 19.30 se je namreč s tovornjakom Avtoprometa Gorjanci iz Straže peljal po regionalni cesti proti Novemu mestu. Preiskava je pokazala, da je za krmilom tovornjaka sedel precej vinjen, saj so mu v krvi namerili vsaj 1,64 g/kg etilnega alkohola. To naj bi bilo med drugim vzrok, da je v Smolenji vasi pri hiši številka 8 zapeljal na levo stran ceste, prav takrat pa je z osebnim avtom nasproti privozil Viktor Vovko. Slednji je silovito trčil v nasproti vozeči tovornjak, pri čemer je bil voznik tako hudo poškodovan, da je ranam lanskega 21. januarja v novomeški bolnišnici podlegel, laže ranjena pa je bila tudi njegova sopotnica Marija Vovko.

je cesto dobro poznal. Kar pa zadeva alkoholiziranost, je Škrbec pojasnil, da je res pred vožnjo nekaj popil, a da se je čutil docela sposobnega, da sede za volan. Tudi to mu je sodišče verjelo, ob tem pa se seveda spomnilo znane ugotovitve sodnomedicinskih strokovnjakov, da že majhne količine zaužitega alkohola zmanjšajo prav tiste sposobnosti voznika, ki jih ta za vožnjo najbolj potrebuje. Prav tako je bilo sodišče

mnenja, da Viktorju Vovku ni moč očitati sokrivde za nesrečo, čeprav je bil tudi on precej vinjen, saj mu je analiza pokazala 2,64 g/kg etilnega alkohola v krvi.

Ob upoštevanju vsega zapisanega in olajševalnih okoliščin, kot sta priznanje in škrb za 2 otroka, je senat Franca Škrbca obsodil za 1 leto zapora. Sodba še ni pravomočna.

B. B.

V DREVO ZARADI PREHITRE VOŽNJE

MALI SLATNIK — 23-letni Miran Rozenberger iz Črmošnjice se je v nedeljo, 10. aprila, ob 3.50 peljal z osebnim avtom po cesti iz Sentjerneja proti Novemu mestu. Zaradi prevelike hitrosti ga je med vožnjo po klancu navzdol v Malem Slatniku zaneslo s ceste v drevo. Voznik in sopotniki, 30-letni Franc Turk in 25-letni Andrej Kofol, oba iz Verduna, ter 23-letni Jože Blatnik iz Stopič, so bili ranjeni in so jim pomoč nudili v novomeški bolnišnici, medtem ko je materialne škode za milion dinarjev.

VLOM V AVTO

ČATEŽ — Številnim posavskim vlomom minuli teden se je pridružil tudi ta v osebni avto zahodnonemškega državljanja Hansa Barthela. Slednji je imel svoje vozilo parkirano na parkirišču hotela Terme v Čatežu, neznanec pa je med 4. in 6. aprilom vanj vplomil in odnesel avtoradio, vreden kakih 450 tisočakov. Storica še iščejo.

VLOMILCA ŽE ZA ZAPAH

KRŠKO — 5. aprila je bilo vplomljeno v stanovanje Anice Urek na Cesti 4. julija v Krškem. Pregled stanovanja je ugotovil, da odnesena ni bilo nič, zelo verjetno pa je, da sta bila storila preganata. Dejanja sta osumljena 33-letni Kasim Mugaromovič in štiri leta mlajši Nusret Joldić, oba iz Zavidovčev, za katera je preiskovalni sodnik že odredil pripor. Možakarja so prijeli sevnški milničniki ob pomoči kriminalistov UNZ Krško, vse pa kaže, da imata na vesti še večje število vlomov na območju Celja.

Za več kot staro milijardo din škode

Prometna nesreča v Dvorcrah

DVORCE — V nedeljo, 10. aprila, ob 16.40 je prišlo na magistralni cesti med Ljubljano in Zagrebom pri vasi Dvorce do hujše prometne nesreče, ki je zahtevala za prek stare milijarde din materialne škode, človeških žrtev tokrat na srečo ni bilo.

36-letni Marjan Martinović iz Domžal se je tega popoldneva peljal s svojim opel kadetom proti Ljubljani, pri Dvorcrah pa pričel prehitovati tovornjak avto dvigalo. Kot je v takšnih primerih najpogostejše, je takrat nasproti pripeljal tovornjak, vozil ga je 40-letni Ljubljčan Franc Centa. Martinović je pričel močno zavirati, a ga je na mokri in spolzki cesti zaneslo in je trčil v zadnji del avto dvigala in obstal na svoji polovici cestišča. Da bi preprečil trčenje, je zavijal tudi Centa. Pri tem je zapeljal skrajno na desno, njegov tovornjak s polpriklonopnikom pa se je na travnati bankini prevrnil na bok. Promet je bil zaradi nezgode dalj časa oviran, materialno škodo pa so ocenili na 10,5 milijona din.

TRČILA PRED MOSTOM

POTOK — 10. aprila nekaj po 14. uri se je 39-letni Jože Struna iz Klečeta peljal z osebnim avtom iz Novega mesta proti Dolenjskim Toplicam. Ko je pripeljal v ostri, pregledni ovinek pred leseni mostom v Potoku, na katerem poteka promet enosmerni, je naglo zavrl, pri tem pa ga je zaneslo na levo stran ceste. V tistem trenutku je po mostu pripeljal z osebnim avtom 22-letni Samo Jaklič iz Rumanje vasi in vozili sta trčili. Jaklič se je pri t-m hudo poškodoval in se zdravi v novomeški bolnišnici, materialne škode pa je za 2 milijona dinarjev.

KRONIKA NESREČ

S CESTE NA BANKINO IN V PODVOZ — 30-letni Zoran Milenković iz Vračarova se je 7. aprila ob 1.30 peljal z osebnim avtom po magistralni cesti med Čatežem in Novim mestom. Nekje pri Dromovem je zapeljal preveč v desno, zaneslo ga je na travnato bankino, nekaj časa je vozil po njej, nakar je vozilo zaneslo še v levo, kjer je trčilo v betonsko ograjo podvoza. Vzrok nesreče še ni docela pojasnjen, v trčenju pa se je poleg voznika poškodovala 32-letna sopotnica Dušica Gešić iz Zemuna. Oba so prepeljali v brežiško bolnišnico, materialno škodo pa so ocenili na 2 milijona dinarjev.

ZARADI PREVELIKE HITROSTI TRČIL V NASIP — 7. aprila ob 0.45 se je 25-letni Igor Butala iz Kanizarije peljal z osebnim avtom iz Metlike proti Novemu mestu. V Koroški vasi ga je v desnem preglednem ovinku zaradi prevelike hitrosti zaneslo na desno, zato je skušal vozilo naglo zaviti v levo, pri tem pa ga je zaneslo čez bankino v zemeljski vsek. Voznik in sopotnika, 20-letni Miroslav Kudželič in 24-letni Emin Topčagič, so bili poškodovani in so jim pomoč nudili v novomeški bolnišnici, materialne škode pa je bilo za 300 tisočakov.

odbojka

II. ZVEZNA LIGA, zahod, moški — PREDZADNJE KOLO: METALAC—PIONIR 3:1 (-10, 14, 11).
Pionir: Vernig, Brulec, Gregurek, Povšič, Pešinovič, Prah, Berger, Tražičan.
LESTVICA: 1. Željezničar 38 ... 6. Pionir 18 točk.
V zadnjem kolu igrajo Novomeščani doma s Kaknjem.

I. SOL, moški — PREDZADNJE KOLO: LIK KOČEVJE—TITAN KAMNIK 2:3 (-13, 13, 9, -11, -9).
LIK Kočevje: Levstek, Polovič, Hvala, Turk, Miklič, Brađač, Obratovič, Marinič, Planinc, Papež.
LESTVICA: 1. Titan Kamnik 36 ... 7. LIK Kočevje 22.
V zadnjem kolu igrajo Kočevci v Izoli.

rokomet

SRL, moški, 16. KOLO: ČRNOMELJ—ŠOŠTANJ 22:20 (13:10)
Črnemelj: Plut, M. Papež, Kavčič, Hudelja, Novak, Možina, J. Papež, Adlešič, Orlič, Grabrijan, Pezdirc, Kmetič.

INLES—PRULE 23:23 (13:12)
Inles: Lapajne, Džokić, A. Mihelič, Goleš, Jurčič, Lesar, Tomšič, Mate, 10, Fajdiga, J. Mihelič, Parezanovič.
SEVNICA—RUDAR 18:21 (11:7)
Sevnica: Kovačević, Regner, 3, Gabrič, Kostevc, Šunta, 1, Špan, 5, Simončič, T. Knežević, J. Knežević, 5, Senica, 3, Godec, 1, Mlakar.

LESTVICA: 1. Svojenc Gradec 25 ... 5. Inles 18, 8. Črnemelj 16, 11. Sevnica 7.
Pari prihodnjega kola: Jadran—Inles, Termopol—Sevnica, Ajdovščina Črnemelj itd.
SRL, ženske, 16. KOLO: MLI-NOTEST—NOVO MESTO 37:24 (19:8)
Novo mesto: Hočevar, Knafelj, Repinc, Iličin, 2, Kramar, 11, Rebolj, 1, Simončič, Opruc, 7, Pate, 3, Butala.

ISKRA—BRANIK 34:15 (19:8)
Iskra: Jakše, Gorenc, 1, Dolar, 4, Kegljevič, Radovan, Turk, 12, Selan, 4, Rangus, 9, Vide, 2, Lužar, Bolte, Kos.
ITAS—OLIMPIJA 21:20 (11:11)
Itas: Filipovič, Dragičević, Klarič, 1, Kersnič, Vuk, 3, S. Jerič, 11, M. Jerič, 2, Bejtović, 3, Satič, 1, Jurkovič.

LESTVICA: 1. Kranj 32 ... Mlinotest 26, 3. Iskra 23 ... 5. Novo mesto 20, 10. Kočevje 7, 11. Era Šmartno 7, 12. Alpes 6.
Pari prihodnjega kola: Burja—Itas, Cerkno—Iskra, Novo mesto—Olimpija itd.

Za konec lige še deseta zmaga?

V soboto se sklne letošnje prvenstvo odbojarskih drugoligašev — Neljubo presenečenje v Sisku — Zadnje kolo tudi v republiški moški ligi

Le še enkrat bodo odbojarski drugoligaši na letošnjem prvenstvu stopili na parket in se borili za točke. V zahodni skupini, kjer igra tudi novomeški Pionir, to je že domala na diani, bo prvak postal osiješki Željezničar, docela negotovo pa je, katera bo tretja ekipa, ki bo morala ob Borovu in Metalcu zapustiti ligo. Kandidati so štirje in eden od njih, moštvo Kaknja, bo v soboto v zadnjem kolu igral v novomeški športni dvorani.

Prav bi bilo, ko bi se Pionirjevi odbojkarji dostojno poslovili od svojih zvestih gledalcev, kajti v soboto so jim pripravili neljubo presenečenje. V srečanju, ki ni odločalo prav o ničemer več — v vodo je padla tudi predvidena reorganizacija tekmovalnega sistema in s tem možnost za napredovanje — so Novomeščani proti Metalcu v Sisku pokazali izredno slabo igro. Izgubili so z nasprotnikom, ki je zanesljivo slabši od njih, vendar se je vnovič pokazalo, da papirnate napovedi ne pomenijo prav nič. Pionir je igral neodpustljivo slabo, odgovorili so ključni igralci, kot sta Povšič in Brulec, v Sisku ni potovali tudi Kosmina in vzroki za nepričakovan poraz so že veliko jasnejši. Povejmo ob

tem še, da je Pionir gladko dobil prvi set, v drugem in tretjem pa vodil še s po 14:12, vendar je bilo tudi to premalo za zmago. »Dolgo sem že v odbojki, a ne pomnim tako slabe igre. Na tak način se ne branijo barve kluba,« je bil v ponedeljek vidno razočaran trener Lojze Babnik. Tudi to ne more biti izgovor, da so pionirjevi igrali brez motiva in nič čudnega, če je trener za sobotno srečanje, ki se bo pričelo ob 19. uri, napovedal, da bo dal priložnost mladim igralcem.

Se vsega kolo pa je tudi do konca prvenstva v moški republiški ligi. Kočevci so bili v soboto na pragu zmage nad novim prvacom, ekipo Titana iz Kamnika, vodili so že z 2:1 v setih, vendar je na koncu odločila večja izkušnost in tudi kvaliteta gostujočih igralcev, ki so si tako kolo pred koncem že zagotovili naslov prvaka. Kočevcem ostaja v uteho spoznanje, da imajo ekipo, ki je sposobna mešati štrene sleherni ekipi v ligi.

B. B.

PORAZ V MEDVODAH

MEDVODE — Nogometaši novomeškega Elana so v 13. kolu prvenstva območne lige — zahod gostovali v Medvodah in navzlic dvema doseženima zadetkoma izgubili z 2:4 (1:2). Praviloma so članovi doslej iz Medvoda odhajali dvignjenih glav, tokrat pa je povsem zatajila njihova obramba, častna izjema je le vratar Črv. Še kako se je namreč poznala odstopnost kapetana ekipe Pavlina, ki zaradi poškodbe ni odpotoval v Medvode. Oba zadetka za Novomeščane je dosegel Stojan Mesojedec.

REKREATIVNO TEKMOWANJE V NAMIZNEM TENISU

NOVO MESTO — Končan je ekipni del tekmovanja v rekreativni občinski ligi v namiznem tenisu. Sodelovalo je 12 ekip, zmagala je ekipa Jame 2000 (Lukšič, J. Pezelj), 2. mesto je zasedla ekipa Dolenjskega lista (Bartelj, D. Pezelj), 3. pa Borec (Bojanič, Makarovič). Deset najboljših igralcev iz ekipnega dela igra sedaj še v konkurenci posameznikov.

DRUGI DEL NAMIZNOTENIŠKE LIGE

NOVO MESTO — V soboto, 16. aprila, se začne drugi del tekmovanja v prvi A slovenski namiznoteniški ligi. Po prvem delu je novomeška ekipa na 5. mestu, v soboto pa se bodo v novomeški športni dvorani pomerili z vodilnim Kemičarjem iz Hrastnika — tekma bo ob 9. uri — in ob 16. uri z mariborsko Strojno. V prvem delu tekmovanja je Kemičar izgubil samo z Novim mestom, in to v Hrastniku.

Krkaši sedaj v Turčijo

Bogat kolesarski vikend — Papež drugi v Spittalu — Članska vrsta Krke v Turčijo, Papež v Italijo

SPITTAL, ZENICA — Kolesarska sezona je že v polnem razmahu, najbolje o tem pričajo številne preizkušnje tako na domačih, kot na tujih dirkah. Predstavniki novomeške Krke so konec minulega tedna nastopili na dveh tekmovanjih. Najboljša članska vrsta se je skupaj z mlajšimi in starejšimi mladinci udeležila dirke v avstrijskem Spittalu, druga postava Novomeščanov pa je nastopila v Zenici.

V Spittalu sta bili dve dirki. Prva je bila v soboto: med mlajšimi mladinci je na 54 kilometrov dolgi progi Bogdan Fink zasedel 2. mesto, Stangelj pa je bil 18. Starejši mladinci so vozili na 92 kilometrov dolgi progi, zmagal pa je Roman Judež, medtem ko je bil Eržen šesti. V konkurenci članov, ki so morali prevoziti 122 kilometrov, je Smole zasedel 6. mesto, Robič je bil 7. in Bojanc 10. Dobre sobotne dosežke so Novomeščani ponovili tudi v nedeljo. Mlajši mladinci so vozili na 56 kilometrov dolgi progi; Fink je zasedel tretje mesto, pri starejših mladincih je bil na 108 kilometrski progi Peter Judež drugi, medtem ko je bila članska dirka dolga 132 kilometrov. V razburljivem finišu je za las pred Sandijem Papežem zmagal Ugrešnik, Bojanc je bil šesti, Smole pa 18.

V Zenici pa sta bili v soboto in nedeljo tradicionalni dirki »Osvoboditev Zenice«. Na 120 km dolgi progi je bil pri članih Darko Papež drugi, vsi ostali pa so se skozi cilj pripeljali v glavnini: Zaletel je bil 28., Božič 42. in Ravbar 45. Omenimo, da sta na tej dirki za vrsto VP Kranj vozila tudi novomeška vojaka Glivar in Kruljac. V

nedeljo je bil nato še kriterijski nastop, v katerem je zmagal Pagon iz Save, Ravbar je bil tretji, Zaletel osmi in Božič dvanajsti. Povejmo za konec, da se najboljša novomeška vrsta odpravlja te dni na veliko etapno dirko v Turčijo, ki bo potekala med 22. in 27. aprilom, dirka šteje tudi za svetovni pokal, v novomeški ekipi pa bo manjkal le Sandi Papež, ki se bo z reprezentanco udeležil tradicionalne dirke v Italiji Giro Regioni, ene največjih in najtežjih preizkušelj amaterskih kolesarjev na svetu.

B. B.

DOBRA FORMA — Trdo zimsko delo se očitno dobro obrestuje in dvoječka Roman in Peter Judež sta danes med zagotovo največjimi upi jugoslovanskega kolesarstva. To sta potrdila tudi v soboto in nedeljo v avstrijskem Spittalu.

V Novem mestu cilj prve etape Alpe-Adria

Konec 148 kilometrov dolge etape 6. maja v Novem mestu

NOVO MESTO — Na kratko smo že poročali, da bo 6. maja v Novem mestu cilj I. etape tradicionalne mednarodne kolesarske dirke Alpe-Adria, ki starta istega dne v Ljubljani. Kolesarji bodo na progo krenili ob 12.45 iz Ljubljane, 148 kilometrov dolga prva etapa pa jih bo vodila iz Ljubljane po avtocesti do Ivančne gorice, nato do Podturna pa preko Brezja do Črnoljane in nato nazaj do Metlike in preko Vahte v Novo mesto, kjer bo na Glavnem trgu cilj.

Zagotovo dovolj težka etapa, da bo odločila veliko tega. Dodati je treba ob tem, da bodo najboljši jugoslovanski kolesarji v tistem času na dirki miru Varšava—Praga—Berlin, kjer si bodo skušali priboriti nastop na olimpijskih igrah, zato bo tekma Alpe-Adria priložnost za mlade. Karavana kolesarjev bo pot nadaljevala dan kasneje, 7. maja, ko bodo izpred zavarovalnice Triglav krenili na drugo etapo do Celja.

Največji uspeh sevnškega strelstva na RP

M. Njegoš 2. pri članicah, pionirji ekipno 4., F. Umek pri članih 5.

SEVNICA — Na zadnjem republiškem prvenstvu za vse kategorije v streljanju z zračno puško v Trzinu je bilo med preko 500 strelci iz raznih krajev.

Vsekakor je k največjemu uspehu sevnškega strelstva v republiškem merilu največ prispevala članica SD Kopitar Milka Njegoš, ki je s 367 krogi osvojila srebrno medaljo in vozovnico za Zenico, kjer bo 17. aprila državno prvenstvo za člane in članice.

Velik uspeh je tudi 4. mesto ekipe pionirjev SD heroja Maroka Sevnica, ki so nastreljali 513 krogov in tako pridobili pravico nastopa na državnem prvenstvu za pionirje in pionirke, ki bo 23. aprila v Skopju. Pionirji so dosegli enak rezultat kot tretjevrščena ekipa SD 1. pohorskega bataljona iz Ruš, ki pa je imela boljše zadnje serije od Sevnčanov. V posamični konkurenci je bil Danilo Petrin s 176 krogi na 8. mestu, Boštjan Škrlec pa je s krogom manj pristal na 10. mestu. Na državno prvenstvo sta se s 170 krogi uvrstila tudi Boštjan Karlič (zmagovalec med pionirji je dosegel 179 krogov!) in med pionirkami Ksenija Požun, ki je s 166 krogi zasedla v Trzinu 10. mesto.

V članski konkurenci se je med sevnisko ekspedicijsko najbolje odrezal Franc Umek, ki je s 375 krogi osvojil 5. mesto.

P. P.

ELAN—LJUBLJANA 1:3 (0:0)

NOVO MESTO — Minulo sredo sta se v Novem mestu v tekmi 5. kola pokala NZS pomerili enajsterični Elan in jesenskega prvaka SNL Ljubljane. Na blatnem in raznočimernem igrišču sta ekipi prikazali dobro igro, še posebej gostje v drugem polčasu, ko so povedli že s 3:0. Častni zadelek za gostitelje je dosegel Horvat iz enajstmetrovke.

KRŠKO — DOBOVA 21:15 (9:5)

KRŠKO — Okoli 200 gledalcev se je zbralo na prvem srečanju krških rokometštev v II. republiški ligi v nadaljevanju prvenstva. Kršani jih niso razočarali, brez večjih težav so opravili z Dobovo, najzaslužnejši za uspeh gostiteljev pa so Novak, Božič in Glaser, medtem ko je pri gostih z nešportnim vedenjem izstopal Deržič. Krški rokometši krepko vodijo na lestvici in imajo 18 točk, drugouvrščeni Dol pa vsega 12.

TOKRAT ZMAGA MERCATORJA

NOVO MESTO — Na kegljišču doma JLA sta se pred dnevi pomerili ženski vrsti Novoga mesta in trebanjskega Mercatorja. Gostje so bile boljše in zmagale s 1:49:1:486 in se tako izenačile po točkah v okviru tekmovanja dolenjske lige. Ekipi bosta tako odigrali še eno tekmo na nevtralnem kegljišču v Črnoljuni, zmagovalna vrsta pa bo nastopila v kvalifikacijah za vstop v II. republiško ligo.

Zapečaten usoda Sevnčanov?

Poraz doma z Rudarjem je rokometša Sevnice utrdil na predzadnjem mestu — Naprej z mladimi — Pomembna zmaga Kočevk v boju za obstanek

Edinole boj pri dnu lestvice je še zanimiv tako v moški kot v ženski republiški rokometni ligi. Naslova sta bržkone že oddana: pri dekletih si je prvo mesto že zdavnaj zagotovila vrsta Kranja, medtem ko je pri fantih v daleč najboljšem položaju Slovenj Gradec. Dolenjske ekipe igrajo na letošnjem prvenstvu poprečno. Pri dekletih smo lahko zadovoljni le z igrami šentjernejske Iskre, medtem ko so moški nastopi dolenjskih predstavnikov pod pričakovanji.

Ribniški Inles je za spomladanski del prvenstva krepko pomladil svoje vrste, zagledal od njegovih igralcev ne gre pričakovati čudežev. Dokaj spremenljivo igra tudi Črnemelj, ki je šele v soboto v tekmi s Šoštanjem pokazal svoje pravo lice in dosegel dragoceno zmago, povsem pa so odrekli Sevnčani. Nvinci v ligi so na letošnjem prvenstvu iztržili le tri zmage in en neodločen izid, kar je za ekipo po mnenju mnogih premalo. Vodstvo kluba se je zato odločilo dati priložnost mladim

KRIZA NOVOMEŠKIH ROKOMETAŠIC — Poraz s kar trinajstimi zadetki v sobotnem srečanju z Mlinotestom je le potrdil, da so novomeške rokometša slabo pripravljene na spomladanski del prvenstva in da preživljajo manjšo krizo. V ekipi je očitno prišlo do nekaterih nesoglasij. Jakštova že nekaj časa ne igra in prav bi bilo, da trener v takšnem položaju ponudi priložnost mlajšim igralkam. Ena tistih, na katere bo potrebno še kako računati, je tudi Simončičeva, ki jo na posnetku vidimo med akcijo. (Foto: B. B.)

Spet na divjih vodah Kolpe

Mednarodno tekmovanje bo od 22. do 24. aprila — Pokrovitelj Melamin Kočevje — Mednarodna udeležba

OSILNICA, KOČEVJE — 8. aprila je bila tiskovna konferenca o bližnjem 12. mednarodnem tekmovanju v kajaku in kanuju na divjih vodah »Kolpa 88«. Na njej so organizatorji, športni delavci in predstavniki pokrovitelja Melamina Kočevje seznanili novinarje s posebnostmi letošnjega tekmovanja in odgovarjali na vprašanja novinarjev.

Tekmovanje, ki bo na kajakaški progi pri Osilnici, bo potekalo tako: 22. aprila ob 16. uri bo spust za prvenstvo Hrvaške, 23. aprila ob 10. uri slalom za memorial Toneta Ozbolta, 24. aprila ob 11. uri pa slalom za prvenstvo Hrvaške. Vsa ta tekmovanja bodo tudi izbirna za državno reprezentanco. Selektor državne reprezentance Rade Kovačević je povedal, da so Zahodni Nemci, ki imajo najboljše tekmovalce na svetu, udeležbo že prijavi. Seveda bodo tekmovali tudi Jugoslovani, ki veljajo za drugo veselilo na tem področju, saj so lani na svetovnem prvenstvu osvojili kar pet medalj. Tudi udeležba Avstrijcev je zagotovljena, pričakujejo pa še prijave Češkoslovaške, Švice in Italije.

Organizatorji so odgovarjali tudi na vprašanja v zvezi s svetovnim prvenstvom, ki bo leta 1991 v Sloveniji, najboljši svetovni asi pa bodo tisto leto vadili na slovenskih rekah in tudi na Kolpi.

J. P.

ŠPORTNI KOMENTAR

Kje je druga generacija?

Slabo kadrovanje igralcev v ribniškem Inlesu

Letošnji rezultati ribniških rokometštev očitno niso pogodu ljubiteljem tega športa v Ribniški dolini, dovolj velik dokaz tega je stla skromen obisk prvenstvenih tekem. Že bežen pogled na sedanjo igralško zasedbo in tisto izpred petih ali šestih let nam pove, kje leži krivda za to.

Čeprav mnogim to ne bo všeč, je vendarle jasno, da je zatajila klubska politika, bolje rečeno kadrovanje je tistih, ki skrbijo za selekcije v Inlesu. Dolga leta je v tekmovanju glavno breme nosila le ena generacija rokometštev, ki ji zagotovo ne gre odreči velikih zaslug za razvoj in popularnost tega športa v Ribnici, vendar je po drugi strani prav tako res, da so drugi, mlajši igralci ostali kar nekako v senči, brez prave priložnosti za dokazovanje. Rokometša so za to seveda najmanj krivi. Ne bomo se dosti zmotili, če zapišemo, da je največji udarec ribniškemu rokometu zadala generacijska kriza.

ja, rojena v letih 1964 do 1968, ki je bila kar dvakrat najboljša v Sloveniji. Danes bi to bili okoli 22 let stari igralci, torej v najboljših letih. Vendar v Inlesu danes iz te generacije ni niti enega rokometša. Spomnimo se le Žagarja, Lukića, Ilca, Dejaka, Tanka, Ovna, Šilca. Kdo jih je spustil iz kluba? Nekdo bi za to moral odgovarjati.

Poglavito breme je sedaj na Matetu in Fajdigi, igralcih prve generacije, katerima po svojih močeh pomagajo mladi iz tretje generacije, nekateri jim pravijo kar Inlesov rokometni vrtec. Na srečo je tu še trener Zdenko Mikulin, ki je s svojim predanim in zagnanim delom porok, da bo prav s to mlado generacijo ribniški rokomet kmalu vnovič našel mesto, ki mu v Sloveniji gre. Le da ta tolažba ne more in ne sme biti opravičilo temu, da je iz Ribnice izginila izredno obetavna generacija mladih rokometštev.

M. GLAVONJIČ

B. B.

SEVNICI POKAL G KLUBA

NOVO MESTO — V soboto, 9. aprila, je bil v novomeški športni dvorani namiznoteniški turnir za pokal G kluba. Zmagala je ekipa Sevnice (Kadak, Bukvič), 2. je bila ekipa Novoga mesta (Vitezić, Medle), 3. pa ekipa G kluba (Gorinšek, Blažič). Najboljši igralec turnirja je bil Gorinšek, ki ni izgubil nobenega dvoboja. Organizator Rudi Gerbec je podelil priznanja in praktične nagrade.

Delovna organizacija VEKTOR
TOZD Transportni inženiring, o.sub.o.
Ljubljana, Jesenkova 3

Komisija za delovna razmerja
objavlja prosta dela in naloge

1. pripravnik v poslovalnici Novo mesto, Mačkovec 18 a, za nedoločen čas

Pogoji:
— srednja strokovna izobrazba ekonomske ali prometne smeri
Kandidati naj svoje ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: DO VEKTOR Ljubljana, Jesenkova 3.
O odločitvi bomo kandidate obvestili v 8 dneh po opravljeni izbiri.

187/15

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE
HEROJA MILKE KERIN,
LESKOVEC PRI KRŠKEM,

razpisuje prosta dela in naloge:

- 3 VZGOJITELJEV predšolskih otrok za določen čas (nadomeščanje delavk med porodniškim dopustom)
- 1 UČITELJA telesne vzgoje za nedoločen čas

Pogoji: ustrežna izobrazba, predpisana po ZOŠ.
ZACETEK DELA: 1 vzgojitelj in učitelj telesne vzgoje takoj, ostala dva vzgojitelja 1. 9. 1988.

Prijave z dokazili pošljite naši komisiji za delovna razmerja v 8 dneh po objavi razpisa. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 15 dneh po poteku razpisnega roka.

183/15

CESTNO PODJETJE
NOVO MESTO
Ljubljanska 8

Delavski svet delovne organizacije
razpisuje
prosta dela in naloge

pomočnika direktorja DO za splošne zadeve

Poleg splošnih, z zakonom določenih pogojev morajo kandidati za zasedbo razpisanih del in nalog izpolnjevati še naslednje:
— visoka ali višja izobrazba pravne smeri in najmanj 5 let delovnih izkušenj pri vodenju dela
— druge pogoje, ki jih določa družbeni dogovor o izvajanju kadrovske politike v občini Novo mesto.

Izbrani kandidat bo imenovan za dobo 4 let.
Kandidati naj prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev pošljejo v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: Cestno podjetje Novo mesto, Novo mesto, Ljubljanska 8, z oznako »za razpisno komisijo«.
Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 8 dneh po sprejemu sklepa o imenovanju.

185/15

Lisca

Ali ste seznanjeni z razpisom štipendij Lisce v šolskem letu 1988/89? Poznate naše razvojne usmeritve in ambicije?

Vabimo vas na informativni dan Lisce,

ki bo v soboto, 16. 4. 1988, ob 8. uri v modri sejni sobi Konfekcije LISCA, Sevnica, Prešernova 4.

Predstavili vam bomo delovno organizacijo in odgovorili na vsa vprašanja! Naj vas spomnimo, da želimo štipendirati predvsem za naslednje poklice:

- konfekar
- konfekcijski tehnik in modelar
- inženir konfekcijske tehnologije in oblikovalec
- diplomirani inženir tekstilne in konfekcijske tehnologije
- inženir in diplomirani inženir računalništva
- inženir in diplomirani inženir elektrotehnike — elektronike
- diplomirani ekonomist, še posebej smeri mednarodna menjava, poslovna informatika in poslovne finance
- diplomirani organizator dela in diplomirani sociolog

ter tiste srednješolce, ki bi se po končanem srednjem šolanju odločili za študij navedenih usmeritev

184/15

ZAHVALA

V 68. letu starosti nas je nepričakovano zapustil mož, oče, stari oče, oči, brat in stric

FRANC MARLIN

iz Dola 4

Najlepše se zahvaljujemo vsem sorodnikom in vaščanom za vsestransko pomoč, podarjeno cvetje in izrečeno sožalje. Iskrena hvala OŠ Smarjeta, DO Krka-Kozmetika, IMV, tovarni avtomobilov. Posebno pa se zahvaljujemo gospodu župniku za lepo opravljeni obred.

Vsi njegovi

PIONIR

GRADBENO INDUSTRIJSKO PODJETJE NOVO MESTO

GIP PIONIR NOVO MESTO,
TOZD MKI in TOZD
zaključna dela v gradbeništvu Metlika

objavljata prosta delovna nalogi in opravili:

1. VODJE PRODAJE za avtoservisno dejavnost TOZD MKI v Novem mestu
2. TEHNOLOGA za TOZD zaključna dela v gradbeništvu Metlika

Pogoji za sprejem:

- pod 1.
— končana 6. st. strok. izobr. strojne ali druge ustrežne smeri in 7 let delovnih izkušenj ali
— končana 7. st. strok. izobrazbe strojne ali druge ustrežne smeri in najmanj 5 let delovnih izkušenj
- pod 2.
— končana 5. st. strok. izobrazbe strojne smeri
Delavca bosta sprejeta v delovno razmerja za nedoločen čas s polnim delovnim časom in s pogojem trimesečnega poizkusnega dela.
Vloge z dokazili o izobrazbi, življenjepisom in opisom dosedanjega dela pošljite v roku 15 dni na naslov:
pod 1. GIP PIONIR Novo mesto, TOZD MKI, Kettejev drevored 37;
pod 2. GIP PIONIR Novo mesto, TOZD zaključna dela v gradbeništvu Metlika, Cesta 15. brigade 2.

189/15

OPEKARNA
NOVO MESTO p. o.

Zalog 21, 68000 NOVO MESTO

objavljamo prosta dela in naloge

— finančni knjigovodja

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati imeti končano srednjo ekonomsko ali komercialno šolo ter 3 leta delovnih izkušenj. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pričakujemo v roku 8 dni.

188/15

SVET ŠOLE
OSNOVNE ŠOLE JURIJ DALMATIN
KRŠKO, Šolska 1

razpisuje

javno licitacijo,

ki bo v soboto, 23. 4. 1988, ob 9. uri pred garažo Osnovne šole Jurij Dalmatin, Krško, in sicer za:
— kombibus IMV 2200 D, letnik 1977
Ogled je eno uro pred pričetkom licitacije. Izklicna cena je 5.000.000 din.
— fotokopirni stroj Lumoprint
Izklicna cena je 400.000 din.

Pred pričetkom licitacije se plača varščina v višini 10% izklicne cene

186/15

ZAHVALA

Z bolečino v srcu sporočamo vsem, da je v 84. letu starosti prenehalo biti zlato srce naše najdražje in nepozabne mame, stare mame, prababice, tašče in vujne

ANGELE ČRNIČ

iz Bednja

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in vaščanom, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnico spremili do njenega poslednjega doma. Hvala tudi sestri Minki za nego na domu, OO ZB Adlešiči, sosedu Petehu, ki jo je obiskoval, gospodu župniku za zadnje poslovilne besede in lepo opravljeni obred.

Žalujoči: sin Vinko z družino, hčerka Milka, vnukinja Nada z družino, snaha Marija z družino in drugo sorodstvo

Bedenj, 11. aprila 1988

V Podgradu manj novega

Občinska delegacija obiskala KŠ Podgrad — Kdaj bo zadosti dobre vode?! — Cemu obljube?

PODGRAD — Tu so se nedavno sešli na skupni seji predstavniki KS Podgrad in novomeškega izvršnega sveta. Podgradci so med svojimi nerešenimi problemi med drugim omenili pomanjkanje vodovoda, vendar glede tega v razpravi niso zvedeli za otipljivo rešitev. Pokazalo se je, da je napeljava vode v podgrajske vasi odvisna predvsem od razpoložljivih neoporečnih izvirov, ob tem pa bo odločala še lokacija izvira. Najprimernejši bi bil namreč vodovod, v katerem ne bi bilo potrebno prečrpavanje vode iz nižje ležečih zajetij. Na seji so menili, da bi zaradi omenjenega kazalo poiskati tudi krajevne izvire.

V zvezi z vodo so opozorili, da bo morala KS Podgrad narediti vse, da ne bo onesnaževala okolja, saj je na širšem območju Gorjancev, ki je že in bo še bolj zaščiten zaradi tamkajšnjih vodnih izvirov, Status »zaščiten območje« je domačine spodbudil k vprašanjem, kako v bodoče razvijati tamkajšnje vasi. Z uradnim odgovorom, da bodo lahko gradili, ampak le skladno s predvidenim ureditvijo prostora, krajani skorajda ni-

so bili zadovoljni. Bojijo se, da bo val mladih prebivalcev, ki se je za zdaj ustavil ob krajevnih mejah, znova odnesel v dolino.

Glede še nedokončanega telefona so menili, da bi morala vsaka vas v KS dobiti vsaj po eno številko, čeprav zaradi sedanjih premajhnih zmogljivosti omrežij vseh prvotno predvidenih števil ne bodo dobili v tokratnem zamahu. Ker bodo dobili le okrog 30 in ne 130 telefonskih priključkov, so se spraševali, čemu Pošta pristaja na sodelovanje v gradnji, ko pa zamisli ostajajo v veliki meri le želje za naslednja obdobja. Taka

• Na seji so se zbal tudi za svojo podružnično osnovno šolo, središče krajevnega dogajanja, vendar je po uradnih izjavah tak strah bolj ali manj nepotreben, čeprav je res, da sedanje družbeno siromaštvo močno občutijo prav šole.

bo, kot se bojijo, tudi usoda nedograjenega družbenega doma.

L. M.

Več podpore vinogradništvu

iz poročila IO Društva vinogradnikov B. krajine

BELA KRAJINA — Društvo vinogradnikov Bele krajine šteje že okoli 800 članov, število članov pa se še povečuje. Društvo ima podružnice Metlika, Semič in Črnomelj. Lani je društvo s pomočjo obeh belokranjskih OK SZDL rešilo dolgoletna nesoglasja glede razstave vin in Vinske vigradi in so se dogovorili, da bo to vsako leto maja skupna prireditev v Metliki.

Lani je društvo organiziralo strokovna predavanja o zelenem gnojenju in mučenju v vinogradih in obisk predavanja je bil zelo dober. Izvršni odbor in člani društva

so se zavzeto vključili v organizacijo ocenjevanja in razstave belokranjskih vin ter v organizacijo in izvedbo Vinske vigradi. Zaradi velike angažiranosti pri Vinski vigradi zahtevajo za delo društva vsaj 10 odst. sredstev od realizacije Vinske vigradi. Lani je društvo pripravilo strokovne izlete v Gornjo Radgono in Štajerske gorice ter v Istro, vodstvo društva pa je bilo na strokovnem obisku v z Metliko pobrateni občini Wagner v Avstriji.

Vsako prvo nedeljo v avgustu priredijo srečanje belokranjskih vinogradnikov, lani ga je zelo dobro organizirala semiška podružnica v Kotu pri Semiču, popostrili pa so ga s strokovnim predavanjem in kulturnim programom. Društvo tesno sodeluje z metliško Vinsko kletjo. Z njo se dogovarjajo o odkupu grozdja, ceni in izplačilu. Konec lanskega leta je društvo pripravilo prvi pogovor z belokranjskimi gostinci, da bi si skupaj prizadevali, da bi v belokranjskih gostilnah točili najboljše domača vina. Taka srečanja bodo organizirali vsako leto. Društvo je pripravilo tudi koledar škropljenja, ki ga je brezplačno dobil vsak član.

Izvršni odbor društva opozarja, da belokranjsko vinogradništvo stagnira, kar je posledica cenovnih nesorazmerij. Obnova hektarja vinograda stane okoli 2,5 milijona dinarjev, pridelava grozdja pa ne krije stroškov proizvodnje. Zato društvo pričakuje, da bo družba bolj naklonjena razvoju vinogradništva, saj je kljub vsemu dohodek od vinogradništva glede na površino večji kot v drugih kmetijskih vejah, zato bi morali na vse načine podpreti vinogradnike, ki hočejo obnoviti ali na novo zasadi vinograd.

PIONIR

GRADBENO INDUSTRIJSKO PODJETJE NOVO MESTO

Gradbeno industrijsko podjetje PIONIR iz Novega mesta obvešča uporabnike cest in pločnikov Gallusovega nabrežja, ceste na Ugar in Urbanove ulice, da bo pričel z deli na kareju v Ribnici. Zato bo zapora Gallusovega nabrežja ter pločnikov na cesti na Ugar in Urbanove ulice od 1. 4. 1988 do 31. 12. 1989. V času zapore bo obvoz urejen po Šeškovi ulici.

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi naše drage sestre in tete

**REZKE
JAKOPIN**

iz Šentjurja 6

iskrena zahvala vsem, ki ste našo drago pokojnico spremili na njeni zadnji poti, ji darovali cvetje ter nam izrekli sožalje. Posebna zahvala sosedom Draganovim, Pirnarjevim, Krivčevim in vaščanom za podarjeno cvetje in venec ter g. župniku za opravljeni obred.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi dragega moža, očeta, dedka

**JOŽETA
ŠTEFANIČA**

iz Podzemlja 25

se iskreno zahvaljujemo vaščanom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, darovali cvetje in ga pospremili na zadnji poti. Hvala tudi gasilskemu društvu Podzemelj in pevcam ter gospodu Stanku Štefaniču za lepo opravljeni obred.

Žalujoci: žena Jožica, sin Jože in hčerka Anica z družinama

ZAHVALA

Ob izgubi mož in dragega očeta

**STANISLAVA
BLATNIKA**

z Dvora

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedi Sini za nesebično pomoč, še posebej sodelavcem kolektivov Industrija motornih vozil Novo mesto, Gradbenik Žužemberk, ČGP Delo Novo mesto, KZ Krka Novo mesto, gasilskemu društvu Dvor, vsem darovalcem cvetja, pevskemu zboru za čudovite pesmi, ki jih je pokojnik v svojem življenju ljubil, duhovniku za lepo opravljeni obred ter vsem, ki ste ga pospremili na zadnji poti.

Vsi njegovi

*In duh se med spomini lahko vije,
in moje ranjeno drhti srce,
in polna ura v tihí noči bije,
in vedno še oči v temo strme.*

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage

ANE-IVANE ORAŽEM

roj. Kraševac

Iskrena hvala za vsa izrečena sožalja, za podarjeno ji cvetje in za spremstvo na njeni zadnji poti dne 5. aprila 1988 — v njen mir. Posebna zahvala velja proštu gospodu Lapu, gospodu p. Petru Lavrihu in gospodu Cirilu Oražmu.

Njeni najbližji, ki jih je imela rada

ZAHVALA

V 98. letu starosti je umrla naša mama, stara mama in teta

**FRANČIŠKA
VIDMAR**

iz Drame pri Šentjerneju

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so jo v času njene bolezni obiskovali in ji ob njeni smrti poklonili vence in cvetje. Posebna zahvala celotnemu zdravstvenemu osebju Šentjerneje, gospodu kaplanu za obisk na domu, cerkvenemu pevskemu zboru in gospodu župniku za lepo opravljeni obred.

Vsi njeni

*Kako hudo je, kar te ni,
spomin na tebe pa živi...*

V SPOMIN

Mineva žalostno leto, odkar nas je za vedno zapustil ljubi mož, oče in dedek

**ANTON
BOLTES-
PAJARJEV**

iz Gabrja 77

Hvala vsem, ki se ga spominjate, mu prinašate cvetje in prižigate svečke na njegovem preranem grobu.

*V domu našem je praznina,
v srcih pa velika bolečina.*

ZAHVALA

V 64. letu nas je nenadoma zapustil

**VILKO
BUČEK**

Čemše 12

Najlepše se zahvaljujemo sosedom, sorodnikom in znancem, ki so nam kakorkoli pomagali, darovali vence in cvetje ter pokojnika tako številno spremili na zadnji poti. Naša zahvala tudi župniku in govornici. Še enkrat hvala vsem!

Žalujoci: žena Milka, hčerka Milka z družino, sin Vilko in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 79. letu starosti nas je po težki bolezni zapustila draga mama, babica in prababica

**FRANČIŠKA
JARC**

iz Vrbovca 11, Dobrnič

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, izrazili sožalje, darovali vence in cvetje ter pospremili pokojnico na njeni zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo Jakčevim in Zoranovim za vsestransko pomoč, pevcem za lepo zapete žalostinke in gospodu župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega

**ANTONA
ZBAČNIKA**

iz Loškega potoka

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za darovano cvetje, za izrečeno sožalje ter za tako številno spremstvo pokojnega na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo dr. Rusu za trud, tov. Benčini in tov. Levstiku za poslovilne besede, pevcem ter g. župniku za lepo opravljeni obred.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Po dolgi in težki bolezni nas je v 73. letu zapustil dragi mož, oče, brat, stari oče, stric in svak

**VILJEM
MIRT**

iz Kladja nad Blanco

Najlepše se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, posebno pa sosedom Šutarjevim, Stoparjevim, Mirtovim, Bobničevim, Tomšetrovim, Kranjčevim, kolektivoma Lisca in Merx Sevnica, govornikom za izrečene besede, članom ZB Blanco, župniku za opravljeni obred ter vsem, ki ste darovali cvetje in pokojnika spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: vsi njegovi

*Na vrhu hribčka med vinogradi
si živela Ti, draga mama,
hiša prazna zdaj stoji.*

ZAHVALA

V 86. letu starosti nas je za vedno zapustila naša draga mama, babica, prababica in teta

**BARBARA
ZDRAVLJEVIČ**

iz Železnikov 11

Najlepše se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, vaščanom, prijateljem in znancem za darovano cvetje, izrečeno sožalje in številno spremstvo na zadnji poti. Pristrčna hvala sosedom Železnikovim za pomoč pri pogrebu, organizaciji ZZB, tov. Stanki Stariha za poslovilne besede, pevcem in gospodu župniku za opravljeni obred.

Vsi njeni

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči in nenadni izgubi ljubega moža, očka, atka in sina

FRANCA PEČARJA

iz Sevnice

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam izrazili sožalje, pokojniku poklonili cvetje in ga tako številno pospremili na njegovi zadnji poti. Še posebej se zahvaljujemo sodelavcem iz Tovarne konstrukcij Sevnica, Konfekcije Lisca, TOZD Blagovni promet, tov. Pavlu Radišku in Lojzu Motoretu za poslovilna govora. Še enkrat hvala vsem, ki ste v teh najtežjih trenutkih sočustvovali z nami.

Žalujoci: vsi njegovi

Sporočamo žalostno vest, da nas je v 58. letu starosti, zapustil naš sodelavec

VLADIMIR ČOSIČ
elektroinženir v pokoju

Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Delavci Industrije motornih vozil Novo mesto

Novo mesto, 6. 4. 1988

*Zdaj vse minilo je,
nič več pel ne bom...*

ZAHVALA

Tako se je v 83. letu starosti od nas poslovil naš dragi in nepozabni ati

VIKTOR ŠTRUMBELJ

Pokopali smo ga 5. aprila 1988 v Vavti vasi. Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam izrazili sožalje, se poklonili njegovemu spominu in darovali tako lepo cvetje. Posebno zahvalo dolgujemo dr. Vladimirju Živkoviču za skrb pri zdravljenju ter patronažni sestri Erni Gruden, ki ga je z veliko požrtvovalnostjo negovala in ga z njej lastno človeško toplino v hudi bolezni bodrila. Prav tako se zahvaljujemo pevskemu zboru Svoboda iz Kočevja za zapete žalostinke, tov. Robertu Dularju, predstavniku ZZB Straža, za besede slovesa, tov. Ivanu Berusu za zaigrano Tišino ter gospodu Gregorju za poslovilni obred.

Žalujoci: žena Mimi in njegovi otroci z družinama

tedenski koledar

Četrtek, 14. aprila — Valerij Petek, 15. aprila — Helena Sobota, 16. aprila — Bernarda Nedelja, 17. aprila — Rudi Ponedeljek, 18. aprila — Konrad Torek, 19. aprila — Ema Sreda, 20. aprila — Neža

LUNINE MENE
16. aprila ob 13.00 — mlaj

kino

BREŽICE: 14. in 15. 4. (ob 20. uri) jugoslovanska komedija Imejmo se radi. 16. (ob 20. uri) 17. 4. (ob 18. in 20. uri) ameriški kriminalni film Komandos. 18. in 19. 4. (ob 20. uri) nemški erotični film Dekle za uživanje. 20. 4. (ob 20. uri) ameriška glasbena komedija Annie.
ČRNOMELJ: 14. (ob 20. uri) in 17. 4. (ob 17. uri) ameriški akcijski film Policaj št. 1. 15. 4. (ob 20. uri) ameriški akcijski film Orel pravice. 17. 4. (ob 20. uri) italijanski film Škandalozna Gilda. 19. 4. (ob 20. uri) hongkongski film Pest velikega zmaja. 21. 4. (ob 20. uri) ameriški film Furjasti fantje.
KRSKO: 14. 4. (ob 20. uri) ameriški

akcijski film Zanka. 15. 4. (ob 21.30) nemški erotični film Dekle za uživanje. 16. (ob 20. uri) in 17. 4. (ob 18. uri) ameriški akcijski film Od tarče do smrti. 19. in 20. 4. (ob 20. uri) angleški film Ime vrtnice. 21. 4. (ob 20. uri) ameriški kriminalni film Maskirani ubijalec.
NOVO MESTO — DOM KULTURE: 14. 4. (ob 18. in 20. uri) filmsko gledališče — ameriški vojni film Sedmi križ (igra Spencer Tracy). 15. 4. ameriški akcijski film Top gun. 17. in 18. 4. ameriško-italijanski film Sartana prosi za smrt. (Vse predstave ob 18. in 20. uri) 19. in 21. (ob 18. in 20.30) ameriški fant spektakel Dune — puščavski planet.
NOVO MESTO — DOM JLA: Od 15. do 17. 4. domača drama Oktoberski fest. Od 18. do 20. 4. domača komedija Ljubimo se.
SEVNICA: 14. in 15. 4. (ob 20. uri) ameriško-italijanski film Osamljeni obupanec. 16. (ob 16. uri) in 17. 4. (ob 20. uri) ameriški fant film Borba nesmrtnega. 21. 4. (ob 20. uri) ameriški film Bolero.
TREBNJE: 16. in 17. 4. ameriško-kanadski film Aytoštopar.
MIRNA PEČ: 16. 4. (ob 20. uri) ameriški film Vbod z nožem.

Jelovčan, Nad Krko 21, Otočec. (P15-63MO)
APN 6 in žensko kolo, vse malo rabljeno, ugodno prodam. Tel. (068) 40-126, popoldan od 6. do 17. ure. (P15-18 MO)
APN 6 letnik 1986, nujno prodam. Tel. 25-827. (P15-8 MO)
ZASTAVO 101, letnik 1982, prodam. Oglasite se na tel. 24-243, popoldne. (2157-MV-15)
WV 1200, letnik 1976 prodam. Martin Luzar, Dol. Prekopa 48, Kostanjevica. (P15-43 MO)
126 P, letnik 1981, prodam. Vida Štremfelj, Ljubljanska 21, Novo mesto. (P15-43 MO)
LADO 1200 S, letnik 1984, prevoznih 28000 km, prodam. Ogled vsak dan od 12. ure dalje. Martin Skufca, Stavča vas 16, 68361 Dvor. (2153-MV-15)
JUGO 45, letnik 1984, prodam. Tel. (068) 50-128. (P15-41 MO)
KOMBI IMV 1600 furgon, letnik 1979, prodam za 2,5 M in fiat argenta, letnik 1984, prodam za 11 M. Ivan Balaban, K Roku 29, Novo mesto, tel. 25-562, popoldne. (2155-MV-15)
Z 101, letnik oktober 1984, nujno prodam. Tel. 79-864, od 15. ure dalje. (P15-40 MO)
ZASTAVO 750, letnik 1984, prodam. Šmihel 4, tel. 22-646. (2158-MV-15)
Z 101 GTL 55, letnik 1983, registrirano do 3. 2. 1989, prodam. Tel. 25-522 ali 22-941, popoldne — Bartolj. (2190-MV-15)
CITROEN GS 1.2 break, letnik 1979, obnovljen, prodam. Tel. (068) 20-451. (2191-MV-15)
Z 101, starejši letnik, prodam. Lenart, Tomaževa vas 25, Šmarješke Toplice. (2192-MV-15)
APN 6 in APN 4 po delih (komplet) prodam. Tel. 26-310. (2193-MV-15)
Z 750 prodam. Vidrih, Smolenja vas 45. (2194-MV-15)
TOMOS 15 SLC in BT 50 prodam. Tel. 42-411, po 16. uri, Dol. Stara vas 23. (P15-66 MO)
FIAT 126, letnik 1978, odlično ohranjen, prodam. Tel. (068) 71-635, od 6. do 7. ure. (P15-63 MO)
R 4 po delih prodam. Milan Zagorc, Paša 2, 68222 Otočec. (2089-MV-15)
OPEL KADETT, letnik 1987, 75000 km, dobro ohranjen, prodam. Tel. 22-592. (P15-28 MO)
R 4, letnik 1979, karambolirano, nevožen — za dele ali obnovno — prodam. Tel. (068) 72-930. (P15-16 MO)
TOMOS AVTOMATIK MS 3 prodam za 80 SM. Šefman, Nad mlini 17, Novo mesto, tel. 25-184. (2115-MV-15)
R 4, letnik 1976, dobro ohranjen, ugodno prodam. Peter Jurgalič, Brezje 4, Sentejnerje. (2109-MV-15)
GOLF JX DIESEL, letnik 1986, prodam. Tel. (068) 43-707. (2235-MV-15)
AUDI 80 diesel, Z 750 prodam. Tel. 76-332. (P15-68 MO)
OPEL KADETT 1.3 (ZRN), odlično ohranjen, prodam. Tel. 56-270. (2212-MV-15)
PROJAM Z-750, letnik 1979, Blažič, Stopiče 33, tel. 25-782, popoldne od 12. do 19. ure. (P15-72 MO)
Z 101 — 1300 special, letnik november 1981, prodam. Bevc, Šmalčja vas 7, Sentejnerje. (2211-MV-15)
R 4, letnik 1978, in nevožen tomos avtomatik prodam. Tel. (068) 51-245. (P15-67 MO)
126 P, letnik 1979, prodam. Franc Vaupič, Orehoviča 50, Sentejnerje. (2215-MV-15)
R 4 GTL, letnik 1984, prodam. Moreti, Pod Trško goro 57, Novo mesto, ali tel. 23-862. (P15-65 MO)
VW (hrošč), letnik 1975, prodam. Telefon 24-310, popoldne. (2210-MV-15)
UGODNO prodam kombi VW 1600, letnik 1976, prevoznih 180 tisoč kilometrov. Nosilnost tovora 950 kg. Telefon 22-588 ali 23-436. (2161-MV-15)
JAWO 350, staro eno leto, nerabljeno, prodam. Tel. 20-425. (2188-MV-15)
FIAT 750 S, letnik 1978, po ugodni ceni prodam. Marinka Seničar, Smolenja vas 33, Novo mesto. (2166-MV-15)
GOLFA diesel, letnik 1984, prodam. Franc Ivančev, Breg 20, Kočevje. (2166-MV-15)
Z 101 S, letnik 1978, obnovljeno, ugodno prodam. Slavka Struna, Pod vinogradi 4, Straža. (P15-53 MO)
ZASTAVO 128, letnik december 1985, in motor tomos 14 M, prevoznih 600 km, prodam. Tel. 20-545. (2157-MV-15)
R 5 GTS, 1400 cm³, star 8 mesecev, prodam. Tel. 21-568. (P15-39 MO)
GOLF diesel, 1983, dobro ohranjen, prodam za cca 10 M. Ogled od 15. ure dalje v Trebnjem, Ul. Cankarjeve brigade 1. (2218-MV-15)
PROJAM scirocco, letnik 1977, zastavo 101, letnik 1987. Telefon 33-603. (2216-MV-15)
PROJAM motor tomos 14 TL, 5 prestav, motorno škropilnico sola in pujske, stare 8 tednov. Telefon po 19. uri, 88-405. (2219-MV-15)
JUGO 45 A, letnik 1986, z veliko dodatno opremo prodam ali menjam za večji avto. Tel. (068) 33-246. (2221-MV-15)
LADO 1300 S, letnik 1985, prodam. Jože Lekše, Krško tel. 89-193. (2225-MV-15)
ZASTAVO 101, letnik 1979, ugodno prodam. Marjan Hasinger, Augustine, Kostanjevica. (2140-MV-15)
FIAT 126 PGL, letnik oktober 1986, prodam. Tel. 58-601, po 16. uri. (P15-38 MO)
GOLF JGL bencinar, letnik 1981, prodam. Cena 7.500.000 din. Tel. (068) 27-664. (2146-MV-15)
OPEL KADETT, letnik 1974, poceni prodam. Malenska vas 10, Mirna peč. (2151-MV-15)
R 4 TLS, letnik 1983, prodam. Tel. (068) 24-357. (2178-MV-15)
Z 101, letnik 1976, školjka 1983, prodam. Tel. (068) 27-201. (2176-MV-15)
JUGO 55, letnik 1986, prodam. Tel. 85-903. (2173-MV-15)

BMW 316 — 1800 cm³, 90 KM, letnik 1983, bel (temna stekla, 4 zvočniki, vlečna ključa), prodam. Tel. (068) 27-769. (2171-MV-15)
FIAT 132 kombi IMV furgon in Z 750 po delih prodam. Jeršin, Jelše 6, Otočec. (2179-MV-15)
PROJAM avto VISA II super, letnik 1982, prevoznih 60000 km. Informacije popoldne (068) 69-105, (068) 69-170. (2172-MV-15)
GOLF J, kamai oprema, avtoradio, letnik 1977, bencinar, prodam. Tel. (068) 26-026. (2170-MV-15)
Z 101, letnik 1984, in koso BRK 1350 prodam. Gregorčič, Škrlevo 4, Sentejnerje, tel. 40-296. (2168-MV-15)
Z 101, karambolirano, letnik 1976, za dele prodam. Franc Kiren, Pekel 3, Trebnje, tel. 45-246. (2133-MV-15)
126 P, december 1983, prodam. Tel. 43-745, popoldne. (2182-MV-15)
FIAT 132, letnik 1974, prodam. Vinko Petrovič, Vranoviči 27, Gradac. (P15-44 MO)
R 4, starejši letnik, prodam. Tel. 85-926. (2136-MV-15)
PEUGEOT 305, star tri leta, prodam. Tel. (068) 44-752. (2138-MV-15)
Z 750, neregistrirano, v voznom stanju, in motor M 14, SLC 15, prodam. Hočvar, Klenovik 5, 68275 Škocjan. (2158-MV-15)
GOLF JGL, letnik 1982, dobro ohranjen, prodam. Telefon (068) 77-253, zvečer. (2183-MV-15)
JUGO 55, letnik 1984, prodam. Župan, Šmalčja vas 5, Sentejnerje. (2140-MV-15)
PROJAM še ne dve leti staro Z 101 in rabljen barvni TV Gorenje. Štrukelj, Bršljin 44, tel. 24-192, Novo mesto. (2142-MV-15)
BLATNIKE za wartburg prodam. Vujanovič, Gradiška ul. 32, Straža. (2143-MV-15)
PROJAM ascono, letnik 1979, ali menjam za manjši avto z doplačilom. Tel. 28-175. (2144-MV-15)
126 P, letnik 1983, prodam. Tel. 28-175. (2144-MV-15)
APN 6 star dve leti, prodam. Tel. 24-483. Motor je dobro ohranjen. (2146-MV-15)
126 P, letnik avgust 1986, prodam. za 400 SM. Svečak, Šmarješke Toplice 101. (2147-MV-15)
LADO 1600 prodam. Tel. 42-416. (2148-MV-15)
R 4 TLS, letnik 1981, obnovljen, prodam. Prevoznih 60000 km. Ravbar, Dolenjske Toplice, tel. 65-247. (2149-MV-15)
R 4, letnik 1979, dobro ohranjen, prodam. Telefon 22-139, od 19. do 20. ure. (2186-MV-15)
Z 750, letnik 1971, prodam. Tel. 21-079. (2185-MV-15)
FIAT 126 P, letnik 1982, prodam. Tel. 42-329. (2151-MV-15)
ZASTAVO 101 GT 55, letnik 1984-junij, prodam. Ogled po 17. uri. Franci Mirtič, Veliki Lipovec 19, 68361 Dvor. (2151-MV-15)
PROJAM 14 M, letnik 1986, dodatno opremljen. Prerad, Gor. Radulje, Bučka. (2153-MV-15)
Z 750, letnik 1977, registrirano, prodam za 55 SM. Telefon 22-670, popoldne. (2154-MV-15)
Z 750 S, letnik 1979, obnovljeno, ugodno prodam. Tel. 51-889. (2155-MV-15)
GOLF diesel, letnik december 1982, zelo lepo ohranjen in dodatno opremljen, prodam. Tel. (068) 72-848. (P15-47 MO)
PROJAM mercedes 1619, spalna kabina, kason 7,20 m, za 12-13 karambolirano kabino, za 16-19 kompletne zadnje vzmeti. Tel. (068) 23-426. (P15-48 MO)
Z 750 LE, letnik 1984, registrirano do marca 1989, prodam. Jože Jakše, Hrastje 4, 68310 Sentejnerje. (2159-MV-15)
126 P, letnik 1980, nujno prodam. Srečko Glivar, Potok 29, Straža, tel. 84-659. (2161-MV-15)
LADO 1500, letnik 1978, prodam. Telefon 26-598. (2106-MV-15)
Z 101, oktober 1986, prodam. Informacije na tel. 71-718, po 15. uri. (P15-14 MO)
APN 6, star eno leto, prodam. Abunar, Črmošnice 12 pri Stopičah, tel. 43-753. (2097-MV-15)
JUGO 55, letnik 1984, prodam. Tel. 52-956. (pol-MV-15)
ŠKODO 105 S, letnik 1982, prodam. Franc Berus, Dol. Mraševo 4, Novo mesto. (2081-MV-15)
ZASTAVO 128, staro dve leti, prodam. Peter Rataj, Lukovek 5, Trebnje, tel. 44-654. (2077-MV-15)
JETO, letnik 1981, in menjalnik za golf diesel prodam. Tel. 72-187. (2080-MV-15)
PROJAM levi zadnji blatnik za hrošča, letnik 1975, in vlečno ključko. Marjan Poljanec, Semič. (2083-MV-15)
Z 750 S, letnik 1977, Tomos avtomatik, motor za čoln Tomos 4,5 prodam. Renata Štih, Jedinšiča 18, popoldne. (2090-MV-15)
GOLF D 1983, 78000 km, cena 9,5 M. Tel. 20-387. (P15-7 MO)
PROJAM Z 101 GT, letnik 1983-december. Penca, Ragovska 15, Novo mesto. (P15-7 MO)

RABLJENE KUHINJSKE ELEMENTE poceni prodam. Krasko, Kristanova 22, Novo mesto. (2181-PR-15)
10 m³ suhih bukovih desk prodam. Tel. (068) 71-544. (P15-54 MO)
ENOFAZNI HIDROFOR prodam. Kovač, Prečna 51, Novo mesto. (2163-PR-15)
KOMPLETNO PRIKOLICO (tri ležišča) in nov šotor (štiri ležišča) prodam. Tel. (068) 23-690. (2167-PR-15)
MALO RABLJENO videokamera Sony beta moview BMC-100 P ugodno prodam. Tel. (068) 72-423. (P15-45 MO)
BOROVE PLOHE prodam. Naslov v upravi lista. (2135-PR-15)
1000 kg sena prodam. Stanko Kosec, Češča vas 22, Novo mesto. (2137-PR-15)
EMO CENTRAL 23 za etažno ogrevanje prodam. Tel. 89-269. (P15-8 MO)
SENO (7 ton) prodam. Tel. 22-408. (2139-PR-15)
NOVO SKRINJO (200 l) prodam. Dragica Jandrič, Zagrebška 8, Novo mesto. (2161-PR-15)
ČRNO BELOKRANJSKO VINO prodam. Tel. 25-414. (2141-PR-15)
3 TONE DOBREGA SENA prodam. Martina Zajc, Kronovo 6, Šmarješke Toplice. (2156-PR-15)
KUEPERSBUSCH za etažno centralno in otroško posteljičo prodam. Kovačič, Nad mlini 45, Novo mesto. (P15-49 MO)
ZELO MALO RABLJENO športno kolo Amater na 5 brzin prodam. Tel. (068) 25-691. (2110-PR-15)
TELEVIZOR GRUNDIG, barvni, ugodno prodam. Tel. (068) 79-653. (P15-20 MO)
FOLJO za jagode (črno) prodam. Tel. 77-067 zvečer. (2088-PR-15)
HARMONIKO Melodija, Hohner (120 basov) in ritem bobne prodam. Tel. 85-407. (2084-PR-15)
NOVO KUHINJSKO pohištvo prodam. Tel. 58-569. (P14-67 MO)
2000 kg sena prodam. Pepca Blatnik, Brusnice 30. (2081-PR-15)
HI-FI stolp 2 krat 50 W, skoraj nov, prodam za 60 SM. Pot na Polško 43, Krško, tel. 72-291 zvečer. (P15-5 MO)
ZARADI STAROSTI ugodno prodam težko tračno žago in hidravlično prešo. Ogled vsako nedeljo popoldne. Anton Kozmus, Zigrski vrh 2, 68290 Sevnica. (P15-11 MO)
PRIKOLICO ADRIA 350, novejši tip, s centralnim ogrevanjem, prodam. Tel. 42-110. (2100-PR-15)
HI-FIHITACHI z zvočniki in kamero Lomo prodam. Tel. 65-543. (2099-PR-15)
AVTOMOBILSKO PRIKOLICO (nosilnost 400 kg) prodam. Tel. 52-495. (2102-PR-15)
TELICO brejo 8 mesecev prodam. Smolenja vas 41, tel. 25-233. (2101-PR-15)
3 do 4 m³ na pol suhih hrastovih fosnov (debeline 5 cm) ugodno prodam. Tel. (068) 33-542. (2108-PR-15)
SANK ugodno prodam. Tel. 65-471. (2107-PR-15)
DEKLIŠKO obhajilno obkloko za močnejše postave prodam. Ferkoj, Škocjan, tel. 76-251. (2111-PR-15)
1650 betonskih rdečih strešnikov (Dobruška vas) prodam. Tel. (068) 82-175. (P15-24 MO)
FILMSKO KAMERO in projektor Sanyo, 1000 W luč in platno, prodam. Tel. 24-362. (P15-26 MO)
SEMENSKI in jedilni krompir prodam. Vidmar, Mali Podljuben 7, Novo mesto. (2122-PR-15)
DVA GOBELINA (Zadnja večerja, Zaljubljenca) ugodno prodam. Zupančič, Stranska vas 8, Novo mesto. (2124-PR-15)
5 TON SENA prodam. Tel. (061) 783-070 po 20. uri. (P15-27 MO)
PRIKOLICO, novo, za osebni avto prodam. Tel. 85-921. (2139-PR-15)
SKOBELJNI STROJ, debelinka, krožna žaga, prodam. Tel. (068) 88-447 od 18. do 19. ure. (P15-37 MO)
MANJŠO SEDEŽNO garnituro (raztegljivo) prodam. Avsec, Šmihel 32, Novo mesto, tel. 22-878. (2129-PR-15)
GAŠENO APNO, BTV EI Niš ter mizarско kombinirko domače izdelave prodam. Troje, Rožni dol 17, Semič. (2130-PR-15)
JEDILNI KOT in dva gugalna stola poceni prodam. Tel. 22-349. (2128-PR-15)
VEČJO KOLIČINO SENA in otave prodam. Cimermančič, Gor. Težka voda 2. (2131-PR-15)
KOŠNJO SENA in otave (80 a travnika) prodam. Rozman Stanislav, Partizanska 23, Novo mesto. (2148-PR-15)
OHRANJEN PLINSKI štedilnik prodam. Tel. 26-622 popoldne. (2150-PR-15)
VRTALNI STROJ HILTI TE 17, rabljen, v odličnem stanju, in konzolno dvigalo KS 200 za dvig bremena do 200 kg, z uporabo vmesnega skripca pa do 400 kg (dvigalo je rabljeno), prodam. Krajnc, tel. (068) 28-135. (2110-PR-15)
BARVNI TV (ekran 36) in moped avtomatik, letnik 1986, prodam. Tel. 84-947. (2143-PR-15)
ZELO UGODNO prodam vrata in okna za celo hišo s polkni, vse novo. Peter Amič, Velike Rebrce 60, 61303 Zagradec. (2185-PR-15)
POCENI prodam SENO. Tel. 44-687 zvečer. (2189-PR-15)

VIKEND na Dolenjskem z vinogradom, njivo in travnikom ugodno prodam. Tel. 72-469, zvečer 72-844. (2220-PO-15)
PROJAM gradbeno parcelo z nadomestno gradnjo pri Novem mestu (Hemljnik). Dogovor po telefonu (061) 579-546, od 16. do 20. ure. (2141-PO-15)
PARCELO NAD Dobljicami pri Črnomlju, primerno za vikend, in sadovnjak ugodno prodam. Tel. 51-889. (2155-PO-15)
NOV VIKEND v neposredni bližini morja v Posedarju pri Zadru prodam. Avgust Pudgar, informacije na tel. 51-888. (2155-PO-15)
PROJAM vinograd in zidanico v Mevcu pri Šmarjeti. Naslov v upravi lista. (2154-PO-15)
TRAVNIK v izmeri 60 arov v Gorenji vasi prodam. Naslov v upravi lista. (2118-PO-15)
PARCELO (70 arov), primerno za gradnjo in vinograd v Črnomlju prodam. Tel. 62-849. (P14-13 MO)
PARCELO — sadovnjak (669 m²) na Gradniku prodam. Tel. 58-763, od 20. do 21. ure. (2147-PO-15)
HIŠO, zgrajeno do III. faze, za gostinski lokal, s priključkom telefona, elektrike, vode, na prometnem kraju v Semicu in Črnomlju ugodno prodam. Tel. (061) 441-714. (P15-23 MO)
PROJAJAMO vinograd z vikendom v Bojnici (cca 32 arov). Informacije na telefon (068) 88-853. (rač-PO-15)
NJIVO (54 arov, 100 m) v Potoku — Jurka vas, prodam. Marija Stanič, Oražova 21, Kostanjevica. (2152-PO-15)
PROJAM starino s sadovnjakom, primerno za vinograd, in dva konjska komata. Kranjc, Sentejnerje 14, Mirna peč. (2164-PO-15)
VIKEND 5000 m² na Dolenjskem in Otočcu, odlična lega, 3000 m² gozda, voda, elektrika v hiši, prodam ali menjam za stanovanje. Tel. (061) 451-583, vsak dan. (P14-32 MO)
PO ZELO ugodni ceni prodam vinograd s hramom v Vitni vasi na Bizejskem. Cena 550 SM. Lahko tudi zamenjam za osebni avto. Stanko Rožman, Meškova 2, Trnje, 68250 Brežice. (P15-15 MO)
HIŠO z 2000 m² zemlje (elektrika, vodovod) v Strugah na Dolenjskem prodam ali zamenjam za dyosobno stanovanje v Ljubljani. Šifra: «CISTI ZRAK». (P15-7 MO)
HIŠO, zgrajeno do III. faze, v neposredni bližini Čateških Toplic, prodam. Šifra: «NAJBOLJŠI PONUĐNIK». (2087-PO-15)
PROJAM 17825 m² mešanega gozda v Stari gori, k. o. Mirna, 550 din/m². Filip Česenj, Mašera — Spasičeva 13, Ljubljana, tel. (061) 342-945. (P15-21 MO)

službo dobi

ZAPOSLIM mladega fanta na srednje veliki mehanizirani kmetiji na Bledu. Plača po dogovoru. Marija Mežan, Prešernova 64, 64260 Bled, tel. (064) 77-054. (P15-42 MO)
VSEM, ki želite hitro izboljšati svoj standard: Javite se novomeški akviziterski skupini. Plačilo tedensko, lasten prevoz in vikendi obvezni. Tel. 25-340. (2145-D-15)
ZAPOSLIMO honorarno čistilko za no uro dnevno. OO Rdečega križa, Novo mesto. (2175-SD-15)
FRIZERSKO POMOČNIČO takoj zaposlim. Tel. 25-259. (2185-SD-15)
TAKOJ zaposlim kuharico — kuharico in deklo z veseljem do dela v kuhinji in pri šanku. Gostilna PARADIZ, Dol. Straža, tel. 84-688. (2227-SD-15)
RESTAVRACIJA v adaptaciji zaposli dobrega KV natakarija — natakarijo. OD in stanovanje po dogovoru. Ponudbe pod šifro: «LIPOV LIST». (2080-SD-15)
ZAPOSLIMO KV natakarijo. Dober OD, hrana, stanovanje in ostala oskrba v hiši. Gostilna «Volk», Višnja Gora, el. (061) 784-031. (2085-SL-15)
NUDIM honorarno delo. Vestnost pri prodaji — dober zaslužek (niso knjige). Tel. (068) 21-345. (P15-1 MO)

stanovanja

TRISOBNO lastniško stanovanje v Novem mestu zamenjam za manjše. Tel. 21-853. (2134-ST-15)
NUJNO potrebujem manjše stanovanje v Krškem ali bližnji okolici. Šifra: «APRIL». (P15-55 MO)

motorna vozila

PROJAM GOLF, letnik 1982. Tel. 57-737, Adlešič
TOMOS BT 50 prodam. Tel. 85-173. (2149-MV-15)
GOLF diesel, letnik 1983, modre barve, prodam. Tel. 65-561. (2138-MV-15)
MERCEDES 200 D/66 prodam za 2,9 M ali menjam za manjši avto. Tel. 56-645. (2127-MV-15)
KATRO, letnik 1983, prodam. Gornja Straža, Gradiška 2, tel. 85-365. (2136-MV-15)
ZASTAVO 750, letnik 1976, prodam. Oglasite se po 14. uri. Janez Šinkovec, Dol. Dole 12, Škocjan. (2135-MV-15)
R 4, letnik november 1983, registriran za celo leto, ugodno prodam. Telefon (068) 44-424. (2133-MV-15)
RENAULT 4 GTL, 1981, ugodno prodam. Herič, Cikava, tel. 25-311. (2156-MV-15)

DOLENJSKI LIST

Izdaja: DIC, toz Dolenjski list, Novo mesto. USTANOVITELJ: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Krško, Metlika, Novo mesto, Sevnica in Trebnje. SKUPŠČINA Dolenjskega lista je organ upravljanja tozda. Predsednik: Nace Štamcar. CASOPISNI SVET je organ družbenega vpliva na programsko zasnovno in uredniško politiko. Predsednik: Anton Stefančič. UREDNIŠTVO: Drago Rustija (glavni urednik in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek-Jakše, Borjan Budja, Anton Jakše, Zdenka Lindič-Dragaš, Martin Luzar, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simčič, Jožica Teppey in Ivan Zoran. IZHAJA ob četrtkih. Posamezna številka 600 din, naročnina za 1. polletje 10.000 din; za delovne in družbene organizacije 40.000 din na leto; za tujino 40 ameriških dolarjev ali 70 DM (oziroma druga valuta v tej vrednosti) na leto. TEKOČI RAČUN pri SDK Novo mesto: 52100-603-30624. Devizni račun: 52100-620-970-257300-128-4405/9 (LB — Temeljna dolenjska banka Novo mesto). OGLAS: 1 cm v enem stolpcu za ekonomsko oglašje 9.000 din, na prvi ali zadnji strani 18.000 din; za razpise, licitacije ipd. 10.000 din. Mali oglas do deset besed 6.000 din, vsaka nadaljnja beseda 600 din. NASLOV: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Germova 3, p.p. 130. Telefoni: uredništvo (068) 23-606 in 24-200, novinarski servis 23-610, ekonomsko propaganda, mali oglasi in naročniški oddelek 24-006. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (

NARODNOZABAVNI ANSAMBL iz Novega mesta išče bas-vokalista, zaželeno je tudi igranje enega od instrumentov (klarinet, saksofon). Naslov v upravi lista. (2095-RA-15)

V NAJEM oddam starejšo hišo v bližini Novega mesta. Naslov v upravi lista. (2148-RA-15)

V SOBOTO 2. aprila 1988, se je v Novem mestu izgubil pes doberman, črne barve, star tri leta. Kdor bi karkoli vedel o

njem, naj sporoči po telefonu 20-447. (P15-34MO)

ZAKONCA — upokojenca, ki sta sposobna upravljati kmetijo, vabim k poštenemu sodelovanju. Ponudbe pof. šifro: »UGODNOST«. (2137-RA-15)

preklci

VIDA CVITKOVIČ, Rodine 9, Črnomelj, prepovedujem **MARTINU CVITKOVIČU** iz Tribuč 57, Črnomelj, kakršnokoli prodajo premoženja, dokler ni vse sodnijsko rešeno. Če je kdo že karkoli

od premoženja kupil, naj vrne, ker so tudi moja last. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjala. (2098-PK-15)

FRANC HUDOKLIN iz Leskovca 15, Brusnice, prepovedujem pašo kokoši po moji parceli 2244 tov. **ANTONU SREBRNJAKU** iz Leskovca 12. Če tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal. (2112-PK-15)

obvestila

JARKICE-NESNICE, rjave, stare tri mesece in pol, prodajam vsak dan. Milena Drašler, Pod goro 5, Novo mesto. (2051-OB-14)

Mladim omogočam honorari zaslužek. Zaželen lastni prevoz. Informacije, Tekavec, Ul. Slavka Gruma 64, Novo mesto. (P15-7MO)

CENJENE STRANKE! Sedaj je čas, da se naročite za sliko, pleskarska dela ter polaganje tapet. Tel. 84-616. (880-OB-8)

IZDELUJEM strešno cementno opeko iz kvalitetnega pranskega savskega peska. Informacije na tel. 84-334. Marjan Golob, Malenska vas 12, Mirna peč. (2213-OB-15)

DVOMESEČNE JARKICE in rjave kokoši bomo prodajali 16. aprila. Sprejemamo naročila. Tel. 52-774, samo popoldne. Strugar, Svibnik, Črnomelj. (P15-2MO)

HITRO, kakovostno in po ugodnih cenah montiramo vse vrste solarnih sistemov, vodovodne instalacije in centralno ogrevanje. Informacije na tel. (068) 62-065. (P15-6MO)

SERVIS gospodinjskih aparatov in šivalnih strojev! Pridem takoj, šestmesečna garancija, račun za zavarovalnico. Željko Novak, Naselje NE 6, Krško, tel. 71-918. (P14-51MO)

STROKOVNA POPRAVILA hladilnih in klimatskih naprav v industriji, gostinstvu in gospodinjstvu opravljamo po ugodnih cenah in kvalitetno, z garancijo. Do 1. maja posebno konkurenčne cene kompresorjev za zamrzovalne skrinje. **LTH SERVIS VRŠCAJ**, tel. 52-073. (2079-OB-14)

OBVEŠČAM stranke, da bom prodajal bele piščance 17. aprila, rjavi in grahasti pa bodo v prodaji od 5. do 20. maja. Potrebna so naročila, pisemsko ali telefonsko. **Jože Jeršin**, Račje selo, Trebnje, tel. 44-389. (2069-OB-14)

ZAHVALA

V ponedeljek, 4. 4. 1988, smo se poslovili od našega dragega

VIKTORJA TEROPŠIČA

roj. 17. 2. 1930

Zahvaljujemo se vsem, ki ste nam darovali vence in cvetje in ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: vsi njegovi

*Rad si pel in bil vesel.
Odkar te ni, takega veselja in petja
med nami več ni.
O, kako pogrešamo te vsi!*

V SPOMIN

15. aprila bo minilo žalostnih deset let, odkar smo se poslovili od našega dragega brata

JANEZA KRAŠEVCA

Spomin nanj je boleč.

Vsi njegovi

*Dragi ati, ni te več,
spomin na tebe je boleč,
je solza grenka na srce kanila,
ostala nam je bridka bolečina.*

ZAHVALA

V 74. letu starosti je tiho dočrpel naš oče in stari oče

FRANC BRCAR

iz Straže 3 pri Šentrupertu

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam kakorkoli pomagali, darovali vence in cvetje, izrekli besede sožalja ter pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala sosedom in vaščanom za nesebično pomoč, sosedu Malči Kostevc za besede slovesa, prijateljem in znancem, sodelavcem in sodelavkam **DO-IO Pohorje** pri KPD Dob, Iskra Mokronog, Labod **TOZD Temenica Trebnje**, **IMV Mirna**, pevcem za zapete žalostinke ter duhovniku za opravljeni obred.

Vsi njegovi

*Ljubila je rože, ljubila je dom,
a v tihem pomladnem jutru
odšla je v večni dom.*

ZAHVALA

V 82. letu starosti nas je za vedno zapustila naša draga gospa

MARIJA KRŽAN

roj. Meke

iz Šentjerneja, C. oktobrskih žrtev 54

Najlepše se zahvaljujemo vsem dobrim sosedom, vaščanom, prijateljem in sorodnikom za darovano cvetje, izrečeno sožalje in vsem ostalim, ki so nam v tem težkem trenutku priskočili na pomoč. Prisrčna zahvala gospodu župniku za poslovilne besede in za lepo opravljeni obred. Hvala tudi cerkvenemu pevskemu zboru.

Žalujoci: družina Šuštarjeva, brat Lojze in sestra Nada ter ostalo sorodstvo

*Skrb, delo in trpljenje, draga mama,
bilo tvoje je življenje.
Bolečine si prestala,
zdaj boš v grobu mirno spala.*

ZAHVALA

V 79. letu starosti nas je prezgodaj zapustila naša draga mama, stara mama in prababica

ANA HUDOKLIN

iz Gor. Stare vasi 20, Šentjernej

Ob boleči izgubi naše drage mame se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in vaščanom, ki so pokojno v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo družinam Turk in Radovan, GD Stara vas-Loka ter kolektivu Kremen Novo mesto in sodelavcem iz Iskre Šentjernej. Zahvaljujemo se tudi govorniku Jožetu Potočarju za poslovilne besede ob odprtem grobu ter kaplanu za lepo opravljeni obred.

Žalujoci: sin Franc in hčerka Anica z družinama in ostalo sorodstvo

*Pomlad bo v tvoj vinograd prišla
in čakala da prideš ti,
usleda se na rosna tla
in zajokala, ker te ni.*

V SPOMIN

18. aprila bo minilo žalostno leto, odkar je prenehal biti srce našemu ljubljenuemu možu, atku in staremu atu

ANTONU GRMOVŠKU

iz Velikega Vidma

Hvala vsem, ki se ga še spominjate, postojite ob njegovem grobu, mu prinašate sveče in cvetje.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Po dolgotrajni in težki boleznii nas je v 80. letu zapustil naš dragi mož, oče, stari oče in brat

LEOPOLD BUČAR

iz Šentjerneja

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnega v velikem številu pospremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo zdravniški in patronažni službi za zdravljenje med boleznijo, GD Šentjernej, ZB Šentjernej, Klubu za konjski šport Šentjernej, Iskri, TOZD Upori in Hipot, OŠ Grm Novo mesto, govornikom tov. Verbiču in Trenzju za poslovilne besede, pevcem ter gospodu župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njegovi

*Ko bi solza koga obudila,
ne bi tebe, ljuba mama, zemlja krila.*

ZAHVALA

V 83. letu nas je zapustila ljuba mama, babica in prababica

FRANCKA JEVNIKAR

upokojenka iz Mokronoga

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih pomagali, darovali toliko cvetja in jo tako številno spremili za njeni zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo gospodu župniku iz Mokronoga za lepo opravljeni obred, GD Jesenice, Društvu upokojencev Mokronog, pevskemu zboru Šentrupert, tov. Maksu Kurentu za lepi govor, sodelavkam **IMV Mirna** ter vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom.

Žalujoci: vsi njeni

*Srce je dalo vse, kar je imelo
nobene bilke zase ni poželo,
odšel si praznih rok — neznan kam.*

ZAHVALA

Zapustil nas je naš dragi mož in oče

LOJZE KOPRIVEC

z Mirne

Iskreno se zahvaljujemo za sleherno solzo, za čustvovanje z nami, za številne vence in cvetje, za žalostinke. Zahvaljujemo se tudi zdravstvenemu osebju internega oddelka, ki so pokojnemu lajšali življenje, ki ga je tako ljubil. Iskrena hvala Tinci, Stanetu in Pavki, ki so nam stali ob strani v najtežjih trenutkih. Hvala za nesebično pomoč. Iskrena hvala tudi ZB Mirna za organizacijo pogreba.

Vsi njegovi

*Dragi ata, tebe črna zemlja je zakrila
in solza je na naših licih sled pustila.
Res je, da si od nas odšel,
vendar v naših srcih bo vedno
plamen tvoje ljubezni gorel.*

ZAHVALA

V 79. letu starosti nas je po dolgotrajni boleznii zapustil naš dragi mož, oče, stari oče in stric

FRANC REDENŠEK

iz Jablance 11

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, ki so bili ob vsakem trenutku pripravljene pomagati, vsem sorodnikom, tovarnoma Lisca in Jutranjka za podarjeno cvetje, župniku za lepo opravljeni obred in vsem, ki so nam v najhujših trenutkih izrekli toplo besedo.

Žalujoci: žena Anelca, sin Franci in Stanka z družinama

*Dar brezplodni, dar slučajni,
to življenje — le čemu?
Le zakaj ukaz te tajni
je obsodil v smrt, čemu?*

(Puškin)

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, mame, babice in prababice

MARIJE OMERZEL

roj. Pongračič

iz Zdol pri Krškem

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojno v tako velikem številu spremili na zadnji poti, zdravstvenemu osebju bolnice Novo mesto, govorniku pred odprtim grobom, pevcem za zapete žalostinke in župniku za lepo opravljeni obred.

Vsi njeni

ZAHVALA

V 84. letu starosti nas je po dolgotrajni boleznii za vedno zapustila naša draga žena in mama

KAROLINA GRANDA

roj. Povšič

iz Dobrave 26

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste v težkih trenutkih bili z nami, kakorkoli pomagali, darovali cvetje in z nami sočustvovali ter jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Enaka zahvala kolektivu RTV Ljubljana-TOZD oddajniki in zveze ter DSSS in tov. Jožici Strašek za poslovilne besede. Posebna zahvala dr. Bogomirju Vodniku za dolgoletno zdravljenje, prečastiti sestri Alojziji za obiske v času boleznii, kakor tudi g. župniku za večkratne obiske in lepo opravljeni pogrebni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njeni

JANKO SKUBE

Medtem ko Janko Skube včasih skorajda ni vedel za Suho krajino, jo pozna danes zelo dobro in kot direktor kmetijske zadruge Žužemberk celo načrtuje napredovanje njenega kmetijstva. Zanimivo je, da je delal predtem na računalniku, še prej pa kot ljubljaničan tudi ni poznal problemov kamnitih njiv.

Tako vse kaže, da je o njegovi poti odločilo naključje. Kot študent je po končani srednji šoli prišel na prakso v žužemberško Iskro. Naslednji korak ga je vodil v Pionir Novo mesto, v računalniški center, kjer je vztrajal kar 11 let. Vmes je med drugim študiral računalništvo, s katerim bi imel opravka še danes, ko mu ne bi predlagali selitve v TZO Žužemberk. »Bil sem presenečen in nisem vedel, kaj na storim. Potem sem to sprejel kot izziv. Danes mi ni žal te odločitve,« je Skube zadovoljen z enim svojih prelomnih življenjskih korakov. Že takoj takrat se je izkazalo, da bo lahko shajal tudi z dotodanjim znanjem, čeprav je dotlej bral vse, le o kmetijstvu ničesar. Kajti, kot pravi sam, je važno predvsem to, da je človek pripravljen spremljati novo znanje. In on se je takoj zabudil v številne strokovne kmetijske knjige, samo da bi znal odgovoriti na izziv. »Pri načrtovanju dela v zadruzi sem izhajal iz tega, da je zadruga zaradi kmetov, in ne obratno. Zadruga mora prisluniti kmetom. Ne sme jim obljubljati

nemogočega, vendar mora poskusiti narediti čimveč,« orise svojo in zadržno glavno usmeritev.

Kot odgovorni za poslovanje kmetijske zadruge ni zadovoljen z družbenim položajem kmetijstva. »Vsi imajo kmetijstvo za vrečo, od koder se da jemati ves čas, češ kmeti kljub temu zaradi navezanosti na zemljo ne bo zapustili polj. Po drugi strani pa vse bode v oči kmetovo premoženje. Vendar v zgodovini ni bil kmet nikoli bogat, tak je bil tisti, ki je živel na njegov račun. Vsak, ki se boji kulakov, bi moral vsaj poskusiti delati na zemlji. To pravim, ker sem sam včasih zavidal kmetom njihovo blagostanje, a sem spoznal njihov težki delovnik. Pri nas je seveda bojazen, da malo bolje stojče kmet ni v skladu z našo družbeno ureditvijo, vendar velja glede kmetov in drugih, da se družbi ni treba bati tistih, ki bogatijo z delom,« zavrne Skube iznakaženo družbeno prepričanje, ki po njegovem škodi tržnemu kmetijstvu. Kakor mu škodijo vsi, ki gledajo zviška na vse v kmetijstvu, ki zagovarjajo zemljiški maksimum, ki ne obdelujejo zemlje, a je ne dajo v najem, ki hočejo na določenih območjih razvijati neustrezne kmetijske dejavnosti, ipd.

Tako gleda na Dvoru udomljeni ljubljaničan na kmetijstvo z globoko osebnostjo. Hkrati ostaja zvest računalništvu, saj pripravlja s skupino sodelavcev vse za uvedbo strojne in programske računalniške opreme v novomeški kmetijski zadrugi. Takega združevanja dveh strok se gotovo ne bi lotil, če bi bil skregan z novostmi! Da se novotarij in neznanega ne ogiba, kažejo tudi njegovi konjički. Eden je branje in zanj meni, da mu je dal široko izobrazbo, s katero je precej uspešno nadomeščal začetno pichljske znanje iz kmetijstva. Rad tudi spravlja v tek pokvarjene avtomobilske motorje. Če to dvoje ne priloži o radovednosti, potem astronomija. Z njo se je veliko ukvarjal precej prej, predno se je lotil kmetijstva, te, kot sam pravi, enačbe s stotimi neznankami.

M. LUZAR

Bo fotorobot razjasnil umor?

V nedeljo so v Straži pokopali Marka Levstika, župnika v Šmarju Sap, ki je na delu zasačil vlomilca, nakar ga je ta ubil — V spopadu morilec izgubil uro

NOVO MESTO — V nedeljo so v rodni Straži pokopali Marka Levstika,

FOTOGALERIJA: SLIKE — POLAROIDI

NOVO MESTO — V petek, 15. aprila, bodo ob 7. uri zvečer v Fotogaleriji odprli razstavo Slike-polaroidi fotografa Željka Borčiča iz Samobora. Otvoritev se bo udeležil tudi avtor. Borčič spada med tiste fotografske ustvarjalce, ki jim fotografije, proizvede običajnih fotografskih tehnik, služijo le kot osnova za nadaljnjo ustvarjalno obdelavo. Naziv razstave Slike — polaroidi pove, da avtor uporablja za osnovo polaroidne fotografije, tudi že zavržene posnetke, in s posegi vanje ustvarja nove slike. Razstava bo odprta do 5. maja.

48-letnega župnika v Šmarju Sap. Pogreba in verskih svečanosti v prečenski cerkvi se je udeležilo blizu 3000 ljudi, maševal je dr. Alojzij Šuštar, ljubljanski nadškof in metropolit, somašnik je bil ob navzočnosti 200 duhovnikov Alojž Turk, nekdanji beograjski nadškof. Civilne oblasti so pokazale veliko razumevanje, promet so vzorno urejali miličniki.

V času poročanja (torek, 12. aprila) kriminalisti še vedno iščejo neznanega vlomilca, ki je v noči na sredo, 6. aprila, vlomil v župnišče v Šmarju Sap in umoril župnika Marka Levstika. Kaj se je dogajalo v župnišču, kjer je, kot kaže, Levstik zalotil vlomilca, še ni povsem pojasnjeno. Po sledovih je mogoče sklepati, da sta se župnik in vlomilec spoprijela, pri čemer je bil Levstik tako hudo ranjen, da je umrl. Naslednje jutro ga je v stanovanju našla njegova sestra.

Domnevajo, da je ura seiko z rdečkastorjavim pasom in rumeno številčnico, ki so jonašli na kraju tragedije, last vlomilca oziroma morilca. Miličniki in kriminalisti, ki se zelo trudijo, da bi zločinca čimprej izsledili, so v dnevnem časopisu objavili fotorobot vlomilca, ki je v noči na 25. januar letos vlomil v cerkev blizu Medvod in odnesel precej deviz. Opis je kriminalistom posredoval tamkajšnji župnik. Po načinu vloma v župnišče v Šmarju Sap in glede na dejstvo, da je vlomilec iskal denar, je namreč mogoče domnevati, da je vlomilec v Medvodah in Šmarju

Marku tri nagrade

NOVO MESTO — Prva oseba na podelitvi malih Kidričevih nagrad učencem Srednje šole tehniških in zdravstvene usmeritve, o čemer poročamo na 1. strani, je bil prav gotovo Marko Pavlin, učenec 4. b elektro smeri, ki je za svoje raziskovalno delo na področju elektronike in računalništva prejel kar dve prvi in eno drugo nagrado. Če vemo, da je tudi lani prejel prvo nagrado za izdelavo računalniškega programa, potem lahko od tega fanta še marsikaj pričakujemo.

Letos se je Marko skupaj s šolskimi prijatelji Bogdanom Horvatom in Ludvikom Ilovčarjem lotil zahtevne naloge. Za to, da so naredili programsko opremo specialne učilnice, so porabili vsak po 500 ur. Naloga je imela 150.000 programskih vrst. Takšne učilnice še ni na šoli, saj ni denarja za opremo, bo pa zagotovo v bližnji prihodnosti. Učencem bo naloga dajal računalnik. Preverjal bo njihovo znanje in podobno,« je po prejemu nagrade povedal Marko, ki je za isto učilnico sam izdelal načrt za njeno elektronsko opremo in tudi za to nalogo prejel prvo nagrado. Precej časa je Marko porabil tudi za tretjo nalogo. Izdelal je povsem uporaben programski paket obračuna osebnih dohodkov za manjše delovne organizacije. Na osnovni šoli Grm se že pripravljajo na to, da bodo ta program pričeli uporabljati za izračun plač učiteljem.

Marko bo v jeseni obelkel vojaško suknjo, potem pa nadaljeval šolanje na elektro fakulteti, kamor se je že vpisal. O fantu iz Jurčičeve 5 bomo zagotovo še slišali.

J. P.

DIPLOME ZA FOTOMODELE IN MANEKENE

NOVO MESTO — S podelitvijo diplom se je včeraj v Domu JLA končal 24-urni tečaj za fotomodele in manekene. Tečaj se je pod strokovnim vodstvom Borisa Mičevića udeležilo 48 manekenk in manekenov ter je prvi take vrste na Dolenjskem. Opravljen je popoln, za tak tečaj uraden spored. Poleg voditelja so k visoki ravni tečaja pripomogli tudi strokovni sodelavci: za fotografijo — Marko Klinec, frizuro — Olga Bevc, kozmetiko — Zdenka Poljšak, aerobiko — Zdenka Gregorič ter beograjska manekenka Milica Kaburu. Na tečaju sodelujoči manekeni se bodo predstavili javnosti na modni reviji 21. aprila ob 17. uri v Domu JLA v sklopu prireditve za vojake.

M. D.

Dobila je zlato jajce

Jatino zlato jajce Alojziji Starihi v Bušinj vas

BUŠINJA VAS — Alojzija Stariha, kmetica iz Bušinj vasi pri Suhorju, si je s svojo pisnico prisluzila zlato jajce. Pred veliko nočjo je Hmezadova Jata, ki oskrbuje slovenski trg z jajci in perutnino, razpisala natečaj za najboljšo slovensko pisnico. Natečaj je zbudil velik odmev, saj je ocenjevalni komisiji, v kateri so bili likovnik, etnograf in pres-

Alojzija Stariha

tavnik Jate, poslalo svoje umetnine več kot tisoč ljudi.

Nobeno presenečenje ni, da je dobila prvo nagrado, zlato jajce, prav Belokranjca, saj velja Bela krajina za nekakšno domovino in ljudske umetnosti. Tudi Alojzija ni bila presenečena, sorodniki pa so morali 65-letno ženko le pregovoriti, da je šla 8. aprila na podelitev nagrad v Ljubljano. Pravi, da pisa-

nice, ki jih liči tako, da pobarvano površino strže s škarjicami, izdeluje že od svoje mladosti in da jih je včasih, ko je imela dovolj časa, izdelala tudi po štiri-deset. Sedaj, ko mora veliko dela na kmetiji in pri živini opravi sama in so ji roke od težkega dela okorele, pa jih ne pravi le kakih deset. Za izdelavo ene pisnice porabi približno dve uri. Nagradjeni primerki in nagrada sta še ostala na razstavi, zanimivo pa je, da je eden od dobitnikov srebrnega jajca tudi naše gore list: dobil ga je 22-letni Peter Adamič iz Kočevja.

T. J.

Kavka vzletela

Nova trgovina v Domu obrtnikov

NOVO MESTO — V Domu obrtnikov na Glavnem trgu 14 Novomeščani že nekaj več kot en teden lahko kupujejo v novi zasebni trgovini s tekstilom. Trgovina nosi ime Kavka, ker pa Dom obrtnikov še nima izdelane celotne vizualne podobe, napis za to trgovino in ostale dejavnosti v domu še ne visi na pročelju. Vhod v prodajalno je namreč iz atrija in ne naravnost z ulice.

»To sedaj na začetku morda nekoliko vpliva na obisk,« pravi lastnik Kavke Bojan Jeranič. »Mislim pa, da bo naše ime kmalu tako znano, da ne bo problemov. Tudi zadevo z napisom, upam, bodo kmalu rešili. Sedaj prodajam v trgovini v glavnem jeans po konkurenčnih cenah, saj stanejo ene hlače le 34 tisočakov, prodajam pa tudi druge modne artikle, bluze, krila.

jakne iz majhnih serij, ki jih dobavljam za trgovino od zasebnih proizvajalcev v Zagrebu in Ljubljani, pa tudi od družbenih firm. Izbiro blaga bom uravnal po željah in povpraševanju kupcev, zato sedaj pozorno poslušam njihove predloge.« Pri zagonu, dokler trgovina dobro ne steče, pomagata Bojanu tudi prodajalki Marica in Saša. Trgovina je odprta nepretrgoma od 9. do 19. ure, v času poletne sezone pa bo poskusil delovni čas še bolj prilagoditi strankam.

T. J.

Spominsko obeležje čarovnic

Po predlogu ribniškega turističnega društva in zamisli Vlasta Kopača naj bi v parku odkrili ploščo zadnji verodostojni čarovniški pravdi pri nas

Turistično društvo Ribnica se zavzema, da bi dostojno označili zanimivosti Ribnice in okolice. Mednje gotovo sodi tudi sojenje in usmrtevanje zadnje čarovnice Marine Česarkove iz Ribnice.

Prvi ugotovljeni čarovniški proces na Slovenskem je bil leta 1425, in sicer proti Veroniki Deseniški, zadnji pa leta 1714 proti Ani Zecher od Gospe Svete na Koroskem. V letih med 1709 in 1717 je bilo več procesov v Krškem, in sicer z okoli 20 do 30 žrtvami, a so sodni akti o tem pomanjkljivi.

Tako je zadnji čarovniški proces na območju današnje Slovenije, o katerem so znane tudi vse podrobnosti, proces v Ribnici. Bil je leta 1701 in na njem obsojena Marina Česarkova velja za zadnjo dokazano obsojeno in pogubljeno čarovnico na območju današnje Slovenije.

BILJARD V METROPOLU

NOVO MESTO — V soboto, 16. aprila, bodo ob 16. uri v hotelu Metropol odprli igralnico biljarda, ki jo bodo poimenovali Boss. Prvih deset igralcev bodo nagradili z žetoni. V igralnici biljarda, ki jo bo vodil Matjaž Zmuc, vabijo obiskovalce vsak dan od 9. do 22. ure. V bivši Metropolovi sejni sobi bo na voljo 5 biljardnih miz.

DAROVAL KROŠNJARSKI VOZ

RIBNICA — Anton Adamič iz Zadolja je lani daroval Turističnemu društvu Ribnica voz, s kakršnim so včasih ribniški krošnjari vozili po svetu naprodaj suho rob. Na pobudo Komunale so na lanskem ribniškem sejmu suhe robe in lončarstva ta voz opremili z rožami in ga razkazali obiskovalcem sejma. Ribniški turistični delavci menijo, naj bi voz razstavili tudi na letošnjem sejmu, vendar opremljenega s suhobarskimi predmeti, da bi bil tak, kot včasih na zdomarskih popotovanjih. Zato prosi Turistično društvo, naj bi občani darovali društvu predmete, s katerimi bi opremlili voz. Zaželeno je, da bi bili izdelki stari.

Krvava pravda se je začela 30. aprila 1701. Obtožena Marina Česarkova je bila stara okoli 40 let, poročena, mati šestih otrok in ob času sojenja spet noseča. Navada je bila, da so obdolženca zasliševali najprej zlepa, nato pa vedno bolj ostro. Če ni zlepa priznal krivde, so ga slekli, obrili in iskali, če nima morda kakih (materinih) znamenj. Če se to ni zaleglo, je prišlo do prve stopnje mučenja, privijanje palcev, ko »so prsti pod palčnim vijakom postali tanki kot papir,« nato je sledila natezalnica, čarovniški stol s priostrenimi bodicami na sedalu, žganje podplatov, španska postelja itd.

Marina Česarkova prvega dne zasliševanja ni ničesar priznala. Tudi pri drugem zasliševanju je še vedno trdila, da ni čarovnica. Zato je sodišče sklenilo: »Ker Marina Česarkova ob tolikih dokazih še noče priznati svojega hudo-delstva, naj se posadi na navadni čarovniški stol in se potem nadalje izprašuje.«

Po zapisniku krvave pravde (iz knjige »Ribnica skozi stoletja«) nadalje povzemamo, da je 6. maja, ko so jo spet 3 ure trpinčili, prišla na dan vsa resnica. Marina Česarkova je priznala, da je čarovnica, da je v čarovniški družbi letala na čarovniške shode na Klek, da je imela tam ljubčka, da se je z njim pečala, da je delala točo in drugo škodo (prestrzela sejalcem seme in ga skupaj z drugimi čarovnicami nosila v neko jamo blizu Kleka); da je nevedna preje-la hostijo, ki jo je nato odnesla na Klek, kjer so jo čarovnice teple s šibami; da je skupaj z drugimi molila zlodeja in mu obljubila zvestobo itd. Priznala je še, kdo vse so čarovnice v Ribnici in okolici, in med drugim obdolžila čarovništva tudi Mihaela Lamuta, duhovnika in beneficiata pri Novi Štifi. Ko je vse to in še več priznala, so jo prenehali mučiti na natezalnici. Potem je osmi dan raz-prave v»e povedano še enkrat potrdila.

Podobno so sodili še 60-letni Luciji Kersničevki, ki je tudi sprva vse tajila, nato pa po 22-urnem mučenju priznala vse tisto kot Česarkova pred njo.

Marina Česarkova je bila umorjena s cesarskim mečem in skupaj s truplom Kersničevke, ki je po nenavadnem dogodku umrla že v zaporu, sežgana na grmadi pod starim hrastom za ribniškimi gradom (na »Starih njivah«).

kjer so sežigali čarovnice. Ta hrast je stal vse do leta 1942 — bil je tako debel, da ga 7 mož ni moglo objeti — ko so ga požgali Italijani. Stor hrasta je še vedno viden in ga Ribničanje nameravajo ohraniti kot spomin na mračne čase.

Po predlogu ribniškega Turističnega društva in zamisli arhitekta Vlasta Kopača iz Ljubljane (dobitnika letošnje Urhanove nagrade občine Ribnica) že 20 let urejajo območje ribniškega gradu, kjer je tudi Park kulturnikov, letno gledališče, muzej itd., zdaj pa nameravajo postaviti na grajskem zidu še ploščo, na katerih bodo pisane zanimivosti Ribnice in okolice. Tu bo tudi plošča o zadnji čarovniški pravdi v Ribnici in Sloveniji, ki je bila prav v tem gradu.

J. PRIMC

SPET JEZIKOVA NEDELJA

SENOVO — Planinsko društvo Bohor s Senovega spet pripravlja jezikovo nedeljo. Tradicionalna, že enajsta prireditev bo v nedeljo, 24. aprila, na Bohorju. Prireditelji pričakujejo dober obisk, predvsem pa obilno bero jezikov.

• Lažnivca kaznujete s tem, da mu ne verjamate niti takrat, ko govori resnico.

TALMUD

kozerija

GRADIL IN SPODKOPAL TEMELJE

Tovariš Meničnik je bil ugleden Repičan. Ves porevolucionarni čas je zavzemal v Repičevi dragi pomembne položaje, dokler se ni zasedral na direktorskem stolčku.

— Ponašamo se z ljudmi, kakršen je tovarš Meničnik, je ob različnih priložnostih govoril tovarš Župan.

— Mlajše generacije ga imajo lahko za zgled, je pristavljaj svoj lonček tovarš Izvršnik.

— Tovariš Meničnik je vez med preteklostjo in sedanjostjo ter kažipot za prihodnost, je bil navadno

vzvišen tovarš Sezedejevič.

— Tudi v najtežjih trenutkih ni metal puške v koruzo, se je z nastojajo spominjal tovarš Puškic.

— Ob navdihu mu napišem pesem, je lezel vanje tovarš Mladič, ki je že izdal dve pesniški zbirki, ki ju resda ni nihče niti prelistal.

— Ljudje so govorili, da ima tovarš Meničnik že izbran prostor v parku, kjer naj bi po njegovi smrti stal doprni kip. Hkrati pa se je tudi šušljajo, da je tovarš Meničnik spravil na kant delovno organizacijo, ki ji je direktoroval, ker je podpi-

soval menice brez kritja. Govoričenje okrog vogalov je potrdila tudi SDK.

— Tovariš Meničnik bo končal v zaporu, je k temu pripomnil tovarš Župan.

— Ne gre se igrati z družbeno imovino, je površno pripomnil tovarš Izvršnik.

— Frontna organizacija obsoja Meničnikovo početje, se je ogradil tovarš Sezedejevič.

— Ni kaj, grdo je ogoljufal delavski razred, se je skril za delavce tovarš Sindikalci.

— Najbolj pošteno bi bilo, da ga obsodijo zaradi spodkopavanja temeljev naše socialistične ureditve, je bil naravnat tovarš Puškic.

— Srečen sem, da nisem imel navdiha, si je oddahnil tovarš Mladič.

— No, no, Tovariš Meničnik je res spodkopaval temelje naše socialistične ureditve. Pozabiti pa ne smemo, da je tovarš Meničnik te temelje tudi gradil, je stopil v bran tovarš Župan.

TONI GAŠPERIČ